
ÁLLAMI
SZÁMVEVŐSZÉK

J E L E N T É S

a térségek felzárkóztatására fordított pénzeszközök
felhasználásának ellenőrzéséről

1125

2011. december

Állami Számvevőszék

Iktatószám: V-3014-130/2010-2011.

Témaszám: 0991

Vizsgálat-azonosító szám: V0521

Az ellenőrzést felügyelte:

Dr. Becker Pál

költségvetési, felügyeleti főigazgató

Az ellenőrzés végrehajtásáért felelős:

Makkai Mária

számvevő igazgató

Dr. Zöldréti Attila

számvevő igazgató-helyettes

Az ellenőrzést vezette:

Holman Magdolna

számvevő főtanácsos

Az összefoglaló jelentést készítették:

Kersmájer Ágota

számvevő tanácsos

Keszthelyi Zoltán

számvevő tanácsos

Tóthné Salamon Ildikó

számvevő tanácsos

A számvevői jelentések feldolgozásában és a jelentés összeállításában közreműködtek:

Kersmájer Ágota

számvevő tanácsos

Keszthelyi Zoltán

számvevő tanácsos

Tóthné Salamon Ildikó

számvevő tanácsos

Az ellenőrzést végezték:

Bencsik Árpád

számvevő

Dr. Csapó Anna

számvevő tanácsos

Bialkó Zsolt

számvevő tanácsos

Csényi István

számvevő tanácsos

Bíró Zsolt

számvevő tanácsos

Fórián Erika

számvevő tanácsos

Gelencsér Zoltán
számvevő tanácsos

Dr. Hegedűs György
számvevő tanácsos

Kisapáti Angéla
számvevő tanácsos

Laki Dóra
számvevő tanácsos

Dr. Mezei Imréné
számvevő tanácsos

Pappné Dr. Szamosi Éva
számvevő tanácsos

Tóthné Salamon Ildikó
számvevő tanácsos

Groholy Andrásné Hangyál Márta
számvevő tanácsos

Kersmájer Ágota
számvevő tanácsos

Kisgergely István
számvevő tanácsos

Dr. Láng Ágnes
számvevő

Mokánszkiné Mengyi Andrea
számvevő tanácsos

Puskás Balázs
számvevő

Veres Jánosné
számvevő tanácsos

Hadházy Sándor
számvevő tanácsos

Keszthelyi Zoltán
számvevő tanácsos

Kiss Rita
számvevő tanácsos

Luhály Matild
számvevő

Palágyiné Dr. Gömöri Katalin
számvevő

Szalontai Miklós
számvevő tanácsos

Vida László
számvevő tanácsos

A témához kapcsolódó eddig készített számvevőszéki jelentések:

Címe	sorszám
Jelentés a Területfejlesztés fejezet működésének ellenőrzéséről	0603

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS	11
I. ÖSSZEGZŐ MEGÁLLAPÍTÁSOK, KÖVETKEZTETÉSEK, JAVASLATOK	16
II. RÉSZLETES MEGÁLLAPÍTÁSOK	29
1. A szabályozási és szervezeti rendszer szerepe a területi fejlettségi különbségek csökkentésében	29
1.1. A területfejlesztés és felzárkóztatás hazai szabályozása	29
1.2. A térségi felzárkóztatás hazai prioritásai	36
1.3. A területfejlesztés szempontjából kedvezményezett térségek és települések besorolása	40
2. A pályázati rendszerek kialakítása és működése	43
2.1. Komplex program a 33 leghátrányosabb helyzetű kistérség felzárkóztatására	45
2.1.1. Az LHH program forrásai és eljárásrendje	47
2.1.2. A kistérségi projektcsomagok összeállítása, értékelése és előzetes jóváhagyása	50
2.1.3. Az LHH program megvalósításának forrásai, a pályázatok kiírása	53
2.1.4. Az LHH program forrásainak felhasználása	56
2.2. Felzárkóztatási célú, uniós forrásból megvalósuló programok	60
2.3. A térségi felzárkóztatás hazai forrásai	64
2.4. A felzárkóztatást célzó programok monitoring, beszámolási és értékelési rendszere	70
2.5. A programok eredményeinek mérésére alkalmazott indikátorok	72
2.6. A megvalósított programok kistérségek fejlettségére gyakorolt hatása	74
3. A területfejlesztés helyi szintjeinek szerepe a felzárkózásban	75
3.1. A kistérségi és helyi önkormányzati célkitűzések	75
3.2. A pályázati tevékenység eredményessége	78
3.3. A kistérségi és önkormányzati felzárkóztatási célú projektek	83

MELLÉKLETEK

- 1/a. számú Dr. Fellegi Tamás nemzeti fejlesztési miniszter úr észrevétele
- 1/b. számú Válaszlevél Dr. Fellegi Tamás nemzeti fejlesztési miniszter úr részére
- 1/c. számú Dr. Pintér Sándor belügyminiszter úr észrevétele
- 1/d. számú Válaszlevél Dr. Pintér Sándor belügyminiszter úr részére
- 1/e. számú Dr. Gál András Levente közigazgatási államtitkár úr észrevétele
- 1/f. számú Dr. Matolcsy György nemzetgazdasági miniszter úr észrevétele
- 2. számú A helyszínen ellenőrzött szervezetek
- 3. számú Ábrajegyzék
- 4. számú A statisztikai adatok alapján javasolt kistérségi fejlesztési területek
- 5. számú Az LHH komplex program forrástáblája
- 6. számú Az egyes kistérségek számára meghatározott forrás (a tartalék nélkül) az LHH program keretében
- 7. számú Kimutatás a kistérségek számára meghatározott források operatív programok szerinti megoszlásáról
- 8. számú Kimutatás a kistérségi keretek előzetes döntésekkel történt lekötéséről
- 9. számú Kimutatás az LHH komplex program forrásairól operatív programonként, prioritásonként
- 10. számú Kimutatás az LHH program keretében benyújtott és támogatásban részesült pályázatokról kistérségenként a 2010. december 31-i állapot szerint
- 11. számú Kimutatás az LHH program keretében előzetesen megítélt és ténylegesen elnyert támogatásokról kistérségenként
- 12. számú Kimutatás az LHH program keretében benyújtott és támogatásban részesült pályázatokról operatív programonként, prioritásonként a 2010. december 31-i állapot szerint
- 13. számú Kimutatás az LHH program keretében előzetesen megítélt és ténylegesen elnyert támogatásokról operatív programonként, prioritásonként
- 14/a-14/b. számú Kimutatás az előzetesen jóváhagyott LHH projektek 2011. I. negyedévi állapotáról kistérségenként
- 15. számú Kimutatás a hátrányos helyzetű térségeket, településeket előnyben részesítő pályázatokról
- 16. számú Kimutatás a leghátrányosabb helyzetű térségek felzárkóztatására előirányzott keretek felhasználásáról
- 17. számú Kimutatás a leghátrányosabb helyzetű térségek felzárkóztatására előirányzott keretek felhasználási céljairól
- 18. számú Tanúsítvány a bölcsődék és közoktatási intézmények infrastrukturális fejlesztéseinek alakulásáról
- 19. számú Az ellenőrzött önkormányzatok és többcélú kistérségi társulások felzárkóztatási célú pályázatainak számának alakulása a 2007-2010. években

-
20. számú Az ellenőrzött önkormányzatok és többcélú kistérségi társulások felzárkóztatási célú pályázatainak alakulása a 2007-2010. években
21. számú A humán infrastruktúra mutatószámainak változása a hazai és uniós felzárkóztatási támogatásokkal megvalósult fejlesztések alapján
22. számú A települési infrastruktúra mutatószámainak változása a hazai és uniós felzárkóztatási támogatásokkal megvalósult fejlesztések alapján

FÜGGELÉKEK

1. számú A területfejlesztési szempontból kedvezményezett kistérségek

---

RÖVIDÍTÉSEK JEGYZÉKE

Közösségi jog

1080/2006/EK rendelet Az Európai Parlament és a Tanács 2006. július 5-i 1080/2006/EK rendelete az Európai Regionális Fejlesztési Alapról és az 1783/1999/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről

Törvények

Ötv. a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény
Közokt. tv. a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény
Szocvtv. a szociális igazgatásról és szociális ellátásról szóló 1993. évi III. törvény
Kvt. a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény
Tftv. a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény
Tkt. tv. a települési önkormányzatok többcélú kistérségi társulásairól szóló 2004. évi CVII. törvény
Sport tv. a sportról szóló 2004. évi I. törvény

Rendeletek

240/2006. (XI. 30.) Korm. rendelet a társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból elmaradott, illetve az országos átlagot jelentősen meghaladó munkanélküliséggel sújtott településekről
295/2005. (XII. 23.) Korm. rendelet a decentralizált helyi önkormányzati fejlesztési támogatási programok előirányzatai, valamint a vis maior tartalék felhasználásának részletes szabályairól
255/2006. (XII. 8.) Korm. rendelet a 2007-2013. programozási időszakban az Európai Regionális Fejlesztési Alapból, az Európai Szociális Alapból és a Kohéziós Alapból származó támogatások felhasználásának alapvető szabályairól és felelős intézményeiről¹
311/2007. (XI. 17.) Korm. rendelet a kedvezményezett térségek besorolásáról
12/2007. (II. 6.) Korm. rendelet a decentralizált helyi önkormányzati fejlesztési támogatási programok előirányzatai, valamint a vis maior tartalék felhasználásának részletes szabályairól
85/2009. (IV. 10.) Korm. rendelet az egyes 2009. évi decentralizált önkormányzati fejlesztési és területfejlesztési célú, valamint egyes 2009. évi központi előirányzatok felhasználásának részletes szabályairól
206/2008. (VIII. 26.) Korm. rendelet a bölcsődék és közoktatási intézmények infrastrukturális fejlesztése a leghátrányosabb helyzetű kistérségekben támogatás igénybevételeinek részletes feltételeiről

---

¹ Hatálytalan 2011. február 9-től, hatályon kívül helyezte a 4/2011. (I. 28.) Korm. rendelet 126. § (2) bekezdés 1. pontja.

218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet	a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól
37/2010. (II. 26.) Korm. rendelet	a területi monitoring rendszerről
16/2006. (XII. 28.) MeHVM-PM együttes rendelet	a 2007-2013 időszakban az Európai Regionális Fejlesztési Alapból, az Európai Szociális Alapból és a Kohéziós Alapból származó támogatások felhasználásának általános eljárási szabályairól ²
18/2008. (III. 28.) ÖTM rendelet	a kistelepülési iskolák és a körjegyzőségek tárgyi feltételeinek javításával, valamint közösségi buszok beszerzésével kapcsolatos egyszeri költségvetési támogatás igénybevételeinek részletes feltételeiről
16/2008. (III. 28.) ÖTM rendelet	az önkormányzatok és jogi személyiségű társulásaik európai uniós fejlesztési pályázatai saját forrás kiegészítése 2008. évi támogatásának rendjéről
8/2009. (II. 26.) ÖM rendelet	a bölcsődék és közoktatási intézmények infrastrukturális fejlesztése, valamint közösségi buszok beszerzése támogatás igénybevételeinek részletes feltételeiről
19/2009. (IV. 8.) ÖM rendelet	az önkormányzatok és jogi személyiségű társulásaik európai uniós fejlesztési pályázatai saját forrás kiegészítése 2009. évi támogatásának rendjéről
1/2010. (I. 19.) ÖM ren- delet	a bölcsődék és a közoktatási intézmények infrastrukturális fejlesztéséhez, valamint közösségi buszok beszerzéséhez kapcsolódó, központosított előirányzatból származó támogatás igénybevételeinek részletes feltételeiről
8/2010. (II. 26.) ÖM rendelet	az önkormányzatok és jogi személyiségű társulásaik európai uniós fejlesztési pályázatai saját forrás kiegészítése 2010. évi támogatásának rendjéről
Határozatok	
132/2003. (XII. 11.) OGY határozat	a 2003-2008. közötti időszakra szóló Nemzeti Környezetvédelmi Programról
97/2005. (XII. 25.) OGY határozat	az Országos Területfejlesztési Koncepcióról
96/2005. (XII. 25.) OGY határozat	az Országos Fejlesztéspolitikai Koncepcióról
67/2007. (VI. 28.) OGY határozat	a területfejlesztési támogatásokról és a decentralizáció elveiről, a kedvezményezett térségek besorolásának feltételrendszeréről
65/2007. (VI. 27.) OGY határozat	a Sport XXI. Nemzeti Sportstratégiáról
96/2009. (XII. 9.) OGY határozat	a 2009-2014 közötti időszakra szóló Nemzeti Környezetvédelmi Programról

² Hatálytalan 2011. február 9-től, hatályon kívül helyezte a 4/2011. (I. 28.) Korm. rendelet 126. § (2) bekezdés 3. pontja.

Szórövidítések
alapmutatók

	67/2007. (VI. 28.) OGY határozatban a kistérségek és települések társadalmi-gazdasági és infrastrukturális elmaradottságát mérő komplex mutató kiszámításánál használt mutatószámok köre
ÁROP	Államreform Operatív Program
ÁSZ	Állami Számvevőszék
BM	Belügyminisztérium
CÉDE	Céljellégű decentralizált támogatás
DAOP	Dél-Alföldi Operatív Program
DDOP	Dél-Dunántúli Operatív Program
EMIR	Egységes Monitoring Információs Rendszer
ÉAOP	Észak-Alföldi Operatív Program
ÉMOP	Észak-Magyarországi Operatív Program
EU	Európai Unió
EüM	Egészségügyi Minisztérium
FVM	Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium
GFP IH	Nemzeti Fejlesztési Ügynökség Gazdaságfejlesztési Operatív Programok Irányító Hatósága
GOP	Gazdaságfejlesztési Operatív Program
HEP IH	Nemzeti Fejlesztési Ügynökség Humán Erőforrás Programok Irányító Hatósága
HH 94	A 311/2007. (XI. 17.) Korm. rendelet 2. számú mellékletében megjelölt 94 hátrányos helyzetű kistérség
IH	Irányító Hatóság
KDOP	Közép-Dunántúli Operatív Program
KEOP	Környezet és Energia Operatív Program
KFPI	Nemzeti Fejlesztési Ügynökség Központi Fejlesztési Programiroda
KHEM	Közlekedésügyi, Hírközlési és Energiaügyi Minisztérium
KOR IH	Nemzeti Fejlesztési Ügynökség Koordinációs Irányító Hatóság
KÖZOP	Közlekedési Operatív Program
KSH	Központi Statisztikai Hivatal
LEKI	leghátrányosabb helyzetű kistérségek felzárkóztatásának támogatása
LHH	leghátrányosabb helyzetű
LHH 47	A 311/2007. (XI. 17.) Korm. rendelet 2. számú mellékletében megjelölt 47 leghátrányosabb helyzetű kistérség
LHH 33	A 311/2007. (XI. 17.) Korm. rendelet 2. számú mellékletében megjelölt, komplex programmal segített 33 leghátrányosabb helyzetű kistérség
LHH program	Az ÉMOP, az ÉAOP, a DAOP, a DDOP, a TÁMOP és a TIOP kereteiből elkülönített 96,9 milliárd Ft dedikált keret felhasználására épülő komplex program az LHH 33 kistérség felzárkóztatása érdekében.

LHH Programiroda	Nemzeti Fejlesztési Ügynökség Koordinációs Irányító Hatóság LHH Fejlesztési Programiroda
MeH	Miniszterelnöki Hivatal
MTT	Megyei Területfejlesztési Tanács
NIP	Nemzeti Iskolafelújítási Program
NKP-II	A 2003-2008 közötti időszakra szóló Nemzeti Környezetvédelmi Program, a 132/2003. (XII. 11.) OGY határozat melléklete
NFM	Nemzeti Fejlesztési Minisztérium
NFGM	Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium
NFÜ	Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
NYDOP	Nyugat-Dunántúli Operatív Program
OFK	Országos Fejlesztéspolitikai Konceptió (a 96/2005. (XII. 25.) OGY határozat melléklete)
OKM	Oktatási és Kulturális Minisztérium
OTK	Országos Területfejlesztési Konceptió (a 97/2005. (XII. 25.) OGY határozat melléklete)
ÖM	Önkormányzati Minisztérium
ÖTM	Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium
PEJ	projekt előrehaladási jelentés
RFT	Regionális Fejlesztési Tanács
ROP	Regionális Operatív Program
ROP IH	Nemzeti Fejlesztési Ügynökség Regionális Fejlesztési Programok Irányító Hatósága
SZMM	Szociális és Munkaügyi Minisztérium
TÁMOP	Társadalmi Megújulás Operatív Program
TEHU	Települési hulladék közszolgáltatás fejlesztéseinek támogatása
TEKI	Területi kiegészítést szolgáló fejlesztési célú támogatás
TEUT	Települési önkormányzati belterületi közutak burkolatfelújításának, korszerűsítésének támogatása
TeIR	Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer
T-MER	Területfejlesztési Megfigyelő és Értékelő Rendszer
TIOP	Társadalmi Infrastruktúra Operatív Program
TKT	többcélú kistérségi társulás
TRFC	Terület- és régiófejlesztési célelőirányzat
ÚMFT	Új Magyarország Fejlesztési Terv
ÚMVP	Új Magyarország Vidékfejlesztési Program
VÁTI Kft.	VÁTI Magyar Regionális Fejlesztési és Urbanisztikai Nonprofit Kft.

ÉRTELMEZŐ SZÓTÁR

dedikált forrás	csak a hátrányos helyzetű kistérségek számára pályázható, ún. védett keret
„előnyben részesítés” módszere	az egyes pályázati konstrukcióknál a támogatások többlet %-ával, többletpontokkal stb. a hátrányos helyzetű térségek előnyben részesítése
indikatív forrásallokáció	olyan irányadó, előzetes forrás meghatározás (terv), amelynek részletei csak később kerülnek kidolgozásra, illetve megállapításra
indikátor	olyan jelzőszám, amelynek segítségével szemléltetni lehet egy célkitűzés megvalósításának adott szintjét. Jelenthet egy felhasznált erőforrást, egy elért hatást, egy minőségi szintet, illetve valamilyen egyéb változást
kohézió	az EK gazdasági és szociális összetartásának erősítése, a közösség egészének harmonikus fejlődése és különösen a régiók közötti különbségek mérséklése a kevésbé előnyös helyzetű régiók elmaradottságának leküzdése érdekében
konvergencia régiók	a 2006/595/EK bizottsági határozat értelmében a „konvergencia” célkitűzés alapján 2007-2013 között támogatásra jogosult régiók a Közép-Magyarországi Régió kivételével, a további hat régió
NUTS	Statisztikai Célú Területi Egységek Nomenklatúrája (Nomenclature of Territorial Units for Statistics) az EUROSTAT által kifejlesztett, az egész Európai Uniót lefedő rendszer, amelyet az Európai Parlamenti és Tanács 1059/2003/EK rendelete rögzít
területi kohézió	a gazdasági és társadalmi kohézió céljainak a területi, földrajzi viszonyok figyelembevételével történő érvényesítése ³
térség	különböző területi egységek (a régió, a megye, a kiemelt térség és a kistérség) összefoglaló elnevezése ⁴
zászlóshajó-programok	A zászlóshajó programok olyan kiemelt fejlesztési irányok, amelyek valamilyen fontos – ágazatokat, térségeket, vagy társadalmi csoportokat érintő –, komplex problémára kínálnak megoldást.
GDP PPS	Gross Domestic Product Purchasing Power Standards (vásárlóerő-paritáson mért bruttó hazai termék)

---

³ Forrás: Magyar álláspont a területi kohézióról szóló Zöld Könyv társadalmi vitájához kapcsolódóan (NFGM).

⁴ Forrás: 1996. évi XXI. törvény 5. § i) pont

JELENTÉS

a térségek felzárkóztatására fordított pénzeszközök felhasználásának ellenőrzéséről

BEVEZETÉS

A kiegyensúlyozott területi fejlődést elősegítő területi kohézió – mint programokon átívelő horizontális célkitűzés – már 1999-et követően megjelent a különböző uniós dokumentumokban⁵. A Lipcsében 2007. május 23-án elfogadott Területi Agenda az egyes ágazati szakpolitikákban és a fejlesztéspolitikában egyidejűleg megjelenő területi gondolkodásmódot sürgette. Ennek részeként a területi kohéziót a fenntartható gazdasági növekedés, illetve a gazdasági és társadalmi kohézió előfeltételeként jelölte meg.

A 2007. december 13-án aláírt Lisszaboni Szerződés a gazdasági és társadalmi kohéziós elvárásokat kiegészítette a területi kohézióval, amelyet a tagállamok, illetve az Európai Bizottság közös kompetenciájává tett. Az Európai Bizottság 2008. október 6-án tette közzé a „Zöld könyv a területi kohézióról – Előnyt kovácsolni a területi sokféleségből”⁶ című közleményét, amelynek eredményeként elindult egy európai szintű társadalmi vita a területi kohézió kérdéséről, egységes és közös értelmezéséről, valamint a szakpolitikákban való megjelenésének fontosságáról.

A Területi Agenda és hozzá kapcsolódóan az „Európai Unió Területi Helyzete és Távlatai” című, területi helyzetelemző-értékelő dokumentum felülvizsgálata, megújítása és tagállamok elé terjesztése a magyar EU elnökség feladata volt, amelyet 2011. május 19-én elfogadtak az Európai Unió (EU) területfejlesztési miniszterei. A Területi Agenda 2020 a jövő feladataként határozta meg a területi kohézió erősítését.

Az Európai Bizottság jelentése⁷ szerint az EU egészében a regionális egyenlőtlenségek csökkentek, de számos tagállamban az egyenlőtlenségek nőttek. Az

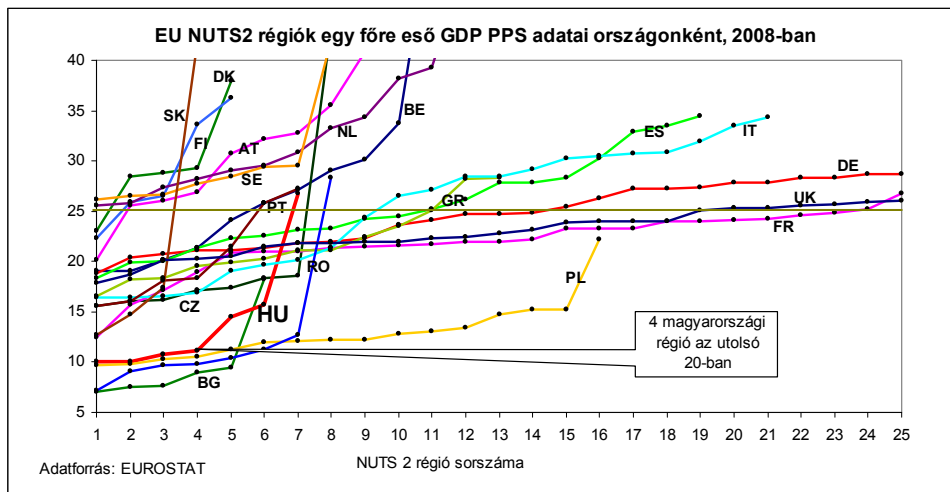
---

⁵ A területfejlesztésért felelős miniszterek által elfogadott Európai Területfejlesztési Perspektíva (ESDP – European Spatial Development Perspective) már 1999-ben indokoltan tartotta a fejlesztések területi hatásvizsgálatának szükségességét. A Közösségi Stratégia Irányelvek (CSG – Community Strategic Guidelines, 2006.) legfontosabb fejezetei a területi kohézióról szólnak, és iránymutatásokat adnak a 2007-2013 közötti időszak kohéziós politikája számára a fejlesztési területekre vonatkozóan.

⁶ Green Paper on Territorial Cohesion – Turning Territorial Diversity into Strength (COM (2008) 616. számú közlemény)

⁷ „Befektetés Európa Jövőjébe”, Ötödik jelentés a gazdasági, társadalmi és területi kohézióról (2010)

egy főre jutó, reálértékben kifejezett GDP növekedése 2000-2007 között Magyarország öt régiójában meghaladta az EU-27 átlagát, ennek ellenére 2008-ban négy régió a 20 legalacsonyabb egy főre jutó, vásárlóerő-paritáson mért GDP-vel rendelkezők között volt⁸.

Az EU regionális sokfélesége miatt, a területi kohézió egységes európai meghatározása mellett a tagállamok saját területi kohéziós törekvéseinek kialakítására is szükség van.

Az Országgyűlés már 1996-ban a területfejlesztés és a területrendezés egyik fő céljaként jelölte meg a fejlett és az elmaradott térségek és települések közötti – az életkörülményekben, a gazdasági, a kulturális és az infrastrukturális feltételekben megnyilvánuló – jelentős különbségek mérséklését. Ennek érdekében a területfejlesztés hat kiemelt feladatán⁹ belül az elsők között határozta meg az ország különböző adottságú térségeiben a társadalom és a gazdaság megújulását elősegítő, térségi erőforrásokat hasznosító fejlesztéspolitika kidolgozását, összehangolását és érvényesítését, valamint az elmaradott térségek felzárkóztatásának és fejlődésének elősegítését. A területfejlesztésről és területrendezésről szóló törvény (Tftv.) előírta a társadalmi, gazdasági és környezeti területi folyamatok rendszeres értékelését, erre alapozottan a fejlesztéspolitikai és területfejlesztési koncepció megfogalmazásának szükségességét.

Az Országgyűlés által 2005 decemberében elfogadott Országos Fejlesztéspolitikai Koncepció (OFK) és Országos Területfejlesztési Koncepció (OTK)¹⁰ a harmonikus területi szerkezet eléréséhez, a kiegyensúlyozott területi fejlődés biztosításához 2020-ig meghatározott öt átfogó célkitűzése tartalmazta a területi felzárkóztatást. Ennek keretében előtérbe helyezte a fejlettségükben tartósan leszakadó térségek gazdasági-társadalmi felzárkóztatását, a külső és belső perifériák di-

⁸ Az egy főre jutó GDP PPS alapján a megyék rangsorát a 23. és a 24. ábra mutatja.

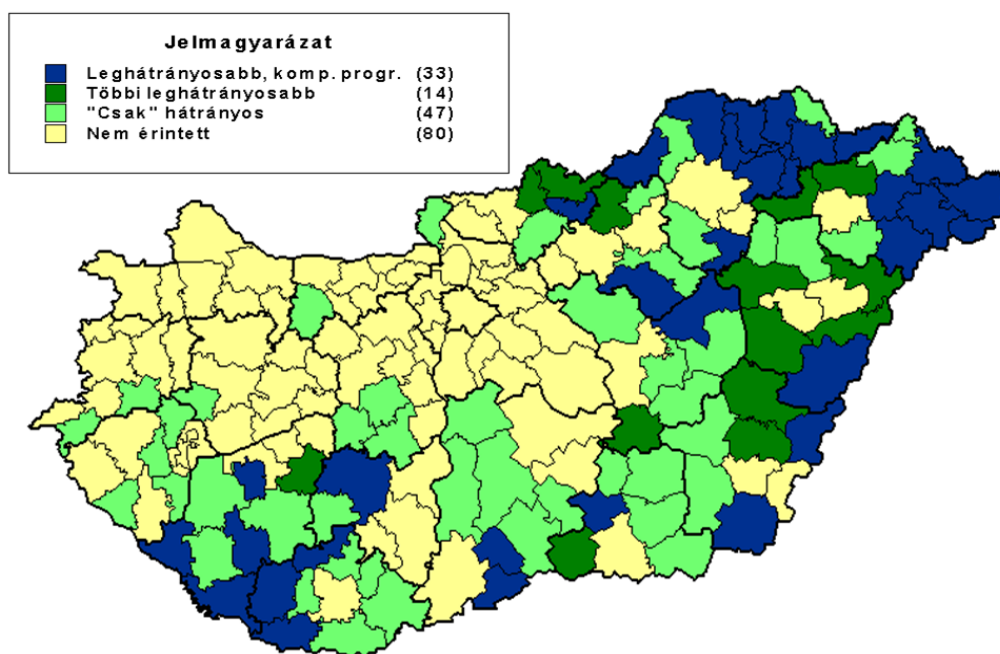
⁹ a Tftv. 3. § (2) bekezdése

¹⁰ A 96/2005. (XII. 25.) OGY határozat az Országos Fejlesztéspolitikai Koncepcióról, valamint a 97/2005. (XII. 25.) OGY határozat az Országos Területfejlesztési Koncepcióról.

namizálását koncentrált kormányzati és regionális támogatással, adottságaikhoz és lehetőségeikhez igazított egyedi stratégiáik mentén.

A felzárkóztatási célok elérése érdekében az eltérő természeti és gazdasági adottságú térségek, települések differenciált támogatási eszközrendszerét a területfejlesztési támogatásokról és a decentralizáció elveiről, a kedvezményezett térségek besorolásának feltételrendszeréről szóló 67/2007. (VI. 28.) OGY határozat alapozta meg. Ebben az Országgyűlés a területfejlesztési támogatások nyújtásának általános elvei mellett, meghatározta a kedvezményezett térségek besorolásának feltételrendszerét, a kistérségek és települések társadalmi-gazdasági és infrastrukturális elmaradottságát/fejlettségét mérő komplex mutató kiszámításánál használt adatok körét.

A Kormány a 311/2007. (XI. 17.) számú rendeletével döntött a kedvezményezett térségek besorolásáról, és meghatározta a területfejlesztési szempontból kedvezményezett – hátrányos helyzetű (HH 94), a leghátrányosabb helyzetű (LHH 47), ezen belül a komplex programmal segítendő (LHH 33) – kistérségek körét. Ezen túl a regionális szempontból hátrányos helyzetű kistérségek (RHH 13) kijelölését tette lehetővé. Az egyes települések közötti jelentős fejlettségbeli különbségek miatt kijelölte a társadalmi, gazdasági és infrastrukturális szempontból elmaradott vagy/és jelentős munkanélküliséggel sújtott településeket¹¹, amelyeket a hátrányos helyzetű, illetve a leghátrányosabb helyzetű kistérségekkel azonos elbánásban kell részesíteni. A területi preferenciák különböző szintjei alapján hazánk lakosságának 33,4%-a a területfejlesztés szempontjából kedvezményezett térségben vagy településen él.

Forrás: Váti Kft.

¹¹ A 240/2006. (XI. 30.) Korm. rendelet alapján. A kedvezményezett kistérségen kívüli, de velük azonos elbírálás alá eső 248 településen az ország népességének 2,1%-a él.

A területfejlesztési, felzárkóztatási célkitűzések megvalósítását hazai és uniós források támogatták. A Tftv. éves beszámolási kötelezettséget írt elő a Kormány számára a területfejlesztést szolgáló pénzeszközök felhasználásáról. Mivel a beszámolót a Kormány nem készítette el, az átláthatóság érdekében az Állami Számvevőszék összeállította a felzárkóztatási célok megvalósítását szolgáló, területi elv szerint leképezett, hazai és uniós források felhasználásának többszintű preferenciarendszerét ábrázoló (horizontális célkitűzések, prioritások, önálló programcélok) forrástérképét, amelyet az alábbi táblázat mutat be.

Területi támogatási preferenciák	Uniós támogatások					Hazai támogatások				
	Területi kötöttség nélkül		Területi kötöttséggel			Területi kötöttség nélkül	Területi kötöttséggel			
174 kistérség										
HH 94										
LHH 47										
LHH 33	NFTI	ÚMFT	„előnyben részesítés”	HH94-ből pályázható	LHH 47-ből pályázható	LHH komplex program	Központi és decentralizált források	Bölcsődék és közokt. int. tám. 2009-2010. (települési preferencia)	Bölcsődék és közokt. int. tám. 2008	LEKI
Kedvezményezett kistérségek										

Az Európai Unióhoz történt csatlakozással az európai uniós források minden korábbinál jelentősebb lehetőséget teremtettek a felzárkóztatásra és a versenyképesség növelésére. A Nemzeti Fejlesztési Terv (NFT) keretében 722,2 milliárd Ft¹², az Új Magyarország Fejlesztési Terv (ÚMFT) keretében 4875,4 milliárd Ft¹³ felhasználásáról döntöttek. Utóbbin belül a kedvezményezett térségek részére 760,9 milliárd Ft-ot, ezen belül az LHH 47 kistérség részére 384,4 milliárd Ft-ot, az LHH 33 kistérség részére 274 milliárd Ft-ot ítélték meg¹⁴.

Az Állami Számvevőszék az európai uniós programok ellenőrzését külön vizsgálatok keretében végzi. Jelen ellenőrzésünkben a felzárkóztatás makro összefüggéseit mutatjuk be, és fókuszába a területi preferenciák legmagasabb szintjét képező, komplex programmal segítő LHH 33 kistérség támogatási programját állítottuk (LHH program). A kedvezményezett térségek területi fejlettségbeli különbsége változásának megítélése érdekében azoknak a támogatási konstrukcióknak az eredményét is vizsgáltuk, amelyeknek célzottan e kistérségeket támogatták, vagy a támogatások megítélésénél valamilyen módon előnyben részesítették.

Az Állami Számvevőszék 2006-ban „A területfejlesztés fejezet működésének ellenőrzéséről” szóló jelentésében (0603) megállapította, hogy az eltérő támogatások ellenére a régiók gazdasági és társadalmi helyzetében jelentős különbségek vannak. A gazdaságfejlesztés állami eszközrendszere működésének ellenőrzésére 2008-ban (0802), a Nemzeti Fejlesztési Terv eredményeinek értékelésére eb-

¹² a hatályos szerződések alapján

¹³ 2011. június 6-i állapot szerint megítélt támogatások összege

¹⁴ A 2011. április 4-i adatok alapján. Technikai segítségnyújtás prioritások, VOP, GOP 4-es prioritás és KMOP 1.3-as prioritás (pénzügyi eszközök), országos jelentőségű kiemelt projektek, valamint Kohéziós Alap projektek nélkül.

ben az évben került sor. Az uniós és hazai források felhasználását felzárkóztatási szempontból az Állami Számvevőszék még nem ellenőrizte.

Jelen ellenőrzés célja annak értékelése volt, hogy a térségek felzárkóztatása érdekében hozott központi és helyi döntések, a kialakított szabályozási, szervezeti és pályázati támogatási rendszer alkalmas-e a hátrányos helyzetű térségek felzárkóztatásának elősegítésére, a területi fejlettségi különbségek csökkentésére, ezen belül:

- a központi szabályozási és szervezeti rendszer biztosította-e az Országgyűlés által meghatározott területfejlesztési, térségi felzárkóztatási célkitűzések megvalósítását;
- a hazai és uniós támogatások pályázati rendszerének kialakítása és működése eredményesen biztosította-e az Országgyűlés által meghatározott területfejlesztési és felzárkóztatási célok megvalósítását;
- a helyi és területi döntések illeszkedtek-e az Országgyűlés által meghatározott központi felzárkóztatási célkitűzésekhez;
- a megvalósított projektek eredményesen járultak-e hozzá az Országgyűlés által meghatározott területfejlesztési és felzárkóztatási célok eléréséhez, hatékony volt-e a projektekre fordított források felhasználása.

A helyszíni ellenőrzés a 2005-2010 közötti időszakra terjedt ki, amelyen belül a területfejlesztés és felzárkóztatás központi szintjét érintő szabályozási, szervezeti és programozási tevékenységek áttekintése és értékelése az OFK és OTK megalkotásának idejéhez (2005), míg a felzárkóztatásra fordított pénzeszközök felhasználásának, a támogatások hasznosulásának értékelése az ÚMFT programozási időszakához és a jelenleg érvényes kistérségi besorolás 2007-es induló-évéhez kapcsolódott.

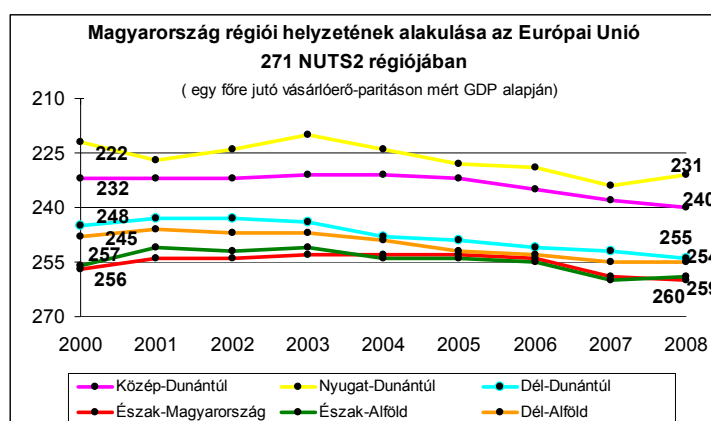
A vizsgálat a Nemzeti Fejlesztési Minisztériumra, a Belügyminisztériumra, a programokat irányító Nemzeti Fejlesztési Ügynökségre, valamint 35 önkormányzatra és 9 többcélú kistérségi társulásra (2. számú melléklet) terjedt ki. A Nemzetgazdasági Minisztériumtól és a Központi Statisztikai Hivataltól tájékoztató jellegű információkat kértünk.

Az ellenőrzés típusa teljesítmény-ellenőrzés volt.

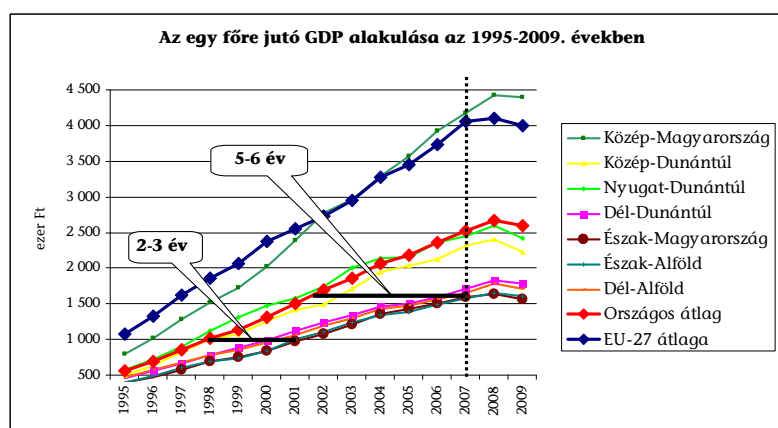
Az ellenőrzés végrehajtására az Állami Számvevőszékről szóló 1989. évi XXXVIII. törvény 2. § (3), (5)-(6) bekezdéseiben, valamint a 16. § (1) bekezdésében foglaltak adtak jogszabályi alapot.

I. ÖSSZEGZŐ MEGÁLLAPÍTÁSOK, KÖVETKEZTETÉSEK, JAVASLATOK

A térségek felzárkóztatása érdekében meghozott központi és helyi döntések, a kialakított szabályozási és támogatási rendszer nem járult hozzá eredményesen a területfejlesztésről és területrendezésről szóló törvényben (Tftv.) és az Országos Területfejlesztési Konceptióban (OTK) meghatározott térségi felzárkóztatási célok megvalósításához. A területi fejlettségi különbségek csökkentésében, benne a hátrányos helyzetű települések felzárkóztatásában az infrastrukturális fejlesztések területén mutathatók ki részeredmények, de összességében a 2004-2008 között felhasznált mintegy 2100 milliárd Ft támogatás ellenére növekedett az Európai Unióhoz viszonyított lemaradásunk és az országon belüli területi fejlettségbeli különbségek is¹⁵.

Az egy lakosra jutó GDP PPS alapján az ország régióinak pozíciója 2000-2008 között romlott az Európai Unió régióinak rangsorában, négy régió pedig az utolsó 20 között szerepelt. Ezekben a régiókban az egy főre jutó GDP országos átlaghoz viszonyított időbeli lemaradása 2001-ről 2007-re a kétszeresére nőtt.

¹⁵ Az EUROSTAT utolsó közzétett régiós adata, 2008. év. A Közép-Magyarországi régió tendenciája eltér a többi régiótól (3. számú melléklet 1-2. számú ábra).

Az Országgyűlés a Tftv-ben döntött az **elmaradott térségek** felzárkóztatásának és fejlődésének elősegítéséről, célcsoportját azonban nem határozta le konkrétan. Nincs meghatározva ugyanis az elmaradott térség¹⁶ besorolásának alapjául szolgáló, a gazdaság értéktermelő képessége, infrastrukturális fejlettsége és társadalmi mutatóinak köre, valamint az országos átlaghoz viszonyított „jelentősen kedvezőtlenebb” mértéke. Az Országgyűlés határozatában¹⁷ nem az elmaradott térségek, hanem a területfejlesztés szempontjából kedvezményezett – így a hátrányos és leghátrányosabb helyzetű – térségek lehatárolását fogadta el, amelyek a Tftv. szerint a „kedvezményezett térségek”¹⁸ körébe tartoznak. Besorolásuk a Tftv-ben nevesített gazdasági, infrastrukturális és társadalmi mutatóktól bővebb, szociális és foglalkoztatási mutatókat is tartalmaz (komplex mutató). Így nem egyértelmű, hogy az ország különböző területi egységei¹⁹ közül melyek felzárkóztatása kiemelt feladata a területfejlesztésnek.

A területi felzárkózás az OTK 2020-ig kitűzött **céljai** között szerepel. Középtávon az elmaradott térségek, külső-belső perifériák felzárkóztatása keretében a települések lakossága számára a megfelelő életkörülmények infrastrukturális feltételeinek és a közszolgáltatások elérhetőségének javítását, a kistelepülések működőképességének és lakosságmegtartó erejének növelését, a térségi központokban elérhető közszolgáltatások bővítését és minőségi fejlesztését, a térségi központok elérhetőségének javítását helyezte előtérbe. A célok általános meghatározásán túl, nem történt meg a felzárkóztatással elérendő célállapotok, az elérésük érdekében végrehajtandó feladatok konkretizálása, értékelésre alkalmas adekvát mutatók kijelölése. A kitűzött célok nem vették figyelembe a kistérségek differenciált adottságait, a hozzá kapcsolt eszközrendszer pedig nem ösztönözte a hátrányos, illetve a leghátrányosabb helyzetű besorolásból való kikerülést.

A területfejlesztési célkitűzések, így az elmaradott térségek felzárkóztatásának végrehajtását szolgáló **eszköz- és intézményrendszer** átfogó szabályait az Országgyűlés törvényi előírás²⁰ ellenére nem alkotta meg. A Tftv. szabályozása e tekintetben nem teljes körű, mert csak az intézményrendszer szintjeivel, a pénzügyi eszközökkel és azok hatékony felhasználásával (forráskoordináció) foglalkozik. Hiányzik a területfejlesztési célok megvalósítását közvetve, vagy közvetlenül szolgáló további eszközök (jogi, tervezési, szabályozási, monitoring, egyéb térségfejlesztési gazdasági eszközök) átfogó szabályozása, amelynek meghatározása a Tftv. alapján az Országgyűlés hatáskörébe tartozik. Az OTK a

---

¹⁶ A Tftv. 5. § k) pontja szerint elmaradott térség: ahol a gazdaság értéktermelő képessége, infrastrukturális fejlettsége és társadalmi mutatói jelentősen kedvezőtlenebbek az országos átlagnál.

¹⁷ 67/2007. (VI. 28.) OGY határozat

¹⁸ A Tftv. 5. § l) pontja szerint kedvezményezett térség: az érvényes területfejlesztési célok figyelembevételével, statisztikai jellemzők alapján meghatározott térségek köre, amelyek önkormányzatai, illetőleg azok közigazgatási területén tervezett programok és fejlesztések pénzügyi, gazdasági ösztönzőkkel támogathatók.

¹⁹ A Tftv. 5. § i) pontja alapján a törvény a térség alatt a különböző területi egységeket (a régió, a megye, a kiemelt térség és a kistérség) összefoglalóan érti.

²⁰ Tftv. 6. § c) pont

területfejlesztési célok érvényesítését szolgáló intézményi- és eszközrendszer fejlesztési irányait határozta meg.

A területfejlesztési célok megvalósítását segítő **pénzügyi eszközök** között a többször módosított Tftv. nem nevesítette az uniós forrásokat, annak ellenére, hogy azok jelentősége megnövekedett a területfejlesztésben. A Tftv. felhatalmazása alapján a Kormány által meghatározott, területfejlesztést szolgáló pénzügyi eszközök szintén nem voltak teljes körűek. Azok sem tartalmazták az uniós forrásokat és a hazai források közül is csak a decentralizált fejlesztési előirányzatokra, a terület- és régiófejlesztési célelőirányzatra terjedtek ki. A Kormány – a Tftv. felhatalmazása ellenére – nem szabályozta a miniszterek közötti folyamatos koordináció szempontjait, feladatait. Ezek következtében a területfejlesztést szolgáló pénzügyi eszközök széttagoltak voltak, nem működött a forráskoordináció. A hazai területfejlesztési források elaprózódtak, az ágazati források felhasználása tekintetében csak részben érvényesült a hatékonyság és a koncentráció elve²¹.

A területfejlesztés **intézményrendszerét**, kormányzati struktúráján belül elfoglalt helyét a vizsgált időszakban a transzparenciát akadályozó változások sora érintette. A területfejlesztés szakmai irányítása csaknem évente változott. Jelenleg három minisztérium – NGM, NFM, BM – feladatai között oszlanak meg, melyben a stratégiai tervezés és a végrehajtás szétválik egymástól. Mindemellett a társadalmi felzárkózásért – közte a leghátrányosabb helyzetű kistérségek felzárkózási programjának irányításáért – a közigazgatási és igazságügyi miniszter a felelős.

Nem valósult meg a fejlesztéspolitika hatékonyságának javítása, átláthatósága, a döntés-előkészítés színvonalának emelése érdekében az OTK-ban megfogalmazott, a területi szemléletet egyértelműen érvényesíteni hivatott **monitoring rendszer kialakítása**. A Tftv-ben 1999-ben kapott felhatalmazás alapján a Kormány 2010 februárjában fogadta el a területi monitoringról szóló kormányrendeletet, amely csak a területi monitoring rendszer célját, a különböző szintű monitoring bizottságok feladatait rögzíti. Alapadatbázisaként a TeIR-t, módszertani háttereként a T-MER-t nevesíti. Nem tartalmazza azonban a területi monitoring rendszer céljának elérése érdekében szükséges feladatokat, eszközöket és eljárásrendeket, valamint az ezek működtetésére vonatkozó előírásokat. Nem határozta meg a Kormány a Tftv-ben rögzített, a területfejlesztés intézményeinek fejlesztési elképzelései összegyűjtésével, számbavételével, megvalósításának kidolgozásával és adatszolgáltatás rendjével kapcsolatos feladatait és eljárásrendjét.

A **beszámolási rendszer** működésének hiányosságai nem tették lehetővé a döntéshozók gyors és hatékony beavatkozását. A Tftv-ben előírtak ellenére az Országgyűlés nem számoltatta be évente a Kormányt a területfejlesztést szolgáló pénzeszközök felhasználásáról. A területfejlesztésért és területrendezésért fe-

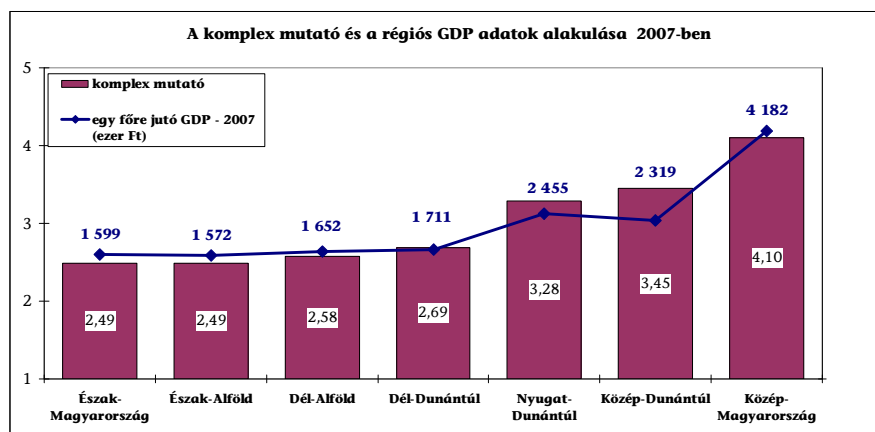
---

²¹ Jelentés a helyi önkormányzatok fejlesztési célú támogatási rendszerének ellenőrzéséről (1108)

lelős miniszter²² évi rendszerességgel elkészítette a területfejlesztést közvetve és közvetlenül befolyásoló állami támogatások területi értékelését, amely a 2009. évi támogatások esetében a hazai források mellett az uniós és egyéb nemzetközi támogatásokra is kiterjedt. Ezekből az Országgyűlés részére beszámoló nem készült. A területi folyamatok alakulásáról és a területfejlesztési politika, valamint a területrendezési tervek érvényesítésének hatásairól 2001-et és 2005-öt követően 2009-ben volt esedékes a kormánybeszámoló. Ennek szakmai előkészítő munkálatai 2009. év végén fejeződtek be, de az Országgyűlés elé terjesztésére már nem került sor. Az OTK-ról szóló határozatban²³ foglaltak alapján a dokumentum céljainak megvalósításáról szóló jelentés elkészült és 2011. I. negyedévében az egyeztetéseket is lefolytatták, de a 2010. október 31-i határidő ellenére a Kormány és az Országgyűlés még nem tárgyalta.

A térségek, települések felzárkózását, társadalmi-gazdasági elmaradottságának felszámolását – az OGY határozatát figyelembe véve – differenciált támogatási eszközrendszerrel tervezte a kormányzat, amelynek alapjául a **térségi** és települési **besorolás** szolgál. A 2007-től érvényesített térségi besorolásnál alkalmazott komplex mutató részét képező dinamikus viszonyszámok számítási időszaka általában 2000-2005, azonban olyan statikus mutatószámok is bekerültek, amelyeknél a legfrissebb adat 2001. évi²⁴. A komplex mutató adatainak időtávja, a pénzügyi és beszámolási rendszer hiányosságai, a támogatási programokat követően 2-3 évvel elkészült hatáselemzések, beszámolók következtében magas a kockázata annak, hogy a döntéshozók olyan időbeli késedelemmel jutnak információkhoz, amely nem segíti a felzárkóztatási célkitűzések megalapozását, az irányok meghatározását.

Az egyes régiók komplex mutatóval kifejezett fejlettségbeli különbségével azonos tendenciát mutat a régiók egy főre jutó GDP-je is.

Az LHH 47 kistérségen belül, a komplex programmal segített LHH 33 kistérség lehatárolásakor – a komplex mutató értékét tekintve – nem volt számottevő

²² A területfejlesztés szakmai irányítása 2006. augusztus 1 – 2008. május 15. között az ÖTM, 2008. május 16-tól az NFGM felelősségi körébe tartozott.

²³ 97/2005. (XII. 25.) OGY határozat

²⁴ népszámlálási adatfelvételhez kötött

fejlettségbeli különbség (a sorrendben 33. kistérség komplex mutatója 2,17, míg a 47. kistérségé 2,38). A 33. komplex programmal segített kistérség leginkább társadalmi mutatóit tekintve marad el az országos átlagtól, míg a kiépített infrastruktúra tekintetében a legkisebb a lemaradásuk. Ennek ellenére ezek a szempontok nem kerültek előtérbe, a támogatások jellemzően – az OTK középtávú céljainak azonban megfelelően – az életkörülmények infrastrukturális feltételeinek és a közszolgáltatások elérhetőségének a javítását célozták.

A felzárkóztatási célok érvényesítése szempontjából innovatív, előremutató jellegű, hogy a területi kohézió horizontális politikaként jelenik meg az **uniós pályázati rendszerekben**. Érvényesítéséhez az egységes szerkezetbe foglalt területi kohéziós útmutató²⁵ ad eligazítást, de az csak az ÚMFT-vel foglalkozik, az ÚMVP-t és a tisztán hazai területfejlesztési forrásokat nem érinti. A területi különbségek kiegyenlítése, az elmaradott térségek felzárkóztatása a regionális operatív programok átfogó és specifikus céljai között, továbbá a különböző prioritások előnyben részesítendő területeként egyaránt megjelent. Mindez alátámasztotta a területi kohézió horizontális alapelvként történő érvényesülését. Az ÚMFT-ben a kiegyensúlyozott területi fejlődést szolgáló beavatkozásként jelölték meg az elmaradott térségek felzárkóztatását, amelyet a hét regionális operatív program és komplex felzárkóztatási programok keretében terveztek megvalósítani. A célok általános meghatározásán túl azonban, nem jelölték ki a komplex térségfejlesztési program megvalósításával és az ágazati források felhasználásával elérendő konkrét, mérhető célokat (számszerűsített indikátorokat), valamint a mérés eszközeit. Mindez nem teszi lehetővé a programok utólagos értékelése során a felhasznált pénzeszközök hatékonyságalapú vizsgálatát és nem felel meg az OFK-ban meghatározott értékelési alapelvnek.

A „*Nem mondunk le senkiről – Esély a leghátrányosabb kistelepülésen élőknek*” **komplex térségfejlesztési program (LHH program)** 2008-ban indult, és célja az volt, hogy a területi egyenlőtlenségek csökkentésével fékezze a kedvezőtlen gazdasági-társadalmi folyamatokat (alacsony foglalkoztatottság, nem versenyképes oktatás, lakosság eladósodottsága). Az LHH program – a kitűzött céljai, a helyi szereplőkkel való párbeszéd és a kistérségek adottságaihoz, kitörési pontjaihoz igazodó fejlesztések folytán – a térségi felzárkóztatás mintaprogramjaként indult, amelyet jó gyakorlatként az Európai Bizottság is megemlélt²⁶. Eredményes végrehajtását azonban gátolta a kialakított eljárásrend, a tervezett és tényleges forrásallokáció, a döntési mechanizmusok, a végrehajtást szolgáló intézményrendszer bonyolultsága és rugalmatlansága.

A program indításakor annak általános céljait kijelölték, de azok értékeléséhez programszintű mérőszámokat, számszerűsített indikátorokat nem határoztak

---

²⁵ Egységes szerkezetbe foglalt kohéziós útmutató, Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium Területfejlesztési és Építészeti Szakállamtitkárság, Budapest, 2009. május.

²⁶ Az LHH programot – mint magyarországi jó gyakorlatot – az Európai Bizottság is megemléltette, a 2007-2013 közötti időszak végrehajtására vonatkozó 2010. évi stratégiai jelentésének kiegészítő dokumentumában.

http://ec.europa.eu/regional_policy/policy/reporting/doc/sec_2010360_en.doc

meg²⁷. Nem végeztek hatásvizsgálatokat arra, hogy a tervezett 96,9 milliárd Ft²⁸ felhasználásával a kitűzött programcélok milyen mértékben valósíthatók meg. 15 milliárd Ft-ot tartalékba téve, 81,9 milliárd Ft támogatási keretet – részben a kistérségek között egyenlően, illetve népesség- és településszám arányosan – osztottak szét. Ez – az OFK-ban meghatározottak ellenére – nem vette figyelembe a komplex mutatóval kifejezett fejlettségbeli különbségeket. A tartalékból 2 milliárd Ft-ban részesültek az ÚMFT-ben kevesebb fajlagos támogatást elért kistérségek, a fennmaradó 13 milliárd Ft-ot azonban már nem vonták be a kistérségi tervezésbe, és ezzel kapcsolatban dokumentumok az NFÜ-nél nem álltak rendelkezésre.

A kistérségi programcsomagok összeállításához, a tervezéshez a jogszabályi feltételeket megteremtették, de ekkor a megvalósítás konkrét feltételrendszere még nem volt kidolgozott. Az előkészítés időszakában az LHH pályázati rendszert – az LHH kistérségek pályázatainak befogadhatósága érdekében – nagyon rugalmasra tervezték, amely később a végrehajtás folyamatában szigorodott. Az LHH pályázati konstrukciót beillesztették az ÚMFT általános pályázati rendjébe, így az LHH eljárásrendben rögzített speciális célokat és eljárási szabályokat hozzá kellett igazítani a már több éve futó operatív programok eljárás- és szabályrendjéhez. A komponens szintű részletezés a prioritások támogatási területeinek leszűkítéséhez vezetett. Az LHH mindössze abban különbözött az általános eljárásrendtől, hogy a pályázatok nem versenyeztek más pályázatokkal a fejlesztési forrásokért, illetve lehetőséget biztosított a pályázatok egyszeri átdolgozására és ismételt benyújtására.

Az LHH program tervezett menetrendjét a végrehajtás erőltetett üteme határozta meg. Ennek következtében a határidőket rendszeresen módosították, a végrehajtást az időbeli csúszások, átütemezések jellemezték. Kevés idő állt a külső szakértők rendelkezésére a kistérségek helyzetének felméréséhez, a kitörési pontok azonosításához, és így a megalapozott programcsomagok összeállításához. A program pozitív üzeneteként az „*alulról jövő*” kezdeményezéseket és a „*felülről jövő*” irányítást és koordinációt ötvözték, de ez a végrehajtásban – a kommunikációs hiányosságokra is visszavezethető – értelmezési, egyeztetési problémákat okozott. A széles körű társadalmi egyeztetés és az abban résztvevők köre (vállalkozók, civil szervezetek), valamint a projektek versenyeztetésének követelménye ellentmondásokhoz vezetett, a programcsomagok összeállításának, kidolgozásának és jóváhagyásának rendje pedig nem kedvezett a komplex térségi felzárkóztatási szempontok érvényesülésének.

A kistérségek által összeállított programcsomagok összesen 1703 projektjavaslatot tartalmaztak (kistérségenként átlagosan több mint 50-et). A benyújtott programcsomagok és a rendelkezésre álló források összetétele nem volt összhangban. Az aránytalanságok csökkentése érdekében a kistérségek által ter-

---

²⁷ Az egyes projektekhez rendelt indikátorok halmaza nem alkalmas a program összesített eredményének mérésére. A támogatási szerződéssel rendelkező projektekhez kapcsolódóan 2011. április 21-én összesen 124 indikátort tartottak nyilván.

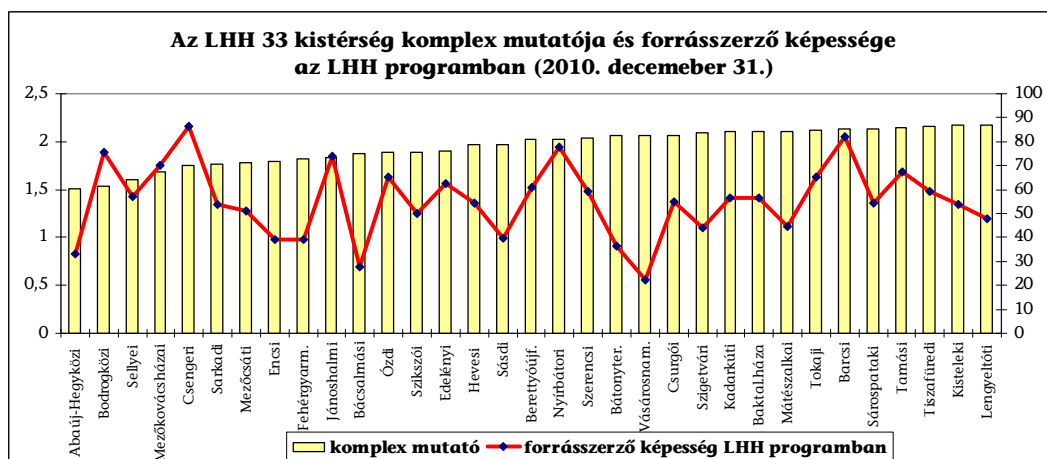
²⁸ A kiadott Módszertani útmutatóban szereplővel szemben (5. számú melléklet) a GOP és az ÚMVP források a végrehajtás folyamatában nem képezték az LHH program dedikált forrásainak részét.

vezhető források korrekcióját tervezték és hajtották végre, de a döntésről a TÁMOP és TIOP közötti forrásátcsoportosítást illetően dokumentum nem áll rendelkezésre.

A régióként megtartott zsűri – a szakértői értékelés és a kistérségekkel történt egyeztetés ismeretében – tett javaslatot a kistérségek számára szétosztott forrásokhoz igazodó projektlistára, amely alapján a döntést az NFÜ elnöke hozta meg. Az első fordulóban, 2009 tavaszán jóváhagyott projektek – 59,5-105%-os szórás mellett – átlagosan 89,8%-ban fedték le a kistérségek részére rendelkezésre álló módosított kereteket, a fennmaradó részt a második fordulóban, 2009 decemberében kötötték le. Az értékelés és a támogatás feltételrendszerében az előzetesen meghatározottól eltérő szempontok is megjelentek, részben figyelembe véve ezzel a projektjavaslatokban foglalt speciális körülményeket. A kistérségi hatással bíró projektek számára azonban kis mozgásteret hagytak az egyrészt kistérségi szinten, másrészt operatív programonként, prioritásonként meghatározott források.

A 2009-2010. években megjelent 63 pályázati kiírásban a kistérségek által pályázható 79,2 milliárd Ft keret nem tette lehetővé az előzetesen jóváhagyott projektekre vonatkozó pályázatok hiánytalan benyújtását²⁹. A 2010. december 31-ig benyújtott 1009 pályázat összesen 82 milliárd Ft támogatási igényt tartalmazott³⁰, amely 97,4%-a a kistérségek részére előzetesen jóváhagyott projekteknek. A benyújtott pályázatok alapján a végleges döntést meghozó bíráló bizottság 568 pályázat részére 44 milliárd Ft támogatást ítelt meg. Az elnyert támogatások arányát tekintve a régiók között nem volt számottevő különbség, ugyanakkor az egyes kistérségek e tekintetben jelentős (22,5-86,2% közötti) szóródást mutattak.

Az LHH programra elkülönített 96,9 milliárd Ft-ból a megcélzott LHH 33 kistérség összesen maximum 67,1 milliárd Ft-ot tud felhasználni, a folyamatban lévő és a még ki nem írt pályázatok teljes körű jóváhagyása esetén is³¹. A fennmaradó 29,8 milliárd Ft – a le nem osztott tartalékkeret, illetve a csökkentett

²⁹ A hiányzó pályázati kiírások várhatóan 2011-ben jelennek meg.

³⁰ Tartalmazza az elutasított, de az eljárási rend alapján ismét benyújtott pályázatokat.

³¹ A helyszíni ellenőrzés idején az NFÜ által készített kimutatás szerint.

összegben megítélt, az elutasított és a be nem nyújtott pályázatok miatt – a jelenlegi eljárásrendben már nem használható fel a kistérségek számára. Ezekre a forrásokra projekteket nem nevesítettek³², és nem dolgozták ki a pályázati szakaszban megmaradó források felhasználásának eljárásrendjét. A kialakított nyilvántartások nem – csak a helyszíni ellenőrzés ideje alatt elkészített projektenkénti nyilvántartás – szolgáltatott adatot arra, hogy a kistérségek részére meghatározott keret a pályázati rendszer mely szereplője miatt nem volt kihasználható.

Ellentmondás volt a gazdaságfejlesztési célok és az elérésüket szolgáló eszközök tekintetében. Az LHH Programiroda jelzései és szakértői értékelések³³ szerint az elmaradottság jelenségeinek kezelésére „a munkahelyek teremtése szolgálhat valós és tartós eredménnyel”, a vállalkozások támogatására szolgáló források azonban nem álltak ezzel arányban. A benyújtott pályázatok támogatottsága – a Dél-Dunántúl kivételével – a ROP-oknál a gazdaságfejlesztést célzó programok esetében volt a legalacsonyabb.

A 2007-2010. években – az LHH program forrásain kívül –, a TÁMOP és a GOP keretében jelentek meg **célzottan a hátrányos**, illetve a leghátrányosabb helyzetű térségek számára **pályázati kiírások**. Előbbi 10 milliárd Ft, utóbbi 57 milliárd Ft pályázható keretet jelentett, amelyből az LHH 33 kistérség 5,5 milliárd Ft, illetve 28,5 milliárd Ft támogatásban részesült. A gazdasági társaságok fejlesztését célzó GOP programok alapvetően igazodtak a Tftv. általános területfejlesztési céljaihoz, a pályázatok kiírásánál azonban csak részben vették figyelembe a komplex mutató részét képező gazdasági mutatószámokat³⁴. Annak ellenére, hogy – az LHH Programiroda szerint³⁵ – az LHH térségekben alacsony a működő vállalkozások száma, a pályázati kiírások nem egyértelműen preferálták az induló vállalkozásokat.

³² A zsűri által előzetesen jóváhagyott projektek a kistérségi keretek mértékéig terjedtek, tartaléklistákat itt már nem állapítottak meg.

³³ Észak-magyarországi Stratégiai Füzetek (a regionális kutatások periodikus kiadványa, az észak-magyarországi regionális fejlesztés szakmai folyóirata) VII. évfolyam 2. száma foglalkozik a régióban megvalósuló LHH programmal, minden kistérségnél alapvető célként a munkahelyteremtést jelölték meg.

A VÁTI Kht. Területi Tervezési és Értékelési Iroda: A fejlesztéspolitika érvényesülésének kistérségi minta értékelései, Összefoglaló jelentése szintén jelentős problémaként értékeli az LHH kistérségekben, hogy "általában véve sem került kellőképp fókuszba a képzés és munkahelyteremtés, miközben már többgenerációs problémává vált a munkanélküliség."

³⁴ A 67/2007. (VI. 28.) OGY határozat 4. számú mellékletében a komplex mutató kiszámításához használt gazdasági mutatók körébe a működő gazdasági szervezetek, az eltöltött vendégéjszakák, a kiskereskedelmi boltok, valamint a tudományos kutatók 1000 lakosra jutó száma, a mezőgazdaságban, szolgáltatásban foglalkoztatottak aránya, a működő gazdasági szervezetek számának változása és az önkormányzatok helyi adóbevételeinek összege tartozott.

³⁵ Általános gazdaságfejlesztési javaslatok, tekintettel a foglalkoztatásra és munkahelyteremtésre a leghátrányosabb helyzetű kistérségekben, NFÜ KOR IH LHH Programiroda, 2008. október 27.

A hátrányos helyzetű kistérségek felzárkóztatását elősegítő ún. „**előnyben részesítés**” a 2007-2010. években hét operatív program³⁶ keretében összesen 170 pályázati felhívásban jelent meg. E felzárkóztatási célú pénzügyi eszköz forrásai a pályázati konstrukciók meghatározása során alakultak ki. Nem végeztek hatásvizsgálatokat a hátrányos helyzetű térségek előnyben részesítéséhez kapcsolódó többletforrás allokációra, valamint a többletforrások révén elérhető hatásokra vonatkozóan. A pályázati felhívásokban meghirdetett 633,2 milliárd Ft keretből az LHH 33 kistérség 106,7 milliárd Ft támogatásban részesült. Az előnyben részesítés a pályázati kiírások 41,1%-ánál magasabb támogatási intenzitást, az 52,7%-ánál többletpontokat jelentett az elbírálás során, további 6,2%-ánál pedig egyéb előnyben részesítési módot alkalmaztak. Az előnyben részesítés a hátrányos helyzetű kistérségek forráshoz juttatását tekintve összességében eredményes volt, mivel az elnyert támogatások aránya meghaladta az országos átlagot (az LHH 47 esetében 2,5 százalékponttal, az LHH 33 esetében 2,8 százalékponttal)³⁷.

A hátrányos helyzetű kistérségek **felzárkóztatását célzó programok összességében** a forráselosztás területi egyenlőtlenségeinek csökkentéséhez, az egy főre jutó támogatások országos átlaghoz közelítéséhez tudtak hozzájárulni. Nem a – komplex mutatóban jelentős súlyt képviselő és legnagyobb különbségeket jelentő – társadalmi és szociális részmutatók javítására irányultak. A felzárkóztatási célú pénzügyi eszközök felhasználása nem járt együtt a gazdasági és a társadalmi különbségek kimutatható mértékű csökkenésével, ahhoz a források hatékonyabb felhasználására, valamint a területfejlesztés egyéb – pénzügyin kívüli – eszközeinek összehangoltabb és hangsúlyosabb alkalmazására lett volna szükség.

A komplex mutató részét képező, a kistérségek fejlődését jelző egyes részmutatók – szja alapot képező jövedelem, munkanélküliségi ráta, 1000 főre jutó vállalkozások száma – alapján, az LHH 33 kistérség mutatói nem közeledtek az országos átlaghoz, ugyanakkor – a munkanélküliségi ráta kivételével – további leszakadások sem következtek be. Ennek hatását jelzi a negatív vándorlási különbözet³⁸, mert tovább folytatódott az elvándorlás ezekből a kistérségekből (3. számú melléklet 14. számú ábra).

A helyszíni ellenőrzés során az önkormányzatok és többcélú kistérségi társulások (TKT) **felzárkóztatási célú pályázati tevékenységét** a szakmai igényfelmérés, a pályázati célok országos, területi és helyi programokhoz való illeszkedése, valamint az elnyert támogatások alapján 23%-ban minősítette az ellenőrzés eredményesnek. A benyújtott pályázatok eredménytelenségéhez formai hibák mellett a megalapozatlan szakmai döntés-előkészítés és a határidőcsúszások is hozzájárultak. Az önkormányzatok és a TKT-k a saját forrást biztosítani tudták a projektek megvalósításához, de ehhez az önkormányzatok 31,4%-a hitelt vett fel, 25,7%-a pedig kötvényt bocsátott ki.

---

³⁶ ÉMOP, ÉAOP, DAOP, DDOP, TÁMOP, TIOP, GOP

³⁷ Az előny a ROP-ok és a TIOP pályázatainál jelentkezett, a TÁMOP és a GOP pályázatoknál az LHH kistérségek az országos átlagnál kevésbé eredményesen szerepeltek.

³⁸ A vándorlási különbözet 2005-2010 között – a Lengyeltóti és az Encsi kistérség egy-egy évi adata kivételével – minden évben és minden LHH 33 kistérségben negatív volt.

Az önkormányzatok és a TKT-k által **felhasznált felzárkóztatási** célú **hazai és uniós források** hatásai közvetlenül a társadalmi-gazdasági mutatók és a foglalkoztatás területén nem, csak a település-infrastruktúrában jelentek meg. A megvalósult hazai fejlesztések elsősorban a műszakilag rossz állapotú feladatellátó helyek felújítására irányultak, amelyek többségében a létesítmények és az eszközök szinten tartását szolgálták. Ezek az önkormányzatok és a TKT-k intézményei eszközellátottságának, felszereltségének a javításához, az infrastruktúra korszerűsítéséhez járultak hozzá. Az út, a kerékpárút, a gyalogjárdák építése, valamint az útfelújítások javították a közlekedés feltételeit. A vízgazdálkodási, azon belül elsősorban az ivóvíz- és szennyvízhálózat felújítási, bővítési projektek, valamint a hulladékkezelés hozzájárultak az ivóvízbázis védelméhez, a zárt csapadékvíz-csatornák bővítése pedig a belterületi vízrendezés korszerűsítéséhez. Az önkormányzatok 60%-ánál, a TKT-k 77,8%-ánál nem vizsgálták a felzárkóztatási célra fordított hazai és uniós források felhasználásával megvalósított programok fenntarthatóságát, a településre, illetve annak kistérségére gyakorolt hatásait. A fejlesztések hatására a komplex mutató 31 részmutatójából közvetlenül háromban³⁹, közvetetten pedig kettőben várható javulás. Ez jelzi azt a tendenciát, hogy a jelenleg alkalmazott besorolási rendszer mellett hosszú távon sem változik jelentősen a hátrányos, illetve a leghátrányosabb kistérségek köre.

Az Állami Számvevőszékről szóló 2011. évi LXVI. törvény 33. § (1) bekezdésében foglaltak értelmében a jelentésben foglalt megállapításokhoz kapcsolódó intézkedési tervet köteles az ellenőrzött szervezet vezetője összeállítani és azt a jelentés kézhezvételétől számított harminc napon belül az ÁSZ részére megküldeni. Amennyiben az intézkedési tervet határidőben nem küldi meg a szervezet, vagy az nem elfogadható, az ÁSZ elnöke a hivatkozott törvény 33. § (3) bekezdés a)-b) pontjaiban foglaltakat érvényesítheti.

Az ellenőrzés intézkedést igénylő megállapításai és javaslatai:

a nemzeti fejlesztési miniszternek a nemzetgazdasági miniszter és a belügyminiszter közreműködésével

1. A Tftv. 5. § k) pontjában rögzített elmaradott térségek konkrét lehatárolása nem történt meg. Nincs meghatározva – a Tftv. szerint a besorolás alapjául szolgáló – a gazdaság értéktermelő képessége, infrastrukturális fejlettsége és társadalmi mutatóinak köre, valamint az országos átlaghoz viszonyított „*jelentősen kedvezőtlenebb*” mértéke. A területfejlesztési célok megvalósítását segítő pénzügyi eszközök között a Tftv. nem nevesítette az uniós forrásokat, annak ellenére, hogy azok jelentősége megnövekedett a területfejlesztésben.

---

³⁹ A közüzemi vízhálózatba bekapcsolt lakások aránya (%), az egy km vízvezeték-hálózatra jutó zárt csatornahálózat hossza (méter), a rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakások aránya (%).

Javaslat:

Készítse elő a területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény módosítását, hogy az

- a) tartalmazza a területfejlesztés kiemelt feladatát képező elmaradott térségek felzárkóztatásával és fejlődésével érintett térségek egzakt meghatározását
- b) terjedjen ki a területfejlesztési célokat szolgáló közösségi és nemzetközi forrásokra,

és kezdeményezze Országgyűlés elé való betérjesztését.

2. A Tftv. 7. § e) pontjának felhatalmazása alapján a Kormány által meghatározott, területfejlesztést szolgáló pénzügyi eszközök nem voltak teljes körűek. Azok nem tartalmazták az uniós forrásokat és a hazai források közül is csak a decentralizált fejlesztési előirányzatokra, a terület- és régiófejlesztési cél előirányzatra terjedtek ki.

Javaslat:

Dolgozza ki a Tftv. 7. § e) pontja alapján a területfejlesztést szolgáló pénzügyi eszközöket, az igénybe vehető kedvezmények felhasználásának szabályait, hogy az minden típusú forrásra terjedjen ki és kezdeményezze a Kormánynál annak elfogadását.

a nemzeti fejlesztési miniszternek a nemzetgazdasági miniszter közreműködésével

A területfejlesztési célkitűzések, így az elmaradott térségek felzárkóztatásának végrehajtását szolgáló eszköz- és intézményrendszer átfogó szabályait az Országgyűlés a Tftv. 6. § c) pontjában foglalt előírás ellenére nem alkotta meg.

Javaslat:

Készítse elő a Tftv. 6. § c) pontjában előírt, a területfejlesztési célkitűzések végrehajtását szolgáló eszköz- és intézményrendszer átfogó szabályait, és kezdeményezze annak Országgyűlés elé való betérjesztését.

a nemzeti fejlesztési miniszternek a közigazgatási és igazságügyi miniszterrel együttműködve

A Kormány, a Tftv. 7. § l) bekezdésének előírása és a 27. § (1) bekezdés a) pontjában foglalt felhatalmazás ellenére nem szabályozta a miniszterek közötti folyamatos koordináció szempontjait, feladatait.

Javaslat:

Dolgozza ki a Tftv. 27. § (1) bekezdés a) pontjában és 7. § l) bekezdésében foglaltak alapján a miniszterek közötti koordináció szempontjait, szabályait, és kezdeményezze a Kormánynál annak elfogadását.

a közigazgatási és igazságügyi miniszter a nemzetgazdasági miniszterrel és a nemzeti fejlesztési miniszterrel együttműködve

A felzárkóztatási célok általános meghatározásán túl, nem jelölték ki a komplex térségfejlesztési program megvalósításával és az ágazati források felhasználásával elérendő konkrét, mérhető célokat (számszerűsített indikátorokat), valamint a mérés eszközeit. Emiatt a programok utólagos értékelése során a felhasznált pénzeszközök hatékonyság-alapú vizsgálata nem végezhető el és nem felel meg az OFK-ban meghatározott célkitűzésnek. A kitűzött célok nem vették figyelembe a kistérségek differenciált adottságait, a hozzá kapcsolt eszközrendszer pedig nem ösztönözte a hátrányos, illetve a leghátrányosabb helyzetű besorolásból való kikerülést.

Javaslat:

Dolgozza ki

- a) a térségek felzárkózásának differenciált célrendszerét,
- b) a célok elérését biztosító, a hátrányos, illetve a leghátrányosabb helyzetű besorolásból való kikerülést ösztönző eszközrendszert,
- c) a mérőszámokat, a mérés eszközeit,

és kezdeményezze ezek beépítését az Országgyűlés, illetve a Kormány által meghatározott szabályokba, programokba.

a nemzeti fejlesztési miniszternek

A területi monitoring rendszerről szóló 37/2010. (II. 26.) Korm. rendelet a területi monitoring rendszer célját, a különböző szintű monitoring bizottságok feladatait rögzíti. Alapadatbázisaként a TelR-t, módszertani háttereként a T-MER-t nevesíti, amelyek ez irányú továbbfejlesztése még nem történt meg.

Javaslat:

Fejlessze tovább a területi információs rendszert annak érdekében, hogy az biztosítsa a területi monitoring rendszerről szóló 37/2010. (II. 26.) Korm. rendelet 2. §-ában foglalt célok teljesítéséhez szükséges információk teljes körűségét.

a nemzetgazdasági miniszternek

1. A Tftv. 7. § j) pontja alapján, a területi folyamatok alakulásáról és a területfejlesztési politika, valamint a területrendezési tervek érvényesítésének hatásairól 2009-ben esedékes kormánybeszámolót, valamint az OTK-ról szóló 97/2005. (XII. 25.) OGY határozat záró rendelkezések 1. e) pontjában szereplő, 2010. október 31-ig esedékes, a dokumentum céljainak megvalósításáról szóló jelentést az Országgyűlés még nem tárgyalta.

Javaslat:

Készítse elő területi folyamatok alakulásáról és a területfejlesztési politika, valamint a területrendezési tervek érvényesítésének hatásairól szóló országgyűlési beszámolót, ennek keretében adjon tájékoztatást a 97/2005. (XII. 25.) OGY határozatban foglalt végrehajtásáról és kezdeményezze, hogy a Kormány a Tftv. 7. § j) pontja alapján nyújtsa be az Országgyűlésnek.

2. A 33, komplex programmal segített kistérség leginkább társadalmi mutatóit tekintve marad el az országos átlagtól. Ennek ellenére a támogatások jellemzően – az OTK középtávú céljainak azonban megfelelően – az életkörülmények infrastrukturális feltételeinek és a közszolgáltatások elérhetőségének a javítását célozták. A kistérségek besorolásának alapját képező, a fejlettségét/elmaradását mérő komplex mutató – bonyolultsága és adatai naprakészségének hiánya miatt – nem alkalmas a programok hatásainak a mérésére.

Javaslat:

Tegyen javaslatot olyan mutatószámok alkalmazására, amelyek a kistérségek fejlettségbeli mérésén túl alkalmas a felzárkóztatási célú programok hatásainak mérésére, a hatékony döntéshozói beavatkozások érdekében.

3. A területi monitoring rendszerről szóló 37/2010. (II. 26.) Korm. rendelet nem tartalmazza a területi monitoring rendszer céljának elérése érdekében szükséges feladatokat, eszközöket és eljárásrendeket, valamint az ezek működtetésére vonatkozó előírásokat.

Javaslat:

Készítse elő a területi monitoring rendszerről szóló 37/2010. (II. 26.) Korm. rendelet módosítását annak érdekében, hogy az tartalmazza a területi monitoring rendszer céljának elérése érdekében szükséges feladatokat, eszközöket, eljárásrendeket, valamint az ezek működtetésére vonatkozó előírásokat.

4. A komplex mutató adatainak időtávja, a pénzügyi és beszámolási rendszer hiányosságai, a támogatási programokat követően 2-3 évvel elkészült hatáselemzések, beszámolók következtében magas a kockázata annak, hogy a döntéshozók olyan időbeli késedelemmel jutnak információkhoz, amely nem segíti a felzárkóztatási célkitűzések megalapozását, az irányok meghatározását.

Javaslat:

Vizsgálja felül a 67/2007. (VI. 28.) OGY határozatban meghatározott kedvezményezett kistérségek területi fejlettségi besorolásának alapjául szolgáló mutatószámok körét, és olyan mutatószámok alkalmazására tegyen javaslatot, amelyek alkalmasak a kistérségek fejlettségbeli változásának mérésére, figyelemmel kísérésére, és a statisztikai információs rendszerből biztosíthatóak a területi folyamatok döntési pontjainál.

II. RÉSZLETES MEGÁLLAPÍTÁSOK

1. A SZABÁLYOZÁSI ÉS SZERVEZETI RENDSZER SZEREPE A TERÜLETI FEJLETTSÉGI KÜLÖNBSÉGEK CSÖKKENTÉSÉBEN

1.1. A területfejlesztés és felzárkóztatás hazai szabályozása

Az ország kiegyensúlyozott területi fejlődése, térségei társadalmi-gazdasági és kulturális fejlődésének előmozdítása, valamint az átfogó területfejlesztési politika érvényesítése érdekében 1996-ban megalkotott **Tftv. alapján a területfejlesztés és területrendezés célja többek között a fejlett és az elmaradott térségek⁴⁰ és települések közötti** – az életkörülményekben, a gazdasági, a kulturális és az infrastrukturális feltételekben megnyilvánuló – **jelenlős különbségek mérséklése**. A területfejlesztés kiemelt **feladata az elmaradott térségek felzárkóztatásának és fejlődésének elősegítése**.

A **Tftv.** rögzíti az elmaradott térség⁴¹ fogalmát, de nem részletezi a megkülönböztetés alapjául szolgáló, a gazdaság értéktermelő képessége, infrastrukturális fejlettsége és társadalmi mutatóinak körét, valamint az országos átlaghoz viszonyított „*jelentősen kedvezőtlenebb*” mértéket. Ez **alapján nem határozható meg, hogy mely térségek felzárkóztatása kiemelt feladata a területfejlesztésnek**. A **hátrányos helyzetű** és ezen belül a leghátrányosabb helyzetű **kistérségeket** a 67/2007. (VI. 28.) OGY határozat nevesíti, amelyek a Tftv. szerint az elmaradott térségtől megkülönböztetett „*kedvezményezett térségek*”⁴² körébe tartoznak.

A területfejlesztés szempontjából kedvezményezett térségek (így a hátrányos helyzetű, leghátrányosabb helyzetű, regionális szempontból hátrányos helyzetű) lehatárolásának szempontjait a 67/2007. (VI. 28.) OGY határozat tartalmazza. A besorolás alapjául szolgáló mutatók köre a gazdasági, infrastrukturális, társadalmi mutatók mellett szociális és foglalkoztatási mutatókat is tartalmaz (részletesen az 1.3. pontban).

A területfejlesztési politikát meghatározó irányelveket, célokat, hosszú távú prioritásokat a Tftv. 6. § a) pontja alapján az OTK tartalmazza, amelyet az Országgyűlés először 1998-ban, majd 2005-ben fogadott el.

---

⁴⁰ A Tftv. 5. § i) pontja alapján a törvény a térség alatt a különböző területi egységeket (a régió, a megye, a kiemelt térség és a kistérség) összefoglalóan érti.

⁴¹ A Tftv. 5. § k) pontja szerint elmaradott térség: ahol a gazdaság értéktermelő képessége, infrastrukturális fejlettsége és társadalmi mutatói jelentősen kedvezőtlenebbek az országos átlagnál.

⁴² A Tftv. 5. § l) pontja szerint kedvezményezett térség: az érvényes területfejlesztési célok figyelembevételével, statisztikai jellemzők alapján meghatározott térségek köre, amelyek önkormányzatai, illetőleg azok közigazgatási területén tervezett programok és fejlesztések pénzügyi, gazdasági ösztönzőkkel támogathatók.

Az 1998-ban elfogadott Országos Területfejlesztési Konceptió 2005-ben felülvizsgálatra került. Az új OTK-t és ezzel egy időben Országos Fejlesztéspolitikai Konceptiót (OFK) 2005 decemberében fogadta el az Országgyűlés. Mindkét dokumentum 15 éves időtávra, 2020-ig terjedően fogalmazott meg elvárásokat a területfejlesztéssel és a felzárkóztatással kapcsolatban.

Az **OTK**-nak a harmonikus területi szerkezet és kiegyensúlyozott területi fejlődés érdekében **2020-ig** kitűzött **öt átfogó célja között szerepel a területi felzárkózás**. Ezen belül a **középtávon (2013-ig) elérni kívánt országos területi célok az elmaradott térségek, külső-belső perifériák felzárkóztatása keretében előtérbe helyezi a települések lakossága számára a megfelelő életkörülmények **infrastrukturális feltételeinek és a közszolgáltatások**, térségi központok (alapfokú szociális, egészségügyi, oktatási, kulturális) **elérhetőségének** – településszerkezeti adottságokat és a szükségleteket egyidejűleg figyelembe vevő – **javítását**, a kistelepülések működőképességének és lakosságmegtartó erejének növelését, a térségi központokban elérhető közszolgáltatások bővítését és minőségi fejlesztését.**

Az OTK-val egyidejűleg, a 96/2005. (XII. 25.) OGY határozattal jóváhagyott OFK – a térségi szemlélet érvényesítése, az ország kiegyensúlyozott fejlődése érdekében – a területfejlesztési politika kilenc átfogó célját **a területi felzárkóztatás megteremtésével egészítette ki, hogy a leghátrányosabb helyzetű kistérségek** kiemelt figyelmet kapjanak a fejlesztéspolitikában, valamint **az országos átlagot jelentősen meghaladó mértékű, az elmaradottság arányában növekvő támogatást fejlesztéseik megvalósításához.**

Az OFK 2.4.9. Kiegyensúlyozott területi fejlődés fejezete szerint a legelmaradottabb térségekbe irányuló fejlesztéspolitikai beavatkozásoknak a térségek adottságaihoz kell igazodniuk, és kiemelten a térség stratégiájában megfogalmazott kitörési pontok szolgálatában kell megvalósulniuk.

A célok megvalósítása érdekében, a **Tftv. 6. § c) pontjában előírt területfejlesztés eszköz- és intézményrendszere átfogó szabályait az Országgyűlés nem alkotta meg. Az OTK csak** a területfejlesztési célok érvényesítését szolgáló intézményi és eszközrendszer **fejlesztési irányait határozta meg**. Ennek keretében a területfejlesztési intézményrendszer szubszidiaritást, hatékonyságot és partnerséget figyelembe vevő megerősítése, a területi tervezés megújítása, a programozáson alapuló finanszírozási rendszer megteremtése, a területi fejlődést és az állami fejlesztések területi hatásait követő, átláthatóságot és visszacsatolásokat biztosító, hatékonyságot szolgáló területi monitoring és értékelési rendszer kialakítása érdekében fogalmazott meg feladatokat.

Az OTK-ban és az OFK-ban foglalt célok megvalósítását elsősorban Európai Uniós (Új Magyarország Fejlesztési Terv⁴³ (ÚMFT) és az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program (ÚMVP)) **forrásaiból tervezték, a hazai fejlesztési forrásokat nem nevesítették. A Tftv-ben pedig a** területfejlesztési

---

⁴³ 1103/2006. (X. 30.) Korm. határozat

célok megvalósítását, így az elmaradott térségek felzárkóztatását segítő **pénzügyi eszközök között az uniós források⁴⁴ nem szerepelnek**, amelyekből finanszírozott fejlesztések meghatározóak a területfejlesztésben. A Tftv. az intézményrendszer szintjeivel, a pénzügyi eszközökkel és azok hatékony felhasználásával (forráskoordináció) foglalkozik. Hiányzik a területfejlesztési célok megvalósítását közvetve, vagy közvetlenül szolgáló további eszközök (jogi, tervezési, szabályozási, monitoring, egyéb térségfejlesztési gazdasági eszközök) átfogó szabályozása, amelynek meghatározása a Tftv. alapján az Országgyűlés hatáskörébe tartozik.

Az OTK egyik legfontosabb üzenetei közé tartozott a területpolitika integrációja, amelyben az ágazati politikáktól is megköveteli a hozzájárulást a területi célok megvalósításához. **Az ágazatok által készített szakpolitikai dokumentumokban a területi preferenciák azonban elvértve jelentek meg** annak ellenére, hogy a kedvezményezett térségek támogatása a kifejezetten felzárkóztatási célú programok mellett **az OTK alapján (V.8.2 pont) a többi szakpolitika számára is kötelezettség**. Az ágazati források decentralizációjában, a források összehangolásában nem történt érdemi előrelépés. **A Kormány** – a Tftv. 27. §-ának (1) bekezdés a) és 7. §. 1) pontjában kapott felhatalmazás ellenére – **nem határozta meg a miniszterek közötti folyamatos koordináció szempontjait**, feladatait. A területfejlesztést szolgáló pénzügyi eszközökre, az igénybe vehető kedvezmények felhasználási szabályaira – a Tftv. 7. § e) pontja alapján – meghozott kormányrendeletek⁴⁵ nem teljes körűek, mert azok csak a hazai decentralizált fejlesztési előirányzatokra, a terület- és régiófejlesztési cél-előirányzat felhasználásának szabályaira terjedtek ki. Ennek kidolgozása a területfejlesztésért felelős miniszter feladata⁴⁶ volt. A területfejlesztést szolgáló pénzügyi eszközök – így a felzárkóztatást segítő támogatások is – széttagoltak voltak, nem működött a forráskoordináció. A hazai területfejlesztési források elaprózódtak, az ágazati források felhasználása tekintetében csak részben érvényesült a hatékonyság és a koncentráció elve⁴⁷.

A **területfejlesztés intézményrendszerét**, kormányzati struktúráján belül elfoglalt helyét a vizsgált időszakban **a transzparenciát akadályozó változások sora érintette**. A kormányzati struktúráján belül a területfejlesztés szakmai irányítása csaknem évente változott.

2004. január 1 – 2005. augusztus 31. között az MTRFH⁴⁸, 2005. szeptember 1 – 2006. július 31. között az OTH⁴⁹, 2006. augusztus 1 – 2008. május 15. között az ÖTM⁵⁰, 2008. május 16-tól az NFGM felelősségi körébe tartozott.

---

⁴⁴ Tftv. 20. § (2), (3), (4) bekezdés

⁴⁵ 26/2003. (III. 4.) Korm. rendelet, 7/2006. (I. 13.) Korm. rendelet

⁴⁶ 134/2008. (V. 14.) Korm. rendelet 7. § c) pont, 212/2010. (VII. 1.) Korm. rendelet 86. § (2) bekezdés c) pont

⁴⁷ Jelentés a helyi önkormányzatok fejlesztési célú támogatási rendszerének ellenőrzéséről (1108)

⁴⁸ Magyar Terület- és Regionális Fejlesztési Hivatal

⁴⁹ Országos Területfejlesztési Hivatal

⁵⁰ Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium

A területfejlesztés hatáskörei 2010. július 1-jétől három minisztérium – NGM, NFM, BM – feladatai között oszlanak meg, melyben a **stratégiai tervezés és a végrehajtás szétválik egymástól**. A 212/2010. (VII. 1.) Korm. rendelet alapján a nemzeti fejlesztési miniszter a Kormány fejlesztéspolitikáért, területfejlesztésért, és a fejlesztési célelőirányzatok kezeléséért, szabályozásáért és ellenőrzéséért⁵¹, a belügyminiszter a Kormány területrendezésért, településfejlesztésért és településrendezésért, építésügyért⁵², míg a nemzetgazdasági miniszter a Kormány területfejlesztés stratégiai tervezésért⁵³ felelős tagja. A nemzetgazdasági miniszter gazdaságpolitikáért való felelőssége körében javaslatot és programokat dolgoz ki a lemaradó térségek gazdasági felzárkóztatására⁵⁴. Az egyenlő bánásmódot és társadalmi felzárkózásért a közigazgatási és igazságügyi miniszter a felelős⁵⁵. Feladatai közé tartozik többek között a leghátrányosabb helyzetű kistérségek felzárkózási programjának irányítása.

A kistérségek szintjén a Tftv. 2004. évi módosítása létrehozta – a területfejlesztési feladatok összehangolására, a kistérségi területfejlesztési koncepció elfogadására, illetve közös területfejlesztési programok kialakítására – a kistérségi fejlesztési tanácsot. A 2007. évben a kistérségi érdekek érvényesítésére az illetékes szaktárca kezdeményezésére, a kistérségek elkészítették önálló cselekvési tervüket, amelyek a 2007-2008-as években benyújtani tervezett uniós és hazai fejlesztési projektjeiket tartalmazták. A módszertani előkészítés ellenére a tervezés 2008-ban megtorpant, a 2009-2010-es kistérségi cselekvési tervek nem készültek el, a 2011-2013-as ütem előkészítése nem kezdődött meg. A kezdeményezés azért nem volt sikeres, mert hiányzott a hatékony központi koordináció, a tervezésre kevés idő állt rendelkezésre, valamint nem határozták meg a terveknek az uniós és hazai programok végrehajtásában betöltött szerepét.

A Kormány – a hosszú és középtávú fejlesztési és tervezési feladatok ellátására, az Európai Unió pénzügyi támogatásainak igénybevételéhez szükséges tervek, operatív programok elkészítésére, e támogatások felhasználásához szükséges intézményrendszer kialakítására, működtetésére – a Nemzeti Fejlesztési Hivatal jogutódjaként hozta létre a Nemzeti Fejlesztési Ügynökséget (NFÜ). Az NFÜ 2006. július 1-jétől a Miniszterelnöki Hivatalt vezető miniszter, 2007. július 1-jétől az önkormányzati és területfejlesztési miniszter, 2008. május 1-jétől a fejlesztéspolitikáért felelős miniszter – az önkormányzati és területfejlesztési miniszter, 2008. május 15-től a nemzeti fejlesztési és gazdasági miniszter, 2010. július 1-jétől a nemzeti fejlesztési miniszter – irányítása alatt működött.

Nem került meghatározásra a Tftv. 27. § (1) bekezdés l) pontjában rögzített, a területfejlesztés intézményeinek a fejlesztési elképzelések összegyűjtésével, számbavételével, megvalósításának kidolgozásával, és ezzel kapcsolatos adat-szolgáltatás rendjével kapcsolatos feladatai és eljárásrendje. A 2011/2008. (II. 14.) Korm. határozatban előírtak ellenére nem alakították ki a Kormány és re-

---

⁵¹ 212/2010. (VII. 1.) Korm. rendelet 84. § a) és b) és n) pontjai, valamint a 85-86. §-a

⁵² 212/2010. (VII. 1.) Korm. rendelet 37. § r), s), t), u) pontjai, a 39. § (3) bekezdése

⁵³ 212/2010. (VII. 1.) Korm. rendelet 73. § p) pontja és 82. §-a

⁵⁴ 212/2010. (VII. 1.) Korm. rendelet 75. § (1) bekezdés e) pontja

⁵⁵ 212/2010. (VII. 1.) Korm. rendelet 12. § h) pontja, 29 § (1)-(2) bekezdése és 30. §-a

gionális fejlesztési tanácsok között megkötendő tervszerződéses rendszer szabályait. A tervszerződések – a regionális program alapján, tekintettel az ágazati fejlesztési tervekre – több évre előre rögzítenék, hogy az adott régió a költségvetésből milyen fejlesztési területekre, célokra, milyen tárcától származó és mekkora nagyságrendű forrásokat fordíthat.

A társadalom, a gazdaság és a környezet területi jellemzőinek és változásainak figyelemmel kísérése érdekében a Tftv. **területi információs rendszer működtetését írta elő** (24. § (1) bekezdés). Az OTK pedig (V.9. pont) a fejlesztéspolitika hatékonyságának javítása, az átláthatóság, a döntés-előkészítés színvonalának emelése érdekében a területi szemléletet egyértelműen erősítő monitoring rendszer kialakítását célozta meg. A Kormány a Tftv. felhatalmazása (27. § (1) bekezdés f) pont) alapján a 31/2007. (II. 28.) Korm. rendelettel hozta létre az Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszert (TeIR-t), azzal a céllal, hogy a társadalom és a környezet területi jellemzőiről, változásairól, a térségek helyzetére jellemző adatok átvételével széles szakmai közösségnek nyújtson segítséget. A területfejlesztésért felelős miniszter – az OTK legfőbb célkitűzései mentén – a TeIR statisztikai adatain alapuló területi helyzetelemzést készített 2008-tól „Országos Területi Helyzetkép” címmel.

Nem valósult meg az OTK-ban előírt fejlesztéspolitikai rendszerek monitoringja, így nem biztosított a végrehajtás gyors visszacsatolása, az értékelési tevékenységek adat- és információigényének megteremtése. A Tftv. 27. §-ának (1) bekezdés h) pontjában kapott felhatalmazás alapján **a Kormány – tíz éves késéssel – 2010-ben fogadta el a 37/2010. (II. 26.) Korm. rendeletet a területi monitoring rendszerről**, meghatározva az egyes területi szinteken működő monitoring bizottságok⁵⁶ feladatait, a felelősségi körükbe tartozó értékelési dokumentumok, valamint a központilag elvégzendő területi értékeléstípusok körét. Kijelöli a területi monitoring és értékelés alapadatbázisát (a TeIR-t) és annak módszertani háttérét (T-MER-t), amelyek továbbfejlesztése még nem történt meg. Nem tartalmazza azonban a területi monitoring rendszer céljának elérése érdekében szükséges feladatokat, eszközöket, eljárásrendeket, valamint az ezek működtetésére vonatkozó előírásokat. A Nemzeti Fejlesztési Minisztérium kezdeményezte⁵⁷ a szabályozás hatályon kívül helyezését. A 37/2010. (II. 26.) Korm. rendelet 9. § (3) bekezdésében előírtak ellenére a miniszter nem gondoskodott a területi monitoring bizottságok tagjainak szakmai felkészítéséről, a monitoring bizottságok ténylegesen nem működnek.

Nem készült olyan országos monitoring rendszer, amely valamennyi regionális, állami és nemzetközi, illetve közösségi támogatással megvalósított fejlesztésre kiterjed, ebben hangsúlyosan kezelve a források felhasználási, azaz a megvalósítás pontos helyének feltüntetését. Így az OTK-ban foglalt célkitűzés még nem teljesült.

---

⁵⁶ A 37/2010. (II. 26.) Korm. rendelet szerint a monitoring bizottságok feladatait az egyes területi szinteken működő területfejlesztési tanácsok (országos, kiemelt térségi, regionális, megyei) látják el.

⁵⁷ a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium írásban adott tájékoztatása szerint

A 2011/2008. (II. 14.) Korm. határozatban⁵⁸ jóváhagyott Intézkedési Tervben foglaltak végrehajtásáról szóló beszámoló⁵⁹ szerint a 2007 végére elkészített és műszakilag átadott elektronikus alapú Kistérségi Tájékoztatási Rendszer működésének elindítását a kistérségi koordinációs hálózat 2008. évi átalakítása akadályozta meg. A hazai, közösségi, valamint nemzetközi fejlesztési forrásokból igényelt és megítélt támogatások egységes elektronikus rendszere kialakításának elmaradását a források hiányával magyarázták és a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség által üzemeltetett Egységes Monitoring Információs Rendszer továbbfejlesztésével tartották megvalósíthatónak.

Az Elektronikus közigazgatás operatív program és az Államreform operatív program 2009-2010. évi akciótervének módosításáról (kiemelt projektek nevesítéséről, pályázati konstrukciók törléséről) **szóló 1314/2010. (XII. 27.) Korm. határozatban 2,3 milliárd Ft-ot irányoztak elő a fejlesztéspolitika egységes informatikai támogatása céljából (FAIR projekt)**. A kijelölt projektgazda a Kormányzati Informatikai Fejlesztési Ügynökség (KIFÜ)⁶⁰. Az NFM tájékoztatása szerint a támogatási szerződés megkötése 2012 első negyedév végén, a teljes megvalósítás 2013 közepéig várható.

A 2011-től hatályos jogszabályi változás⁶¹ szerint az NFÜ látja el az egyes miniszterek, valamint a Miniszterelnökséget vezető államtitkár feladat- és hatásköréről szóló 212/2010. (VII. 1.) Korm. rendelet 85. § b) pontjában meghatározott feladathoz kapcsolódó rendszerek fejlesztési, működtetési és adminisztrációs tevékenységeit. E kormányrendelet szerint a nemzeti fejlesztési miniszter szakpolitikai feladat- és hatáskörében folyamatosan figyelemmel kíséri a fejlesztési folyamatokat az országos **fejlesztéspolitikai adatbázis és információs rendszer** működtetésével, **összehangolja a hazai és uniós támogatási források felhasználását**, nyomon követi a fejlesztéspolitikai programok végrehajtására javasolt intézkedések hatásait és azokról a Kormányt tájékoztatja.

A Tftv-ben és az OTK-ban kitűzött célok megvalósításának figyelemmel kísérése érdekében az Országgyűlés a Kormány számára határozott meg feladatokat. A 97/2005. (XII. 25.) OGY határozatban **előírta, hogy a Kormány** kísérje figyelemmel az OTK-ban meghatározott célok és prioritások megvalósulásának folyamatát és az Országgyűlés részére készülő, **területi folyamatokról szóló esedékes beszámoló keretében adjon tájékoztatást a megvalósítás-**

---

⁵⁸ a területfejlesztési támogatásokról és a decentralizáció elveiről, a kedvezményezett térségek besorolásának feltételrendszeréről szóló 67/2007. (VI. 28.) OGY határozatban meghatározott feladatok végrehajtásáról szóló Intézkedési Tervről

⁵⁹ Jelentés a Kormány részére a területfejlesztési támogatásokról és a decentralizáció elveiről, a kedvezményezett térségek besorolásának feltételrendszeréről szóló 67/2007. (VI. 28.) OGY határozatban meghatározott feladatok végrehajtásáról szóló Intézkedési Tervről szóló 2011/2008. (II. 14.) Korm. határozatban foglalt feladatok végrehajtásáról (NFGM, 2010.)

⁶⁰ A KIFÜ az 1314/2010. (XII. 27.) Korm. határozatban projektgazdaként nevesített Pénzügyminisztérium Informatikai Szolgáltató Központ (PMISZK) általános jogutódja.

⁶¹ 130/2006. (VI. 15.) Korm. rendelet 2. § n) pontja

ról, valamint 2010. október 31-ig végezze el a dokumentum szükséges felülvizsgálatát. A Tftv. 7. § j) pontja a Kormány számára négyévenkénti beszámolási kötelezettséget írt elő a területi folyamatok alakulásáról és a területfejlesztési politika valamint a területrendezési tervek érvényesítésének hatásairól. A Tftv. 1996. évi megalkotása óta két átfogó területi jelentést fogadott el az Országgyűlés a 2001. és a 2005. évben. Ezek tartalmaztak információkat a területfejlesztést szolgáló pénzeszközök felhasználásáról. **„A területi folyamatok alakulásáról és a területfejlesztési politika, valamint a területrendezési tervek érvényesítésének hatásairól”** szóló **harmadik OGY jelentés szakmai előkészítő munkálatai 2008-ban kezdődtek és 2009. év végén fejeződtek be.** A jelentés egyik fő feladata – a tájékoztatáson felül –, hogy az OTK felülvizsgálatának munkálatait szakmailag alátámassza, hozzájáruljon a hazai területfejlesztési és területrendezési tevékenység megújításához és döntéshozatal támogatásához. A széles szakmai egyeztetést követően az OGY jelentés tervezetének Országgyűlés elé való benyújtására nem került sor 2010 elején. Közigazgatási egyeztetése 2011. év I. negyedévében megtörtént, azonban azt **a Kormány még nem tárgyalta és az Országgyűlés elé nem terjesztette be.**

Az OTK céljainak megvalósításáról szóló felülvizsgálati jelentés 2010. novemberében elkészült, melynek legfontosabb szakmai háttérdocumentuma a területi folyamatok alakulásáról és a területfejlesztési politika, valamint a területrendezési tervek érvényesüléséről szóló OGY jelentés tervezet 2009-ben elkészített háttéranyaga. A Kormány részére készített előterjesztés – a felülvizsgálat szakmai következtetései alapján, a hazai és az európai területi folyamatokban bekövetkezett változások, illetve a nemzetközi és a hazai gazdasági, társadalmi és természeti kihívások megfelelő kezelése érdekében – megfogalmazta az OTK megújításának szükségességét. A határozati javaslat értelmében a Kormány a nemzetgazdasági minisztert jelölte meg felelősként a tárcaközi munkacsoport létrehozásával és az Európai Unió megújított területi dokumentumaival⁶² összhangban álló új országos területfejlesztési koncepció előkészítésével. **Az előterjesztés közigazgatási egyeztetését az NGM 2011. év I. negyedévében lefolytatta, azonban azt a Kormány és az Országgyűlés még nem tárgyalta.**

A Tftv. 6. § e) pontjában rögzítettek alapján az Országgyűlés a 67/2007. (VI. 28.) OGY határozatával meghatározta a területfejlesztési támogatások és a decentralizáció elveit, döntött a kedvezményezett térségek besorolásának feltételrendszeréről. Az OGY határozatban előírt feladatok végrehajtására – a felelősök és a határidők megjelölésével – a Kormány intézkedési tervet készített. Az önkormányzati és területfejlesztési miniszter nem számolt be éves rendszerességgel a 2011/2008. (II. 14.) Korm. határozatban jóváhagyott Intézkedési Tervben foglaltak végrehajtásáról, így a Kormány nem kapott tájékoztatást az előírt feladatok teljesüléséről. A kormányhatározat VII.2. pontja előírta az önkormányzati és területfejlesztési miniszter részére, hogy kísérelje figyelemmel, koordinálja az Intézkedési Tervben foglaltakat, és annak végrehajtásáról évente készítsen

---

⁶² A 2011. év I. félévi soros EU elnökség ideje alatt a magyar elnökség feladata volt az EU Területi Állapota és Perspektívái, és a közösség jövőjét formáló Területi Agenda felülvizsgálata, megújítása és tagállamok elé való terjesztése.

tájékoztatót a Kormány részére. Az Intézkedési Terv jóváhagyása óta eltelt három év alatt csak egy alkalommal, 2009. év végén – 2010. év elején⁶³ készült beszámoló. A beszámoló – az okok feltüntetésével – tartalmazta az elmaradt feladatokat. Az elmaradt feladatok végrehajtására az azóta eltelt időszakban csak részben intézkedtek, az Intézkedési Tervet nem módosították.

A beszámoló szerint az eltérő formában és korlátozott mértékben rendelkezésre álló tisztán hazai forrásokra hivatkozással nem történt meg a fejlesztési forrásokkal rendelkező tárcák szakmapolitikai fejlesztési stratégiájának a felülvizsgálata, és azon programok, fejlesztések körének a meghatározása, amelyek tisztán hazai forrásból, és ezen belül regionális szinten hatékonyabban megvalósíthatók. A három éven túli költségvetési keretszámok rendelkezésre állásának hiánya akadályozta a regionális fejlesztési tanácsokat a 2009 és 2013 közötti középtávú regionális fejlesztési programok és indikatív pénzügyi tervek elkészítésében.

A törvényben foglalt célok megvalósítása érdekében a Tftv. rögzíti a központi állami szervek területfejlesztéshez kapcsolódó feladat- és hatáskörét. A Tftv. 6. § g) pontja alapján az Országgyűlés évente beszámoltatja a Kormányt a területfejlesztést szolgáló pénzeszközök felhasználásáról. A területfejlesztésért és területrendezésért felelős miniszter évi rendszerességgel elkészítette „a területfejlesztést közvetve és közvetlenül befolyásoló állami támogatások területi értékelését”. A területi értékelések csak a 2009. évi támogatások esetében terjedtek ki a hazai források mellett az uniós és egyéb nemzetközi támogatásokra, így ezt megelőzően nem adtak átfogó képet a területfejlesztést szolgáló pénzeszközök felhasználásáról. Az Országgyűlés részére beszámoló nem készült.

1.2. A térségi felzárkóztatás hazai prioritásai

A kiegyensúlyozott területi fejlődést elősegítő területi kohézió – mint programokon átívelő horizontális célkitűzés – már 1999-et követően megjelent a különböző uniós dokumentumokban⁶⁴. A Lipcsében 2007. május 23-án elfogadott Zöld Könyv társadalmi vitájához kiadott **magyar álláspont⁶⁵ felhívta a figyelmet arra, hogy** a területi kohézió túlnyúlik a kohéziós politika keretein, valamennyi ágazati szakpolitikát át kell hatnia, és az Európai Bizottság felelős-

---

⁶³ A MeH Szakmapolitikai Munkacsoportja 2009. szeptember 4-én, az Országos Területfejlesztési Tanács október 28-án, a Társadalompolitikai Kabinet november 5-én tárgyalta, ezt követően közigazgatási egyeztetés történt. A Kormány elé terjesztett, egyeztetett jelentés 2010. februárban készült.

⁶⁴ A területfejlesztésért felelős miniszterek által elfogadott Európai Területfejlesztési Perspektíva (ESDP – European Spatial Development Perspective) már 1999-ben indokoltan tartotta a fejlesztések területi hatásvizsgálatának szükségességét. A Közösségi Stratégia Irányelvek (CSG – Community Strategic Guidelines, 2006.) legfontosabb fejezetei a területi kohézióról szólnak, és iránymutatásokat adnak a 2007-2013 közötti időszak kohéziós politikája számára a fejlesztési területekre vonatkozóan. Külön fejezet foglalkozik a kohéziós politika területi dimenziójának fgyelembevételével.

⁶⁵ Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium, Területfejlesztési és Építésügyi Szakállamtitkárság: Magyar álláspont a területi kohézióról szóló Zöld Könyv társadalmi vitájához kapcsolódóan

ségét hangsúlyozta abban, hogy **a területi kohézió értelmezését ne szűkítse le csupán a földrajzilag hátrányos helyzetű területek kezelésének kérdésére**⁶⁶. A területi szempontok határozottabb figyelembevételére érdekében, a magyar álláspont **javasolta** a nemzeti fejlesztési programokon belül **a regionális programokon keresztül felhasznált arányok növelését**⁶⁷. Az ÚMFT indikatív pénzügyi felosztási terve szerint **a regionális operatív programok súlya mindössze 23,2%-os az ÚMFT-n belül**.

A felzárkóztatási célok érvényesítése szempontjából **innovatív és előremutató, hogy a területi kohézió** – az esélyegyenlőség és a fenntarthatóság mellett – **horizontális politikaként jelenik meg a magyar uniós pályázati rendszerekben**, így az ÚMFT-ben és az ÚMVP-ben is. Érvényesítéséhez az **Egységes szerkezetbe foglalt területi kohéziós útmutató**⁶⁸ ad eligazítást. Az Útmutató részletesen foglalkozik az ÚMFT rendszerében érvényesítendő, területi kohéziót szolgáló kritériumokkal, ajánlásokat ad azoknak az egyes operatív programokba, pályázati útmutatókba történő beépítésére. **Nem tartalmazza** azonban **a területi kohézió érvényesítését szolgáló ÚMVP-t és a tisztán hazai területfejlesztési forrásokat**.

Az ÚMFT célrendszere összességében illeszkedik, de struktúrájában eltér az OFK stratégiai, illetve az OTK területfejlesztési céljaitól. A 2007-2013. évek között az 5. Területfejlesztés prioritáson belül, **a kiegyensúlyozott területi fejlődést szolgáló beavatkozásként**⁶⁹ **jelölték meg az elmaradott térségek felzárkóztatását**, amelyet a hét regionális operatív program keretében, **komplex felzárkóztatási programokkal terveztek megvalósítani**. A területi kohézió érvényesítésének fontos szempontja volt, hogy a támogatott intézkedések lehetőleg ne növeljék a térségek közötti egyenlőtlenségeket – a leg hátrányosabb térségekben is valósuljanak meg a felzárkóztatást és a fejlődést elősegítő beruházások –, továbbá a területileg kiegyensúlyozott fejlesztések egyúttal fenntarthatók is legyenek.

Az ÚMFT a négy elmaradott régió felzárkóztatása mellett fontosnak tekintette, hogy a kistérségek (NUTS 4) és a nehezen elérhető perifériák is esélyt kapjanak.

---

⁶⁶ Az Európai Közösséget létrehozó szerződés 176. cikke szerint az Európai Regionális Fejlesztési Alap rendeltetése, hogy elősegítse az Unión belüli legjelentősebb regionális egyenlőtlenségek orvoslását a fejlődésben lemaradt térségek fejlesztésében és strukturális alkalmazkodásában, valamint a hanyatló ipari térségek átalakításában való részvétel útján. Az 1080/2006/EK rendelet a földrajzi vagy természeti hátránnyal küzdő térségeket – mint például a szigetek, hegyvidéki térségek, gyéren lakott területek és határmenti régiók – emelte ki.

⁶⁷ A magyar álláspont bemutatta, hogy a nemzeti fejlesztési programokon belül a regionális programok súlya a régi tagországok többségénél 60-100% között, míg az új tagországokban 20-30% között van.

⁶⁸ Egységes szerkezetbe foglalt kohéziós útmutató, Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium Területfejlesztési és Építésügyi Szakállamtitkárság, Budapest, 2009. május.

⁶⁹ A kiegyensúlyozott területi fejlődést az alábbi beavatkozásokkal tervezték megvalósítani: Együttműködő és versenyképes városhálózat; Megújuló vidék: falusias, rurális térségek integrált, fenntartható fejlesztése; Elmaradott térségek felzárkóztatása; A Balaton, a Duna és a Tisza vidékének fenntartható fejlesztése.

Az elmaradott térségek fejlesztése érdekében olyan komplex, térben és időben összehangolt beavatkozásokat terveztek, amelyek együttesen, a szinergikus hatások révén elősegítik a leghátrányosabb térségekben élők esélyeinek növelését.

A leszakadó térségek felzárkóztatását az ÚMFT-ben **a komplex programok megvalósítását megtestesítő ún. „zászlóshajó-programok”** között sorolták fel, amely *„Nem mondunk le senkiről – Esély a leghátrányosabb kistelepülésen élőknek”* komplex térségfejlesztési program címmel hat operatív programban is megjelent, annak **tartalmát és formáját, valamint az érintett kistérségek körét azonban sem az ÚMFT-ben, sem az operatív programokban nem határozták meg.**

A TÁMOP és a TIOP meghatározása szerint a *„Nem mondunk le senkiről”* program célcsoportját az a 28-35 kistérség jelentette, amelyekben a gazdasági, infrastrukturális, társadalmi és munkaerő-piaci hátrányok a legnagyobb halmozódást mutatják. A DDOP, a DAOP, az ÉAOP és az ÉMOP meghatározása szerint a program olyan hátrányos helyzetű kistérségek fejlesztését támogatja, melyek jelentősen felül-reprezentáltak a roma lakosság arányát tekintve.

A területi különbségek kiegyenlítése, **az elmaradott térségek felzárkóztatása a regionális operatív programok átfogó céljai és specifikus céljai között**, továbbá a különböző prioritások előnyben részesítendő területeként egyaránt **megjelent**. Mindez alátámasztotta a területi kohézió horizontális alapelvként történő érvényesülését. A célok általános meghatározásán túl azokban **nem jelölték meg a komplex térségfejlesztési program megvalósításával és az ágazati források felhasználásával elérendő konkrét, mérhető célokat (számszerűsített indikátorokat), valamint a mérés eszközeit**⁷⁰. Emiatt a programok utólagos értékelése során a felhasznált pénzeszközök hatékonyság-alapú vizsgálata nem végezhető el és **nem felel meg az OFK-ban meghatározott célkitűzésnek**⁷¹.

Az OFK fejlesztési alapelvként jelölte meg, hogy a tervezés folyamatában meg kell határozni az értékeléshez használható indikátorokat, és ezek segítségével, előre elfogadott módszertan alapján el kell végezni a tervek és programok előzetes és utólagos értékelését. Előzetesen fel kell mérni a fejlesztések gazdasági, társadalmi és környezeti hatásait és ezeket utólagosan is értékelni kell.

Az NFÜ elnökének 2011. 07.29-én tett észrevétele szerint *„az ÚMFT és az operatív programok számos indikátort tartalmaznak, sokszor célértékeket is megadva. A kedvezményezettek rendszeresen jelentenek a megvalósításban tett eredményekről az ún. projekt-előrehaladási jelentésekben”*.

---

⁷⁰ „A programozott, szakmai teljesítményt mutató indikátorokkal nyomon követhető támogatások esetében rendszeres területi kohéziós vizsgálatok elvégzésére nyílik lehetőség. E vizsgálatok eredményeként a különböző fejlesztési témák területi kohéziós teljesítménye ítéltető meg.” ... „Minden program végrehajtását rendszeresen, de legalább előzetesen (ex-ante) középidejű (mid term) és utólag (ex-post) értékelni kell. A programértékelések célja a programozási ciklusba történő folyamatos visszacsatolás, és a támogatási összegek hatékonyabb felhasználásának biztosítása.” (Kézikönyv a területi kohézióról, Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium, 2009.)

⁷¹ OFK I. rész: A jövőépítés alapjai, 2.2. és 2.5. pont

Az NFÜ álláspontjával az ÁSZ nem ért egyet, mivel a megállapítás nem projekt szintű, hanem program szintű mérhető célokra vonatkozik. Az LHH program támogatási szerződéséhez kapcsolódóan az EMIR-ben nyilvántartott 124 különböző indikátor nem alkalmas a program összesített eredményeinek mérésére. Az NFÜ elnökének 70. oldalhoz tett észrevétele tartalmazza, hogy LHH program szintű indikátor nem került meghatározásra.

Az OFK és az OTK végrehajtását szolgáló ÚMFT és az operatív programok célkitűzéseikhez kapcsolódóan nem készült olyan dokumentum – **forrástérkép** –, amely a térségi felzárkóztatási célokhoz hozzárendelte volna az azok elérését szolgáló uniós, valamint a – komplementer szerepet betöltő – hazai forrásokat.

A leghátrányosabb helyzetű kistérségek komplex felzárkóztató programja (LHH program) megvalósítására elkülönítendő forrásokat csak a program kidolgozásának folyamatában, 2008 nyarán határozták meg. **Nem vizsgálták, hogy a tervezett 96,9 milliárd Ft felhasználásával megvalósíthatók-e, és milyen mértékben a program céljai.** A program előzetes és utólagos értékeléséhez számszerűsített, **programszintű indikátorokat nem határoztak meg**, mindössze az általános célokat jelölték ki. Mérésre alkalmas indikátorokat csak a projektek szintjén, a támogatási szerződések tartalmazzák. A program egészére vonatkozó indikátorhalmaz tervértékei csak az összes támogatott projekt szerződéskötését követően állnak majd rendelkezésre.

A hátrányos helyzetű kistérségek felzárkóztatását elősegítő ún. „előnyben részesítés”⁷² forrásai a pályázati konstrukciók meghatározása során alakultak ki. **Nem végeztek hatásvizsgálatokat a hátrányos helyzetű térségek előnyben részesítéséhez kapcsolódó többletforrás allokációra, valamint a többletforrások révén elérhető hatásokra.** A leghátrányosabb helyzetű térségek (LEKI) támogatásához kapcsolódóan csak az utolsó, 2009-es pályázati évben határozták meg indikátorokat, amelyek közül a pályázó választotta ki a beruházást leginkább jellemzőeket.

A 2305/2002. (X. 10.) Korm. határozat 6. pontja alapján, **a területfejlesztést közvetve és közvetlenül szolgáló támogatásokról**⁷³ évente **értékelés készült.** Előrelépést jelentett, hogy a 2009. évre vonatkozó értékelés kibővült, és a hazai támogatások mellett az uniós és egyéb nemzetközi támogatásokra⁷⁴ is kiterjedt⁷⁵. Az értékelésekben részletesen elemezték a hazai fejlesztéspolitika prioritásrendszere mentén, valamint az egyes területi szintek (régió, megye, kistérség) forráshoz jutását, **nem tartalmazták** azonban a jelentések **a pénzeszközök felhasználásával elért eredményeket, a támogatások hatásait, mindössze tendenciákat jelez-**

⁷² Az egyes pályázati konstrukcióknál a támogatások többlet %-ával, többletpontokkal, stb. a hátrányos helyzetű térségek előnyben részesítése.

⁷³ VÁTI Nonprofit Kft.: A területfejlesztést közvetve és közvetlenül szolgáló hazai támogatási rendszerek éves területi értékelése (2006., 2007., 2008. évek); A területfejlesztést közvetve és közvetlenül szolgáló 2009. évi támogatások éves területi értékelése.

⁷⁴ Európai Területi Együttműködés (ETE és az EGT Norvég Finanszírozási Mechanizmus).

⁷⁵ Az értékelés nem tartalmazza az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program (ÚMVP) keretében nyújtott támogatásokat.

tek. A hatásvizsgálatokat is tartalmazó értékelések, jelentések⁷⁶ a támogatási programok megvalósítását követően, **olyan időbeli késsedelemmel készültek, amelyek nem tették lehetővé a felzárkóztatási célkitűzések végrehajtásának menetében történő döntéshozói beavatkozásokat**, felülvizsgálatot és kiigazítást.

„A területfejlesztést közvetve és közvetlenül szolgáló 2009. évi támogatások éves területi értékelése”⁷⁷ szerint a 2009. évi elnyert 1161 milliárd Ft támogatás 89,02%-át az ÚMFT tette ki és csak mintegy a 7,73%-át jelentették a hazai források⁷⁸. Ugyanakkor a hazai forrásból támogatott 31 864 db projekt az uniós projektek számának (7236) több mint a négyszerese. „Ez az oka, hogy a támogatások a nagyprojektek révén erősen koncentráltak. A források 75%-án a 35 legtöbb támogatást elnyert kistérség, vagyis a kistérségek ötöde osztozott. Az pedig nem a területi felzárkóztatást erősíti, hogy ebből a 35 kistérségből 40%-a a három legfejlettebb régióba tartozott, és csupán 13 kistérség volt hátrányos helyzetű, és azon belül 7 tartozott a komplex programmal segített 33 leghátrányosabb helyzetű kistérségek közé.” A legtöbb támogatás – egy főre számolva – a 33 leghátrányosabb helyzetű kistérségbe áramlott. Ez nagyrészt néhány nagyprojektnek, valamint az ÚMFT keretében célzottan ezeknek a kistérségeknek a támogatására kiírt projekteknek is köszönhető.

1.3. A területfejlesztés szempontjából kedvezményezett térségek és települések besorolása

A térségek, települések felzárkózását, társadalmi gazdasági elmaradottságának felszámolását – a 67/2007. (VI. 28.) OGY határozat I. fejezet 7. pontjában foglaltakat figyelembe véve – differenciált támogatási eszközrendszerrel tervezte a kormányzat. **A differenciált támogatási rendszer működésének alapjául a térségi és települési besorolás szolgál**, amelyet kormányrendeletek határoztak meg.

A Tftv. 6. § e) pontja alapján a területfejlesztési támogatások és a decentralizáció elveiről, a kedvezményezett térségek besorolásának feltételrendszeréről a 2001. április 20. – 2007. június 27. közötti időszakra vonatkozóan a 24/2001. (IV. 20.) OGY határozat, a 2007. június 28. – 2013. december 31. közötti időszakra vonatkozóan a 67/2007. (VI. 28.) OGY határozat rendelkezik. A 7/2003. (I. 14.) Korm. rendelet és a 240/2006. (XI. 30.) Korm. rendelet a társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból elmaradott, illetve az országos átlagot jelentősen meghaladó munkanélküliséggel sújtott települések jegyzékét, a 64/2004. (IV. 15.) Korm. rendelet a területfejlesztés kedvezményezett térségeinek jegyzékét és a he-

---

⁷⁶ Az ország területi folyamatainak alakulásáról és a területfejlesztési politika, valamint a területrendezési tervek érvényesítésének hatásairól szóló országgyűlési jelentés tervezete, valamint az OTK felülvizsgálatát megalapozó értékelések döntően a 2003-2007. évi adatokra támaszkodtak és a helyszíni ellenőrzés lezárásáig még nem kerültek az Országgyűlés elé.

⁷⁷ Készítette: VÁTI Magyar Regionális Fejlesztési és Urbanisztikai Nonprofit Kft.

⁷⁸ A hazai források esetében egy projektre átlagosan 2,812 millió Ft, míg az uniós pályázatok esetén 141,5 millió Ft támogatás jutott 2009-ben.

lyébe lépő 311/2007. (XI. 17.) Korm. rendelet a kedvezményezett térségek besorolását tartalmazza.

A 2006-tól érvényesített települési és a 2007-től alkalmazott kistérségi besorolásnál egymástól eltérő mutatószámrendszert alkalmaztak a települések, illetve a kistérségek fejlettségének (elmaradottságának) mérésére. A települések társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból való besorolására 17 különböző mutatót használtak. A térségek besorolása esetében – a 67/2007. (VI. 28.) OGY határozat 3. számú mellékletében foglalt – módszertan olyan komplex, 5 csoportba sorolt összesen 31 tényezőző mutatót használ, amelyben a gazdasági, infrastrukturális, társadalmi, szociális és foglalkoztatási mutatók együttes hatása érvényesül. A településeknek a kistérségekkel azonos mutatószámrendszer szerinti besorolására, az elmaradottság (fejlettség) közös mérőszámának, a komplex fejlettségi mutatónak az alkalmazására 2008-2009-ben az NFGM megbízásából a KSH próbaszámításokat végzett. **A hátrányos helyzetű településeknek a 67/2007. (VI. 28.) OGY határozat módszertana szerinti, jogszabályban való „lehatárolása” – az OGY határozat IV.9. pontjában foglaltak ellenére⁷⁹ – még nem történt meg.**

A 2006. évi besorolás feltételrendszerét egy tárcaközi szakértői testület hagyta jóvá 2005 júniusában. A konkrét számításokat a KSH végezte el 2005 októberében, majd – a rendeletmódosítás elhalasztását követően – 2006-ban a munkanélküliségi mutatót frissített adatokkal újraszámította.

A 2009-ben elvégzett próbaszámítások során – az OGY határozatnak megfelelően – a komplex mutató egyszerű számtani átlaga alatti településeket vonták be a tervezett új lehatárolási körbe. Ez a települések számának 472-vel, a lakónépességnek 585 ezer fővel való növekedését jelentette. A számításokat a kistérségek 2007. évi besorolásánál alkalmazott mellett, frissített adatokkal is elvégezték. A két azonos elveken alapuló, de eltérő időszakra vonatkozó számítás közötti különbség azt mutatja, hogy a hátrányos helyzetű települések elmaradottsága tovább fokozódott.

A 2007-től érvényesített térségi besorolásnál alkalmazott **komplex mutató részét képező dinamikus viszonyszámok számítási időszaka általában 2000-2005** (egy esetben 1999-2004), a statikus mutatószámok vonatkozási éve azonban – a statisztikai adatok rendelkezésre állása miatt – a 2007-es (3 mutatószám), a 2006-os (3 mutatószám) és a 2005-ös (15 mutatószám) mellett 2004-es (1 mutatószám) és 2001-es (5 mutatószám) adatokat is tartalmazott. A 67/2007. (VI. 28.) OGY határozat IV.11. pont előírása szerint a dinamikus mutatók esetében a rendelkezésre álló utolsó öt év időtartamának adatait, a statikus mutatók esetében a rendelkezésre álló legfrissebb adatokat kell felhasználni, azonban olyan statikus mutatószámok is bekerültek a komplex mutató körébe, amelyeknél a legfrissebb adat 2001. évi (pl. aktivitási ráta, foglalkoztatott

---

⁷⁹ A 67/2007. (VI. 28.) OGY határozat IV. 9. pont szerint a társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból elmaradottnak minősített települések besorolásánál a gazdasági, infrastrukturális, társadalmi, szociális, foglalkoztatási mutatókból képzett komplex mutatót kell figyelembe venni.

nélküli háztartások aránya)⁸⁰. **Magas a kockázata annak, hogy a döntést hozók a döntés időpontjában nem a megfelelő információval rendelkeznek.**

Az NFÜ elnökének 2011. 07. 29-én adott észrevétele szerint „a statikus mutatóknak az a természetük, hogy csak utólag állnak rendelkezésre. Bizonyos, pl. népszámlálási adatok, csak 10 évente kerülnek felvételre, más adatok késése 2-3 év. A kistérségek besorolásánál ez nem akkora probléma, ezek egymáshoz mért viszonya középtávon konstansnak tekinthető”.

Az ÁSZ az észrevétellel nem ért egyet. A Tftv. alapján a területfejlesztés célja többek között a fejlett és az elmaradott térségek közötti jelentős különbségek csökkentése. A területfejlesztés szempontjából kedvezményezett térségek besorolása a komplex mutató alapján történik, amelynek felülvizsgálata az NGM-ben megkezdődött. Az e körbe tartozó kistérségek részére nyújtott kedvezmények, támogatások kialakításánál a megfelelő információk, statisztikai adatok szükségessége a felzárkózási célok kitűzéséhez, valamint eredményes és hatékony teljesítéséhez.

Az LHH 47 kistérségen belül, a komplex programmal segített LHH 33 kistérség lehatárolásakor – a komplex mutató értékét tekintve – nem volt számottevő fejlettségbeli különbség (a sorrendben 33. kistérség komplex mutatója 2,17, míg a 47. kistérségé 2,38). **A 33 komplex programmal segített LHH kistérség leginkább társadalmi mutatóit tekintve marad el az országos átlagtól,** míg a kiépített infrastruktúra tekintetében a legkisebb a lemaradásuk.

A társadalmi mutatók átlaga 1,54, a foglalkoztatási mutatók átlaga 1,9, a szociális mutatók átlaga 2,00, a gazdasági mutatók átlaga 2,02, az infrastrukturális mutatók átlaga 2,39.

A Kormány az ÖTM és a KSH által készített kiadvány közzétételével eleget tett a 67/2007. (VI. 28.) OGY határozat záró rendelkezések 4. pontjában foglaltaknak. A kistérségek és a települések területfejlesztési szempontú besorolásánál alkalmazott mutatókról és a számítás módszeréről tájékoztató kiadványt készítettek, és azt az érintett szervezetek és intézmények rendelkezésére bocsátották, nyilvánosságra hozták⁸¹.

A 2011/2008. (II. 14.) Korm. határozattal elfogadott Intézkedési Terv 1. pontja szerint, a 2010. évi önkormányzati választásokat, valamint a Tkt. tv-ben lehatárolt kistérségi rendszer felülvizsgálatát követően, 2011. július 31-ig újra be kell sorolni a kedvezményezett kistérségeket, településeket. **A törvényi előírások egymástól eltérően határozták meg a kistérségek lehatárolásának megváltoztatásával kapcsolatos eljárási szabályokat.** A Tftv. 9. § (1) bekezdés j) pontja alapján a nemzeti fejlesztési miniszter – a belügyminiszterrel együttesen –, míg a Tkt. tv. 13. § (1) bekezdése alapján a belügyminiszter nyújtja be a kistérségek lehatárolásának megváltoztatásával kapcsolatos előterjesztést a Kormánynak. A települések az önkormányzati választásokat köve-

---

⁸⁰ népszámlálási adatfelvételhez kötött

⁸¹ ÖTM – KSH Tájékoztató a területfejlesztés kedvezményezett térségei besorolásánál alkalmazott mutatókról és a számítás módszeréről (Budapest, 2007. december)

tő hat hónapon belül kezdeményezhetik a kistérségi lehatárolás megváltoztatását.

A NGM Területfejlesztési Tervezési Főosztálya koordinálásával 2010 decemberében megkezdődött a 67/2007. (VI. 28.) OGY határozat alapelveinek és a kedvezményezett kistérségek, települések besorolásának a felülvizsgálata. A feladat végrehajtására alakult tárcaközi munkacsoport támogatta a számításnál használt mutatók körének szűkítését.

A KSH által végzett vizsgálat és próbaszámítás⁸² eredménye szerint a 31 mutató 22-re volt szűkíthető, amelyekkel a KSH kiszámította az új komplex mutatót. A kistérségek elmaradottságának térbeli eloszlása az érvényes lehatároláshoz képest nem mutatott számottevő különbséget. A korábbi 94 kistérségen felül kettő új kistérség került be a HH kistérségek közé, az LHH kistérségekből egy kistérség a HH kistérségek közé került át. A komplex programmal segített LHH kistérségek nem változtak.

A felülvizsgálatban résztvevő tárcák részéről a BM és a KIM, továbbá a KSH tett javaslatot a mutatószámok körére vonatkozóan, ezek alapján a javaslatok véleményezésére, összehangolására a KSH kapott felkérést. A javaslatot 2011. január 24-re elkészítették, de az NGM a 67/2007. (VI. 28.) OGY határozat felülvizsgálati munkáit 2011 februárjában felfüggesztette.

2. A PÁLYÁZATI RENDSZEREK KIALAKÍTÁSA ÉS MŰKÖDÉSE

A hátrányos helyzetű térségek felzárkóztatásának elősegítését alapvetően három támogatási csatornán keresztül tervezték.

- Az **LHH program dedikált⁸³ forrásaiból**, a négy érintett régió operatív programjai⁸⁴, a Társadalmi Megújulás Operatív Program (TÁMOP) és a Társadalmi Infrastruktúra Operatív Program (TIOP) kereteiből elkülönítve a komplex programmal segített LHH 33 kistérség felzárkóztatására.
- Az **LHH kistérségek részére** – az előzőeken kívüli – **elkülönített további, célzottan az LHH 47 kistérség által pályázható forrásokból**. Ide tartoztak a vállalkozások fejlesztése érdekében a GOP, valamint a humán erőforrások fejlesztése érdekében a TÁMOP keretein belül az LHH kistérségek területi lehatárolásával meghirdetett pályázatok. Ide sorolhatók továbbá a leghátrányosabb helyzetű kistérségek felzárkóztatására elkülönített hazai források (LEKI).
- **Az ún. „előnyben részesítés” módszere**, amelynek során egyes pályázati konstrukcióknál a támogatások többlet %-ával, többletpontokkal stb. a hátrányos helyzetű térségeket előnyben részesítették.

⁸² A próbaszámítás során a mutatószámok vonatkozási éve/időszaka – az összehasonlíthatóság érdekében – azonos volt a 2007. évi besorolásnál alkalmazottal.

⁸³ LHH programra elkülönített, csak az LHH 33 kistérség által felhasználható források

⁸⁴ ÉMOP, ÉAOP, DAOP, DDOP

Az ÚMVP szintén célul tűzte ki a hátrányos helyzetű térségek fejlesztését. Az ÚMVP félidős értékelése szerint⁸⁵ a bírálati szempontok preferálták a hátrányos helyzetű térségeket, amelynek eredményeképpen a forráslekötések jelentős része a hátrányos, az LHH 47 vagy az LHH 33 kistérségekbe irányult.

Az LHH program és a kistérségi tervezés indítását az LHH kistérségek helyzetén túl, a területfejlesztési támogatások korábbi felhasználásának gyakorlati problémái is indokolták.

Az NFÜ által elvégzett elemzések⁸⁶ szerint az uniós támogatások felhasználásának gyakorlata nem segítette az LHH kistérségek felzárkózását. Az LHH Módszertani útmutató szerint a 2004-2006 közötti programozási időszakban a Nemzeti Fejlesztési Tervből (NFT) az LHH kistérségek az országos átlagot meghaladó egy főre jutó támogatásban részesültek, ez azonban „nem volt elegendő a markáns gazdasági-társadalmi folyamatok ellensúlyozására”. Az I. Nemzeti Fejlesztési Terv forrásainak területi allokációjáról készített elemzés szerint a 33 komplex programmal segített leghátrányosabb kistérségben az egy főre jutó támogatások értéke – a Bodrogi és a Tokaji kistérség kiugróan magas szélső értékeit figyelmen kívül hagyva – elmaradt az összes többi kategória átlagától. Ezt kiegyenlítő, alakították ki az LHH 33 kistérség elkülönített keretét.

Az 1998-2006. közötti időszakban – a VÁTI által készített jelentés⁸⁷ szerint – a leghátrányosabb helyzetű kistérségek volumenében nem kapták meg azokat a többlettámogatásokat, amelyek biztosították volna felzárkózásukat, mindemelllett a fejlesztések egymástól függetlenül, nem komplex programok keretében valósultak meg. Az ország lakosságának 9,57%-át kitevő 33 LHH kistérség⁸⁸ ugyanis ebben az időszakban a felhasznált összes támogatásból 8%-ban részesedett. Ez azt jelentette, hogy – az uniós és a hazai forrásokat együtt tekintve – az LHH 33 kistérség egy lakosra vetítve az országos átlag 84%-ának megfelelő támogatást szerzett. A jelentés szerint „*érezhető eredményt a lakossági infrastruktúra fejlesztésében sikerült elérni (ivóvíz-, szennyvíz-, gázhálózat), ezek a fejlesztések ugyanakkor nem eredményezhették a gazdaság fejlődését, csupán a társadalom életminőségének bizonyos mértékű javulását*”. Nem történt érzékelhető előrelépés a foglalkoztatás bővítése, a gazdaságfejlesztés, és a tőkevonzó képesség növelése, valamint a leghátrányosabb helyzetet meghatározó két legfontosabb területen, a humán erőforrások fejlesztése és a térségi elérhetőség javítása terén.

---

⁸⁵ Az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program (2007-2013) félidei (mid-term) értékelése, 2010. december. (Készítette: HUNGARIKUM Konzorcium)

⁸⁶ LHH Módszertani útmutató (NFÜ, 2008), Az I. Nemzeti Fejlesztési Terv forrásainak területi allokációja (NFÜ, 2011. január)

⁸⁷ VÁTI Magyar Regionális Fejlesztési és Urbanisztikai Kht. Területi Tervezési és Értékelési Iroda: A fejlesztéspolitika érvényesülésének kistérségi minta értékelési, Összefoglaló jelentés, 2008. augusztus 5. (Készült a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség megbízásából)

⁸⁸ Az elemzés bemutatta a kistérségi besorolások 1998 óta történt változásait, de alapvetően a 311/2007. (XI. 17.) Korm. rendelet lehatárolását alkalmazta.

2.1. Komplex program a 33 leghátrányosabb helyzetű kistérség felzárkóztatására

A leghátrányosabb helyzetű kistérségek komplex felzárkóztató programja – **következetes végrehajtása esetén – a térségi felzárkóztatás minta-projektje lehetett volna**⁸⁹. Célja az volt, hogy a területi egyenlőtlenségek csökkentésével fékezze a kedvezőtlen gazdasági-társadalmi folyamatokat (alacsony foglalkoztatottság, nem versenyképes oktatás, lakosság eladósodottsága), amelyek halmozottan érintik a roma lakosságot.

Az LHH program 2007. évi kommunikációját⁹⁰ követően a **források konkrét meghatározása és a felhasználására irányuló eljárásrend kidolgozása késsedelemmel, csak 2008. július – szeptember hónapokban történt meg**. LHH Fejlesztési Programiroda (LHH Programiroda) széles körű egyeztetéseket folytatott NFÜ-n belül (KOR IH, ROP IH, HEP IH, KFPI), a minisztériumokkal, a regionális fejlesztési tanácsokkal (RFT) és a regionális fejlesztési ügynökségekkel (RFÜ). A kistérségi tervezés alapidokumentumaként 2008 szeptemberére készült el az LHH Módszertani útmutató, amelyet további tervezést támogató dokumentumokkal 2008. szeptember 16-án tettek közzé az NFÜ honlapján⁹¹. Az útmutató általános tájékoztatást adott a kistérségek tervdokumentumának (projekt csomagjának) az összeállításához. Tartalmazta a program céljait, eszközeit, a kistérségek által tervezhető forrásokat, a támogatható tevékenységeket, valamint a program szereplői közötti munkamegosztást.

Az **LHH program előkészítését és végrehajtását nehezítette, hogy a programmal kapcsolatos feladatokat, a hatás- és a felelősségi köröket elkülönítve csak részben és késsedelemmel határozták meg, illetve szabályozták az NFÜ szervezetére és működésére vonatkozó szabályzatokban és ügyrendekben**. Az LHH Programiroda 2008. közepétől⁹² már ellátta az LHH programmal kapcsolatos feladatokat, de szervezeti elhelyezkedését az NFÜ SzMSz-ében⁹³ csak 2009. február 1-jétől – már az LHH program végrehajtásának időszakában –, a Központi Fejlesztési Programiroda (KFPI) részeként határozták meg. Feladatait ezt követően 2009. szeptember 7-

---

⁸⁹ Az LHH programot – mint magyarországi jó gyakorlatot – az Európai Bizottság is megemlítette, a 2007-2013 közötti időszak végrehajtására vonatkozó 2010. évi stratégiai jelentésének kiegészítő dokumentumában.

http://ec.europa.eu/regional_policy/policy/reporting/doc/sec_2010360_en.doc

⁹⁰ http://eupalyazatiportal.hu/uj_magyarorszag_felzarkoztatasi_program_nem_mondunk_le_senkirol/

http://www.nfu.hu/nem_mondunk_le_senkirol_uj_magyarorszag_felzarkoztatasi_program

⁹¹ http://www.nfu.hu/tervezesi_dokumentumok (LHH Módszertani útmutató 2008. szeptember 5.)

⁹² A KOR IH főosztályvezető helyettesének munkaköri leírásában 2008. július 1-jétől szerepelt az LHH Programiroda, és 2008 augusztusában NFÜ LHH Programiroda néven adták ki a Módszertani útmutató első változatát a 33 leghátrányosabb helyzetű kistérség projekt-csomagjának összeállításához.

⁹³ 11/2006. (MK. 120.) MeHVM utasítás, 3/2008. (I. 31.) E. u. utasítás, 3/2009. (II. 27.) NFGM utasítás, 17/2009. (IX. 4.) NFGM utasítás, 12/2010. (XI. 26.) NFM utasítás, 2/2011. (I. 7.) NFM utasítás

től, a Koordinációs Irányító Hatóság (KOR IH) szervezetébe kerüléssel egyidejűleg szabályozták. E szabályozás szerint koordinációs, program-támogatási és szervezési feladatokat látott el, döntési jogköröket nem kapott, az LHH programhoz kapcsolódóan speciális felelősségi szabályokat – indokoltsága ellenére – nem határoztak meg, az ÚMFT általános végrehajtási rendjéhez igazodtak.

Az NFÜ SzMSz-e 2007-2011 között hét alkalommal változott. Az LHH programmal kapcsolatos feladatokat ellátó két szervezeti egység, a Koordinációs Irányító Hatóság (KOR IH) és a Központi Fejlesztési Programiroda (KFPI) ügyrendjeit csak részben módosították az SzMSz változásokkal összhangban, az ügyrendek iktatott és kiadmányozott formában teljes körűen nem álltak rendelkezésre.

Az LHH Programiroda feladatait ellátó személyi állomány létszámát az SzMSz-ekben, ügyrendekben nem határozták meg. A munkaköri leírások szerint összesen öt fő végzett – változó időpontokkal – az LHH programhoz kapcsolódó feladatokat (egy-egy fő 2008. július 1-jétől, szeptember 1-jétől, október 1-jétől, 2009. augusztus 15-től és szeptember 7-től). Az SzMSz 2010. november 27-i módosításával az LHH Programirodát megszüntették, a feladatokat a KOR IH és a Hálózati Főosztály között megosztották. A szervezeti változásokat követően az érintett szervezeti egységek ügyrendjét 2011. március 24-től szabályozták.

A program előkészítése és végrehajtása NFÜ-n belül négy szervezeti egység⁹⁴ feladat- és hatáskörébe tartozott, ami fokozott koordinációt igényelt. A program szakmai koordinálását az LHH Programiroda, a végrehajtás koordinálását emellett a Központi Fejlesztési Programiroda végezte a kistérségi hálózaton keresztül. Az azonban **nem volt szabályozott az SzMSz-ekben és az ügyrendekben, hogy a koordinációs feladatok végrehajtásához milyen hatáskörök párosultak.** Az egyes operatív programokba integrált, az LHH programhoz tartozó konstrukciók előkészítése és végrehajtása az érintett programok irányító hatóságainak – ROP IH, HEP IH – feladat- és hatáskörébe tartozott.

Az LHH program megvalósítását stratégiai szinten a Fejlesztéspolitikai Kabinet⁹⁵ felügyelte. A Fejlesztéspolitikai Kabinet tájékoztatására, döntéseinek előkészítésére vonatkozó dokumentumok igen, de a döntések meghozatalára vonatkozó iratok nem álltak rendelkezésre az NFÜ-ben, valamint a felügyeletét ellátó Nemzeti Fejlesztési Minisztériumban. A program operatív szintű felügye-

---

⁹⁴ Koordinációs Irányító Hatóság (KOR IH), Központi Fejlesztési Programiroda (KFPI), Regionális Fejlesztés Operatív Programok Irányító Hatósága (ROP IH), Humán Erőforrás Programok Irányító Hatósága (HEP IH)

⁹⁵ Az OFK 3.1. pontja szerint a Fejlesztéspolitikai Kabinet 2004 őszén, a miniszterelnök vezetésével a stratégiai tervezés folyamatos irányítására jött létre. A Kormány kabinetjeiről szóló 1068/2006. (VII. 13.) Korm. határozat és a Kormánykabinetéről szóló 1044/2007. (VII. 1.) Korm. határozat módosításáról szóló 1029/2008. (V. 14.) Korm. határozattal a Kormány 2008. május 15-től a fejlesztéspolitika összehangolása érdekében Fejlesztéspolitikai Kabinetet létesített, vezetőjeként a nemzeti fejlesztési és gazdasági minisztert jelölte ki. Az 1068/2006. (VII. 13.) Korm. határozatot a Kormány kabinetjeiről szóló 1047/2009. (IV. 13.) Korm. határozat hatályon kívül helyezte, így a Fejlesztéspolitikai Kabinet 2009. április 16-tól megszűnt.

letére létrehozott irányító bizottság⁹⁶ konkrét feladatai, hatás- és jogkörei – működését szabályozó ügyrend hiányában – nem voltak tisztázottak. Az irányító bizottság a gyakorlatban koordinációs feladatokat is ellátott, 2008 nyarán havi rendszerességgel folytatott egyeztetéseket.

2.1.1. Az LHH program forrásai és eljárásrendje

Az előkészítés során végzett egyeztetések ideje alatt a források folyamatosan változtak (csökkentek), végül a programra dedikált keretet 96,9 milliárd Ft-ban állapították meg (ROP-ok 66,4 milliárd Ft, TÁMOP 21,9 milliárd Ft, TIOP 8,6 milliárd Ft). A dedikált forrásokon kívül, a GOP keretében további 25 milliárd Ft-ot, az ÚMVP keretében 35 milliárd Ft-ot terveztek az LHH komplex program megvalósítására⁹⁷. (A forrásokat a jelentés 5. számú melléklete mutatja.)

Az RFT elnökök számára 2008. júliusban készített tájékoztató – a ROP, a TÁMOP és a TIOP források akkori szabad kereteinek 10%-át –, 127,9 milliárd Ft-ot tartalmazott, amely a Fejlesztéspolitikai Kabinet részére készített – szintén 2008. júliusi – előterjesztésben már 99,9 milliárd Ft-tal, az irányító bizottság részére készített előterjesztésben 94,6 milliárd Ft-tal szerepelt.

A 96,9 milliárd Ft-ból – az ERFA források 10%-át tartalékba téve – 81,9 milliárd Ft-ot közvetlenül osztottak el az LHH 33 kistérség között, amely keretek a kistérségi tervezés alapját képezték. **A források 1/3-ának felosztása a kistérségek között egyenlően, 1/3-a népességszám, 1/3-a pedig települészám arányosan történt, amely** – az OFK 7. b) pontjában meghatározottak ellenére⁹⁸ – **nem vette figyelembe a kistérségek fejlettségbeli különbségeit**, illetve az azt jelző komplex mutatót. Erre a kistérségi koordinációs hálózaton keresztül a kistérségek képviselői is felhívták a figyelmet. Az NFÜ erre adott indoklása szerint a fejlettségi különbségeket a településarányos megosztás is tükrözi, mivel az aprófalvas térségek a leginkább elmaradott, legmagasabb munkanélküliséggel sújtott térségek. (A kistérségek számára közvetlenül meghatározott kereteket az 6. számú melléklet mutatja.)

A források elosztását öt változatban modellezték, de azok közül csak egy vette figyelembe a térségek közötti fejlettségi különbségeket jelző komplex mutatót. A változatok közül a Fejlesztéspolitikai Kabinet az NFÜ javaslatának megfelelően döntött⁹⁹. A kistérségek fejlettségét 25%-ban figyelembe vevő változat a kistérsé-

---

⁹⁶ Az irányító bizottság a minisztériumok (SzMM, OKM, EüM, FVM, MeH, NFGM), a regionális fejlesztési ügynökségek, érintett szakmai szervezetek (Autonómia Alapítvány, Máltai Szeretetszolgálat, UNDP Cserehát Program, MTA Regionális Kutatások Központja, Roma Program Támogatási Hálózat), valamint az NFÜ érintett szervezeti egységeinek képviselőiből állt.

⁹⁷ A GOP és az ÚMVP források a gyakorlatban valamennyi LHH kistérség részére pályázhatók voltak.

⁹⁸ Az OFK 7. b) pontja szerint a leghátrányosabb helyzetű kistérségeknek kiemelt figyelmet, és az elmaradottság arányában növekvő támogatást kell kapniuk fejlesztéseik megvalósításához.

⁹⁹ Előterjesztés a Fejlesztéspolitikai Kabinet számára 2008. augusztus (a döntés meghozatalának dokumentuma nem állt rendelkezésre).

gekre jutó támogatási összegekben kisebb különbségeket, az egy főre jutó támogatások összegénél nagyobb szélső értékeket eredményezett volna.

A kistérségi tervezés alapkonceptiója szerint – az OFK célkitűzéseivel összhangban¹⁰⁰ – minden kistérség maga állíthatta össze a céljai megvalósítását szolgáló programcsomagot. Az értékelés mozgásterét növelve, **a programcsomagokat a kistérségek részére meghatározott keretknél magasabb összegre kellett összeállítani** (50%-kal, ami később 100%-ra is növekedett), **az NFÜ által előzetesen indikatív módon meghatározott forrásallokáció (fókuszok¹⁰¹) figyelembevételével**. A megadott fókuszoktól való eltérést indokolni kellett. Az eltérés lehetőségével a kistérségek egy része élt is (pl. Bátorfyerényei, Encsi, Hevesi kistérségek).

A kistérségek részére javasolt fókuszok meghatározása során – a komplex mutató részét képező, de annak valamennyi elemét nem alkalmazó¹⁰² – statisztikai adatokra alapozott számítások alapján indikatív módon előzetesen megjelölték, hogy mely kistérségnek mely területekre kell koncentrálnia a forrásokat. A végzett számításoknál abból indultak ki, hogy adott prioritáson belüli forrás felhasználása meghatározott indikátorokban okoz változást. A felzárkóztatást úgy értelmezték, hogy elsősorban azokban az indikátorokban kell pozitív változást elérni, amelyekben az adott kistérség a legkevesbé jó.

A statisztikai adatokon alapuló elemzéseknél alkalmazott adatok elavultsága/naprakészsége alapvetően befolyásolhatta a területi fókuszokat. Az indikatív forrásallokáció számítása során – a kistérségek fejlettség szerinti besorolásánál 2007-ben alkalmazotthoz hasonlóan, a komplex mutató részeként rendelkezésre álló – jellemzően 2004-2005-ös mutatószámokat alkalmazták, de előfordultak 2001. évi mutatók is (aktivitási ráta, elvégzett iskolai osztályok száma, érettségivel rendelkezők száma).

A kistérségi programcsomagok összeállításához, a tervezéshez a jogszabályi feltételeket a 255/2006. (XII. 8.) Korm. rendelet és a 16/2006. (XII. 28.) MeHVM-PM együttes rendelet módosításával megteremtették¹⁰³, de a tervezés időszakában a megvalósítás konkrét feltételrendszere még nem volt kidolgozott, mivel a kistérségi tervezés időben megelőzte a később megjelenő LHH pályázati konstrukciók pontos meghatározását¹⁰⁴. Ez a

---

¹⁰⁰ Az OFK fontosnak tartotta, hogy a legelmaradottabb térségekbe irányuló fejlesztéspolitikai beavatkozások a térség adottságaihoz igazodjanak, a térség stratégiájában megfogalmazott kitörési pontok szolgálatában valósuljanak meg.

¹⁰¹ A javasolt kistérségi fejlesztési területeket a 4. számú melléklet tartalmazza.

¹⁰² A felhasznált statisztikai adatok: szja jövedelem, tartós álláskereső aránya, aktivitási ráta, működő vállalkozások száma, tanteremek száma, elvégzett iskolai osztályok száma, érettségivel rendelkezők száma, szociális segélyben részesülők száma, háziorvosi látogatások száma, halálozások száma, hétköznapi elért, ivóvízellátás aránya, szennyvízkezelés aránya, hulladékgyűjtés aránya.

¹⁰³ 202/2008. (VIII. 14.) Korm. rendelet, valamint a 14/2008. (VIII. 19.) NFGM-PM együttes rendelet

¹⁰⁴ A tervezhetőséget tovább nehezítette, hogy ebben az időszakban a 2009-2010. évi pályázati feltételek még kidolgozás alatt voltak, amelyek szigorításokat is tartalmaztak a már ismert 2007-2008-as pályázati feltételekhez képest.

végrehajtás során problémákat okozott, a tervezett tevékenységek nem voltak teljes körűen beilleszthetők a pályázati rendszerbe. **Az előkészítés időszakában az LHH pályázati rendszert** – az LHH kistérségek pályázatainak befogadhatósága érdekében – **nagyon rugalmasra**¹⁰⁵ **tervezték**, amely később a végrehajtás folyamatában szigorodott. Az előzetes elgondolásokkal és kommunikációval ellentétben **nem alakítottak ki külön „LHH pályázati rendszert”**, az LHH pályázati konstrukciókat az ÚMFT általános pályázati rendjébe illesztették be. Különbség mindössze abban volt, hogy **pályázatok nem versenyeztek más pályázatokkal a fejlesztési forrásokért**, mivel a kereteket fenntartották a kistérségi programcsomagokban jóváhagyott projektek részére¹⁰⁶. Még az NFÜ-n belül, az előkészítésben és a végrehajtásban részt vett három Irányító Hatóság (KOR IH, HEP IH, ROP IH) és a KFPI között sem volt egységes álláspont az LHH program feltételrendszerét illetően. A kezdeti, külön LHH pályázati eljárásrendre vonatkozó elképzeléseket (külön felzárkóztatási akcióterv, majd prioritásonként egy-egy LHH konstrukció) az egyeztetések során elvetették, és a komponens szintű részletezés mellett döntöttek, amely szükségszerűen vezetett a prioritások támogatási területeinek leszűkítéséhez. **Az LHH eljárásrendben rögzített speciális célokat és eljárási szabályokat hozzá kellett illeszteni a már több éve futó operatív programok eljárás- és szabályrendjéhez.**

Az LHH Programiroda szerint célszerű lett volna tágra hagyni a feltételeket és minden olyan tevékenységet támogatni, ami az operatív programokba belefér. Ezzel szemben az IH-k ragaszkodtak a konstrukció, illetve komponens szintű részletezéshez, ezáltal a prioritás támogatási területeinek leszűkítéséhez.

A gyakorlati tapasztalatok szerint a szigorú eljárásrendnek az LHH kistérségek csak részben tudtak megfelelni, a pályázati pénzeszközök fogadására kevésbé felkészült kistérségek több esetben atipikus megoldásokat igényeltek volna.

A kistérségek részére meghatározott keretekre központilag szabályozott módon, sokszereplős eljárási rend alkalmazásával kellett a projektsomag tervezeteket összeállítani. Ennek során **az „alulról jövő” kezdeményezéseket és a „felülről jövő” irányítást és koordinációt ötvözték, amely a végrehajtásban** – a kommunikációs hiányosságokra is visszavezethető – **értelmezési, egyeztetési problémákat okozott.** A tervezési szakaszban túlhangsúlyozták a helyi döntéshozatal szerepét, és kevésbé emelték ki annak „javaslattevő” funkcióját, amely a fejlesztési pénzeszközök megszerzésének többszintű javaslattevő-döntéshozatali eljárásában csak az első mérföldkövet jelentette.

A programcsomag összeállításáról elsőként a kistérségi fejlesztési bizottság, majd a TKI tanácsa döntött. A helyben már jóváhagyott programcsomagot terjesztették az NFÜ zsűri elé, amely – szakmai és pénzügyi szempontok alapján – szintén módosíthatott annak tartalmán. A zsűri javaslata alapján a programcsomagokban szereplő projektek előzetes jóváhagyásáról az NFÜ elnöke döntött, de ez sem jelentette a pályázati pénzeszközök megszerzését. A végső döntéshez meg kellett felelniük a pályázati felhívásokban meghatározott szakmai követelményeknek.

¹⁰⁵ Minden tevékenység támogatása, ami belefér az operatív programok prioritásaiba.

¹⁰⁶ A kistérségi programcsomagok részeként előzetesen jóváhagyott projekteket forráshiány miatt nem lehetett elutasítani.

Mindez a források dedikált jellege miatt félreérthető volt. Előfordult, hogy a kistérségek képviselői tévesen értelmezték az LHH eljárásrendet, a kereteket szabadon felhasználhatónak tekintették és kevésbé fordítottak figyelmet a programcsomagok kidolgozásra.

A kistérségi programcsomagok (projektcsomagok) összeállításáért, a tervezési folyamat menedzseléséért a többcélú kistérségi társulások (TKT) munkaszervezetei voltak felelősek, amelyek munkáját a kistérségi koordinátorok, központilag megbízott szakértők¹⁰⁷, a tárcák által delegált esélyegyenlőségi szakértők és az RFÜ-k segítették. A munkaszervezetek, a koordinátorok és a szakértők munkájának összehangolása érdekében tervezési munkacsoportokat működtettek. A tervezési folyamatot az önkormányzatok, a kisebbségi önkormányzatok, a vállalkozások és a társadalmi szervezetek képviselőiből létrehozott kistérségi fejlesztési bizottságok felügyelték. A kistérségi programcsomag a fejlesztési bizottság jóváhagyását követően került a TKT tanácsa elé, amely egyetértése esetén kezdeményezte annak NFÜ-höz történő benyújtását.

2.1.2. **A kistérségi projektcsomagok összeállítása, értékelése és előzetes jóváhagyása**

Az LHH program tervezett menetrendjét az egyes tevékenységekhez szakmailag indokolt időszükségletek helyett a végrehajtás erőltetett üteme határozta meg. Ennek következtében a határidőket rendszeresen módosították, és a végrehajtást az időbeli csúszások, átütemezések jellemezték. A tervezés 2008. november végi első határidejéig **rendelkezésre álló mintegy 2-2,5 hónap** – a szükséges társadalmi egyeztetések időigényét is figyelembe véve – **kevésnek bizonyult a megalapozott projektjavaslatok kidolgozására**, a tervdokumentumok és a projektcsomag összeállítására. Kevés idő állt a külső szakértők rendelkezésére a kistérségek helyzetének felméréséhez, a kitörési pontok azonosításához. Két kistérség (Bodroghöz és Szikszó) projektcsomagját – a komplexitás alacsony szintje, az esélyegyenlőség sérülése miatt – át kellett dolgozni, a többi kistérségnek pedig ezzel egyidejűleg lehetőséget biztosítottak a projektcsomagok továbbfejlesztésére. Az átdolgozott, továbbfejlesztett projektcsomagok benyújtási határideje 2009. január 30. lett.

A tervezés időszakában minden kistérségben legalább hét fórumot tartottak: indító workshopot, egy-egy tematikus kerekasztalt az oktatás-gyerekesély, a gazdaság-foglalkoztatás és a roma integráció témákban, stratégiai workshopot, kistérségi fejlesztési bizottsági ülést a benyújtandó projektcsomag előzetes jóváhagyása és kistérségi tanácsi ülést a projektcsomag jóváhagyása céljából. A társadalmi egyeztetéseket célzó rendezvényeken a meghívottakhoz képest az átlagos részvételi arány 34,6%-os volt.

A projektjavaslatok kidolgozását nehezítették¹⁰⁸ a kistérségeken belüli érdeklentettek, az együttműködési nehézségek az együttműködésre kötelezettek között (vállalkozók, civil szervezetek, koordinátorok, szakértők), az információ-

---

¹⁰⁷ ÁROP kiemelt projekt keretében kistérségenként egy-egy vezető tervező és régióként sokféle szakterületet reprezentáló szakértői csapat.

¹⁰⁸ A kistérségi koordinátorok jelzése szerint.

áramlás nehézkessége és torzulásai, az igények sokszínűsége, a határidők rövidsége a reális helyzetelemzéshez és a program kidolgozásához, a szakértői szakmai tudások beépítéséhez. Ellentmondásos volt a társadalmi egyeztetés keretében a vállalkozások és a civil szervezetek bevonása a projektsomagok összeállításába, mivel – a projektek versenyeztetése miatt – a kistérségi tervdokumentum részeként közvetlen támogatásukra nem volt mód.

Az LHH Módszertani útmutatóban megadott szabályrendszert követve mind a 33 kistérség elkészítette programcsomagját a 2008. december 1-jei határidőre, illetve azt átdolgozta, továbbfejlesztette 2009. január 30-ig. A programcsomagokat tartalékprojektekkel együtt, a kistérségi kereteket meghaladóan állították össze (ún. 100%-os és 200%-os keret). Ez – célszerűen – az egyes operatív programok forrásai arányának¹⁰⁹ a betartását, valamint az értékelés és a zsűrizés mozgásterét szolgálta. **A programcsomagok összesen 1703 projekt javaslatot tartalmaztak**, ez kistérségenként átlagosan több mint 50 projektet jelentett (a legkevesebb a Csurgói kistérségben (20), a legtöbb az Edelényi kistérségben (118) volt), ami a kistérségek egy részénél a források elaprózását jelentette.

A források elaprózódása irányába hatott a polgármestereknek a források szétosztásán alapuló megegyezése, mivel a felhasználás feltételei (támogatások célja, támogatható tevékenységek) és összege nem kedveztek a jelentősebb, térségi hatással bíró projektek kidolgozásának. A rövid tervezési időszak kevés lehetőséget nyújtott az együttműködésben megvalósuló projektek kifejlesztésére.

Jó gyakorlatot mutatott a Bátorfyerenyi kistérségi program, amelyet a zsűri minimális változtatással hagyott jóvá és amely 2010-ben elnyerte a Kistérségek Fejlesztéséért Tudományos Egyesület által alapított területfejlesztési nívódíjat.

A benyújtott programcsomagok és a rendelkezésre álló források összetétele nem volt összhangban. Az aránytalanságok csökkentése érdekében a kistérségek által tervezhető források korrekcióját – egyrészt a TIOP szociális infrastruktúra-fejlesztési források 4,7 milliárd Ft-os csökkentését, egyben a TÁMOP foglalkoztatási-szociális források növelését, másrészt a ROP-ok humán infrastruktúra fejlesztési prioritásán belül az oktatásra átcsoportosítást – **tervezték**¹¹⁰. **Az átcsoportosítás megtörtént** (az LHH program eredeti forrástáblája szerinti TÁMOP források 21,9 milliárd Ft-ról az Akciótervekben 26,1 milliárd Ft-ra, a TIOP források 8,6 milliárd Ft-ról 4,6 milliárd Ft-ra változtak), az átcsoportosításról az NFÜ-nél dokumentum nem volt.

A forrásokat tekintve 50% feletti túligénylés volt a ROP-ok humán infrastruktúra-fejlesztési (290%) és településfejlesztési (190%), a TÁMOP foglalkoztatási (190%), és a TIOP oktatási infrastruktúra-fejlesztési (180%) támogatására. A rendelkezésre állónál kevesebb igény érkezett a ROP-ok közlekedésfejlesztési (90%), a TÁMOP egészségfejlesztési (80%), és a TIOP szociális infrastruktúra-fejlesztési (70%) támogatására.

¹⁰⁹ Összességében az ERFA (Európai Regionális Fejlesztési Alap) és az ESZA (Európai Szociális Alap) 75-25%-os arányára kellett figyelemmel lenni.

¹¹⁰ Fejlesztéspolitikai Kabinet 2008. decemberi ülésére szóló előterjesztés szerint.

A döntés előkészítési céllal létrehozott zsúrit szakmai és koordinációs szempontok együttes figyelembevételével állították össze. Tagokat és megfigyelőket delegált az NFÜ¹¹¹, az érintett minisztériumok¹¹² és az RFT-k, emellett tagja volt legalább egy civil szervezet képviselője és/vagy civil szakértő, továbbá megfigyelőként vett részt az MTA Gyerekprogram képviselője. Munkáját segítették a kistérségi projektcsomagok – a programcsomag egészéről, valamint a nagyprojektekről készített – szakértői értékelései, valamint az összegző előterjesztések. Az értékeléshez az NFÜ logikai, gazdasági-társadalmi és módszertani szempontokat határozott meg.

A kistérségenként megtartott konzultációk – amelyen az ÚMFT általános rendjétől eltérően, közvetlen párbeszédet biztosítva, a kistérségek képviselői és a vezető tervező is részt vett – célja az előzetes értékelés alapján készített előterjesztés egyeztetése a kistérségi társulás képviselőivel, a felmerült kérdések tisztázása volt. **A régióként megtartott zsúri tett javaslatot a kistérségek számára elkülönített forráshoz igazodó projekt listára, amely alapján a döntést az NFÜ elnöke hozta meg.** Az értékelés, illetve a bírálat során a kistérségek programcsomagjait szakmai és forráskoordinációs szempontok alapján módosították. A kistérségi programcsomagok előre meghatározott keretekhez igazítását megnehezítette, hogy a lehetséges fejlesztések 6 operatív program 21 prioritása között oszlottak meg.

A zsúri a prioritásonként, konstrukciónként meghatározott források felhasználására tett javaslatot, amely indokolt esetben tartalmazhatta a források módosítását is. Egy-egy projekttel kapcsolatban dönthetett a részletes kidolgozásról, csökkentett összeggel, támogatási összeggel és/vagy feltételekkel történő kidolgozásról, valamint az elutasításáról.

A két ütemben – 2009 tavaszi és decemberi – történt döntéshozatal során az LHH 33 kistérség részére meghatározott 84 064 millió Ft keret terhére összesen 84 284 millió Ft összegű programcsomagot hagytak jóvá (100,3%-os lekötés). **A 2009. tavaszán első fordulóban előzetesen jóváhagyott projektek – 59,5-105%-os szórás mellett – átlagosan 89,8%-ban fedték le a kistérségek részére rendelkezésre álló módosított kereteket.**

A Bodrogi, Mezőcsáti, Csengeri, Tiszafüredi és a Barcsi kistérség előzetesen jóváhagyott projektjei lefedték (esetenként némileg túllépték¹¹³) a kereteket. Ugyanakkor három kistérség – 30%-kal, illetve azt meghaladóan – elmaradt a keret nyújtotta lehetőségektől (Hevesi, Szerencsi, Mátészalkai kistérségek).

A 2009. tavaszi – előzetes – döntéseket követően fennmaradt, ún. „szabad keretek” felhasználására, valamint az időközi módosítások következtében felszabaduló keretekre a kistérségek külön eljárásrendben nyújthattak be projekteket. A zsúri 2009 decemberében összesen 9263 millió Ft pótlólag benyújtott projekt előzetes támogatásáról döntött.

---

¹¹¹ ROP IH, HEP IH, LHH Programiroda, KFPI

¹¹² SZMM, OKM, EÜM, NFGM, KHEM, KvVM (a Dél-Dunántúli és az Észak-Magyarországi Régiók esetében)

¹¹³ Néhány % a lemorzsolódások miatt összességében nem okozott kerettúllépést.

Az értékelés és a támogatás feltételrendszerében az előzetesen meghatározottól eltérő szempontok is megjelentek, részben figyelembe véve ezzel a projektjavaslatokban foglalt speciális körülményeket. A döntési javaslat meghozatala során – a döntés részét képező – alapvető feltételeket állapítottak meg a gazdaságfejlesztés, a közlekedésfejlesztés, a településfejlesztés, a civil szervezetek projektjei és a wifi falu támogatása területén. (A kistérségi keretek előzetes lekötését a 8. számú melléklet mutatja.)

A gazdaságfejlesztés területén a zsűri nem nevesített projekteket, kistérségenként keretet határozott meg, és külön rögzítette a támogatási feltételeket. A közlekedésfejlesztés területén – meghatározott feltételek teljesülése esetén – lehetővé tette a Dél-Alföldi és az Észak-Alföldi Régióban lakóutak burkolását. A nagyszámú igény miatt az Észak-Alföldön az önkormányzati útépitési, Észak-Magyarországon kisléptékű településfejlesztési projekteknél szintén kistérségi kereteket, és – a felhasználásukat illetően – külön feltételeket állapított meg.

A kistérségi komplex (több területet magába foglaló) programok megvalósítására kis mozgásteret hagytak a kistérségi szinten és operatív programonként, prioritásonként meghatározott források. Mindemellett – a Módszertani útmutató alapján – egyidejűleg volt jelen a források hatékonyabb kihasználására képes területekre koncentráció a térségi fejlődés megindítása érdekében, valamint a kistérségek belső kiegyenlítési szempontjainak érvényesülése. Az alkalmazott módszertan alapján végül a kistérségek jelentős részében komplex megközelítésű tervdokumentumok keletkeztek, de a tervek finanszírozására igénybe vehető források kötöttsége korlátozta a komplexitás tényleges érvényesülését.

2.1.3. Az LHH program megvalósításának forrásai, a pályázatok kiírása

Az LHH programra elkülönített 96 900 millió Ft-ból a végrehajtás folyamatában 83 948 millió Ft vált felhasználhatóvá a kistérségek számára. A tervezés első szakaszában meghatározott 81 901 millió Ft-on felül további 2047 millió Ft-ot osztottak el az ÚMFT-ben kevesebb fajlagos támogatást elnyert kistérségek között a Dél-Alföldi és a Dél-Dunántúli régiókban. Az LHH program forrásain kívül, egy esetben (Csengeri kistérség) további 116 millió Ft keretemelést történt egy projekthez hiányzó rész kiegészítésére, amellyel a kistérségi keret 84 064 millió Ft-ra növekedett. (A kistérségek számára meghatározott kereteket és operatív programok szerinti megoszlását a 7. számú melléklet mutatja.)

A Dél-Alföldön 943 millió Ft-tal, a Dél-Dunántúlon 1104 millió Ft-tal emelték meg a kistérségek kereteit a tartalékból¹¹⁴. Észak-Magyarországon és az Észak-Alföldön a tartalék teljes mértékben le volt kötve, így mindössze egy esetben, a Csengeri kistérségnél egy ROP egészségügyi projekt hiányzó összegét egészítették ki 116 millió Ft-tal „LHH kereteken kívüli” forrásokból.

¹¹⁴ A tartalékkeretből leosztott forrásokról dokumentum nem volt, a módosított keretek a zsűri döntések alapját képező táblázatokból voltak nyomon követhetők.

Az ERFA források (ROP és TIOP) 20%-át kitevő, 14 999 millió Ft tartalékkeretet eredetileg a későbbi differenciált forráselosztás céljára tervezték. **A gyakorlatban azonban a tartalékkeretek részben célhoz kötöttek voltak, emiatt azokat nem lehetett bevonni a kistérségi tervezésbe.** Így már a program kezdetekor nem álltak a kistérségek rendelkezésére teljes körűen az e jogcímen meghatározott források. **A tartalékkeretből 12 952 millió Ft tervezésével kapcsolatosan dokumentumok az NFÜ-nél nem álltak rendelkezésre.**

Az elvégzett előzetes egyeztetések ellenére, az LHH Programiroda számára csak 2008 őszén vált egyértelművé, hogy a ROP-ok dedikált kereteinek összegébe az RFT-k beleértették a 2009-2013. közötti időszakban a 4-5 számjegyű utak fejlesztésére, illetve Észak-Magyarországon a Vásárhelyi-tervhez kapcsolódó beruházásokra szánt összegeket.

A ROP IH javaslatára ezeket az összegeket a tartalékból vonták le, így a kistérségek részére meghatározott összeget nem kellett csökkenteni. Ezen túlmenően 2009 júniusában az is nyilvánvalóvá vált, hogy két régió a képzett tartalékba beleértette a 2007-2008. közötti időszakban a 4-5 számjegyű utak fejlesztésére szánt összegeit is. Az Észak-Alföldön ezt követően tartalék nem maradt, Észak-Magyarországon pedig a kérdéses összegek meghaladták a képzett tartalékot is¹¹⁵.

Az LHH program forrásait a különböző tervezési dokumentumok egymástól eltérően tartalmazták. A 96 900 millió Ft-tal szemben, a 2011. január 21-én közzétett, módosított Akciótervek 2007-2010. évekre vonatkozó adatai 92 104 millió Ft LHH programokra elkülönített forrásokat tartalmaztak. A ROP IH és a HEP IH adatszolgáltatásai szerint a 2007-2013. években az LHH programokra eredetileg 89 229 millió Ft-ot terveztek, amely az időközi módosításokkal 93 402 millió Ft-ra növekedett. Az összhangot annak ellenére nem biztosították, hogy a 2009-2010. évi Akciótervek egyeztetése az LHH program kidolgozásának idején volt folyamatban¹¹⁶. (Az LHH program forrásait operatív programonként, prioritásonként az 9. számú melléklet tartalmazza.)

A ROP-ok vonatkozásában az LHH programra eredetileg dedikált 66 400 millió Ft-tal szemben az Akciótervek 2007-2010-re vonatkozó adatai 61 432 millió Ft-ot tartalmaztak, a 2011-2013. évekre LHH programot nem terveztek. A ROP IH adatszolgáltatása szerint, az LHH programra a 2007-2013. években összesen 59 129 milliárd Ft-ot terveztek, ami az időközi módosításokkal 61 561 millió Ft-ra növekedett.

A TÁMOP és a TIOP Akciótervek 2007-2010-re vonatkozó adatai az LHH programokra elkülönített forrásként 30 672 millió Ft-ot tartalmaztak, ami meghaladta az eredetileg e célra dedikált 30 500 millió Ft-ot. A program dedikált kereteinek maradványából a 2011-2013. években keretében 5486 millió Ft-ot terveznek meghirdetni, amely nagyságrendjében megfelel az elkülönített források 2009-2010. években meg nem hirdetett kereteinek.

---

¹¹⁵ Az LHH Programiroda 2009. június 29-i feljegyzése az LHH kistérségek által tervezhető forrásokról az NFÜ elnöke és a ROP IH vezetője részére.

¹¹⁶ Az LHH Programiroda az eltérésekre több alkalommal felhívta a figyelmet.

Az NFÜ 2009. május 15-től tette közzé a tervezési útmutatókat (pályázati felhívásokat, csomagokat), amelyek alapján megkezdődhetett az előzetesen jóváhagyott projektek részletes projektjavaslatainak kidolgozása és a pályázatok benyújtása. **A 2009-2010. években nem jelent meg annyi pályázati keret, amely lehetővé tette volna a 84 166 millió Ft összegben előzetesen jóváhagyott projektek benyújtását.** A két év alatt megjelent 63 pályázati kiírás 87 353 millió Ft keretet tartalmazott, amelyből a kistérségi programcsomagok részeként előzetesen jóváhagyott projektek részére pályázható¹¹⁷ összeg 79 230 millió Ft volt. (A pályázati kiírások kereteit, és azoknak a kistérségek részére előzetesen jóváhagyott projektekkel való összehasonlítását a 9. számú melléklet mutatja.)

A 2009-2010. években nem jelent meg pályázati kiírás a TÁMOP 6.2.4.¹¹⁸ konstrukciónál. Nem jelentették meg továbbá a TÁMOP 3.3.7. Minőségi oktatás támogatása, TÁMOP 5.1.1. Helyi közösségépítő programok és a TÁMOP 6.1.2. Egészségre nevelő és szemléletformáló életmódprogramok konstrukciók decemberi zsűrizés során jóváhagyott projektjeit érintő pályázati kiírásokat. Ez 89 projekt 3755 millió Ft előzetesen jóváhagyott támogatását érinti¹¹⁹.

Az egyes projekteket a részletes kidolgozást követően az érintett közreműködő szervezetekhez kellett (kell) benyújtani az ÚMFT pályázati rendje szerint. Támogatásban azok a projektek részesülhettek (részesülhetnek), amelyek egyrészt szerepeltek a jóváhagyott projekt-csomagban, másrészt megfelelnek a tervezési útmutatóban (pályázati felhívásban) foglalt feltételeknek. **Az LHH program pályázatainak elbírálásánál** – a jogszabályi lehetőség ellenére – **nem tekintettek el a bíráló bizottság elé terjesztéstől, emellett a kétfordulós pályázati kiírás is előfordult** (DDOP-3.1.2. Integrált kis- és mikrotérségi oktatási hálózatok és központjaik fejlesztése).

A 16/2006. (XII. 28.) MeHVM-PM együttes rendelet 11-14. §-ai szerint a kistérségi programban meghatározott projektekre a Kormány által nevesített kiemelt projektekre és a kétfordulós pályázat első fordulóján túljutott projektekre vonatkozó szabályokat kell alkalmazni azzal az eltéréssel, hogy a részletes projektjavaslato-
kat nem kell – de az IH döntése esetén lehet – bíráló bizottság elé terjeszteni.

A pályázati kiírások olyan feltételeket is tartalmaztak, amelyek megnehezítették vagy ellehetetlenítették az előzetesen jóváhagyott projektek megvalósítását, ezért az LHH Programiroda figyelte és kezdeményezte a pályázati kiírások módosításait. A 2009. augusztusi és 2010. januári egyeztetések eredményeként az IH-k részben elfogadták az LHH Programiroda javaslatait, a kezdeményezett módosítások 53,8%-ánál változtatás történt a pályázati feltételrendszerben¹²⁰.

A projekt előkészítés hatékonyságát rontotta, hogy a pályázati kiírásokba nem, vagy csak jelentős átalakítások árán lehetett beilleszteni előzetesen már elfoga-

¹¹⁷ Közútfejlesztési konstrukciókra a Magyar Közút NZrt., a Közlekedésfejlesztési Koordinációs Központ, a Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt. nyújthatott be pályázatot.

¹¹⁸ A HEP IH tájékoztatása szerint a konstrukció a helyi járóbeteg szakellátó központokhoz kapcsolódott, amelyeket a TIOP és a ROP keretében jelenleg zárnak le.

¹¹⁹ a KOR IH által a helyszíni ellenőrzés ideje alatt készített projektenkénti lista szerint

¹²⁰ az LHH Programiroda feljegyzései és havi jelentései alapján

dott projekteket. Az előzetesen jóváhagyott projektek támogatási kereteinek a 9,4%-ára a projektgazdák nem nyújtották be a pályázatokat, 5,5%-át pedig a pályázatadás során elutasították, amelyekben szerepe volt az előzetes jóváhagyást követően módosult feltételeknek is.

A pályázati kiírások alapján a támogatás intenzitás a TÁMOP és a TIOP konstrukciónál 100%-ig, a ROP-ok esetében 95%-ig terjedt. Utóbbiaknál kivételt képeztek az integrált városfejlesztési akciók (85-90%), valamint a gazdaságfejlesztési prioritás pályázatai. A gazdaságfejlesztési célú pályázatoknál az igénylő szervezeti formájától (gazdasági társaság, ezen belül kis- és középvállalkozás, egyéb, illetve önkormányzat), az igényelt támogatás nagyságától és a fejlesztés céljától (ipari parkok, ipartelepítés, inkubátorház) függően a támogatás maximális mértékét 50-70%-ban határozták meg.

2.1.4. Az LHH program forrásainak felhasználása

Az LHH program végrehajtása során a **program egyes elemeit nyomon követték, de a program egészének a végrehajtásáról összesített nyilvántartással nem rendelkeztek.** A kistérségi programok megvalósulását – projekt szinten is – nyomon követték, és egy-egy időállapokra vonatkozóan számos nyilvántartást készítettek. Nem alakítottak ki azonban a programra előirányzott pénzeszközök, az azok terhére történt előzetes döntések, valamint mindezek változásainak és a felhasználásnak kistérségenként és operatív programok szerinti, utólag is nyomon követhető nyilvántartási rendszert.

Az LHH 33 kistérségből 2010. december 31-ig a projektgazdák 1009 pályázatot nyújtottak be, összesen 81 999 millió Ft támogatási igénnyel¹²¹. Ez a 97,4%-át tette ki a kistérségek részére jóváhagyott projektcsomagok támogatási igényének¹²². A bíráló bizottság döntése alapján 568 pályázat részére 43 975 millió Ft támogatást ítélték meg, amely a benyújtott pályázatoknak az 56,3%-át, az igényelt támogatásoknak az 53,6%-át jelentette. Az elnyert támogatások arányát tekintve a régiók között nem volt számottevő különbség (a két szélső érték Észak-Alföld 49,4%, Dél Alföld 58,9%), ugyanakkor az egyes kistérségek tekintetben jelentős szóródást mutattak. (A benyújtott és támogatásban részesült pályázatokat kistérségenként a 10-11. számú mellékletek mutatják.)

Az elnyert támogatások összegét tekintve a legeredményesebb volt a Csengeri (86,2%), a Barcsi (82,3%), de 75% felett volt a Nyírbátori és a Bodrogközi kistérség is. A legkisebb arányú támogatást nyerte el az igényeltből a Vásárosnaményi (22,5%) és a Bácsalmási kistérség (27,9%).

Ellentmondás volt a gazdaságfejlesztési célok és az elérésüket szolgáló eszközök tekintetében. A z LHH Programiroda jelzései és szakértői ér-

---

¹²¹ A 10. számú melléklet adataiból látható, hogy az NFÜ összesen 1040 benyújtott pályázatot mutatott ki az LHH program keretében 85 678 millió Ft támogatási igénnyel, ebből 31 projekt nem LHH 33 kistérségbe tartozóként került iktatásra az EMIR-ben.

¹²² A benyújtott pályázatokban és az igényelt támogatásokban halmozódást okoz, hogy a projektgazdák az elutasított pályázatokat átdolgozva – egy alkalommal – ismét benyújthatták.

tékelések¹²³ szerint az elmaradottság jelenségeinek kezelésére „a munkahelyek teremtése szolgálhat valós és tartós eredménnyel”, a vállalkozások támogatására szolgáló források azonban nem álltak ezzel arányban. Az LHH projektek operatív programok/prioritások szerinti megbontása mutatja, hogy a benyújtott pályázatok támogatottsági aránya – a Dél-Dunántúl kivételével – a ROP-oknál a gazdaságfejlesztést célzó programok esetében volt a legalacsonyabb.

Az eredetileg az LHH programban tervezett üzleti infrastruktúra fejlesztését célzó, de később felszabadult keretkből a „normál” pályázati rendszerben kiírt telephelyfejlesztésre is csoportosítottak át pénzeszközöket, azokban elkülönített kereteket képezve a komplex programmal segített leghátrányosabb helyzetű kistérségeknek. A pályázati kiírások feltételrendszerén azonban az LHH Programiroda jelzései ellenére sem változtattak.

A megítélt támogatások előzetesen jóváhagyott támogatásokhoz viszonyított aránya 2011 májusára 52,2%-ról 63,1%-ra, 10,9 százalékponttal növekedett. Az LHH program keretében benyújtott és támogatásban részesült pályázatokat operatív programonként, prioritásonként a 12-13. számú mellékletek mutatják.

Az LHH program 2011. év I. negyedév végi összesített kimutatása szerint¹²⁴ **az előzetesen jóváhagyott projektek 84 166 millió Ft támogatásából¹²⁵ 17 106 millió Ft (20,3%)** – elutasítás, csökkentett támogatás megítélése, illetve a projektgazda általi be nem nyújtás miatt – **a meglévő eljárásrend szerint már nem lesz felhasználható a kistérségek számára.** A pályázati döntéshozatal folyamatában 55,1% nyert el ténylegesen támogatást, és további 20,1% döntéshozatali eljárása 2011. I. negyedévben még folyamatban volt (együtt 75,2%). Nem írtak ki pályázatot¹²⁶ az előzetesen jóváhagyott támogatások 4,5%-át illetően, ezek a pályázatok kiírását követően felhasználhatóvá válnak a kistérségek számára.

---

¹²³ Észak-magyarországi Stratégiai Füzetek (a regionális kutatások periodikus kiadványa, az észak-magyarországi regionális fejlesztés szakmai folyóirata) VII. évfolyam 2. száma foglalkozik a régióban megvalósuló LHH programmal, minden kistérségnél alapvető célként a munkahelyteremtést jelölték meg. VÁTI Kht.: A fejlesztéspolitika érvényesülésének kistérségi minta értékelései, Összefoglaló jelentése szintén jelentős problémaként értékeli az LHH kistérségekben, hogy „általában véve sem került kellőképp fókuszba a képzés és munkahelyteremtés, miközben már többgenerációs problémává vált a munkanélküliség.”

¹²⁴ A helyszíni ellenőrzés kérésére a KOR IH által készített projektenkénti nyilvántartás alapján (14/a-b. számú mellékletek). A lekérdezés módszere eltért a 10-13. számú melléklettől, mivel a véglegesen jóváhagyott támogatás nem tartalmazza a kétfordulós pályázatok első fordulón túljutott projektjeit és a támogatási döntést követően visszalépett projekteket. Ezért a kétfajta kimutatás „jóváhagyott támogatás” adatai egyes kistérségeknél eltérnek egymástól.

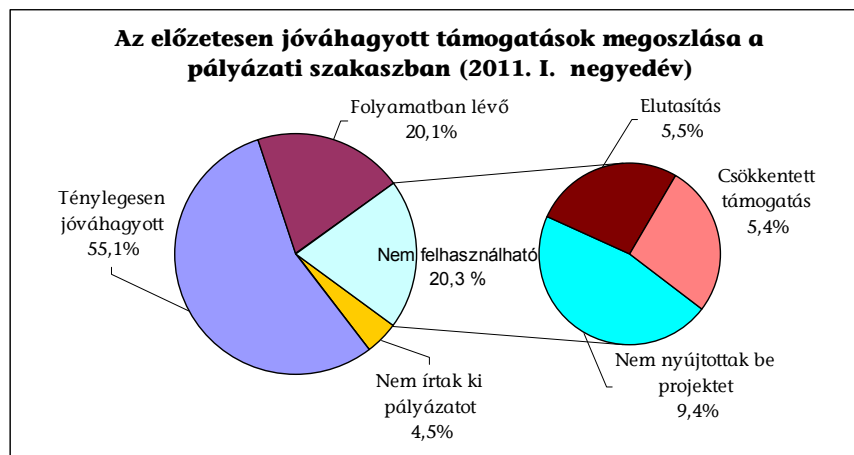
¹²⁵ A zsűrizéseket követően a jóváhagyott támogatások összege 84 284 millió Ft volt, amely az időközi pontosításokkal 84 166 millió Ft-ra csökkent.

¹²⁶ A közbelső egyeztetések során az NFÜ észrevételében jelezte, hogy a szakminisztériumok döntésének hiányában nem írtak ki 2010-ben a pályázatokat.

Nem megoldott az ún. "visszahulló keretek"¹²⁷ problémája, mivel az LHH eljárásrend megismétlését, vagy erre kidolgozott külön eljárásrendet igényelne. **A kialakított nyilvántartások nem** – csak a helyszíni ellenőrzés ideje alatt elkészített projektenkénti nyilvántartás – **szolgáltat adatot arra, hogy a kistérségek részére meghatározott keret a pályázati rendszer mely szereplője miatt nem volt kihasználható.** Nem vizsgálták a lehetőségét a kistérségi szereplőkön kívül eső okok miatt fel nem használható keretek ismételt bevonásának a pályázati rendszerbe. Azok a keretek, amelyekre a projektgazdák – bármely ok miatt – nem tudták beadni a pályázataikat, továbbá a csökkentett összegben megítélt támogatások miatt megmaradó összegek nem használhatók ki a kistérségek számára¹²⁸, mivel ezekre a forrásokra projekteket nem nevesítettek¹²⁹, és nem dolgozták ki a pályázati szakaszban megmaradó források felhasználásának eljárásrendjét.

Az NFÜ elnökének 2011. 07. 29-én adott észrevétele szerint „a szöveg szerint a nyilvántartás elkészült, így a megjegyzés nem releváns már”.

Az NFÜ elnökének álláspontjával az ÁSZ nem ért egyet. Az ellenőrzés időszakában, az ellenőrzés kérésére az LHH MR-ből készített kimutatás nem teljes körű, mert az csak a be nem nyújtott pályázatokra vonatkozik, nem a teljes „visszahulló keretekre”. A be nem nyújtott pályázatok 70,5%-a esetében pedig a nyilvántartás sem szolgáltatott információt a be nem nyújtás okáról.

A projektgazdák összesen 7907,3 millió Ft előzetesen jóváhagyott keretre nem nyújtottak be pályázatot a végrehajtási szakaszban. Ennek 70,5%-áról az LHH monitoring rendszerből az NFÜ által az ÁSZ rendelkezésére bocsátott információk¹³⁰ nem tartalmazták azt az okot, amely bemutatja, hogy ténylegesen miért

¹²⁷ A csökkentett támogatási összegű, elutasított és be nem nyújtott pályázatok miatt megmaradt keretek.

¹²⁸ A problémára az LHH Programiroda jelentéseiben felhívta a figyelmet.

¹²⁹ A zsűri által előzetesen jóváhagyott projektek a kistérségi keretek mértékéig terjedtek, tartaléklílistákat itt már nem állapítottak meg.

¹³⁰ A közbenső egyeztetések során az NFÜ az ÁSZ rendelkezésére bocsátotta az LHH MR legfrissebb (2010. októberi), kistérségi koordinátorok jelzésein alapuló információit, amelyből kigyűjtéssel voltak megállapíthatók a jelzett adatok.

nem történt meg az előzetesen jóváhagyott keretre projekt benyújtása. A pályázati keret 15,6%-ánál a kiírt pályázati feltételeknek való meg nem felelés, 9,9%-ánál pénzügyi probléma (saját forrás hiánya, illetve alacsony jóváhagyott támogatás), 1,7%-ánál a későbbi fenntarthatóság hiánya, 2,3%-ánál egyéb tényező (határidő, jogszabályi változás, lakossági ellenállás, kapacitáshiány, más forrásból történt megvalósulás) volt a be nem nyújtás indoka.

A kistérségek pályázati eredményessége jelentős különbségeket mutat. A véglegesen jóváhagyott támogatások előzetesen jóváhagyotthoz viszonyított aránya 11,5% (Bácsalmási) és 84,4% (Csengeri) között szóródott. A folyamatban lévő pályázatok jóváhagyása esetén a különbség 35,3% (Bácsalmási) és 94,1% (Bátonyterenyei) között változik. (Az előzetesen jóváhagyott projektek támogatásainak 2011. év I. negyedéves állapotát a 14/a-b. számú mellékletek mutatják.)

Az LHH programra előirányzott, de a **kistérségek részére le nem osztott 12 952 millió Ft felhasználására nem, pályázati kiírására vonatkozóan részleges információval szolgáltak az NFÜ adatai.** Az LHH komplex programhoz kapcsolódóan, e források terhére, a kistérségi programcsomagokon kívüli projektek részére a közútfejlesztési pályázati konstrukciókban¹³¹ kiírt 8523 millió Ft pályázati keretre a Magyar Közút NZrt., a Közlekedésfejlesztési Koordinációs Központ, valamint a Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt. nyújthatott be pályázatokat. A három kiírt konstrukció közül kettő lezárult, egyet felfüggesztettek, de azokra az EMIR rendszerben projekteket nem iktattak, a keretektől felhasználást nem mutattak ki.

A DAOP esetében a „normál” pályázati kiírásra iktatott két út átvezet az LHH kistérségeken, amelyek becsült költsége 540 millió Ft (az LHH konstrukció kiírt kerete 1340 millió, a csökkentést követően 940 millió Ft volt).

Az LHH program keretében megvalósuló projektekhez az EU Önerő Alap is biztosított forrásokat, amely elérhette a pályázó saját forrásának a 75%-át a kistérségi programban¹³² meghatározott, és az ÖM rendeletekben¹³³ megjelölt célok megvalósítását célzó projekteknél. A pályázatokat 2009-2010. években október 1-jéig kellett benyújtani. A kedvezményezettek körébe 2009-ben – az NFGM és az ÖM egyeztetése alapján – még bekerülhettek azok a projektek is, amelyekre vonatkozóan a pályázatot 2009. október 1-jéig benyújtották, és 2009. december 1-jéig az EU forrásra vonatkozóan támogatási döntéssel rendelkeztek, amelyet a hiánypótlás keretében bemutatnak. Az engedmények ellenére azonban egy projekt sem került be 2009-ben az EU Önerő Alap által támogatottak közé, mivel a projektek EU támogatásáról nem születtek döntések a hivatkozott időpontig. A 2010. évi pályázati feltételek alapján az LHH programban megvalósuló projektekhez 143 önkormányzat 543,4 millió Ft támogatásban részesült.

¹³¹ DAOP-2009-3.1.1/C Állami kezelésű közutakon az elérhetőség javítása a komplex programmal kezelendő LHH kistérségekben; DDOP-2009-5.1.3/B 4 és 5 számjegyű közutak fejlesztése LHH-3; ÉMOP-2009-5.1.1/B Közlekedésfejlesztés az LHH-33 kistérségben.

¹³² a 255/2006. (XII. 8.) Korm. rendelet 16. § (3) bekezdés d) pontja alapján

¹³³ a 19/2009. (IV. 8.) ÖM rendelet és a 8/2010. (II. 26.) ÖM rendelet alapján

Az LHH program megvalósításához kapcsolódóan az intézményrendszer működtetésére 2434,2 millió Ft támogatást fordítottak, ez a 96 900 millió Ft dedikált kerethez viszonyítva 2,5%-os arányt jelent. **A működési kiadások támogatásokhoz viszonyított aránya azonban a gyakorlatban magasabb lett, mivel az LHH programra allokált pénzeszközök csak részben érték el az eredetileg szándékolt célokat.** Az intézményrendszer működési kiadásainak a kistérségek által várhatóan felhasználásra kerülő támogatásokhoz¹³⁴ viszonyított aránya így legalább 3,6%-os¹³⁵.

A többcélú kistérségi társulások munkaszervezeteinek megerősítésére 472,9 millió Ft¹³⁶, a programcsomagok elkészítésének szakértői támogatására a PROMEI Nonprofit Kft-n keresztül 571,55 millió Ft¹³⁷, az NFÜ LHH Programiroda működtetésére 369,6 millió Ft¹³⁸ támogatást nyújtottak az ÚMFT pályázati kereteiből. A kistérségi koordinációs hálózat kereteinek terhére – a kifizetési kérelmek és előleg alapján – kifizetett összegből 1020,1 millió Ft¹³⁹ kapcsolódott az LHH program megvalósításához.

2.2. Felzárkóztatási célú, uniós forrásból megvalósuló programok

A) A TÁMOP LHH programjai

A TÁMOP keretében 2007-2010. között – az LHH programra dedikált forráson kívül – 12 486 millió Ft-ot terveztek, ebből 9986 millió Ft pályázati keretet hirdettek meg az LHH kistérségek támogatására. A beérkezett pályázatok támogatási igénye több mint háromszorosán haladta meg a meghirdetett keretet, amelynek 20,4%-át hagyták jóvá. A jóváhagyott 6430,3 millió Ft támogatás a meghirdetett pályázati keret 64,4%-át jelentette.

A 2010. december 31-i állapot szerint a nyertes projektek 46,1%-ánál kötötték meg a támogatási szerződést és az elnyert támogatások 21,1%-a került kifizetésre. Az LHH 33 kistérség pályázati eredményessége nem tért el jelentősen az LHH 47 kistérségtől. A benyújtott 178 pályázatból 58 projekt (32,6%), az igényelt 25 302,9 millió Ft támogatásból 5484,1 millió Ft (21,7%) támogatásban részesült.

---

¹³⁴ A kistérségek által – a végrehajtás jelenlegi szakaszában – maximálisan felhasználható támogatás 67 059,9 millió Ft (ténylegesen jóváhagyott támogatás, folyamatban lévő döntések és a még várhatóan kiírásra kerülő pályázati keretek).

¹³⁵ Nem tartalmazza a projektgazdáknál esetlegesen felmerült egyéb költségeket (pl. pályázatírás, engedélyeztetések, stb.).

¹³⁶ ÁROP 1.1.5-8/C/A és ÁROP 1.1.5-09/C/A konstrukciók

¹³⁷ ÁROP 1.1.5/B konstrukció

¹³⁸ VOP 1.1.1 Intézmények kapacitásának biztosítása

¹³⁹ VOP 1.1.1 Intézmények kapacitásának biztosítása és VOP 2.1.4 Szakértői hálózat keretében 2011. június 7-ig kifizetett 4605,9 millió Ft-ból (előleg 886,2 millió Ft, kifizetési kérelem alapján 3719,7 millió Ft) a kistérségi koordinátorok létszáma alapján arányosított becsült költség.

B) Gazdaságfejlesztési célú pályázatok

A 2007-2008. években négy pályázati konstrukcióban 29 756 millió Ft támogatási keret állt rendelkezésre a hátrányos helyzetű kistérségek vállalkozásfejlesztési elképzeléseire¹⁴⁰, a 2008-2010. évek között öt pályázati konstrukcióban 27 199 millió Ft a komplex programmal segített LHH kistérségek gazdaságfejlesztési terveire. A hátrányos helyzetű térségek pályázataira 21 297 millió Ft, az LHH kistérségek pályázataira 27 285 millió Ft támogatási igény érkezett, amelyeknek a 70,4%-át, illetve a 61,2%-át támogatták. **A 2010. év végéig** a hátrányos helyzetű kistérségekben meghirdetett kilenc GOP pályázati konstrukcióból 9 821 millió Ft, a célzottan csak **az LHH 33 kistérség részére kiírt öt pályázati konstrukcióból 5 847 millió Ft-ot fizettek ki**, ez a rendelkezésre álló források 17,2%-os, illetve **21,5%-os teljesítését jelentette**. A kifizetések alacsony teljesítését befolyásolták a hosszú átfutási idők, a pályázatok benyújtástól a szerződéskötésig átlagosan 282 nap telt el¹⁴¹. Az elhúzódó kifizetéseket befolyásolták a hiánypótlási eljárások, továbbá a – részben a Közreműködő Szervezet kapacitás problémáira visszavezethető – hosszadalmas ügyintézési idő is.

A gazdasági társaságok felzárkóztatását célzó GOP programok alapvetően igazodtak a Tftv. általános területfejlesztési céljaihoz, a pályázatok kiírásánál azonban csak részben vették figyelembe a 67/2007. (VI. 28.) OGY határozat 3. számú mellékletében, a komplex mutató részét képező, gazdasági mutatószámokat¹⁴². Annak ellenére, hogy – az LHH Programiroda által kimutatottak szerint¹⁴³ – az LHH térségekben alacsony a működő vállalkozások száma, a 2007-2010. évi pályázati kiírások nem egyértelműen preferálták az induló vállalkozásokat. A már lezárt üzleti évvel rendelkező vállalkozások (kizáró feltétel a két lezárt üzleti év) is részt vehettek az induló vállalkozások részére kiírt pályázatokon.

A komplex programmal segített leghátrányosabb helyzetű kistérségekre kiírt pályázati felhívások nem tartalmazták az induló vállalkozások fogalmát, és az induló vállalkozásokra kiírt pályázatokra is nyújthattak be igényt működő vállalkozások. A pályázati felhívás „Méret” fejezete tartalmazta azt a lehetőséget, hogy amennyiben nem rendelkeznek lezárt üzleti évvel, abban az esetben is

¹⁴⁰ Az LHH 33 kistérség mellett más hátrányos helyzetű térségekből és településekről (LHH 47, és az ezekbe nem tartozó, de területfejlesztés szempontjából leghátrányosabb helyzetű 235 település) is lehetőség volt pályázatot beadni.

¹⁴¹ A szerződéskötéstől a kifizetésig eltelt időről az NFÜ projektenként, egyedi adatokkal rendelkezett.

¹⁴² A 67/2007. (VI. 28.) OGY határozat 3. számú mellékletében a komplex mutató kiszámításához használt gazdasági mutatók körébe a működő gazdasági szervezetek, az eltöltött vendégéjszakák, a kiskereskedelmi boltok, valamint a tudományos kutatók 1000 lakosra jutó száma, a mezőgazdaságban, szolgáltatásban foglalkoztatottak aránya, a működő gazdasági szervezetek számának változása és az önkormányzatok helyi adóbevételeinek összege tartozott.

¹⁴³ Általános gazdaságfejlesztési javaslatok, tekintettel a foglalkoztatásra és munkahelyteremtésre a leghátrányosabb helyzetű kistérségekben, NFÜ KOR IH LHH Programiroda, 2008. október 27.

nyújthatnak be pályázatot, ha a projekt benyújtását megelőző hónapban állományi létszáma legalább egy fő volt.

Az NFÜ elnökének 2011. 07. 29-én adott véleménye szerint „a 33 komplex programmal segített LHH kistérség leginkább társadalmi mutatóit tekintve marad el az országos átlagtól, míg a kiépített infrastruktúra tekintetében a legkisebb a lemaradásuk. Ennek alapján nem világos, hogy a pályázati kiírásoknál miért a gazdasági mutatószámokra kellett volna koncentrálni”.

Az NFÜ elnökének álláspontja nem megalapozott. A még induló vállalkozásokra kiírt pályázatok esetében sem kizárólag az induló vállalkozásokat támogatták. A gazdasági szervezetek száma, annak változása része a gazdasági mutatónak. A gazdasági mutatókban történő kedvező változás javítja a társadalmi mutatókat is. A GOP 2.4.3 pontjában foglaltak alapján: a program „céljainak megvalósítása során kiemelkedő figyelmet kell fordítani az ÚMFT horizontális politikájának megfelelően a (1) területi kohézió és a (2) területiség horizontális elvének (területi szemlélet, területi fókuszok, területi integráltság, térhasználati elvek) érvényesítésére”.

A GOP gazdaságfejlesztési programjainál nem érvényesültek az OFK I. rész 2.2. és 2.5. pontjaiban megfogalmazott mérhetőségi elvárások¹⁴⁴. Az egyes projektek eredményét azok műszaki befejezését követően, a programok hatását a fenntartási időszak végén, a lezárult pályázatoknál mérik (a legkorábbi 2007. évi pályázatok lezárása 2011. év végén történik meg). Az LHH területén jellemző mikro- és agrárvállalkozások nem voltak jogosultak az ÚMFT GOP programjaira pályázatot benyújtani, mivel azok – az ÚMFT és az ÚMVP közötti lehatárolás alapján – az ÚMVP forrásaiból részesülhettek támogatásokban.

Az LHH kistérségek nagyrészt 5000 fő lakosságszám alatti, vagy 100 fő/km²-nél kisebb népsűrűségű településekből álltak, vállalkozásaik az ÚMFT konstrukciókra nem pályázhattak. Azok a vállalkozások, amelyek éves nettó árbevétele több mint 50%-a mezőgazdasági tevékenységből származott, a GOP programokra nem nyújthatott be pályázatot, mert mezőgazdasági vállalkozónak számítottak. Ezek a vállalkozások az ÚMVP keretében nyújthattak be pályázatokat.

Az elérni szándékolt cél mérésére szolgáló monitoring mutatók csak részben kapcsolódtak közvetlenül az alapmutatókhoz, a nettó árbevétel és a statisztikai állományi létszám növekedését mérték. Ezek a nyolc gazdasági alapmutató közül mindössze két mutatót befolyásoltak¹⁴⁵. Az LHH Programiroda konkrét javaslatokat fogalmazott meg a GOP pályázati konstrukciók továbbfejlesztésére vonatkozóan, amelyeket a következő évi pályázatoknál részben figyelembe vettek.

---

¹⁴⁴ Az OFK I. rész 2.2. pontja szerint nem vált általános gyakorlattá sem központi, sem helyi szinten a források felhasználásának hatékonysági és eredményességi vizsgálata. Ezáltal a fejlesztéspolitika kontrollja sérült, a beavatkozások racionalizálása a tapasztalatok összegzése hiányában esetlegessé vált. A 2.5. pont szerint a tervezés folyamatában meg kell határozni az értékeléshez használható indikátorokat, és ezek segítségével, előre elfogadott módszertan alapján el kell végezni a tervek és programok előzetes és utólagos értékelését. Előzetesen fel kell mérni a fejlesztések gazdasági, társadalmi és környezeti hatásait, és ezeket utólag is értékelni kell.

¹⁴⁵ az önkormányzatok helyi adóbevétele és a szolgáltatásban foglalkoztatottak aránya

A javaslatok között szerepelt, hogy egy év haladékot kapjanak az önhibájukon kívül a növekedési vállalást teljesíteni nem tudó kis- és középvállalkozások, az utólagos szerződésmódosítás lehetősége, 2009-re vonatkozóan az inflációhoz viszonyított átlagos árbevétel-növekedési vállalás 0%-ra csökkenése, a támogatási intenzitás 60%-ra emelése, szociális foglalkoztatók bevonása a kedvezményezettek körébe. A 2009-2010. évi pályázati kiírásoknál az árbevétel-csökkenés 5 százalékponttal kevesebb lehetett, mint az egyéb nem LHH térségekből érkező pályázatok esetében, a 2009. évben egy támogatási konstrukciónál a támogatás mértékét 70%-ra emelték.

C) A hátrányos helyzetű térségeket előnyben részesítő pályázatok

A 2007-2010. években a hét érintett operatív program – az ÉMOP, az ÉAOP, a DAOP, a DDOP, a TÁMOP, a TIOP és a GOP – keretében **összesen 170 olyan pályázati felhívás jelent meg, amely előnyben részesítette a hátrányos helyzetű – közte az LHH – kistérségeket.** E pályázati felhívásokban összesen 633 197,2 millió Ft támogatási keretet hirdettek meg, ami kétszerese az LHH 33 kistérségben a komplex program meghirdetésekor kommunikált többletforrás lehetőségeknek. **Az előnyben részesítés a pályázati kiírások 41,1%-ánál magasabb támogatási intenzitást, az 52,7%-ánál többletpontokat jelentett az elbírálás során, további 6,2%-ánál pedig egyéb előnyben részesítési módot alkalmaztak.** A pályázati konstrukciók közel harmadánál (31,8%) – a ROP-ok és a GOP pályázatainál – többféle előnyben részesítési mód egyidejűleg szerepelt.

A többletpontok és a magasabb támogatási intenzitás mellett a ROP-ok tevékenységi és területi kedvezményeket, a TÁMOP pályázatainál az általánostól eltérő, korábbi pályázati benyújtási lehetőséget, LHH kistérségek részére elkülönített kereteket, a GOP pályázatainál pedig enyhített kötelezettségvállalási előírásokat alkalmaztak.

Az előnyben részesítés módszere a kistérségek forráshoz juttatását tekintve összességében eredményes volt, mivel – a nyertes pályázatok alacsonyabb aránya ellenére – az LHH kistérségekben az elnyert támogatásoknak a benyújtott pályázatokban igényelt támogatáshoz viszonyított aránya meghaladta az országos átlagot (LHH 47 esetében 2,5 százalékponttal, LHH 33 esetében 2,8 százalékponttal). **Az előny a ROP-ok és a TIOP pályázatainál jelentkezett, a TÁMOP és a GOP pályázatoknál az LHH kistérségek az országos átlagnál kevésbé eredményesen szerepeltek.** (A hátrányos helyzetű térségeket, településeket előnyben részesítő pályázatok összesített adatait a 15. számú melléklet mutatja.)

Az elnyert támogatásoknak a benyújtott pályázatokban igényelt támogatáshoz viszonyított aránya ROP-ok esetében az LHH 47 kistérségnél 4,2 százalékponttal, az LHH 33 kistérségnél 4,8 százalékponttal, a TIOP esetében az LHH 47 kistérségnél 9,1 százalékponttal, az LHH 33 kistérségnél 9,5 százalékponttal haladta meg az országos átlagot. A GOP esetében ugyanakkor az LHH 47 kistérség 2,5 százalékponttal, az LHH 33 kistérség 1,3 százalékponttal, a TÁMOP esetében az LHH 47 kistérség 7,2 százalékponttal, az LHH 33 kistérség 9,6 százalékponttal alatta maradt az országos átlagnak.

D) Az EU Önerő alap támogatása

Az önkormányzatok – felzárkóztatási célokat is szolgáló – uniós forrás felhasználásával megvalósított (megvalósuló) fejlesztéseit az éves költségvetési törvények IX. Helyi önkormányzatok támogatásai és átengedett jövedelemadója fejezetben tervezett EU Önerő alap támogatások is segítették. Az alap terhére nyújtható támogatások rendjét évente miniszteri rendeletek határozták meg¹⁴⁶. A támogatási jogcímek köre és igénybevételi szabályai változtak, ezek azonban minden évben azt szolgálták, hogy sikeres uniós pályázatok esetén az önerő hiánya a támogatott önkormányzati körben ne lehessen akadálya a fejlesztések megvalósításának.

Az önkormányzatok és jogi személyiségű társulásaik európai uniós fejlesztési pályázatai saját forrás kiegészítésének támogatására 2008-ban 15,1, 2009-ben 16,6, 2010-ben 10,6 milliárd Ft-ot tartalmazott a központi költségvetés.

Az EU Önerő alap támogatás összege – fő szabályként – pályázatonként nem haladhatta meg a 900 millió Ft-ot, mértékét a pályázó által vállalt saját forrás százalékában kifejezve pályázati célonként különbözően határozták meg. A 255/2006. (XII. 8.) Korm. rendelet 16. § (3) bekezdés d) pontja szerinti kistérségi programban meghatározott és az EU Önerő alap által támogatott célokhoz a támogatás mértéke a 2009-2010. években elérhette a saját források 75%-át is.

A 2008-2010. években az LHH 33 kistérségben 472 pályázat 2784,6 millió Ft EU Önerő alap támogatásban részesült, ebből a komplex felzárkóztatási programhoz 143 pályázat 543,4 millió Ft támogatása kapcsolódott.

2.3. A térségi felzárkóztatás hazai forrásai

A) Leghátrányosabb helyzetű térségek felzárkóztatásának támogatása

A hazai decentralizált területfejlesztési támogatások köre 2006-tól bővült a leg hátrányosabb helyzetű kistérségek felzárkóztatásának támogatásával (LEKI), amely 2006-2009 között állt rendelkezésre, a négy év alatt összesen 26,45 milliárd Ft összegben¹⁴⁷. Az előirányzatot a mindenkori éves költségvetési törvényben, felhasználási kötöttséggel járó támogatásként határozták meg és az LHH kistérségek lakónépessége arányában osztották fel az érintett megyék, majd 2007-től az érintett régiók között. A régiók közötti felosztás meghatározása az adott évek költségvetési törvényeiben, a decentralizált forrásokat érintő külön mellékletben¹⁴⁸ történt, az alábbi táblázat szerint.

---

¹⁴⁶ 16/2008. (III. 28.) ÖTM rendelet, 19/2009. (IV. 8.) ÖM rendelet, 8/2010. (II. 26.) ÖM rendelet

¹⁴⁷ A 2006-2009 évek között az előirányzat a IX. Önkormányzatok támogatásai és átengedett személyi jövedelemadója fejezetben, önálló címen szerepelt.

¹⁴⁸ a Magyar Köztársaság éves költségvetéseiről szóló 2005. évi CLIII. törvény 21. számú melléklet, a 2006. évi CXXVII. törvény 16. számú melléklet, a 2007. évi CLXIX. törvény 16. számú melléklet, a 2008. évi CII. törvény 16. számú melléklet

millió Ft-ban

	Nyugat-Dunántúl	Dél-Dunántúl	Észak-Magyarország	Észak-Alföld	Dél-Alföld	Összesen
2006	43,5	1 126,1	2 913,2	3 746,6	1 170,6	9 000
2007	28,0	724,9	1 875,2	2 419,7	752,2	5 800
2008		717,6	1 773,9	2 408,0	900,5	5 800
2009		730,6	1 773,9	2 434,6	910,9	5 850
Összesen	71,5	3 299,2	8 336,2	11 008,9	3 734,2	26 450

A pályázatokkal kapcsolatos döntési hatáskörök 2007-től – a régiók szerepét erősítve – a megyei területfejlesztési tanácsoktól a regionális fejlesztési tanácsokhoz kerültek. A regionális fejlesztési tanácsoknak **a támogatást a régióhoz tartozó leghátrányosabb kistérségekből érkező pályázatok között az egyes kistérségek lakónépessége arányában kellett elosztani, illetve** a meghatározott keret erejéig a kistérségből forráshiány miatt pályázat nem volt elutasítható.

A 2007-ben történt újjalagos térségi besorolás¹⁴⁹ következtében a támogatás szempontjából érintett régiók köre szűkült, a Nyugat-Dunántúli kistérségek kiestek a leghátrányosabb helyzetű kedvezményezettek köréből. Az államháztartás stabilitási követelményeinek érdekében megtett, önkormányzatokat érintő kiadáscsökkentő intézkedések keretében – miként csaknem valamennyi hazai forrásból származó fejlesztési támogatás esetében – 2010-re új előirányzatot nem állapított meg az éves költségvetés¹⁵⁰.

A LEKI előirányzat célja a helyi önkormányzatok alapfeladatellátásában, az esélyegyenlőségben megnyilvánuló különbségek mérséklése és csökkentése, az életminőség javítása, valamint a kistérségi gazdaság fejlesztésének előmozdítása volt. Ennek érdekében más decentralizált forrásokhoz hasonlóan ezen előirányzattól humán és termelő infrastrukturális fejlesztésekre egyaránt lehetett pályázni, a **többi előirányzattól csak a területi kötöttség különböztette meg.**

A hazai területfejlesztési célú decentralizált **támogatások – köztük a LEKI – felhasználási szabályai évente változtak, részleteit az éves költségvetési törvényekben kapott felhatalmazás alapján kiadott kormányrendeletek¹⁵¹ állapították meg. A felhasználási szabályok változásával évente módosultak a támogatás célterületei is.**

A program operatív céljainak elérése érdekében 2006-ban négy fő támogatási területet (önkormányzati feladatellátást célzó termelő infrastruktúra, életminőség javítását célzó humán infrastruktúra, esélyegyenlőségben meglévő különbségek csökkentése, innovációs központ vagy ipari terület), ezen belül hat alterületet határoztak meg.

¹⁴⁹ a kedvezményezett kistérségek besorolásáról szóló 311/2007. (XI. 17.) Korm. rendelet

¹⁵⁰ A Magyar Köztársaság 2010. évi költségvetéséről szóló 2009. évi CXXX. törvény

¹⁵¹ 295/2005. (XII. 23.) Korm. rendelet, 12/2007. (II. 6.) Korm. rendelet, 47/2008. (III. 5.) Korm. rendelet, 85/2009. (IV. 10.) Korm. rendelet

A 2008. évben felülvizsgálták a korábban alkalmazott célrendszert, a hazai támogatásoknak az európai uniós forrásokkal való komplementer jellegének elősegítése, valamint a támogatási programok egymással való versengésének elkerülése érdekében. A támogatható célok két alapvető törekvés, az alapellátások, szolgáltatások biztosítása, valamint a helyi gazdaságélénkítés köré csoportosultak. Ez évtől lehetőség nyílt ugyanakkor arra, hogy a pályázati felhívásokban a célok szűkítésével az adott régió településeinek, önkormányzatainak fejlesztési igényeihez leginkább igazodó támogatási célokat írják ki.

A 2009. évben – a korábbi év jogcímeit kisebb pontosításokkal megtartva – bővültek a támogatási jogcímek. A jogcím-bővítést két elv – egyrészt a helyi gazdaság önkormányzati eszközökkel történő élénkítése, másrészt a társadalom, a helyi közösség szempontjából érzékeny tématerületek pontszerű fejlesztéseinek lehetővé tétele – vezérelte.

A LEKI pályázatoknál 2006-tól az önkormányzati társulásoknak és a többcélú kistérségi társulásoknak **lehetőségük volt projektcsomagok megvalósítására is támogatási igényt benyújtani, amely a támogatások elbírálásánál előnyt élvezett.** Ezeket a rendelkezéseket – a tapasztalatokat figyelembe véve¹⁵² – 2008-ban megszüntették, helyette a több település összefogásával megvalósuló fejlesztések preferálására, az európai uniós támogatásban részesülő fejlesztések hatását erősítő és kiegészítő fejlesztésekre, továbbá a területfejlesztési koncepciókhoz és programokhoz illeszkedő fejlesztésekre helyeztek hangsúlyt.

A pályázatok elbírálásakor – a tapasztalatok alapján – a döntéshozók éltek a csökkentett mértékű támogatások odaítélésével, ezáltal megnőtt csökkentett műszaki tartalom következtében működésképtelen, forráshiány miatt elhúzódó beruházások aránya. A csökkentett támogatás alkalmazásának szabályozását 2007-től módosították, **a pályázatok elbírálásakor az igényeltnél kisebb összegű támogatás legfeljebb a támogatásban részesített pályázók 30%-a esetében volt adható.**

A támogatás mértéke a 80%-os (2009-től 85%-os) alaptámogatás, és a különböző jogcímenek adható, évente változó többlettámogatások mellett elérhette az elismerhető költségek 95%-át, kivételes esetben¹⁵³ a 100%-át is. **A 2007. évtől az alaptámogatás mellett adható többlettámogatásokat** – az önhibájukon kívül hátrányos helyzetű önkormányzatok, a társulások, valamint a társulásos formában fejlesztést megvalósítók részére, továbbá a támogatási cél alapján – **olyan módon maximálták, hogy a fejlesztés megvalósításához legalább 5%-os saját forrást kellett biztosítani.**

A támogatási döntéseket és az igénybevételt minden évben a teljes kihasználásra való törekvés jellemezte. A négy év átlagában a biztosított támogatási ke-

---

¹⁵² Az indoklás szerint a projektcsomagokban történő pályázatok benyújtása nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket, annak értelmezése számos esetben nehézkes volt, zavart okozott, így ilyen formában nem is igen kerültek pályázatok sem benyújtásra.

¹⁵³ A 295/2005. (XII. 23.) Korm. rendelet 10. § (3) bekezdés c) pontja szerinti belvív elleni védekezés, ha az azt megelőző két évben ehhez vis maior támogatásban részesült és egyidejűleg önhibáján kívül hátrányos helyzetű önkormányzat is volt.

reteknek 98,9%-áról született támogatói döntés és a 98,1%-át vették igénybe a kedvezményezettek. A benyújtott támogatási igények évente átlagosan kétszeresen haladták meg a rendelkezésre álló forrásokat. A kisebb projektek preferálását mutatja, hogy a benyújtott pályázatoknak átlagosan a 75,7%-át, az igényelt támogatásoknak a 47,7%-át támogatták a döntéshozatal során. A benyújtott pályázatokban átlagosan igényelt 14,3 millió Ft-tal szemben a megítélt támogatások átlagos összege 9 millió Ft volt. A támogatások a négy év alatt összesen 36 973 millió Ft összköltségű projekt megvalósítását segítették. (A LEKI keretek felhasználását a 16. számú melléklet mutatja.)

A fejlesztési célok évenkénti változásai nem tették lehetővé a támogatott beruházások célok szerinti összehasonlítását. A támogatások fő célterülete minden évben a humán- és a termelő infrastrukturális feltételek megteremtése volt, a négy év átlagában az igénybevett támogatásoknak a 81,3%-át tették ki. (A felhasználási célokat a 17. számú melléklet mutatja.)

B) Bölcsődék és közoktatási intézmények infrastrukturális fejlesztése

A közszolgáltatások infrastrukturális fejlesztéséhez és eszközbeszerzéséhez – évente változó feladatokat támogatva –, 2008-2010 között 10,8 milliárd Ft-tal járult hozzá a központi költségvetés. A 2008-ban 1,6 milliárd Ft összeggel indult¹⁵⁴ program kifejezetten a leghátrányosabb helyzetű kistérségek területén bölcsődét, óvodát és általános iskolát fenntartó önkormányzatok (társulások) számára biztosított forrásokat, infrastrukturális fejlesztéseket, kapacitásbővítéseket finanszírozott a 10 ezer fő lakosságszám alatti településeken.

A támogatást a bölcsődék épületének, játszóudvarának felújítására, korszerűsítésére, akadálymentesítésére, eszközök, berendezések beszerzésére, az óvodai feladat-ellátási hely(ek) épületével kapcsolatos infrastruktúra-fejlesztésre, korszerűsítésre, akadálymentesítésre és kapacitásbővítésre, eszközbeszerzésre, az általános iskolai feladat-ellátási helyek épületével kapcsolatos elemi infrastruktúra-fejlesztésre, korszerűsítésre, akadálymentesítésre, eszközbeszerzésre igényelhetők. Az elnyerhető támogatás aránya max. 95%, összege intézményenként 2 – 50 millió Ft között lehetett, és egy pályázó legfeljebb három bölcsőde, illetve három óvoda és általános iskola fejlesztésére nyújthatott be pályázatot.

A beérkezett 238 pályázatban igényelt 9,17 milliárd Ft 62,1 %-a az LHH 33 kistérség területét érintette. A döntési folyamatban e térségekben 84 projektet 1,07 milliárd Ft összeggel támogattak, így **a központi forrás több mint kétharmada a felzárkóztatási szempontból kiemelt térségekbe jutott.** A központi forrás 5,6%-a a bölcsődei, 63,9%-a az óvodai, 30,5%-a az általános iskolai közszolgáltatás fejlesztéseit támogatta. A támogatás – a 95%-os maximális támogatási intenzitási aránnyal számolva – mintegy 1,13 milliárd összköltségű fejlesztést generált¹⁵⁵.

¹⁵⁴ A Kormány 2075/2008. (VI. 28.) számú határozata alapján. A támogatás igénybevételeinek részletszabályait a 206/2008. (VIII. 26.) Korm. rendelet határozta meg.

¹⁵⁵ A BM a projektek összköltségét nem gyűjtötte, ezért a támogatás által generált fejlesztés összköltségének a megállapítása a támogatási intenzitás maximális arányának figyelembe vételével történt.

A 2008. évi költségvetési törvényben biztosított előirányzathoz¹⁵⁶ a 18/2008. (III. 28.) ÖTM rendelet alapján további 500 millió Ft volt felhasználható közösségi buszbeszerzésekre, amelyből a területfejlesztés szempontjából hátrányos helyzetű kistérségek többcélú kistérségi társulásai szerezhettek be legalább 15 fő befogadóképességű, valamennyi ülésén biztonsági övvel ellátott, akadálymentesített, a gyermekek és tanulók közoktatási intézményekbe való szállításán túl más feladatokra – például szociális ellátottak utaztatására – is alkalmas szállítóeszközt. A leghátrányosabb helyzetű térségekben a támogatás maximális részaránya 90%-os, a hátrányos helyzetű térségekben 80%-os lehetett.

A rendelkezésre álló előirányzat az igényekre figyelemmel – fejezetbeli megtakarításokból – kiegészült, 37 pályázó számára összesen 729 millió Ft támogatást biztosítottak. A pályázók közül 20 az LHH 33 kistérségből került ki, számukra a felosztott forrás 53,5 %-a jutott.

A 2009-2010. években – amellet, hogy az igénybevétel szabályai az intézményi kapacitások optimalizálásának igényét közvetítették az intézményfenntartók felé –, **a potenciális támogatotti kör kiszélesedett.** A bölcsődei, óvodai és általános iskolai fejlesztések esetében a hozzájutás feltételei a teljes települési kör számára nyitva álltak, a társadalmi gazdasági szempontból elmaradott, illetve az országos átlagot jelentősen meghaladó munkanélküliséggel sújtott településeken megvalósuló fejlesztések előnyben részesítését mindössze 10 százalékponttal magasabb támogatási intenzitással kívánták ellensúlyozni.

A 2009. évben a 8/2009. (II. 26.) ÖM rendelet alapján pályázatot lehetett benyújtani a települési önkormányzatok és társulásaik által fenntartott bölcsődék infrastrukturális fejlesztésére, közoktatási intézmények infrastrukturális fejlesztésére, közösségi buszok beszerzésére a 2009. évi költségvetési törvény¹⁵⁷ 4,1 milliárd Ft-os előirányzata terhére. Az előirányzathoz – a 8/2009. (II. 26.) ÖM rendelet 1. § (1) bekezdés a-c) pontjai alapján – 0,5 milliárd Ft a bölcsődék, 3,1 milliárd Ft a közoktatási intézmények infrastrukturális fejlesztését, valamint 0,5 milliárd Ft a közösségi buszok beszerzését szolgálta.

Pályázatot a bölcsődék, illetve a bölcsődei feladat ellátását szolgáló épület, játszóudvar felújítására, korszerűsítésére, akadálymentesítésére, eszközök, berendezések beszerzésére nyújthattak be. A támogatást az óvodai feladatot ellátó intézmény esetében a feladat-ellátási helyek épületével kapcsolatos elemi infrastruktúra-fejlesztésre, korszerűsítésre, akadálymentesítésre és kapacitásbővítésre, eszközbeszerzésre, általános iskolai feladatot ellátó intézmény esetében a feladat-ellátási hely épületével kapcsolatos elemi infrastruktúra-fejlesztésre, korszerűsítésre és akadálymentesítésre, eszközbeszerzésre igényelheték.

Az igényelhető támogatás összege nem haladhatta meg a 20 millió Ft-ot. Mértéke a társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból elmaradott, illetve az országos átlagot jelentősen meghaladó munkanélküliséggel sújtott településeken 90%, egyéb településeken 80% volt. A közösségi busz beszerzésére a hátrányos

---

¹⁵⁶ A Magyar Köztársaság 2008. évi költségvetéséről szóló 2007. évi CLXIX. törvény 5. számú mellékletének 23. pontjában meghatározott 3500 millió Ft, amelynek felhasználási szabályait a 18/2008. (III. 28.) ÖTM rendelet rögzítette.

¹⁵⁷ a 2008. évi CII. törvény 5. számú melléklet 20. pontja

vagy leghátrányosabb helyzetű kistérségben létrejött társulások esetében a beszerzéséhez szükséges összeg 80%-a, egyéb társulások esetében a 70%-a, de legfeljebb 30 millió Ft volt igényelhető. Egy pályázó legfeljebb három intézmény fejlesztésére, illetve három közösségi busz beszerzésére pályázhatott¹⁵⁸.

A 2010. évi költségvetési törvényben¹⁵⁹ meghatározott 4,35 milliárd Ft előirányzat felhasználásával folytatódott a bölcsődék és a közoktatási intézmények infrastrukturális fejlesztéséhez, valamint közösségi buszok beszerzésének támogatása. Az 1/2010. (I. 19.) ÖM rendelet 1. § (1) bekezdés a-c) pontjai szerint, az előirányzathoz 0,4 milliárd Ft a bölcsődék, 3,6 milliárd Ft a közoktatási intézmények infrastrukturális fejlesztését, valamint 0,35 milliárd Ft a közösségi buszok beszerzését szolgálta (18. számú melléklet).

Támogatást igényelhetett a települési önkormányzat, intézményi társulás székhely önkormányzata, továbbá többcélú kistérségi társulás a bölcsődék infrastrukturális fejlesztésére, valamint azon alapfokú nevelést, oktatást biztosító intézmények infrastrukturális fejlesztésére, melyek megfeleltek a 2010. évi költségvetési törvény 8. számú melléklet III. Többcélú kistérségi társulások támogatása jogcím, Kiegészítő szabályok 2.1. pontja szerinti feltételeknek. Egy pályázó csak egy fejlesztési célra nyújthatott be pályázatot.

A bölcsődék esetében az épületek felújítására, korszerűsítésére, akadálymentesítésére és a bölcsődei ellátáshoz szükséges eszközök vagy berendezések beszerzésére, a közoktatási intézmények esetében az épülettel kapcsolatos infrastrukturális fejlesztésre, korszerűsítésre, akadálymentesítésre, eszközbeszerzésre és óvodai intézmény esetében kapacitásbővítésre volt igényelhető támogatás¹⁶⁰. Egy pályázó legfeljebb egy bölcsődei intézmény infrastrukturális fejlesztésére nyújthatott be pályázatot. Települési önkormányzat vagy intézményi társulás legfeljebb egy óvodai nevelési vagy egy alapfokú nevelési-oktatási feladatot ellátó intézmény, többcélú kistérségi társulás pedig legfeljebb három óvodai nevelési vagy három alapfokú nevelési-oktatási feladatot ellátó intézmény infrastrukturális fejlesztésére pályázhatott.

Az igényelhető támogatás összege bölcsődei, illetve közoktatási intézményenként nem haladhatta meg a 20 millió Ft-ot, aránya a társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból elmaradott, illetve az országos átlagot jelentősen meghaladó munkanélküliséggel sújtott településeken 90%, az egyéb településeken 80% volt. A közösségi busz beszerzésének támogatási feltételei 2009-hez képest nem változtak.

A támogatási igény mindkét évben többszörösen – 2009-ben 1323 pályázó benyújtott igénye 5,6-szorosan, 2010-ben 693 pályázó igénye 2,6-szorosan – meghaladta a rendelkezésre álló támogatási lehetőséget.

---

¹⁵⁸ Az óvodai és az általános iskolai feladatot ellátó intézményeknek meg kellett felelni a 2009. évi költségvetési törvény 8. számú melléklet IV. A többcélú kistérségi társulások támogatása, Kiegészítő szabályok 2.1. pontjában foglaltaknak.

¹⁵⁹ A forrás a Magyar Köztársaság 2010. évi költségvetéséről szóló 2009. évi CXXX. törvény 5. számú melléklet 15. pontja szerinti feltételek mellett állt rendelkezésre.

¹⁶⁰ Az 1/2010. (I. 19.) ÖM rendelet 6. § (4) bekezdése a támogatás köréből kizárta a közoktatási intézmény udvarának kialakítására, átalakítására, felújítására, kerítésépítésére, játszótéri eszközökre, taneszközökre és tornatermi eszközbeszerzésre, számítástechnikai és konyhai eszközök beszerzésére irányuló beszerzéseket.

A 2009. évi döntés szerint a 4,1 milliárd Ft-os keret 369 pályázó számára biztosított többletforrást, az igények kielégítettségi szintje 17,7%-os részarányú volt. A hátrányos helyzetű térségek támogatására az előirányzat 48,4%-át fordították, ez utóbbinak 44,7%-a az LHH kistérségi körbe jutott. Ezen belül az LHH 33 kistérségben azonban mindössze 582 millió Ft-ot (a teljes költségvetési előirányzat 14,2 %-át, a leghátrányosabb besorolású térségek számára megítélt támogatás 65,6%-át) használták fel.

A 2010. évi 4,35 milliárd Ft felosztása 38,7%-os igény kielégítést tett lehetővé. A hátrányos helyzetű térségek támogatására az előirányzat 50,5%-át fordították, ez utóbbinak 46,1%-a az LHH kistérségi körbe jutott. Ezen belül az LHH 33 kistérség támogatottsági pozíciója az előző évhez képest javult, összesen 727 millió Ft-ot (a teljes előirányzat 16,7%-át, a leghátrányosabb besorolású térségek számára megítélt támogatás 71,8%-át) fordíthatták a célokra.

2.4. A felzárkóztatást célzó programok monitoring, beszámolási és értékelési rendszere

A 102/2006. (IV. 28.) Korm. rendelet előírásai alapján, az uniós forrásokból megvalósuló programok – így az LHH program – megvalósítását az Egységes Monitoring Információs Rendszer (EMIR) alkalmazásával követik nyomon.

Az EMIR a strukturális alapokból, a Kohéziós Alapból, a PHARE-ből, az Átmeneti Támogatásból, a Schengen Alapból, az Európai Gazdasági Térség és Norvég Finanszírozási Mechanizmusból, valamint az ezekhez társuló hazai forrásokból megvalósuló programokkal és projektekkel kapcsolatos végrehajtási és kifizetési, monitoring, illetve ellenőrzési, szabálytalanságkezelési és számviteli feladatokat támogató információtechnológiai rendszer. Feladata e programok és projektek adatainak gyűjtése, rendszerezése és szolgáltatása, az intézményrendszer végrehajtási, kifizetési, ellenőrzési és monitoring feladatainak ellátása során.

EMIR lekérdezési lehetőséget biztosított az LHH programhoz tartozó pályázati konstrukciókra és projektekre, amelyekből előállíthatók voltak a kistérségi szintű adatok. Adattartalma azonban nem volt hibamentes, az LHH program részeként tartalmazott nem az LHH 33 kistérségben megvalósuló projekteket is¹⁶¹.

A rendszer a központilag – de az ország egészére, vagy meghatározott területeire kiterjedően – megvalósított programoknál a megvalósítás helyeként a projektgazda helyét tartalmazza, amely a területi folyamatok értékelése során – korrekció nélkül – torzulásokat okozhat.

Az OTK V. 9. pontja a monitoring tevékenységgel kapcsolatban olyan sajátos elvárást fogalmazott meg célkitűzésként, amelyben elvárás az adatok és információk pontos lokalizációja. „A monitoring rendszer területiségének biztosítása érdekében hangsúlyosan kell kezelni a források felhasználási, azaz a beruházások megvalósítási helyének pontos feltüntetését”.

Az LHH projektek nyomon követésére, és az esetleges elakadások, problémák feltárására és kezelésére – az EMIR mellett – alkalmazott **LHH MR havi rend-**

---

¹⁶¹ A helyszíni ellenőrzés során végzett egyeztetés szerint a besorolás pontosítására a KOR IH intézkedett.

szerességgel frissített adatai lehetővé tették az egyes projektekkel kapcsolatos információk kinyerését, a szükséges beavatkozások megtételéhez. Az MR LHH projekt szintű adatbázist a Központi Fejlesztési Programiroda fejlesztette ki és működtette, a kistérségi koordinátorok közreműködésével. Az EMIR ugyanis – funkciójából következően – a pályázatok benyújtásától rögzíti a pályázatokkal kapcsolatos információkat, továbbá két PEJ között nem követi nyomon a projektek megvalósulását. Így nem ad információt a benyújtás esetleges megghiúsulásának okáról vagy a megvalósítás során felmerülő problémákról.

A 344/2007. (XII. 19.) Korm. rendelet alapján létrehozott kistérségi koordinációs hálózat – a finanszírozást biztosító támogatási szerződések szerint – 2008. március 1. és 2010. december 31. között működött, az LHH programban érintett 33 kistérségben 66 kistérségi koordinátor dolgozott.

A kistérségi koordinátorok tevékenységének rögzítésére és nyomon követésére létrehozott web alapú Monitoring Rendszeren belül kialakított felület **alkalmas volt az LHH program projektjei aktuális állapotának egyedi nyomon követésére.** A kistérségi koordinátorok az LHH program projektjeinek előrehaladásáról havonta adatlapot készítettek. Az MR LHH rendszerben a 2009 júliusi induláskor 776, 2010 októberében már 1109 projektet követtek nyomon olyan módon, hogy a projektekhez havonta részletes adatlapot készítettek. Az MR LHH-ban az azonosítók mellett főként szöveges és logikai információkat, dátumokat rögzítettek, nem tartalmazta az LHH programra dedikált pénzügyi keretek felhasználásának nyomon követését biztosító pénzügyi adatokat. Az MR LHH 2010. október és december között csak részben, azt követően nem töltődött információkkal, a kistérségi koordinációs hálózat megszűnése, illetve átszervezése miatt.

Az LHH Programiroda rendszeresen beszámolt az LHH Program előrehaladásáról az NFÜ vezetése, valamint a program kezdeti szakaszában közvetlenül az irányító minisztérium felé. A beszámolók szöveges értékeléseket és számszaki adatokat egyaránt tartalmaztak, a 2008. évben a program kidolgozására, majd a kistérségi programcsomagok értékelésére és a zsűri döntésekre, 2009 nyarától pedig a projektek végrehajtására koncentrálnak. A döntéshozói visszacsatolások a program végrehajtásának első szakaszában lehetőséget adtak a szükséges beavatkozások megtételére. Ezek – a döntések dokumentáltságának hiányosságai ellenére – összességében eredményesek voltak, mivel a kistérségek részére meghatározott kereteket projektekkel lekötötték. A program végrehajtásának második szakaszában ugyanakkor a kialakított pályázati rendszer nem adott lehetőséget az LHH program végrehajtásában egyedi döntéshozói beavatkozások megtételére, a program végrehajtásában bekövetkező negatív hatások korrekciójára. Az LHH Programiroda és a kistérségi koordinációs hálózat megszűnésével pedig a program végrehajtása figyelemmel kísérésének feltételei is beszűkültek.

Az LHH Programiroda helyzetjelentései szerint a kistérségek eltérő erőforrásokkal és kapacitásokkal rendelkeztek a kísérleti jellegű program fogadására. A kistérségi „identitás” helyett, a fejlesztési irányok sok esetben a helyi érdekvizonyok mentén alakultak ki és pontszerű fejlesztéseket valósítottak meg az integrált, komplex kistérségi megközelítésű projektek helyett. A felzárkóztatási cé-

lok elérése az ÚMFT és az ÚMVP keretében megvalósuló programok fokozottabb összehangolása, a projektgazdák, pályázatiírók szakmai felkészítése érdekében pedig további képzések, konzultációk és folyamatos, testreszabott tanácsadás szükséges.

2.5. A programok eredményeinek mérésére alkalmazott indikátorok

Az LHH Program kidolgozásakor annak általános céljait kijelölték, de az azok értékeléséhez használható programszintű mérőszámokat, indikátorokat nem határozták meg. Így az értékeléshez használható indikátorokkal nem történhetett meg a tervek és a program előzetes értékelése¹⁶².

Az NFÜ elnökének 2011. 07. 29-én adott észrevétele szerint „tekintettel arra, hogy az LHH Program eredményességét programszinten a kedvezményezett térségek besorolásának alapját képező komplex mutató változásával lehetett volna mérni, mely....nem alkalmas az előrehaladás évről évre történő mérésére, LHH programszintű indikátor valóban nem került meghatározásra....aggregált projektszintű indikátorok mérésében gondolkodtak.....programszintű indikátorok bevezetése azonban módszertani akadályok miatt nem volt lehetséges”.

Az ÁSZ az észrevételt nem fogadta el. A projektindikátorok nem alkalmasak a program összesített eredményeinek mérésére. Az OFK fejlesztési alapelveként jelölte meg, hogy a tervezés folyamatában meg kell határozni az értékeléshez használt indikátorokat.

A célok eléréséhez – a komplex mutató részét képező – 14 mutatószám alapján indikatívan megjelölték, mely területekre kell az egyes kistérségeknek fókuszálnia a forrásokat. A program végrehajtása során azonban nem kísérték figyelemmel, hogy a források tényleges felhasználása az előzetesen kijelölt fókuszterületek szerint történt-e, továbbá, hogy a felhasznált források hatással vannak-e a komplex mutató részét képező mutatószámokra, valamint a kistérségek fejlettségének mérésére alkalmas más makrogazdasági mutatókra.

A fókuszok meghatározására használt 2001-2007 közötti adatokat tartalmazó statisztikai mutatók – elavultságuk miatt – nem voltak alkalmasak kiinduló pontként a 2009-ben induló program hatásainak a méréséhez.

Mérésre alkalmas, számszerűsített indikátorokat a projektek szintjén határoztak meg. **Az egyes projektekhez rendelt indikátorok halmaza** – tematikus rendezettség és kulcsindikátorok (magindikátorok) kijelölése hiányában – **nem alkalmas a program összesített eredményének mérésére.** Az előre rögzített indikátorlistából kiválasztott, projekt szintű indikátorok tervértékeinek meghatározása a támogatási szerződésekben történik. A projekt szintű indikátorokból összesített, a program egészére vonatkozó indikátorhalmaz tervértékei

---

¹⁶² Az OFK 2.5. pontja szerint a tervezés folyamatában meg kell határozni az értékeléshez használható indikátorokat, és ezek segítségével, előre elfogadott módszertan alapján el kell végezni a tervek és programok előzetes és utólagos értékelését. Előzetesen fel kell mérni a fejlesztések gazdasági, társadalmi és környezeti hatásait és ezeket utólagosan is értékelni kell.

csak az összes támogatott projekt szerződéskötését követően állnak rendelkezésre. **Az LHH program támogatási szerződéssel rendelkező projektjeihez kapcsolódóan** – a 2011. április 21-i állapot szerint – **összesen 124 különböző indikátort tartottak nyilván az EMIR rendszerben.**

Az egyedi projektek tervezett indikátorainak teljesítése a projektek befejezését követően, a projekt előrehaladási és a záró jelentések alapján vizsgálható. A pénzügyileg lezárt projektek száma 2010. december 31-én 7 db, 2011. február 28-án 18 db volt.

A támogatási szerződéssel rendelkező projekteknél, többek között

- a projektgazdák 16 kistérségben összesen 63,4 kilométernyi út felújítását és 8 kistérségben 14,6 kilométernyi új út építését vállalták. Tematikájában ide tartozik a 4 kistérségben megvalósuló 8 kilométernyi kerékpárút-építés is;
- 19 kistérségben több mint 5 milliárd forint beruházást indukálnak;
- 445 új munkahely megteremtése szerepel, melyek között 138 kifejezetten nők, 85 pedig a hátrányos helyzetű emberek foglalkoztatását szolgálja. Ezenfelül a projektgazdák 248 megtartott munkahellyel számolnak;
- több mint 3600 hátrányos helyzetű ember munkaerő-piaci képzése valósul meg;
- a dél-dunántúli vízrendezési projektek közel 800 hektáron 5 kistérség 6100 lakóját segítenek megvédeni az ár- és csapadékvíz, valamint belvízkároktól.

Az NFÜ Központi Monitoring Főosztálya a helyszíni ellenőrzés ideje alatt készített **elemzésében azt állapította meg, hogy az LHH kistérségek a célzott forráson felül is jelentős mennyiségű forrás felhasználására voltak képesek**, mivel 2011 áprilisáig az LHH kistérségekben támogatási szerződéssel rendelkező projektek támogatásainak összértéke 232 milliárd Ft volt, amelyből az LHH program 40,91 milliárd Ft-ot (17,6%) jelentett.

Az NFÜ értékelése szerint, az LHH kistérségekbe a komplex program keretében alokált források nagysága összességében nem függ a kistérségek fejlettségétől, a kistérségi komplex mutató értéke és a leszerződött támogatások nagysága között nem volt szignifikáns összefüggés. A támogatások egy főre jutó értéke és a kistérségi fejlettség között azonban fordított arányú összefüggést mutattak ki. Az LHH 33 kistérségnek az LHH komplex program és az ÚMFT egészéből kapott támogatásának arányát tekintve, az érintett kistérségek alacsonyabb fejlettsége az LHH konstrukciók keretében leszerződött támogatások összes leszerződött támogatáson belüli magasabb részesedésével járt együtt.

A hazai területfejlesztési célú decentralizált támogatások – köztük a LEKI – eredményeinek mérését és értékelését biztosító indikátorok rendszerét csak a pályázati rendszer utolsó évében, a 2009. évi pályázati adatlapokhoz kapcsolódóan alakította ki az NFGM. A gyűjtőindikátorok, illetve opcionálisan a téma-specifikus indikátorok kapcsán kitöltendő táblákat tartalmazó sablont ajánlásként küldték meg a regionális fejlesztési ügynökségek részére. A regionális fejlesztési tanácsokkal és ügynökségeikkel megkötött 2009. évi működési támogatási szerződések tartalmazták rendelkezést arra, hogy a régióknak az általuk nyújtott decentralizált önkormányzati támogatások kapcsán elért eredményeket a szakmai beszámoló részeként be kell mutatniuk. Ennek keretében azonban csak az indikátorok támogatási döntések

meghozatalakor ismert, tervezett értékeit mutatták be, a tényleges teljesülésre vonatkozó értékelések a programok zárását követően készíthetők el.

A bölcsődék és közoktatási intézmények infrastrukturális fejlesztésének programja keretében indikátorokat nem határoztak meg. A fejlesztések támogatási jogcím szerinti tagolásán túl **nem áll rendelkezésre információ arról, hogy a támogatások felhasználásával milyen műszaki tartalommal bíró infrastrukturális fejlesztések és kapacitásbővítések történtek.** Ez utóbbiak összegzett eredményének kimutatására nem került sor, annak ellenére, hogy a támogatás igénybevételének részletes feltételeiről rendelkező kormányrendelet mellékletei¹⁶³ az egyedi pályázatok esetében előírták a megvalósítandó célok részletes, tételenkénti bemutatását. A támogatási szerződésekben előírt fenntartási kötelezettség és az elidegenítési tilalom nyomán követése a Magyar Államkincstár ellenőrzésein keresztül történik, illetve a támogatottak változás bejelentési kötelezettségén alapul.

2.6. A megvalósított programok kistérségek fejlettségére gyakorolt hatása

Az LHH program megvalósítása a helyszíni ellenőrzés lezárásakor még folyamatban volt. Kísérleti jellegénél fogva azonban végrehajtását a kezdetektől kiemelt figyelemmel kísérték és értékelték a programot irányító NFÜ részéről, valamint külső szakértők egyaránt.

Az NFÜ elemzése azt mutatták, hogy a **program hozzá tudott járulni a forráselosztás területi egyenlőtlenségeinek csökkentéséhez, az egy főre jutó támogatások országos átlaghoz közelítéséhez.** Az ÚMFT forrásallokációja 2009 decembere és 2010 novembere között – tehát mialatt megszületett a támogatási döntés az LHH Program forrásainak mintegy feléről – az alábbiak szerint változott:

- az LHH kistérségek átlagos támogatása az országos átlag 71%-áról 85%-ára nőtt (vagyis az LHH kistérségek átlagos támogatása még az országos átlag alatt van, de az elmaradás mértéke a felére csökkent);
- a három legalacsonyabb támogatottságú LHH kistérség átlagos támogatása az országos átlag 29%-áról 43%-ára nőtt (a többi kistérség-kategóriában hasonló irányú, de lényegesen kisebb mértékű változás – 3 százalékpontos növekedés – következett be).

A kistérségek besorolásának alapját képező, a fejlettségét/elmaradását mérő komplex mutató – bonyolultsága és adatai naprakészségének hiánya miatt – nem alkalmas a programok hatásainak a mérésére. A komplex mutató részét képező, a kistérségek fejlődését jelző egyes részmutatók – szja alapot képező jövedelem, munkanélküliségi ráta, 1000 főre jutó vállalkozások száma – alapján, **az LHH 33 kistérség mutatói nem közeledtek az országos átlaghoz, ugyanakkor – a munkanélküliségi ráta kivételével – további leszákadások sem következtek be.** A felzárkóztatás kialakított rendszere nem

---

¹⁶³ A 206/2008. (VIII. 26.) Korm. rendelet 1. 2. 3. számú mellékletei

tudta megakadályozni, hogy tovább folytatódjon az elvándorlás ezekből a kistérségekből (3. számú melléklet 14. számú ábra).

A munkanélküliségi ráta az LHH 33 kistérségben – a Berettyóújfalui 2006-os, valamint a Szigetvári, a Jánoshalmi és a Bácsalmási kistérség 2007-es adatai kivételével – minden évben meghaladta az országos átlagot, 2010-ben pedig 72,7%-uknál tovább növekedett (3. számú melléklet 15 és 22. ábra).

A vándorlási különbözet a 2005-2009. évek között – két kistérség egy-egy évi adata kivételével¹⁶⁴ – minden évben és minden kistérségben negatív volt.

Az LHH Programiroda összegző értékelésében¹⁶⁵ projekt és program szinten egyaránt elemezte a problémákat, mérleget vont az eddigi eredményekről, majd módszertani javaslatot tett egy hasonló következő program indításához. A kistérségi tervezés és a dedikált források előnyeinek megtartását, ugyanakkor az azonosított problémák alapján a megvalósítás módosítását javasolta.

Az OSI¹⁶⁶ programjának keretében végzett kutatás¹⁶⁷ eredménye szerint „a hasonló, területi egyenlőtlenségek csökkentését célzó komplex fejlesztési programokra igen nagy szükség van; leginkább olyanokra, amelyek a mélyszegénység csökkentését is célozzák, és konkrét eredményekre vonatkozó elvárásokat tűznek ki, például a képzés, a munkanélküliség, a lakhatás vagy az egészségügy területén.” Ezek alapján javaslatokat tett a Kormánynak és az Európai Bizottság számára a további hasonló programok megvalósítására és az esélyegyenlőségi szempontok további erősítésére. Az LHH programot – mint magyarországi jó gyakorlatot – az Európai Bizottság is megemlíttette, a 2007-2013 közötti időszak végrehajtására vonatkozó 2010. évi stratégiai jelentésének kiegészítő dokumentumában¹⁶⁸.

3. A TERÜLETFEJLESZTÉS HELYI SZINTJEINEK SZEREPE A FELZÁRKÓZÁSBAN

3.1. A kistérségi és helyi önkormányzati célkitűzések

A helyi önkormányzatok és a TKT-k a területi, ezen belül a **kistérségi**, megyei és regionális **felzárkóztatási célokat és a hozzá kapcsolódó döntéseket összehangolták, azok illeszkedtek a központilag meghatározott** – felzárkóztatási és területfejlesztési – **célkitűzésekhez.**

A Közokt. tv. 85. § (4) bekezdésében foglaltaknak megfelelően önálló – vagy a TKT-k tagjaként kistérségi – **közoktatási intézményhálózat-működtetési**

¹⁶⁴ Lengyeltóti és Encsi kistérség 2006

¹⁶⁵ Az LHH program tapasztalatainak összegzése, javaslatok a továbblépéshez (LHH FPI 2010. október 21.)

¹⁶⁶ Open Society Foundations (Nyílt Társadalom Intézet Alapítvány)

¹⁶⁷ A kövesút végén. A területi egyenlőtlenségek csökkentése és a romák helyzetének javítása – jelentés az LHH Program első szakaszának eredményeiről, 2011.

¹⁶⁸ http://ec.europa.eu/regional_policy/policy/reporting/doc/sec_2010360_en.doc

és -fejlesztési tervvel az ellenőrzött helyi **önkormányzatok 88,6%-a**¹⁶⁹, a vizsgált **TKT-k mindegyike rendelkezett**. A Közokt. tv. 85. § (4) bekezdése alapján előírt legalább kétévenkénti értékelést az önkormányzatok – Baktalórántháza kivételével – elvégezték.

Az önkormányzati, valamint a kistérségi **közoktatási intézményhálózat-működtetési és fejlesztési tervekben szereplő célokat az OFK – 15 évre kitűzött – fejlesztéspolitikai stratégiai céljai figyelembevételével határozták meg**. Azok tartalmazták a nevelési, oktatási intézményrendszer működésével, fenntartásával, fejlesztésével, átalakításával összefüggő önkormányzati, valamint mikro- és kistérségi célkitűzéseket.

A közoktatási intézményhálózat-működtetési és -fejlesztési tervek készítésénél – a Közokt. tv. 85. § (6) bekezdése alapján – a megyei önkormányzatoktól beszerzett szakvélemények szerint az önkormányzatok és a TKT-k – Kistelek TKT kivételével – figyelemmel voltak a megyei fejlesztési tervekben foglaltakra.

Az ellenőrzött időszakra vonatkozó **szociális szolgáltatástervezési koncepcióval** – a Szocvtv. 92. § (3) bekezdése értelmében – a koncepció készítésére kötelezett¹⁷⁰ **önkormányzatok 91,4%-a, míg a TKT-k 88,9%-a rendelkezett**. (Nem készített koncepciót Baktalórántháza, Tunyogmatolcs, Tyukod és Tiszafüred TKT). A meglévő koncepciók Szocvtv. 92. § (3) bekezdése szerinti kétévenkénti felülvizsgálatát az önkormányzatok és a TKT-k – Balástya, Sárospatak, Baktalórántháza TKT kivételével – elvégezték. A koncepciók tartalmazták a lakosság számát, a korösszetétel alakulását, a szociális szolgáltatások ellátási helyzetét, azok iránti igényeket, a működési, a finanszírozási, az egyes általános, valamint speciális ellátási fejlesztési feladatokat. **A kitűzött feladatok összhangban voltak az OFK-ban foglalt célkitűzéssel**.

Az önkormányzatok 80%-a rendelkezett a Kvt. 46. § (1) bekezdés b) pontjában előírt **környezetvédelmi programmal**¹⁷¹. A programok **tartalmazták** az elérendő célokat, az elérés érdekében teendő főbb intézkedéseket, a folyamatban lévő, illetve **a jövőben végrehajtandó fejlesztéseket**, a működtetéssel kapcsolatos feladatokat, valamint azok megvalósításának ütemezését, amelyeket **az NKP II-ben meghatározott célok figyelembevételével határoztak meg**. **Az önkormányzatok 5,7%-a** – a Kvt. 46. § (2) bekezdés b) pontjában foglaltak ellenére – **a megyei önkormányzatok előzetes véleményének hiányában dolgozta ki a környezetvédelmi programját**.

Figyelmen kívül hagyták a Kvt. 48. § (2) bekezdés¹⁷² előírását Rohodon, mivel a környezetvédelmi programot nem küldték meg az illetékes környezetvédelmi

---

¹⁶⁹ Rohod, Rozsály, Tunyogmatolcs és Zirc nem rendelkezett közoktatási intézményhálózat-működtetési és -fejlesztési tervvel

¹⁷⁰ A Szocvtv. 92. § (3) bekezdése szerint a legalább kétezer lakosú települési önkormányzat a településen élő szociálisan rászorult személyek részére biztosítandó szolgáltatási feladatok meghatározása érdekében szolgáltatástervezési koncepciót készít.

¹⁷¹ Nem készített környezetvédelmi programot Dudar, Gerényes, Tunyogmatolcs, Rozsály, Baktalórántháza, Jánoshalma és Zirc önkormányzat.

¹⁷² Számozását módosította a 2008. évi XCI. törvény 4. § (1) bekezdés.

igazgatási szervnek véleményezésre. A környezetvédelmi célok meghatározásánál nem vették figyelembe a megyei önkormányzat előzetes véleményét Mélykúton, illetve Szigetváron.

A Sport tv. 55. § (1) bekezdés a) pontjában foglaltaknak megfelelően **az önkormányzatok 65,7%-a készítette el a helyi sportfejlesztési koncepcióját**¹⁷³. A koncepciók tartalmazták a stratégiai célokat, a fejlesztések irányait (iskolai testnevelés és diáksport, szabadidősport, létesítményfejlesztés), amelyeket a Nemzeti Sportstratégiában¹⁷⁴ meghatározott célkitűzések figyelembevételével határozták meg.

A TKT-k – a Tftv. 10/C. § (2) bekezdés b) pontjában foglaltaknak megfelelően – **rendelkeztek** a TKT Tanácsok által elfogadott **területfejlesztési koncepcióval**¹⁷⁵. Készítésénél **az önkormányzatok 85,7%-a vette figyelembe a** közoktatási intézményhálózat-működtetési és -fejlesztési tervében, a szociális szolgáltatástervezési-, valamint a sportkoncepciójában, a környezetvédelmi programjában a regionális, a megyei és a kistérségi területfejlesztési koncepciókban **meghatározott célokat, prioritásokat**¹⁷⁶.

Baktalórántházán a közoktatási terv, Balástyán és Sárospatakon a szociális koncepció tartalmának kétévenkénti felülvizsgálata és aktualizálásának elmaradása miatt nem volt biztosított az összhang a regionális, a megyei és a kistérségi területfejlesztési koncepciókban foglaltakkal. Mélykúton, illetve Szigetváron a helyi környezetvédelmi célok meghatározásánál nem kérték ki előzetesen a megyei önkormányzat véleményét.

Az RFT-k stratégiai fejlesztési programjai jellemzően tartalmazták az üzleti, a turizmus, a humán közszolgáltatások fejlesztése, a környezetfejlesztés és a közlekedésfejlesztés stratégiai fejlesztési céljait. A Megyei Területfejlesztési Programok fejlesztési céljainál többek között szerepelt a közlekedés-, a környezet-, a humán erőforrás-, az idegenforgalom-, az információs társadalom fejlesztése, a településrendszer működőképességének a javítása, a vidékfejlesztés, a térségi kohézió, a regionális kapcsolatok erősítése. A TKT-k által megfogalmazott oktatási, szociális és területfejlesztési célkitűzések összhangban voltak ezekkel a célkitűzésekkel.

Az ellenőrzött önkormányzatok – az Ötv. 91. § (6) bekezdésében előírtak szerint – **meghatározták gazdasági programjukat**. A gazdasági programok – egyes feladat-ellátási területekre vonatkozó – ágazati, szakmai **célkitűzései 67,7%-ban voltak összhangban a saját** (településre vonatkozó) közoktatási intézményhálózat-működtetési és -fejlesztési tervekben, a szociális

---

¹⁷³ Nem készített sportfejlesztési koncepciót Erdőhorváti, Gerényes, Újléta, Rohod, Rózsa, Tenk, Tunyogmatolcs és Varsád községek, a városok közül pedig Baktalórántháza, Battonya, Jánoshalma és Sárospatak.

¹⁷⁴ A Sport XXI. Nemzeti Sportstratégiát a 65/2007. (VI. 27.) OGY határozat melléklete tartalmazza.

¹⁷⁵ A területfejlesztési koncepció kidolgozását és elfogadását a Tftv. 13. § (2) bekezdés b) pontja az MTT-k, míg a 17. § (2) bekezdés b) pontja az RFT-k számára teszi kötelezővé.

¹⁷⁶ A területfejlesztési koncepciók tartalmi követelményeit a 18/1998. (VI. 25.) KTM rendelet, 2009. október 21-ét követően a 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet határozta meg.

szolgáltatástervezési-, valamint a sportkonceptiókban, illetve a környezetvédelmi programokban foglalt **célkitűzésekkel**.

3.2. A pályázati tevékenység eredményessége

A 2007-2010. évek között az ellenőrzött **önkormányzatok és TKT-k összesen 392 uniós** (LHH, normál pályázat), valamint **459 hazai pályázatot nyújtottak be**, amelyek 73,2%-át jóváhagyták. Az igényelt támogatások összege 64 836 millió Ft volt (az uniósnál 58 578 millió Ft, a hazainál 6258 millió Ft).

A 18 város 181 nyertes uniós pályázatára megítélt támogatások összege 27 714 millió Ft, míg a 247 nyertes hazai pályázatnál 2807 millió Ft volt. A 17 község 55 nyertes uniós pályázatára megítélt támogatás összesen 3504 millió Ft, a 72 nyertes hazai pályázatnál 518 millió Ft volt. A kilenc TKT 46 nyertes uniós pályázatához 6250 millió Ft, a 22 hazaihoz pedig 510 millió Ft támogatást ítéltek meg.

Az uniós pályázatokra megítélt átlagos támogatás a községeknél 206,1 millió Ft volt, amelyet a TKT-k átlagos támogatása 3,4-szeresen (694,4 millió Ft), a városoké pedig 7,5-szeresen (1539,7 millió Ft) haladott meg. A megítélt uniós támogatásokból a városok 73,9%-ban, a TKT-k 16,7%-ban, községek 9,4%-ban részesedtek. A hazai támogatás-eltérések az uniósnál kisebb arányúak voltak, a községek átlagos támogatását (30,5 millió Ft) a városok 5,1-szeresen (155,9 millió Ft), a TKT-k 1,8-szeresen (56,7 millió Ft) haladták meg. A megítélt hazai támogatásokból a városok az uniós támogatásokhoz hasonló arányban részesültek (73,2%), míg a TKT-k részesedése 13,3%, a községeké 13,5% volt. (Az uniós és hazai felzárkóztatási célú pályázatok adatait a jelentés 19-20. számú mellékletei tartalmazzák.)

Az önkormányzatok és TKT-k az LHH program keretében TÁMOP, TIOP és ROP, a normál uniós pályázati rendszerben TÁMOP, TIOP, ROP, NIP, ÁROP, KEOP és KÖZOP pályázatokat nyújtottak be. A hazai források közül a pályázatok a decentralizált támogatásokra (TRFC, TEKI, CÉDE, TEUT, LEKI), a bölcsődék és közoktatási intézmények infrastrukturális fejlesztésének, valamint a közösségi buszok beszerzésének támogatásaira, továbbá az EU Önerő alapra irányultak.

Az uniós és hazai felzárkóztatási célú támogatások a támogatott feladatok és célok tekintetében, az előirányzatok nagyságrendjében, az egyes feladatokhoz elnyerhető támogatások összegében, támogatás intenzitásukban sokrétűek voltak. **A hazai forrásokat elsősorban az utak, járdák felújítására, bővítésére, a közoktatási és szociális intézmények felújítására vették igénybe. Az uniós támogatások jellemzően a közoktatás, az egészségügy, a vízgazdálkodási és a közlekedési infrastruktúra fejlesztésére, városközpont rehabilitációra, a pedagógusok képzésére irányultak** (3. számú melléklet 16. számú ábra).

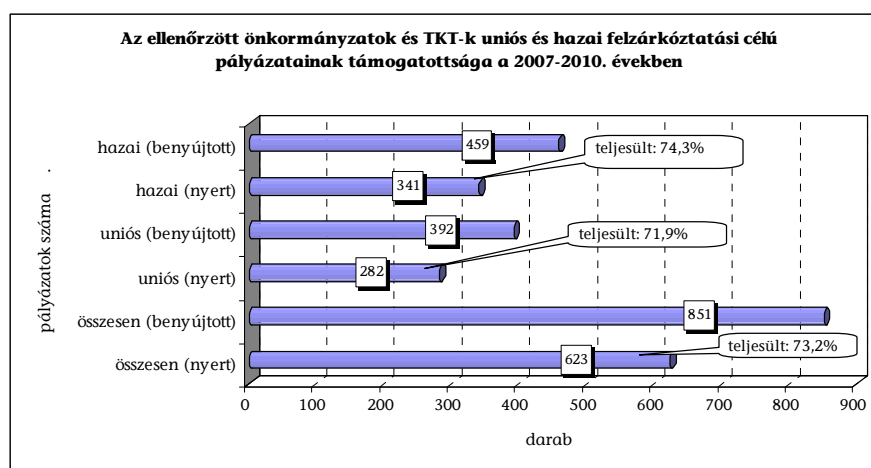
A pályázati tevékenységet az önkormányzatok 22,8%-ánál eredményesnek, 22,8%-ánál részben eredményesnek, 54,4%-ánál pedig eredménytelennek mi-

nősítette a helyszíni ellenőrzés¹⁷⁷. A TKT-k közül a Bodroghközi és a Barcsi TKT pályázati tevékenysége eredményes, a Baktalóránházai TKT-nél részben eredményes, míg a további 66,7%-nál eredménytelen minősítésű volt.

Az NFÜ elnöke 2011. 07. 29-én adott észrevételében kérte az értékelés folyamatának bemutatását.

Az eredményességi kritériumot az ellenőrzési programban foglaltak alapján a lábjegezet tartalmazza.

A benyújtott (uniós és hazai) pályázatok 73,2%-át támogatták. (Részletezését a 3. számú melléklet 18. ábrája tartalmazza.)

Adatforrás: ÁSZ, az ellenőrzött önkormányzatok és TKT-k adatszolgáltatása alapján

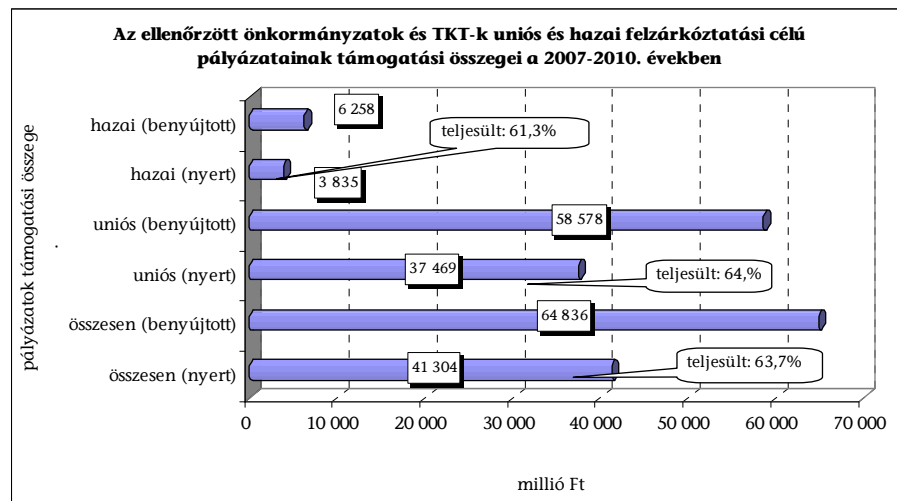
A **pályázatok elutasítása 18,4%-ban formai hibákra, 16,1%-ban a megalapozatlan szakmai döntés-előkészítésre**, 51,6%-ban forráshiányra, 3,1%-ban késedelmi okokra (hiánypótlási határidő nem teljesítése), 10,8%-ban pedig egyéb okokra **vezethető vissza**. Az elutasítások formai okai között a pályázati felhívásokban és útmutatókban előírt teljességi, jogosultsági kritériumoknak való meg nem felelés, a szakmai okok között az előírt minimum pontszám el nemérése és a költséghatékonyság hiánya, az egyéb okok között a hiánypótlásban előírtak nem teljesítése, valamint a már folyamatban lévő részprojektekre beadott pályázatok szerepeltek.

Zircen a 800 millió Ft támogatási igénnyel benyújtott TIOP-2.1.3-07/1 pályázatot műszaki-szakmai és fenntarthatósági problémák, a 44 millió Ft támogatási igénnyel benyújtott TIOP-1.2.2-01/1 pályázatot a költséghatékonyság hiánya miatt, a 46 millió Ft támogatási igénnyel benyújtott KDOP-4.2.2 pályázatot pedig azért utasították el, mert a projekt egy része nem volt támogatható.

¹⁷⁷ Eredményesnek minősítettük a pályázati tevékenységet, ha a pályázatok benyújtását megelőzően végeztek igényfelméréseket, a pályázatok illeszkedtek a fejlesztési tervekhez, koncepciókhoz, továbbá a benyújtott pályázatok legalább 90%-át támogatták, és az elnyert támogatások meghaladták a pályázott összeg 90%-át.

Mágocson a 491 millió Ft támogatási igényű DDOP-3.1.2/B-09-1f pályázatnál a hiánypótlási felhívásban előírttól eltérő változtatásokat végeztek, Jánoshalmán pedig a hiánypótlást nem teljesítették határidőre a TÁMOP pályázatra benyújtott ifjúsági információs és tanácsadó iroda projektjénél.

A benyújtott pályázatokban szereplő összes támogatási igény 63,7%-át ítélték meg a döntést hozók. (Részletezését a 3. számú melléklet 19. számú ábrája tartalmazza.)

Adatforrás: ÁSZ, az ellenőrzött önkormányzatok és a TKT-k adatszolgáltatása alapján

A legkisebb arányú támogatást az önkormányzatok közül Erdőhorváti (40%) és Mágocs (22,2%), a TKT-k közül pedig Tiszafüred (66,7%) és Letenye TKT (49%) nyerte el.

Cellőmök Város Önkormányzata a benyújtott támogatási igény 70,2%-át nyerte el. Ehhez hozzájárult az a jó döntés-előkészítési gyakorlat is, hogy az új pályázati lehetőségek megjelenéséről a pályázati felelősök (2 fő) folyamatosan tájékoztatták a képviselő-testületet. Az előterjesztésekben bemutatták a pályázati adatokat (kiíró szervezet, pályázati célok, elnyerhető támogatás mértéke, benyújtási határidő). A tájékoztató alapján a szakbizottságok javaslatára született döntés a bemutatott pályázati alternatívákról, majd ezt követően került sor a pályázati anyagok összeállítására.

A TKT-k és önkormányzatok a pályázatok benyújtását megelőzően – három önkormányzat kivételével¹⁷⁸ – a szakmai igényfelméréseket végezték. A pályázatokban rögzített feladatok és megfogalmazott célok a fejlesztési terveikhez¹⁷⁹, koncepcióikhoz teljes körűen, míg három önkormányzat gazdasági programjában foglaltakhoz csak részben illeszkedtek.

Erdőhorváti a fejlesztési célkitűzéseket, Balástya a megpályázott öt fejlesztést (LEKI támogatás), Biharkeresztes a humán-infrastruktúra bővítését szolgáló pro-

¹⁷⁸ Biharkeresztes, Mélykút és Újléta

¹⁷⁹ Újléta Község Önkormányzatnál a többfunkciós faluház építése a Helyi Építési Szabályzatban nem szerepelt.

jekteket és polgármesteri hivatal szervezetfejlesztését, illetve a közcélú foglalkoztatás anyag- és eszközszükségletét nem szerepeltette a gazdasági programjában. A gazdasági programokban nem szereplő fejlesztések megvalósítására Erdőhorvát 36,3 millió Ft, Balástya 32,6 millió Ft, Biharkeresztes pedig 222,6 millió Ft támogatást nyert.

A pályázati tevékenység eredményességét erősítette, hogy – a szakmai igényfelmérések keretében – az uniós iskolafejlesztési projektekhez a pályázati kiírás alapján közoktatási esélyegyenlőségi helyzetelemzés és intézkedési terv, az ÁROP-1.1.1 (normál) pályázat szerint munkahelyi esélyegyenlőségi helyzetelemzés, a ROP-os pályázatokhoz megvalósíthatósági tanulmányok, illetve a funkcióbővítő településfejlesztéshez integrált városfejlesztési stratégiák készültek. A hazai forrásból támogatott építési munkákhoz mérnöki költségvetéseket készítettek¹⁸⁰, az eszközbeszerzésekhez árajánlatokat szereztek be. A pályázatokot a képviselő-testületek, illetve TKT tanácsok döntései alapján nyújtották be, amelyek összhangban voltak a pályázat-előkészítő dokumentumokkal.

Az önkormányzatok és TKT-k felmérték és áttekintették az adott célkitűzések megvalósításához igénybe vehető támogatási konstrukciókat. A felzárkóztatást szolgáló egyes **hazai és uniós pályázati rendszerekből származó források azonban** – a támogatás-típusonként eltérő eljárásrend miatt – **nehezen voltak átláthatóak és tervezhetőek a pályázók számára.**

Jánosháza Nagyközség Önkormányzata – a felzárkózási célkitűzéseinek megvalósításával összefüggésben – a hazai és uniós támogatási konstrukciók felméréséhez, áttekintéséhez külső szakértőt vett igénybe. A Letenye TKT munkaszervezet vezetője szerint a forrástervezés nem a fejlesztési igényekhez, hanem az igénybe vehető pályázati konstrukciókhoz igazodik.

Az önkormányzatok és TKT-k 2007-2010. évi költségvetései tartalmazták a hazai és uniós pályázati forrással megvalósuló feladatok bevételi és kiadási előirányzatait.

Négy önkormányzat (Baktalórántháza, Balástya, Jánoshalma, Újléta) a 2007-2010. évi költségvetési rendeleteiben – az államháztartás működési rendjéről szóló 217/1998. (XII. 30.) Korm. rendelet 29. § (1) bekezdés k) pontjában, 2010-től az az államháztartás működési rendjéről szóló 292/2009. (XII. 19.) Korm. rendelet 36. § (1) bekezdés l) pontjában foglaltakat megsértve – részben mutatta be elkülönítetten az uniós forrásból finanszírozott támogatással megvalósuló projektek bevételeit, kiadásait. Újléta a hazai forrásokat sem mutatta be¹⁸¹.

---

¹⁸⁰ A hazai forrású pályázati kiírások – a projektek megalapozásával összefüggésben – nem tartalmaztak előírást rajzos (pl. építész tervek) dokumentumok készítéséről.

¹⁸¹ Az államháztartás működési rendjéről szóló 217/1998. (XII. 30.) Korm. rendelet 29. § (1) bekezdés c-d) pontjai, 2010-től az államháztartás működési rendjéről szóló 292/2009. (XII. 19.) Korm. rendelet 36. § (1) bekezdés c-d) pontjai szerint az önkormányzat költségvetési rendeltetésének tartalmaznia kell a felújítási előirányzatokat célonként, a felhalmozási kiadásokat feladatonként.

Az önkormányzatok 97,1%-a, a TKT-k 88,9%-a tudta biztosítani a saját forrást a támogatások igénybevételehez. Ehhez az önkormányzatok 31,4%-a hitelt vett fel¹⁸², 25,7%-a pedig kötvényt bocsátott ki.

Az adósságrendezési eljárás elhúzódása miatt Szigetvár öt támogatásról mondott le, amelyek a közutak fenntartásához és a kötelező oktatási feladatokhoz kapcsolódtak (egy LEKI – külterületi útfelújítás, három TEUT és a DDOP 4.1.1/D – tudásközpont létrehozása és programkapcsolatok kialakítása). A Sellye TKT a közösségi buszbeszerzéshez a saját erőt csak részben tudta biztosítani, ezért a legalább 30 személyes helyett (megítélt támogatás 25 millió Ft) legalább 25 személyes buszt (megítélt támogatás 20 millió Ft) szerzett be.

Az önkormányzatok közül a legnagyobb hitelt Celldömölk (200 millió Ft támogatásmegelőlevezési, 60 millió Ft rulírozó), a legkisebbet pedig Balástya (egy projektre 5,8 millió Ft támogatásmegelőlevezési) vette fel.

2007-2010 között Tamási két alkalommal (névérték 500 millió Ft és 1000 millió Ft), öt önkormányzat pedig egy-egy alkalommal bocsátott ki kötvényt. Utóbbiak közül¹⁸³ a legnagyobb névértékű (2000 millió Ft) Sárospatak, a legkisebb névértékű pedig Zirc (300 millió Ft) bocsátotta ki. Kötvénykibocsátásból származó pénzeszközt használt fel emellett Battonya (300 millió Ft) és Mezőkovácsháza (200 millió Ft) is.

Tamási a kibocsátott 500 millió Ft-os névértékű kötvénybevételeiből a 2007. évben 5,8 millió Ft-ot működési célra, 225,6 millió Ft-ot a fejlesztési célú rövid lejáratú hitelek törlesztésére, 268,6 millió Ft-ot pedig a pályázati úton elnyerhető fejlesztési célú támogatásokhoz szükséges saját forrás biztosítására használt fel. Az 1000 millió Ft névértékű kötvény-kibocsátási bevételeiből tervezte finanszírozni a mikrotérségi oktatási központ és a gyógyfürdő projektet.

Zircen a 300 millió Ft névértékű kötvénykibocsátás céljaként az oktatási intézmények, a Kórház szakorvosi rendelője, a városi belterületi utak és a köztemető felújítását, a turisztikai vonzerők fejlesztését, a Városi Könyvtár, a Művelődési Ház és Tourinform Iroda, az Ifjúsági Központ rekonstrukciójának II. ütemét, a járdaépítési alap létrehozását, a multifunkciós traktor beszerzését, a kerékpár- és gyalogút építését, a regionális szennyvízelvezetési és -kezelési program fejlesztését határozták meg.

Az önkormányzatok és a TKT-k költségvetési kiadásainak főösszege a 2007. évi 55 153 millió Ft-ról a 2010. évben 58 477 millió Ft-ra, 6%-kal nőtt (a 2011. évi tervezett költségvetési kiadások főösszege 63 264 millió Ft). A költségvetési kiadásokon belül a hazai és uniós forrásokból támogatott projektek évenkénti kiadásainak aránya folyamatosan emelkedett, míg 2007-ben csak 1,3% volt, 2010-ben már 16% lett (2011. évi terv 27,3%). A növekedést magyarázza, hogy 2007-2008 között elsősorban a kisebb nagyságrendű, éves átfutási idejű hazai projektek valósultak meg. Ebben az időszakban a normál pályázati rendszerű uniós források igénybevételehez szükséges műszaki, pénzügyi előkészítő munkák folytak. Az önkormányzatok és a TKT-k folyamatban lévő uniós projektjei-

---

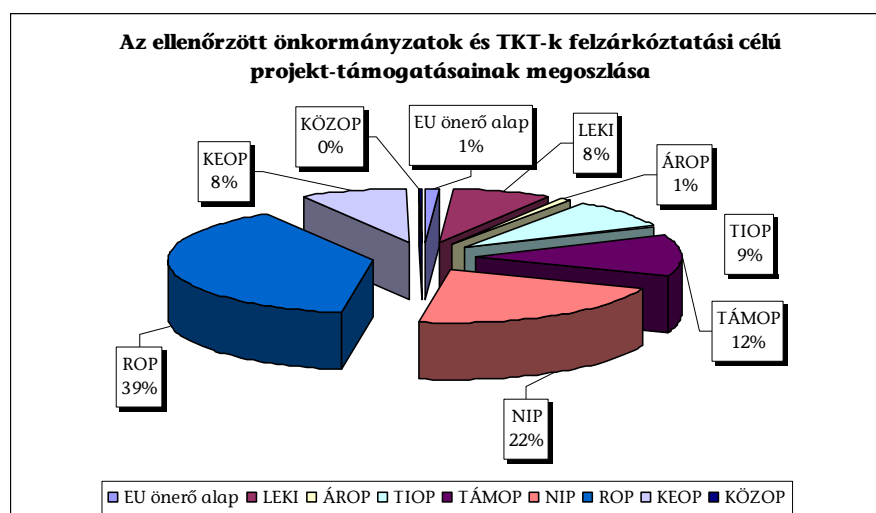
¹⁸² Hitelt használt fel Baktalórántháza, Balástya, Barcs, Battonya, Celldömölk, Mezőhegyes, Mezőkovácsháza, Rohod, Tamási, Sásd, Tunyogmatolcs.

¹⁸³ Egy alkalommal bocsátott ki kötvényt Barcs, Biharkeresztes, Jánoshalma, Sárospatak, Tiszafüred és Zirc.

nek várható kiadása a 2012-2013. években 5465 millió Ft. (A költségvetési kiadásokat, és azon belül a támogatott projektek kiadásainak alakulását a 3. számú melléklet 17. számú ábrája mutatja.)

3.3. A kistérségi és önkormányzati felzárkóztatási célú projektek

Az **ellenőrzött önkormányzatok és TKT-k** (mint projektgazdák) **részére 2007-2010 között megítélt felzárkóztatási célú támogatás** – a 380 millió Ft EU Önerő alap támogatást is figyelembe véve – **33 265 millió Ft volt**, amelynek összetételét az alábbi ábra mutatja.

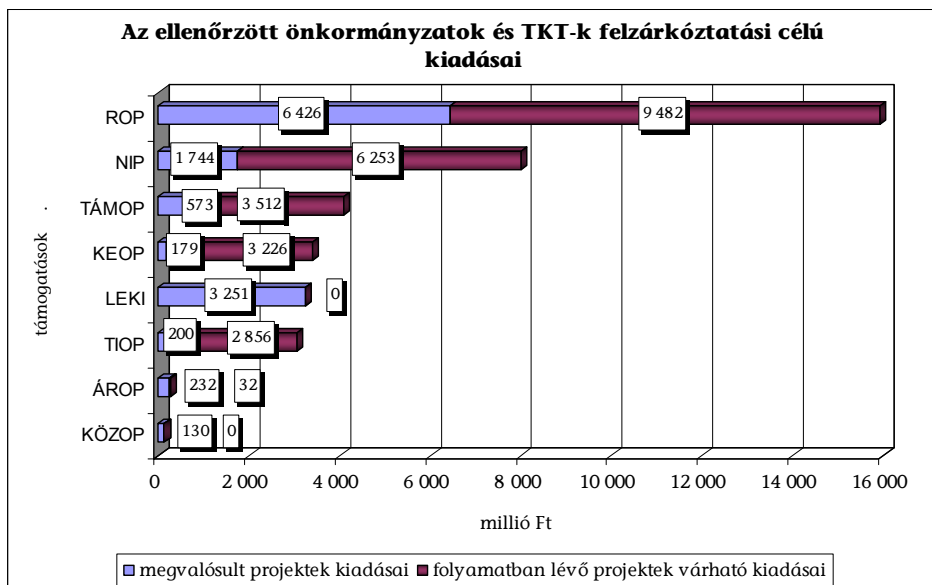

Adatforrás: ÁSZ, az ellenőrzött önkormányzatok és a TKT-k adatszolgáltatása alapján

Az önkormányzatok és TKT-k a támogatásokkal összesen 38 096 millió Ft fejlesztést valósítanak meg. Az átlagos támogatási arány 87,3%, ezen belül az egyes támogatási típusok támogatási aránya 30-100% között mozog. Az önkormányzatok és a TKT-k egymillió Ft támogatáshoz 127 ezer Ft saját és más egyéb forrást mobilizáltak, illetve fognak mobilizálni.

A LEKI támogatások intenzitása 80-95% között, az EU Önerő alapé pedig 30-75% között változott. Az uniósok támogatások közül a TÁMOP és a TIOP konstrukcióinál a támogatásintenzitás 100%-ig, a ROP-oknál jellemzően 95%-ig terjedt.

A legkisebb LEKI támogatást Sásd (0,9 millió Ft), míg a legnagyobbat Újléta (90,3 millió Ft) kapta. Az uniós támogatások közül a legkisebb támogatást Zsadány (2,8 millió Ft), a legnagyobbat pedig Barcsnak (1196,3 millió Ft) ítélték meg.

Adatforrás: ÁSZ, az ellenőrzött önkormányzatok és a TKT-k adatszolgáltatása alapján

Az önkormányzatok és TKT-k által megvalósított, illetve folyamatban lévő fejlesztési, képzési és egyéb (info-kommunikációs eszköz) projektek összességében illeszkedtek a területi (megyei, regionális) és az országos koncepciókban, programokban¹⁸⁴ meghatározott területfejlesztési, felzárkóztatási célokhoz, továbbá az önkormányzatok képviselő-testületei és a TKT-k tanácsai által 2007-2010 között jóváhagyott fejlesztési dokumentumokban¹⁸⁵ rögzített döntésekhez.

Balástyán a NIP (DAOP-4.2.1/2F-2f) keretében megvalósított alapfokú oktatási projekt, Biharkeresztesen a városközpont rehabilitációja (ÉAOP-5.1.1/E) nem illeszkedett a vonatkozó kistérségi – előbbinél a Kisteleki TKT, utóbbinál a Berettyóújfalui TKT – területfejlesztési programban megfogalmazott oktatási, valamint városfejlesztési célkitűzésekhez. Az Újlétán megvalósított többfunkciós faluházat (LEKI-2007.), valamint a szennyvízhálózatot és -tisztítót (ÉAOP-5.1.2/B-2f) a területileg illetékes Hajdúhadházi TKT területfejlesztési koncepciója nem tartalmazta.

A felzárkóztatási célú projektekkel elérni szándékolt és a ténylegesen elért célok összhangban voltak az önkormányzatok és TKT-k döntő részénél. Balástya és Újléta önkormányzatoknál a projekteredmények helyi, kistérségi szinten részben voltak azonosak a területfejlesztési, felzárkóztatási célkitűzésekkel.

¹⁸⁴ A 96/2005. (XII. 25.) OGY határozat az Országos Fejlesztéspolitikai Koncepcióról, 97/2005. (XII. 25.) OGY határozat az Országos Területfejlesztési Koncepcióról, 65/2007. (VI. 27.) OGY határozat a Nemzeti Sportstratégiáról, valamint a 96/2009. (XII. 9.) OGY határozat a Nemzeti Környezetvédelmi Programról.

¹⁸⁵ A fejlesztési dokumentumok az önkormányzatoknál jellemzően a gazdasági program, a környezetvédelmi program és a helyi sportfejlesztési koncepció, a szabályozási terv (HÉSZ), egyéb település(rész) fejlesztési tervek, a TKT-knál a területfejlesztési koncepció, míg az önkormányzatoknál és a TKT-knál a közoktatási intézményhálózat-működtetési és -fejlesztési terv, illetve a szociális szolgáltatástervezési koncepció voltak.

Balástya öt LEKI¹⁸⁶ projektjének célkitűzései nem szerepeltek a helyi és a Kisteleki TKT kistérségi célkitűzések között. Újléta LEKI támogatással megvalósított többfunkciós faluház projektjét a HÉSZ-ben nem vették figyelembe, az uniós forrásból megvalósított szennyvízhálózat és -tisztítómű építését pedig a Hajdúhadházi TKT kistérségi társulás területfejlesztési koncepciója nem tartalmazta.

A TKT-k a projektek kistérségi szintű összhangját biztosították. Az önkormányzatok 31,4%-ánál¹⁸⁷, a TKT-k 22,2%-ánál¹⁸⁸ a megvalósított **projektek hatásai nem korlátozódtak csupán egy településre, kiterjedtek a kistérségek egészére.** A TKT-k felzárkóztatási projektjei az ellátási körükhöz tartozó mikrotérséget érintették. Az önkormányzatok 28,6%-ánál a hazai fejlesztések részben hatással voltak a hozzá tartozó kistérség valamely ellátási területének mikrotérségére is. Az uniós projektek az önkormányzatok 48,6%-ánál voltak részben mikrotérségi hatásúak is. **Az önkormányzatok 25,8%-ánál¹⁸⁹ 10%-ot meghaladóan tért el** a felzárkóztatási feladatokra vonatkozó **támogatási szerződésekben a pénzügyi, finanszírozási összetétel a tervezettől. A kitűzött műszaki, képzési célok az eredetileg szándékolttal azonosak voltak.** (A TKT-knál sem a kitűzött műszaki, képzési célok értékeiben, sem a pénzügyi, finanszírozási összetételben 10%-on felüli eltérés nem volt.)

A 2007-2010 között megvalósított, illetve folyamatban lévő hazai és uniós projektek 3,7%-ánál 10%-ot meghaladóan eltért a tényleges pénzügyi, finanszírozási összetétel a tervezettől.

Az önkormányzatok 65,7%-ánál a hazai és uniós **programokban tervezett ütem szerint valósultak meg a fejlesztések.** A hazai fejlesztések az önkormányzatok 22,8%-ánál, míg az uniósok az önkormányzatok 34,3%-ánál nem a tervezett határidőre fejeződtek be. (A TKT-knál biztosított volt mind a hazai, mind az uniós projektek ütem szerinti megvalósítása.) A projektek késedelmes befejezése részben a műszaki előkészítés elégtelenségeire (hiányára) és pályázati problémákra, részben (66,6%-ban) a nem megfelelő kivitelezési tevékenységre vezethető vissza.

Az önkormányzatok és a TKT-k részben hatékonyan használták fel¹⁹⁰ a felzárkóztatási célú projektekre fordított hazai és uniós forrásokat. A hazai

¹⁸⁶ Klebelsberg iskola homlokzat felújítása, a sportöltöző nyílászárók cseréje, a helyi piactér és parkoló, a sportudvar, a szociális tároló

¹⁸⁷ Alsómocsolád, Barcs, Battonya, Celldömök, Mezőkovácsháza, Óhid, Sárospatak, Sásd, Szigetvár, Tamási, Tiszafüred

¹⁸⁸ Barcs TKT, Tiszafüred TKT

¹⁸⁹ Alsómocsolád, Barcs, Battonya, Dudar, Jánosháza, Lengyeltóti, Mágocs, Tamási, Tunyogmatolcs

¹⁹⁰ Hatékonyak tekintettük a felzárkóztatási célú projektekre fordított források felhasználását, ha az uniós és hazai projektekhez készítettek megalapozó helyzetértékeléseket, és ezeket a döntéseknél figyelembe vették, továbbá a támogatással megvalósított projektek hatására javult a település/(kis)térség fejlettségét/elmaradottságát mérő komplex mutató, valamint a projektekre vonatkozó teljesítménymutatóknál kedvező változás következett be a megvalósítást megelőző állapothoz képest.

(jellemzően LEKI) **fejlesztések hatására közvetlenül nem javult** a kistérségek fejlettségét/elmaradottságát mérő **komplex mutató** a projektek megvalósulását megelőző állapotához képest. **A megvalósult hazai fejlesztések elsősorban a műszakilag rossz állapotú feladatellátó helyek felújítására irányultak, amelyek többségében a létesítmények és az eszközök szinten tartását szolgálták.** Az uniós (LHH és normál pályázati rendszerű) projektek hatására **a komplex mutató 31 alapmutatójából öt részmutatóban várható javulás.** Az önkormányzatok és TKT-k – felzárkóztatási célú támogatással megvalósított – fejlesztései hatására javult, illetve várhatóan javul a komplex mutató részmutatóiból

- közvetlenül három (közüzemi vízhálózatba bekapcsolt lakások aránya (%), egy km vízvezeték-hálózatra jutó zárt csatornahálózat hossza (méter), rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakások aránya (%)),
- közvetetten pedig kettő (hétköznapi elérics mutatója (perc), és 18-x éves, legalább középiskolai érettségivel rendelkezők aránya (%)).

A folyamatban lévő iskolafejlesztési¹⁹¹, képzési¹⁹², valamint informatikai eszközbeszerzési¹⁹³ uniós projektek, a kompetencia alapú oktatás bevezetésének hatására a jövőben a 18-x éves, legalább középiskolai érettségivel rendelkezők aránya részmutatóban várható változás. A KEOP támogatással megvalósuló szennyvízhálózat növekedésével javulni fog az egy km vízvezeték-hálózatra jutó zárt csatornahálózat hossza, a 4-5. számjegyű főutak felújításával pedig a hétköznapi elérics mutatója. Az LHH gazdaságfejlesztési (1.1.1-F és G üzleti infrastruktúra) projektek megvalósításának hatására mérséklődhet a vándorlási különbség mértéke, valamint csökkenhet a munkanélküliség (nyilvántartott álláskereső aránya).

Az uniós és hazai felzárkóztatási célú támogatásokkal **megvalósított fejlesztések szinten tartották, illetve javították** a települések 54,3%-nál és a (kis)térségek 33,3%-ánál **a humán-infrastruktúra**¹⁹⁴, az önkormányzatok 57,1%-nál **a települési infrastruktúra**¹⁹⁵, valamint 8,6%-ánál egyéb területek¹⁹⁶ **feladat-, illetve teljesítménymutatóit** a projektek megvalósítását megelőző állapothoz képest. Hozzájárultak az önkormányzatok és a TKT-k által fenntartott intézmények eszközellátottságának, felszereltségének a javításához, korszerűsödött a felújított intézmények infrastruktúrája. Az út, a kerékpárút, a gyalogjárdák építése, valamint az útfelújítások növelték a komforto-

¹⁹¹ DAOP-4.2.1/2F-2f, DDOP-3.1.2/2F-2f, ÉAOP-4.1.1/2/2F-2f, ÉMOP-4.3.1/2F-2f, KDOP-5.1.1/2F-2f, NYDOP-5.3.1/2/2F-2f

¹⁹² A kompetencia alapú képzések: TÁMOP-3.1.4(normál) és TÁMOP-3.3.7(LHH).

¹⁹³ Informatikai eszközbeszerzési pályázat: TIOP-1.1.1(normál).

¹⁹⁴ A humán-infrastruktúra fejlesztések a nevelési, a közoktatási, a közművelődési, a közegészségügyi, a szociális (bölcsődei, falu- és tanyagondnoki, idősek otthona) és a sport területeket érintették.

¹⁹⁵ A települési infrastruktúra-fejlesztések között jellemzően közlekedési utak (belterületi, külterületi), kerékpárutak, gyalogjárdák, hulladék- és vízgazdálkodás szerepeltek.

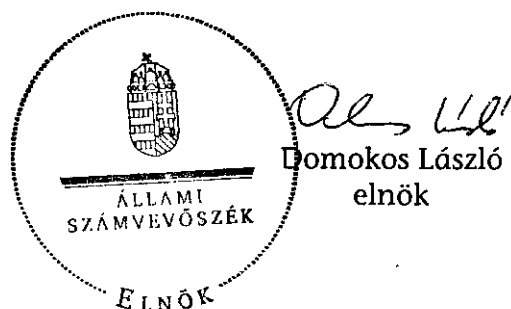
¹⁹⁶ Az egyéb felzárkóztatási célú fejlesztések között a kegyeleti infrastruktúra, a csapadékvíz elvezetés, a belterületi zöld területek, játszóterek, utcai bútorok kialakítása, a turisztikai útbaigazító táblák elhelyezése, a közintézmények akadálymentesítése, valamint a közfoglalkoztatáshoz eszközök beszerzése szerepeltek.

sabb közlekedés feltételeit. A vízgazdálkodási, azon belül elsősorban az ivóvíz- és szennyvízhálózat felújítási, bővítési projektek hozzájárultak az ivóvízbázis védelméhez, a zárt csapadék-vízcsatornák bővítése pedig a belterületi vízrendezési funkció korszerűsítéséhez. (A felzárkóztatási célú fejlesztésekkel megvalósult humán- és települési infrastruktúra-mutatók változását a 21-22. számú mellékletek tartalmazzák..)

Az **önkormányzatok és a TKT-k biztosították a hazai és uniós források felhasználásával megvalósított létesítmények és beszerzett eszközök tervezettnek megfelelő, rendeltetésszerű használatát**, a projektek megvalósításával elért eredmények fenntarthatóak. Az Önkormányzatokhoz és a TKT-khoz tartozó **intézmények költségvetéseiben biztosították a projektek üzemeltetéséhez szükséges forrásokat**. A fejlesztések tényleges kapacitás-kihasználtsági a projekt-tervekben meghatározott értékek 90%-a felett teljesültek.

A vizsgált **önkormányzatok 57,1%-nál, a TKT-k 33,3%-nál nyilvántartás vezetésével figyelemmel kísérték** a hazai és uniós források felhasználásával megvalósított létesítmények, beszerzett eszközök rendeltetésszerű használatához szükséges működési kiadásokat. A tényleges üzemeltetési kiadások összességében a tervezettnek megfelelően alakultak, **a fejlesztések működési kiadás-megtakarítást nem eredményeztek**. A helyszíni vizsgálat időpontjában működési forráshiány miatt bezárt létesítmény nem volt. **Az önkormányzatok 60%-ánál, a TKT-k 77,8%-ánál nem vizsgálták a felzárkóztatási célra fordított hazai és uniós források felhasználásával megvalósított programok fenntarthatóságát**, a településre, illetve annak kistérségére gyakorolt hatásait.

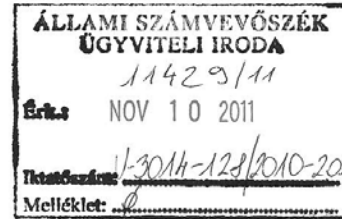
Budapest, 2011. december " / " "

Melléklet:	22 db	48 lap
Függelék:	1 db	6 lap

Mellékletek

NEMZETI FEJLESZTÉSI
MINISZTERIUM
DR. FELLEGI TAMÁS
miniszter

NFM/18053/6/2011.

Domokos László
elnök
Állami Számvevőszék

Budapest

Tisztelt Elnök Úr!

Köszönettel vettem kézhez „**A térségek felzárkóztatására fordított pénzeszközök felhasználásának ellenőrzése**” tárgyú számvevőszéki jelentést, arra az alábbi észrevételt teszem:

A jelentés 32. oldal 2. bekezdése szerint „Az NFÜ tagja annak a konzorciumnak, amely a projektgazda Kormányzati Informatikai Fejlesztési Ügynökség (KIFÜ) irányításával a feladat végrehajtását végzi”. A FAIR projekt előkészítésében és végrehajtásában időközben változások történtek, ezért a mondat pontosítását kérjük. Az NFÜ nem lesz tagja a projektet megvalósító konzorciumnak. A szerződéskötés 2012. első negyedév végén várható, a teljes megvalósítás 2013. közepéig tervezett, az egyes projektszakaszok tesztelésre átadása folyamatosan fog történni azok megvalósításának ütemében.

Budapest, 2011. október

Fellegi Tamás
Dr. Fellegi Tamás

Miniszter

ÁLLAMI
SZÁMVEVŐSZÉK

E L N Ö K

Ikt.szám: V-3014-129/2010-2011.
Ügyintéző: Holman Magdolna

Dr. Fellegi Tamás úr
miniszter
Nemzeti Fejlesztési Minisztérium

Budapest

Tisztelt Miniszter Úr!

A térségek felzárkóztatására fordított pénzeszközök felhasználásának ellenőrzéséről készített jelentésünkre tett észrevételét köszönöm.

A FAIR projekt előkészítésében és végrehajtásában időközben bekövetkezett változás a jelentésben feltüntetésre került.

Végezetül tájékoztatom Miniszter urat, hogy az ellenőrzésről készült jelentést – kialakult gyakorlatunk szerint – észrevételeivel és az azokra adott válaszzal együtt küldöm meg az Országgyűlés elnökének, az illetékes bizottságai elnökeinek és a miniszterelnöknek.

Budapest, 2011. december „ ”

Tisztelettel:

Domokos László

DR. PINTÉR SÁNDOR
miniszter

ÁLLAMI SZÁMVEVŐSZÉK	
113871	
Érkezett:	2011 NOV 09.
Iktatószám:	113014-124/2010-2011.
Melléklet:	.....

Volmer M.
11. 14. *szc*
BMÖGF/39/43/2011.
BM/7353/3/2011.

Domokos László úr
elnök
résztve

Tárgy: a térségek
felzárkóztatására fordított
pénzeszközök felhasználásának
ellenőrzéséről készült Jelentés-
tervezet észrevételezése

Állami Számvevőszék
Budapest

Tisztelt Elnök Úr!

Köszönettel vettem az Állami Számvevőszéknek a térségek felzárkóztatására fordított pénzeszközök felhasználásának ellenőrzéséről készült Jelentés-tervezetét.

A Jelentés-tervezetnek a Belügyminisztériumot érintő részére a Területrendezési és Építésügyi Helyettes Államtitkárság, valamint az Önkormányzati Államtitkárság az alábbi észrevételeket teszi.

A **Területrendezési és Építésügyi Helyettes Államtitkárság Területrendezési és Településügyi Főosztálya** a feladatkörébe tartozó társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból elmaradott, illetve az országos átlagot jelentősen meghaladó munkanélküliséggel sújtott települések (az ún. hátrányos helyzetű települések) jegyzéke kapcsán, 2011 folyamán közreműködött:

- „a térségek felzárkóztatására fordított pénzeszközök felhasználásának a Belügyminisztériumnál történt ellenőrzéséről” szóló számvevői jelentés (2011. május) elkészítésében, valamint
- „a térségek felzárkóztatására fordított pénzeszközök felhasználásának ellenőrzéséről” szóló jelentéstervezet (2011. június) véleményezésében.

„A térségek felzárkóztatására fordított pénzeszközök felhasználásának ellenőrzéséről” szóló jelentéstervezet 2011. júniusi változatában még nem szerepelt „Az ellenőrzés intézkedést igénylő megállapításai és javaslatai” című fejezet. Ez a munkarész javaslatot tesz a nemzeti fejlesztési miniszternek (1. számú feladat), hogy a nemzetgazdasági miniszter és a belügyminiszter közreműködésével „készítse elő a területfejlesztésről és területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény módosítását, hogy az

- tartalmazza a területfejlesztés kiemelt feladatát képező **elmaradott térségek felzárkóztatásával és fejlődésével érintett térségek egzakt meghatározását,**
- terjedjen ki a területfejlesztési célokat szolgáló közösségi és nemzetközi forrásokra.”

A fentiekben meghatározott feladatot tudomásul veszem, a jogszabálytervezet megfelelő előkészítésében a Területrendezési és Építésügyi Helyettes Államtitkárság részt vesz. Tájékoztatom, hogy a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium megkezdte az 1996. évi XXI. tv. felülvizsgálatának megalapozását. Ennek keretében előzetes szakértői szintű megbeszélésekre is sor került.

A tervezet javaslatot tesz a nemzetgazdasági miniszternek (4. számú feladat), hogy „vizsgálja felül a 67/2007. (VI. 28.) OGY határozatban meghatározott kedvezményezett **kistérségek területi fejlettségi besorolásának alapjául szolgáló mutatószámok körét,** és olyan mutatószámok alkalmazására tegyen javaslatot, amelyek alkalmasak a kistérségek fejlettségbeli változásának mérésére, figyelemmel kísérésére, és a statisztikai információs rendszerből biztosíthatóak a területi folyamatok döntési pontjainál.”

Tájékoztatom, hogy a mutatószámok meghatározásában, valamint a **települési szintű** fejlettségi besorolásban a Belügyminisztérium is érdekelt. Az NGM-mel közös előterjesztésben előkészítettük a társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból elmaradott, illetve a jelentős munkanélküliséggel sújtott települések besorolásáról szóló kormány-előterjesztést, mely közigazgatási egyeztetés előtt áll. Ugyanakkor az OGY határozat teljes körű felülvizsgálatának időszereje nem kérdéses, melyet az érintett tárcák az önkormányzati rendszer és a területfejlesztés intézményrendszer átalakításának függvényében szeretnének megoldani.

Az **Önkormányzati Államtitkárság** alá tartozó **Önkormányzati Gazdasági Főosztály** is áttekintette a Jelentés-tervezetet, és az abban foglalt számszaki adatokat a rendelkezésükre álló adatokkal megegyezőnek találták, az anyagban foglalt megállapításokkal egyetértettek.

Budapest, 2011. október „48”.

Üdvözlettel:

dr. Pintér Sándor
dr. Pintér Sándor

ÁLLAMI
SZÁMVEVŐSZÉK

E L N Ö K

Ikt.szám: V-3014-129/2010-2011.
Ügyintéző: Holman Magdolna

Dr. Pintér Sándor úr
miniszter
Belügyminisztérium

Budapest

Tisztelt Miniszter Úr!

A térségek felzárkóztatására fordított pénzeszközök felhasználásának ellenőrzéséről készített jelentésünkre tett észrevételét és a megtett intézkedésekről szóló tájékoztatását köszönöm.

Végezetül tájékoztatom Miniszter urat, hogy az ellenőrzésről készült jelentést – kialakult gyakorlatunk szerint – észrevételeivel és az azokra adott válaszzal együtt küldöm meg az Országgyűlés elnökének, az illetékes bizottsági elnökeinek és a miniszterelnöknek.

Budapest, 2011. december „ ”

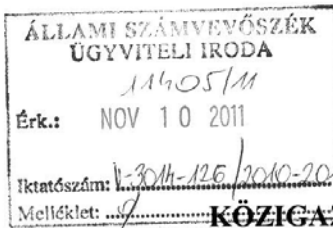
Tisztelettel:

Domokos László

hh/568/2011.

1973/u.

KÖZIGAZGATÁSI ÉS IGAZSÁGÜGYI MINISZTERIUM
KÖZIGAZGATÁSI ÁLLAMTITKÁR

Állami Számvevőszék

BUDAPEST
Apáczai Csere János u.10.
1052

Dr. Becker Pál főigazgató úr részére

Tárgy: visszajelzés a térségek felzárkóztatására fordított pénzeszközök felhasználásának ellenőrzéséről készített jelentés tervezethez

Tisztelt Főigazgató Úr!

Hivatkozással a fenti tárgyú jelentés tervezetre, tájékoztatom, hogy az abban foglaltakhoz észrevételt nem teszünk.

Budapest, 2011. november 9.,

Üdvözlettel,

Dr. Gál András Levente

kh/571/2011.

Ambrus M.

Déry I.

2011.11.16.

ÁLLAMI SZÁMVEVŐSZÉK
11509/
Érkezett: 2011 NOV 15.
Iktatószám: V-3014-130/2010-2011.
Melléklet: -

Iktatószám : NGM/14762/4/2011.

Hiv.sz.: V-3014-114/2010-2011.

Holman M.

11.16.

Domokos László
elnök
Állami Számvevőszék

Budapest

Tárgy: A térségek felzárkóztatására fordított pénzeszközök felhasználásának ellenőrzése

Tisztelt Elnök Úr!

Köszönettel megkaptam a térségek felzárkóztatására fordított pénzeszközök felhasználásának ellenőrzéséről szóló jelentéstervezetet. A minisztérium az Állami Számvevőszék főbb megállapításaival egyetért, észrevételt nem tesz.

Budapest, 2011. november „05” „

Üdvözlettel:

Dr. Matolcsy György

A helyszínen ellenőrzött szervezetek

Baranya megye	Szigetvár TKT Sellye TKT Szigetvár Város Önkormányzata Sásd Város Önkormányzata Mágocs Város Önkormányzata Gerényes Község Önkormányzata Alsómocsolád Község Önkormányzata
Bács-Kiskun megye	Jánoshalma Város Önkormányzata Mélykút Község Önkormányzata
Békés megye	Battonya Város Önkormányzata Mezőkovácsháza Város Önkormányzata Zsadány Község Önkormányzata Mezőhegyes Város Önkormányzat Szeghalom Város Önkormányzata
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	Bodrogközi TKT Sárospatak Város Önkormányzata Igrici Község Önkormányzata Erdőhorváti Község Önkormányzata
Csongrád megye	Balástya Község Önkormányzata Kistelek TKT
Hajdú-Bihar megye	Biharkeresztes Város Önkormányzata Újléta Község Önkormányzata
Heves megye	Heves TKT Tenk Község Önkormányzata
Jász-Nagykun-Szolnok megye	Tiszafüred Város Önkormányzata Tiszafüred TKT
Somogy megye	Lengyeltóti Város Önkormányzata Barcs TKT Barcs Város Önkormányzata Somogyvár Község Önkormányzata

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	Baktalórántháza Város Önkormányzata Baktalórántháza TKT Rohod Község Önkormányzata Rozsály Község Önkormányzata Tyukod Nagyközség Önkormányzata Tunyogmatolcs Község Önkormányzata
Tolna megye	Tamási Város Önkormányzata Varsád Község Önkormányzata
Vas megye	Celldömölk Város Önkormányzata Jánosháza Nagyközség Önkormányzata
Veszprém megye	Zirc Város Önkormányzata Dudar Község Önkormányzata
Zala megye	Dél-Zala Murahíd Letenye TKT Óhíd Község Önkormányzata

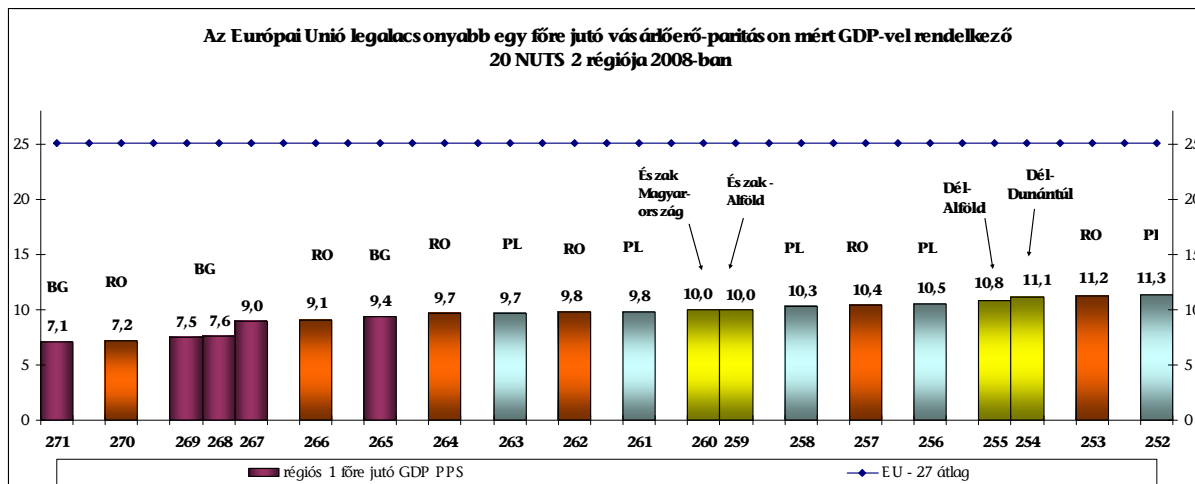
Ábrajegyzék

1. ábra: Az Európai Unió legalacsonyabb egy főre jutó vásárlóerő-paritáson mért GDP-vel rendelkező 20 NUTS 2 régiója 2008-ban
2. ábra: Közép-Magyarországi régió helyzetének változása az Európai Unió 271 NUTS 2 régiójában
3. ábra: A foglalkoztatottsági ráta alakulása régiónként a 2005-2010. években
4. ábra: A munkanélküliségi ráta alakulása régiónként a 2005-2010. években
5. ábra: Egy állandó lakosra jutó szja-alapot képező jövedelem változása régiónként a 2005-2009. években
6. ábra: A vándorlási különbség alakulása régiónként a 2005-2009. években
7. ábra: A foglalkoztatottsági ráta megyénkénti alakulása a 2005-2009. években
8. ábra: A munkanélküliségi ráta megyénkénti alakulása a 2005-2009. években
9. ábra: Az egy állandó lakosra jutó szja-alapot képező jövedelem megyénkénti alakulása a 2005-2009. években
10. ábra: A vándorlási különbség megyénkénti alakulása a 2005-2009. években
11. ábra: LHH kistérségek pályázati és támogatási adatainak megoszlása
12. ábra: Az egy főre jutó SZJA alapot képező jövedelem alakulása az LHH33 kistérségben
13. ábra: Az 1000 főre jutó vállalkozások számának alakulása az LHH33 kistérségben
14. ábra: A vándorlási különbség alakulása az LHH33 kistérségben
15. ábra: A munkanélküliségi ráta alakulása az LHH33 kistérségben
16. ábra: Az ellenőrzött önkormányzatok és TKT-k feladat-ellátásához megítélt uniós és hazai felzárkóztatási célú támogatások a 2007-2010. években
17. ábra: Az ellenőrzött önkormányzatok és TKT-k költségvetési kiadásai, az uniós és a hazai projektkiadások költségvetési részaránya a 2007-2011. években
18. ábra: Az ellenőrzött önkormányzatok és TKT-k benyújtott és elnyert pályázati számának aránya a 2007-2010. években
19. ábra: Az ellenőrzött önkormányzatok és a TKT-k benyújtott és elnyert pályázatainak támogatási összegének aránya a 2007-2010. években
20. ábra: Támogatások megoszlása pályázati típusonként, pályázati célonként
21. ábra: NUTS 3 területek egymáshoz viszonyított GDP változása az EU27 átlagának százalékában
22. ábra: Munkanélküliségi ráta alakulása az LHH kistérségekben 2010-ben

23. ábra: A leghátrányosabb helyzetű kistérségeket magába foglaló megyék EU NUTS 3 területi egységei között elfoglalt helyének alakulása (egy főre jutó GDP PPS alapján)

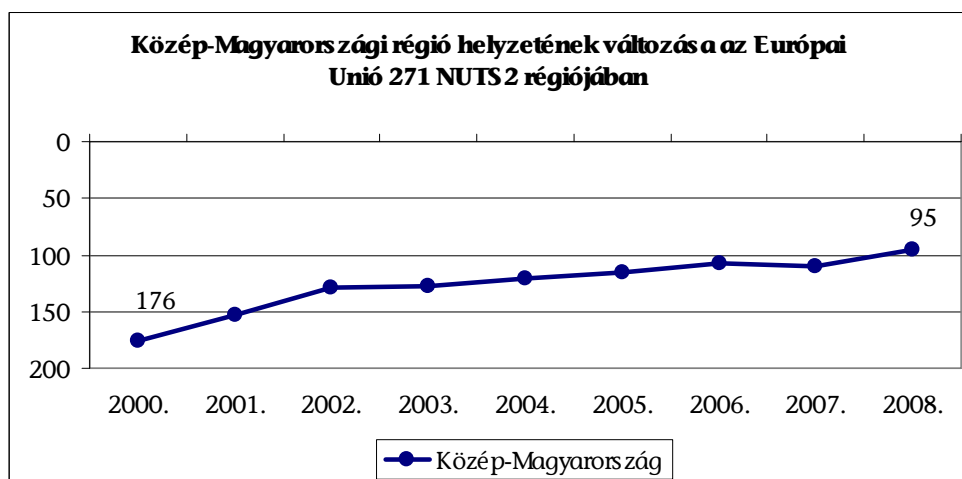
24. ábra: Az 1 főre jutó DGP PPS Közép-Kelet Európa NUTS3 területi egységeiben

1. ábra

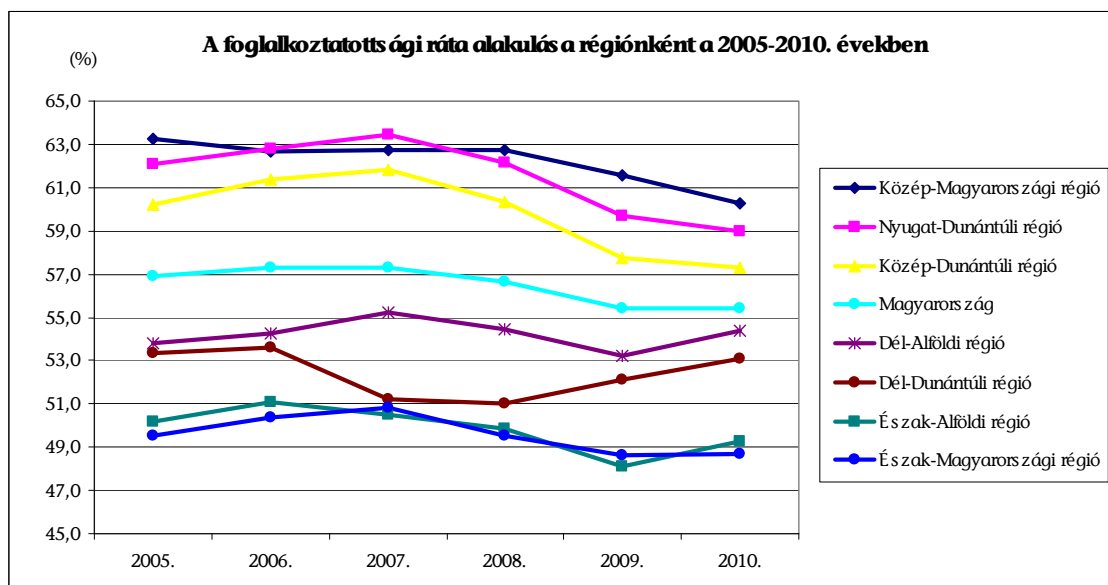
Adatforrás: EUROSTAT

2. ábra

Adatforrás: EUROSTAT

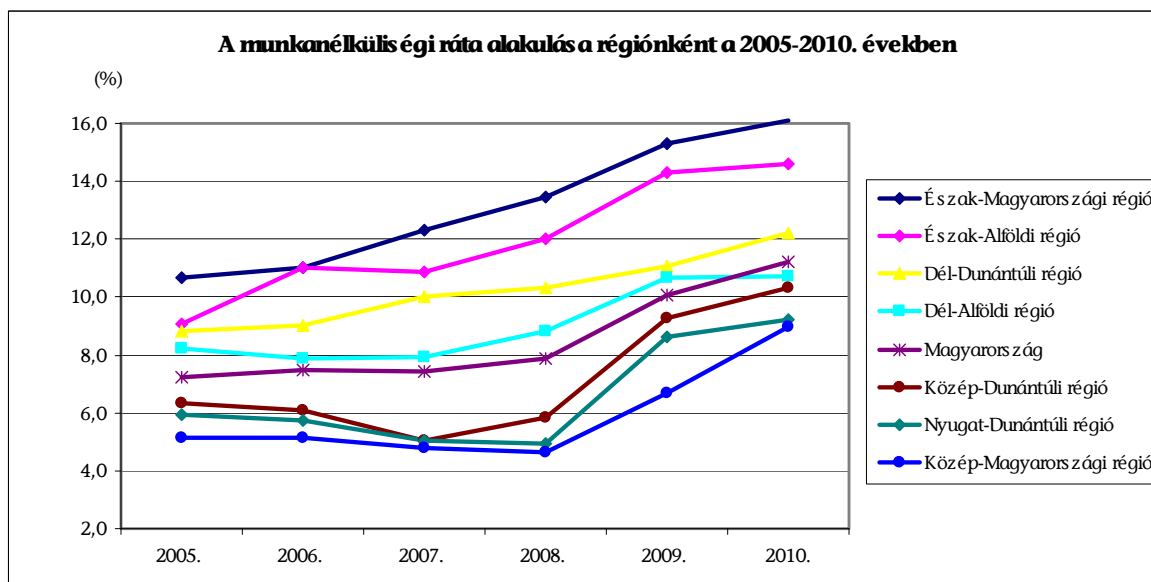
3. ábra

Megjegyzés: a foglalkoztatottsági ráta számítása a 15 és 64 év közötti munkaképes korú népesség figyelembevételével történt.

Adatforrás: (TeIR)|KSH-MRSTAR

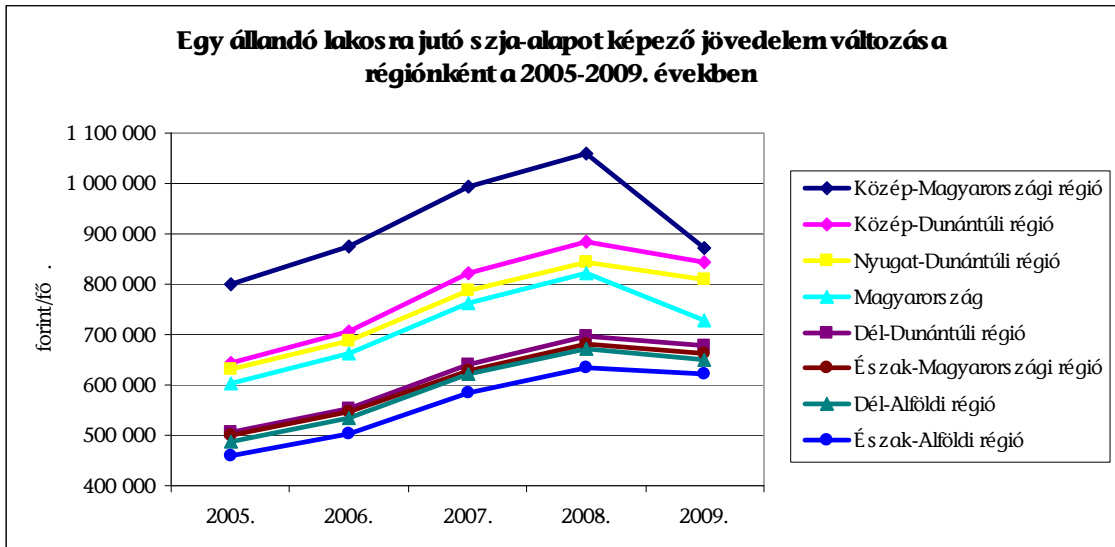
4. ábra

Megjegyzés: a munkanélküliségi ráta számítása a 15 és 64 év közötti munkaképes korú népesség figyelembevételével történt.

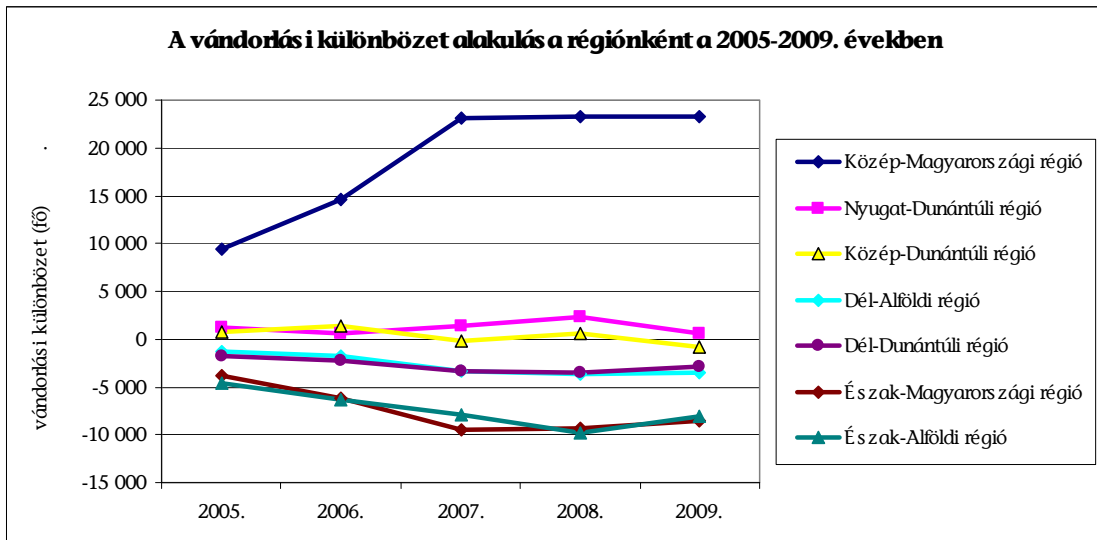
Adatforrás: (TeIR)|KSH-MRSTAR

5. ábra

Adatforrás: (TeIR)|APEH-SZJA

6. ábra

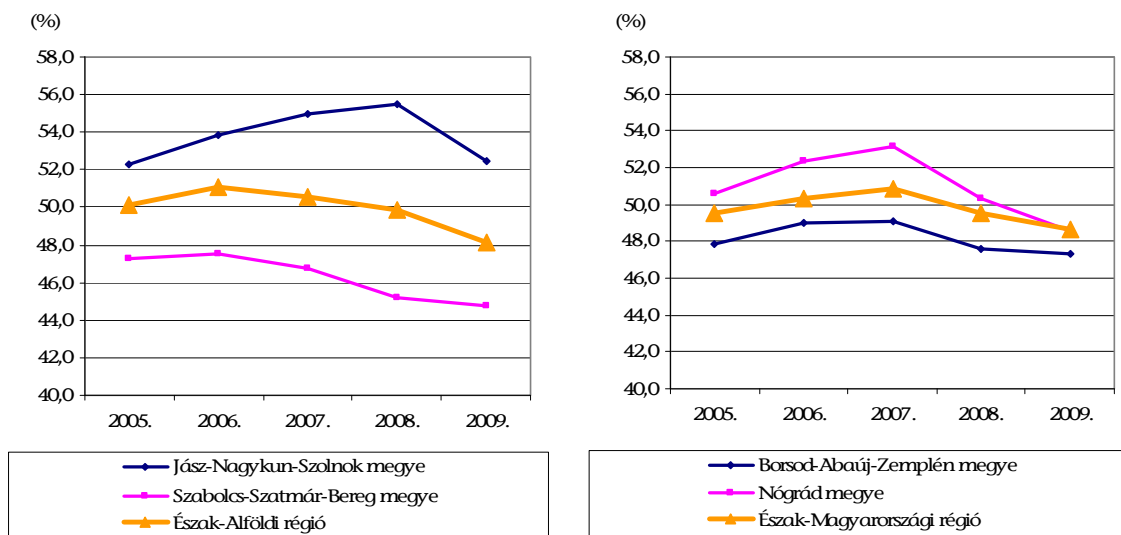
Megjegyzés: vándorlási különbözet = az odavándorlások száma (állandó és ideiglenes odavándorlások száma összesen) kivonva az elvándorlások számával (állandó és ideiglenes elvándorlások száma összesen)

Adatforrás: (TeIR)|KSH-TSTAR

7. ábra

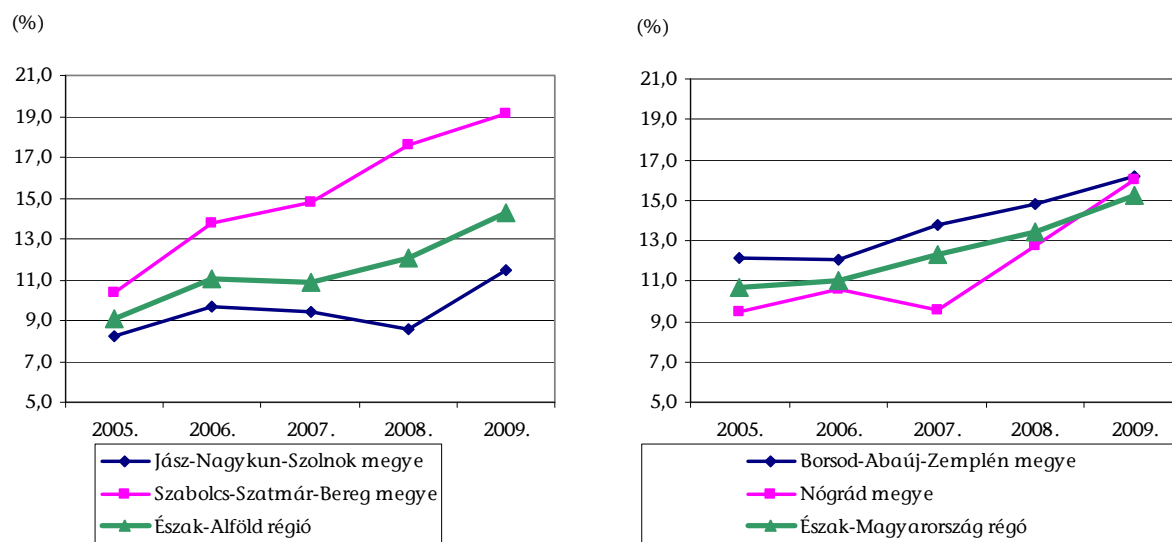
A foglalkoztatottsági ráta megyénkénti alakulása a 2005-2009. években

Adatforrás: (TeIR)|KSH-MRSTAR

8. ábra

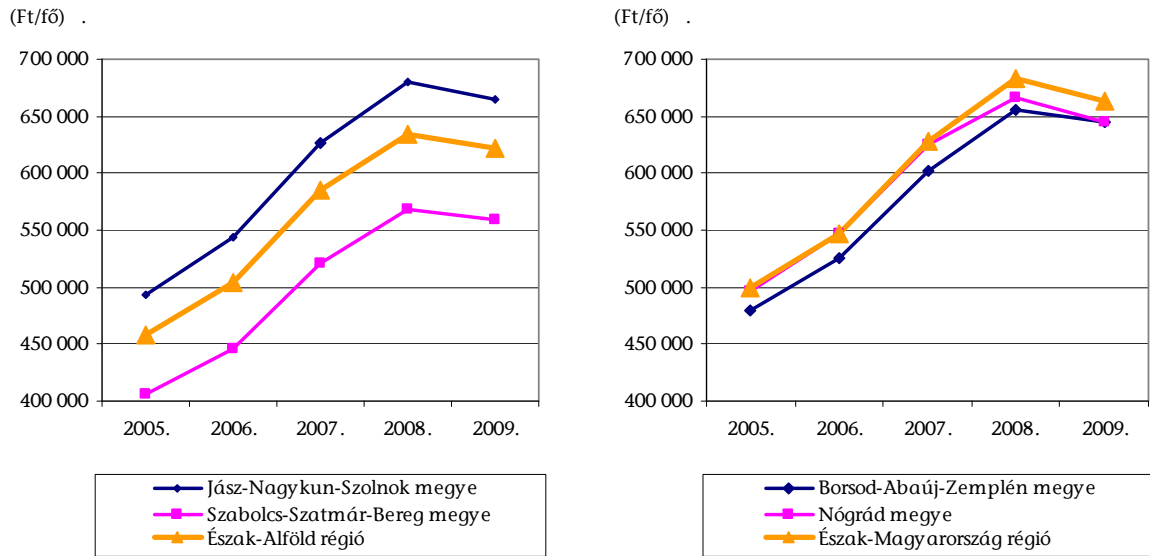
A munkanélküliségi ráta megyénkénti alakulása a 2005-2009. években

Adatforrás: (TeIR)|KSH-MRSTAR

9. ábra

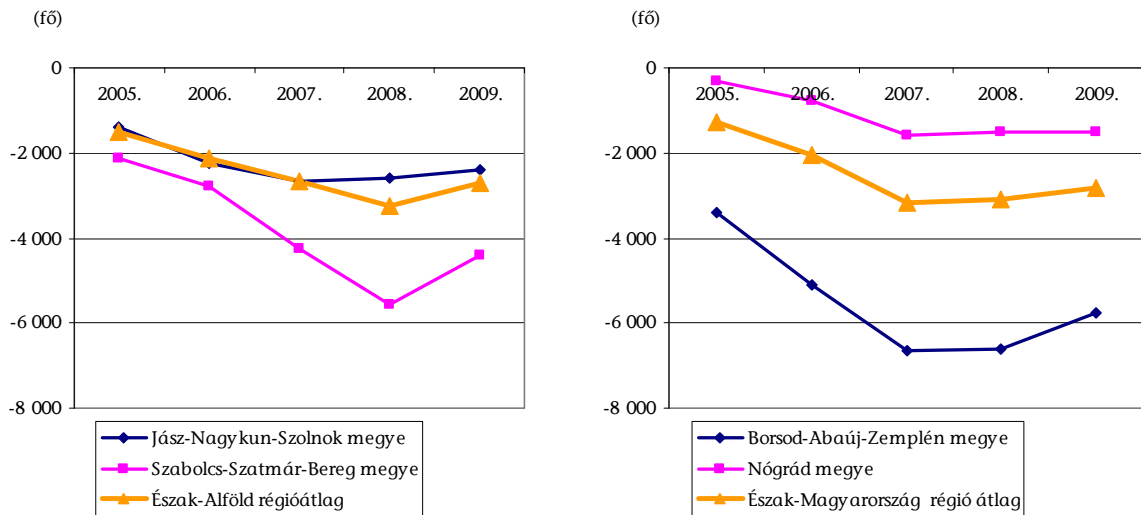
Az egy állandó lakosra jutó szja-alapot képező jövedelem megyénkénti alakulása a 2005-2009. években

Adatforrás: (TeIR)|APEH-SZJA

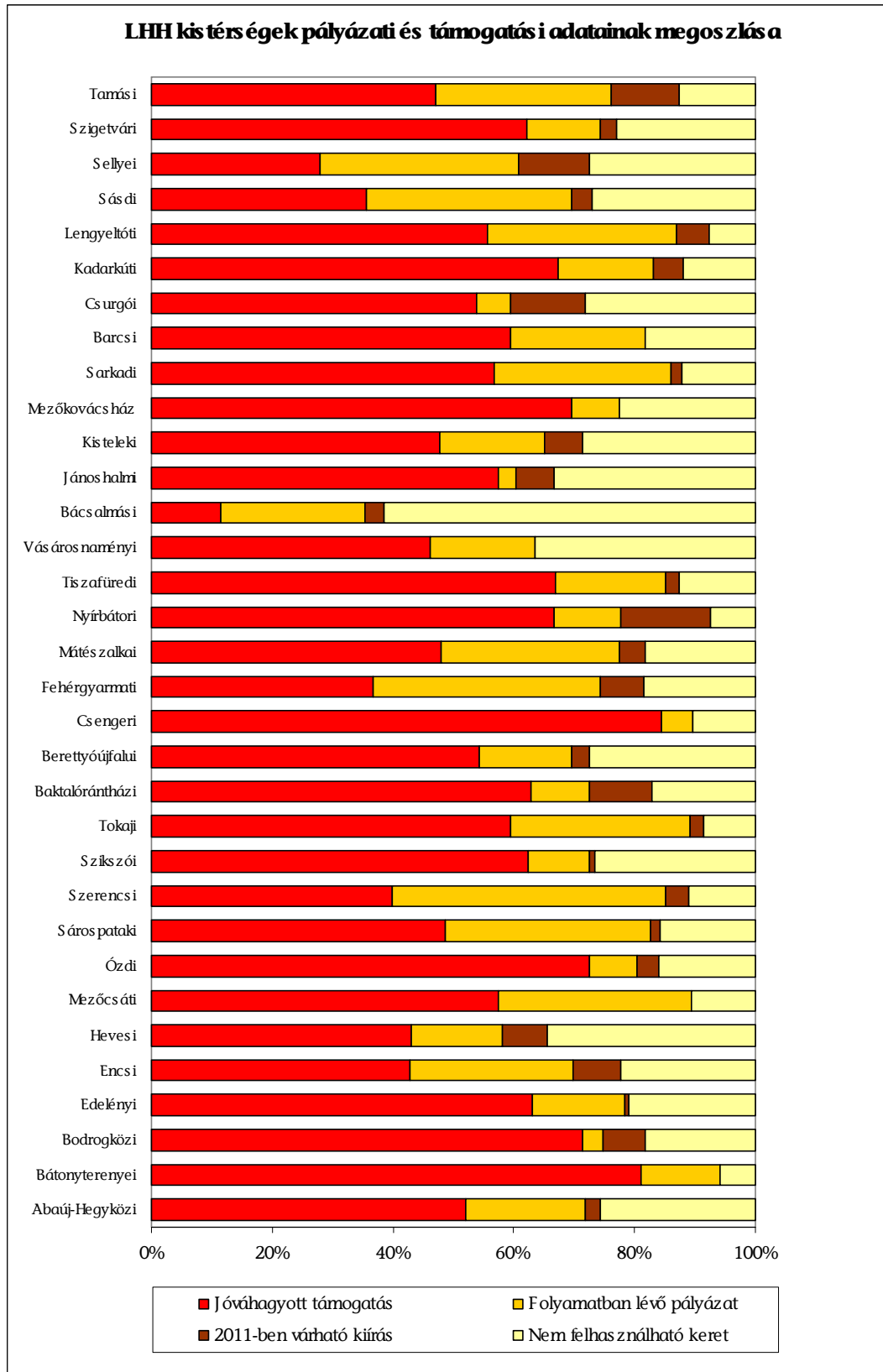
10. ábra

A vándorlási különbözet megyénkénti alakulása a 2005-2009. években

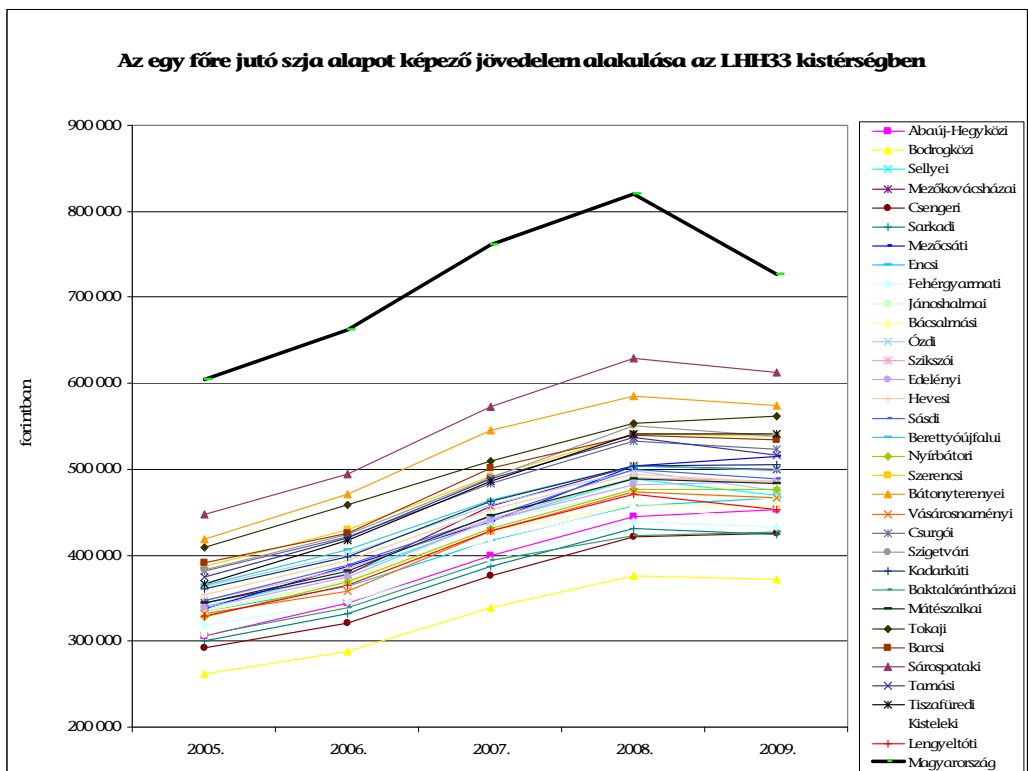
Adatforrás: (TeIR)|KSH-TSTAR

11. ábra

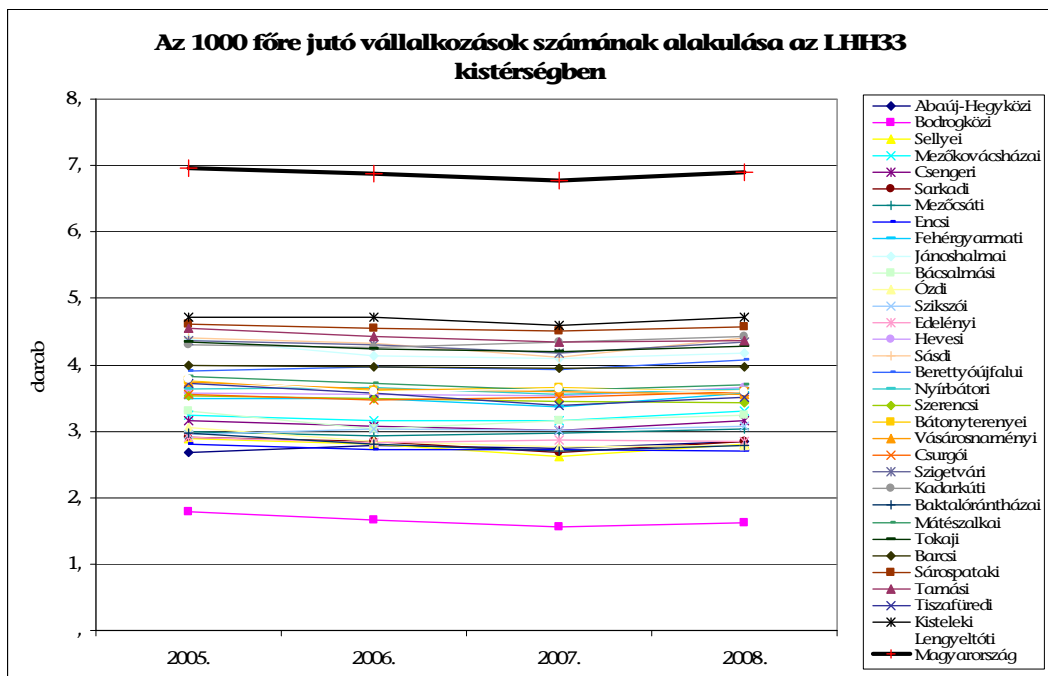
Adatforrás: az ellenőrzés részére készített adatszolgáltatás

12. ábra

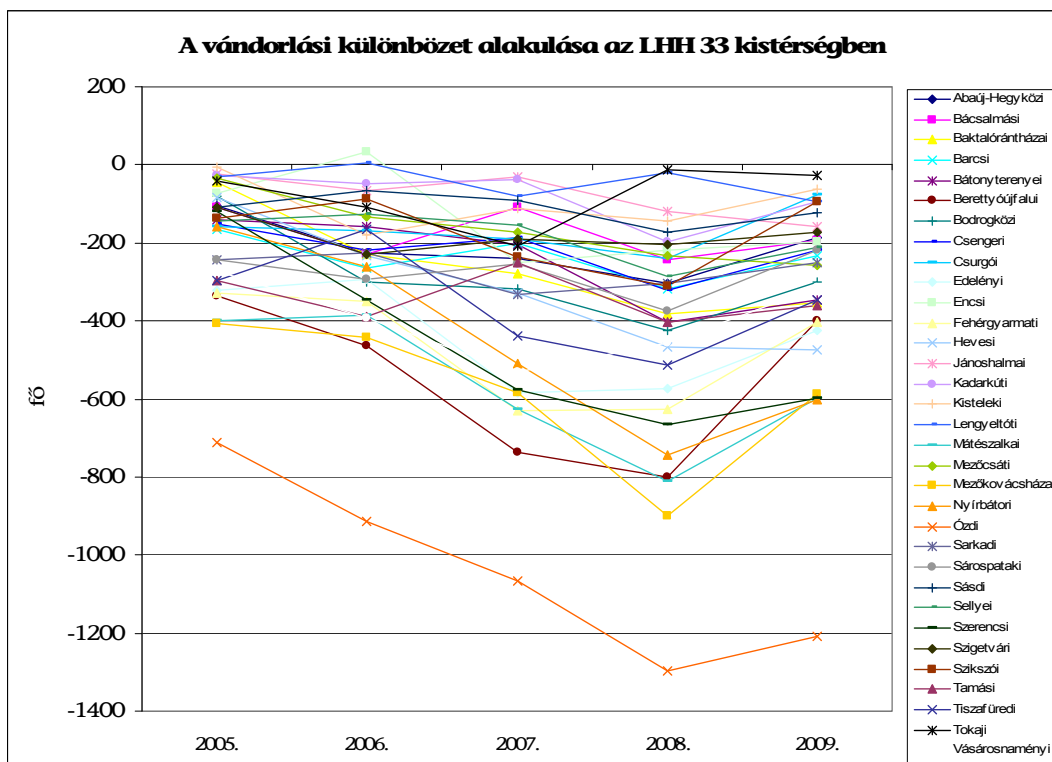
Adatforrás: (TeIR)|APEH-SZJA

13. ábra

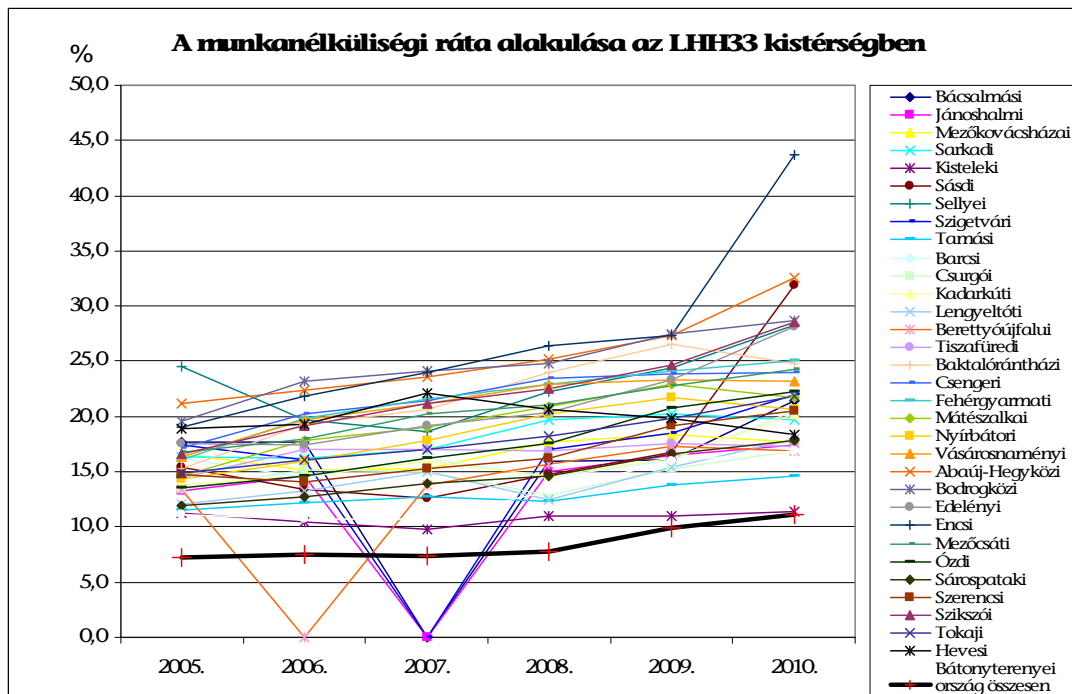
Adatforrás: (TeIR)|KSH-TSTAR

14. ábra

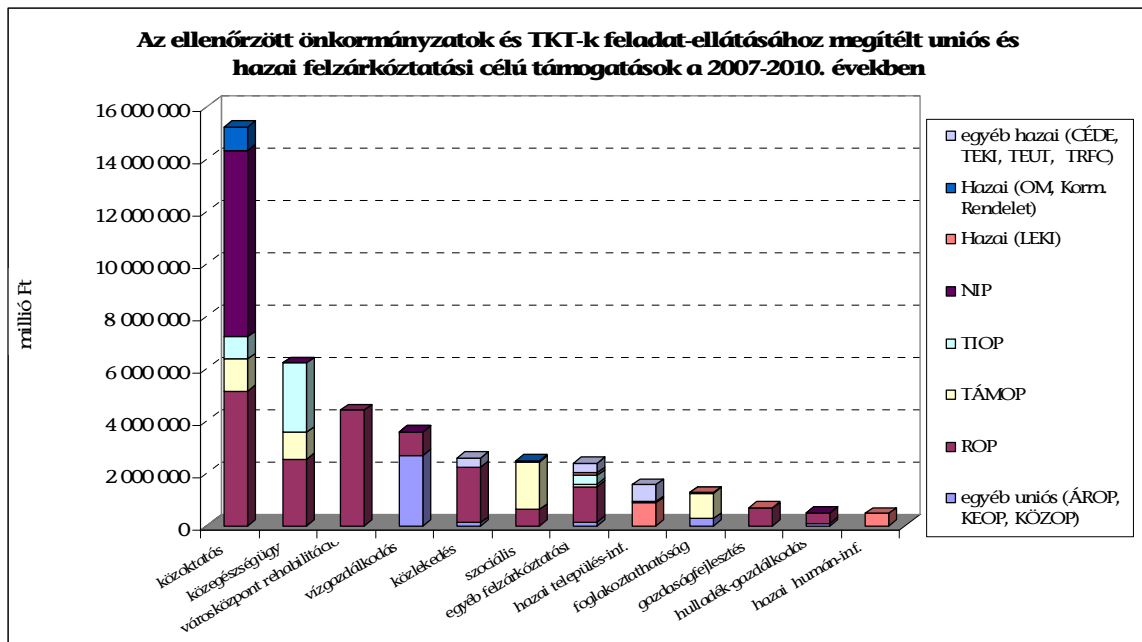
Adatforrás: (TeIR)|KSH-TSTAR

15. ábra

Adatforrás: (TeIR)|KSH-MRSTAR

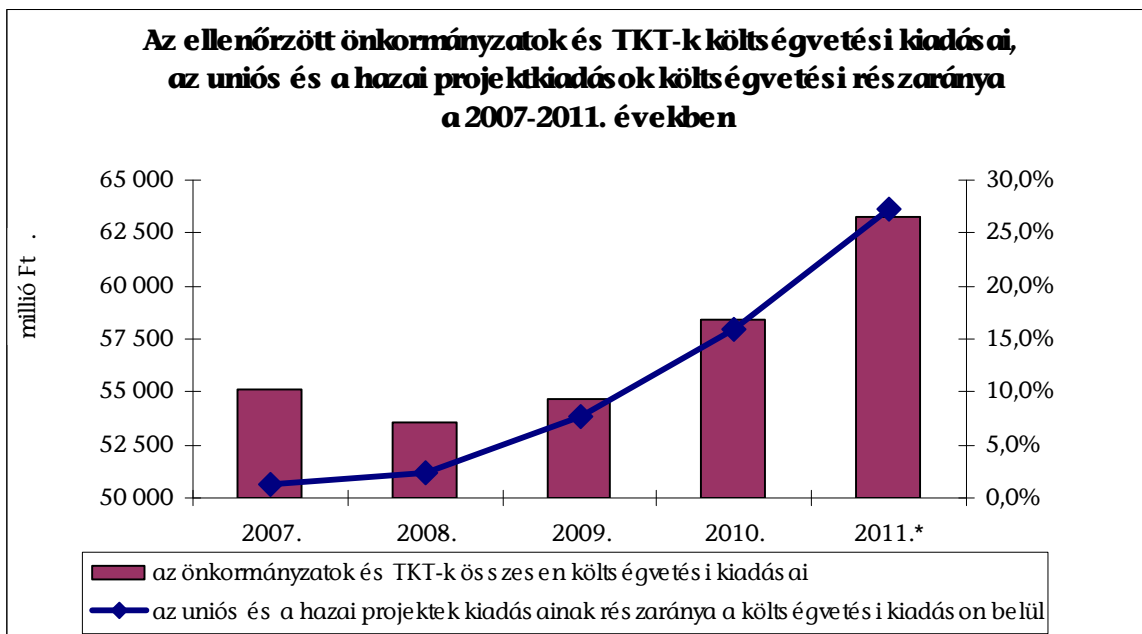
16. ábra

Megjegyzés: az egyéb felzárkóztatási pályázatok tartalmazzák a közösségi tér, könyvtár, gyermek-játszóház, informatikai szolgáltatások fejlesztését és kapcsolódó képzéseket, valamint csapadék-vízrendezés, pihenőparkok, játszóterek kialakítását, középületek energetikai fejlesztését és akadálymentesítését.

Adatforrás: ÁSZ, az ellenőrzött önkormányzatok és TKT-k adatszolgáltatása alapján.

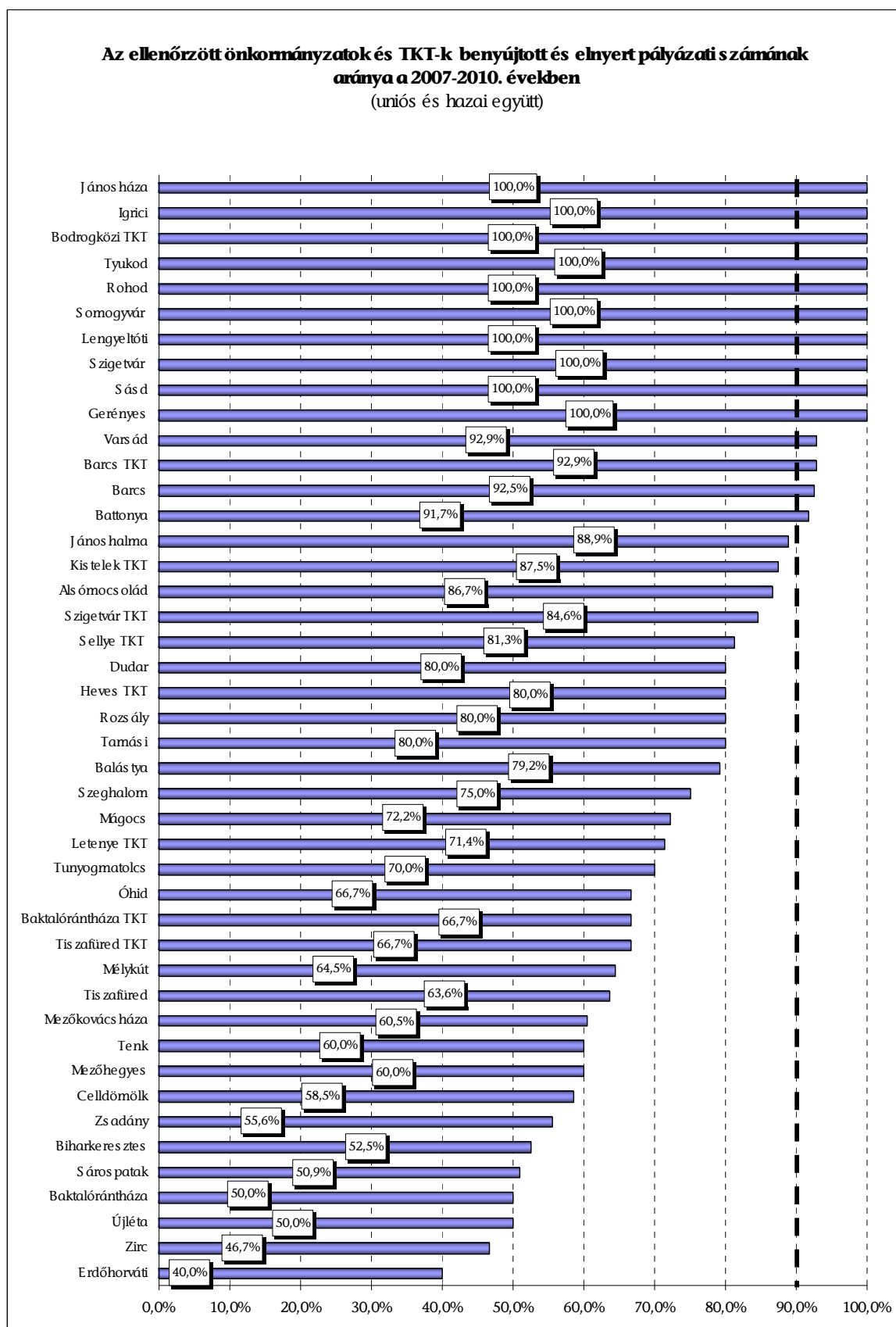
17. ábra

Megjegyzés: a 2011. évi adatok a tervezett várható adatokat tartalmazzák, 2012-13-ban az uniós és hazai projektek várható kiadásai 5465 millió Ft.

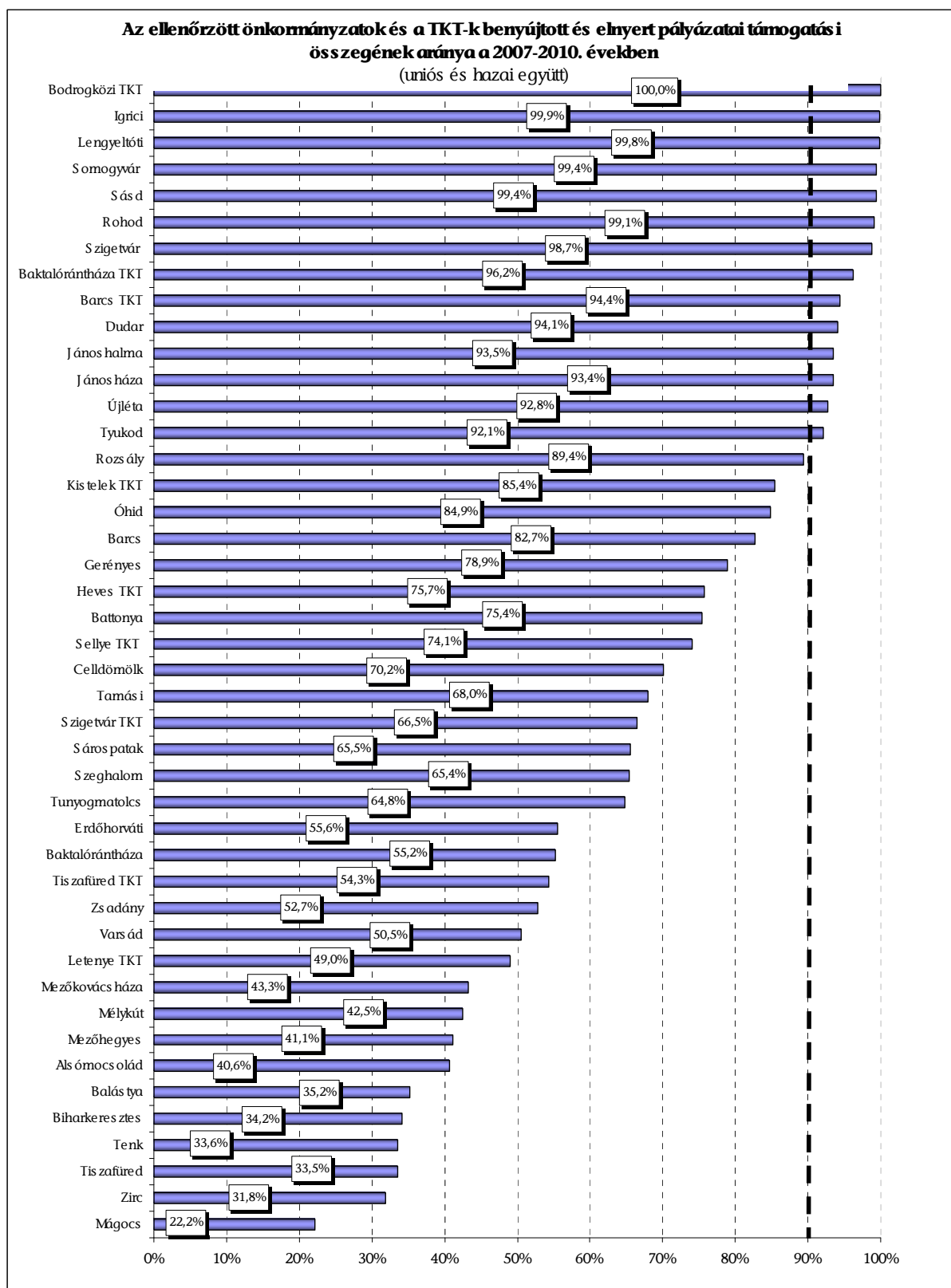
Adatforrás: ÁSZ, az ellenőrzött önkormányzatok és TKT-k adatszolgáltatása alapján.

18. ábra

Adatforrás: ÁSZ, az ellenőrzött önkormányzatok és TKT-k adatszolgáltatása alapján.

19. ábra

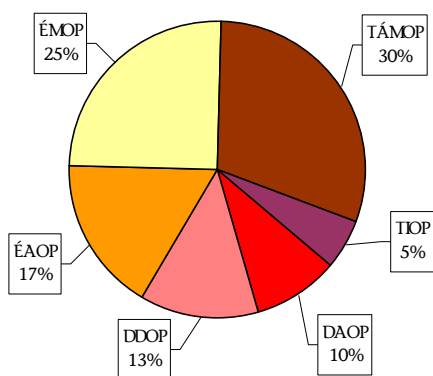

Adatforrás: ÁSZ, az ellenőrzött önkormányzatok és TKT-k adatszolgáltatása alapján.

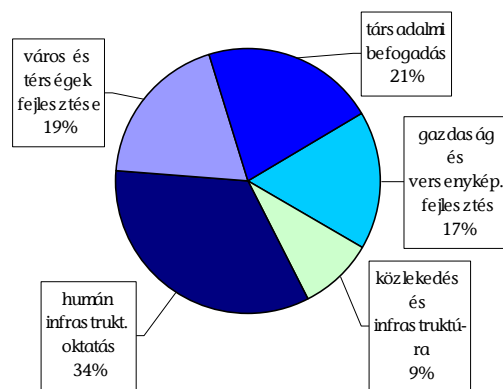

20. ábra

Támogatások megoszlása a pályázati típusonként

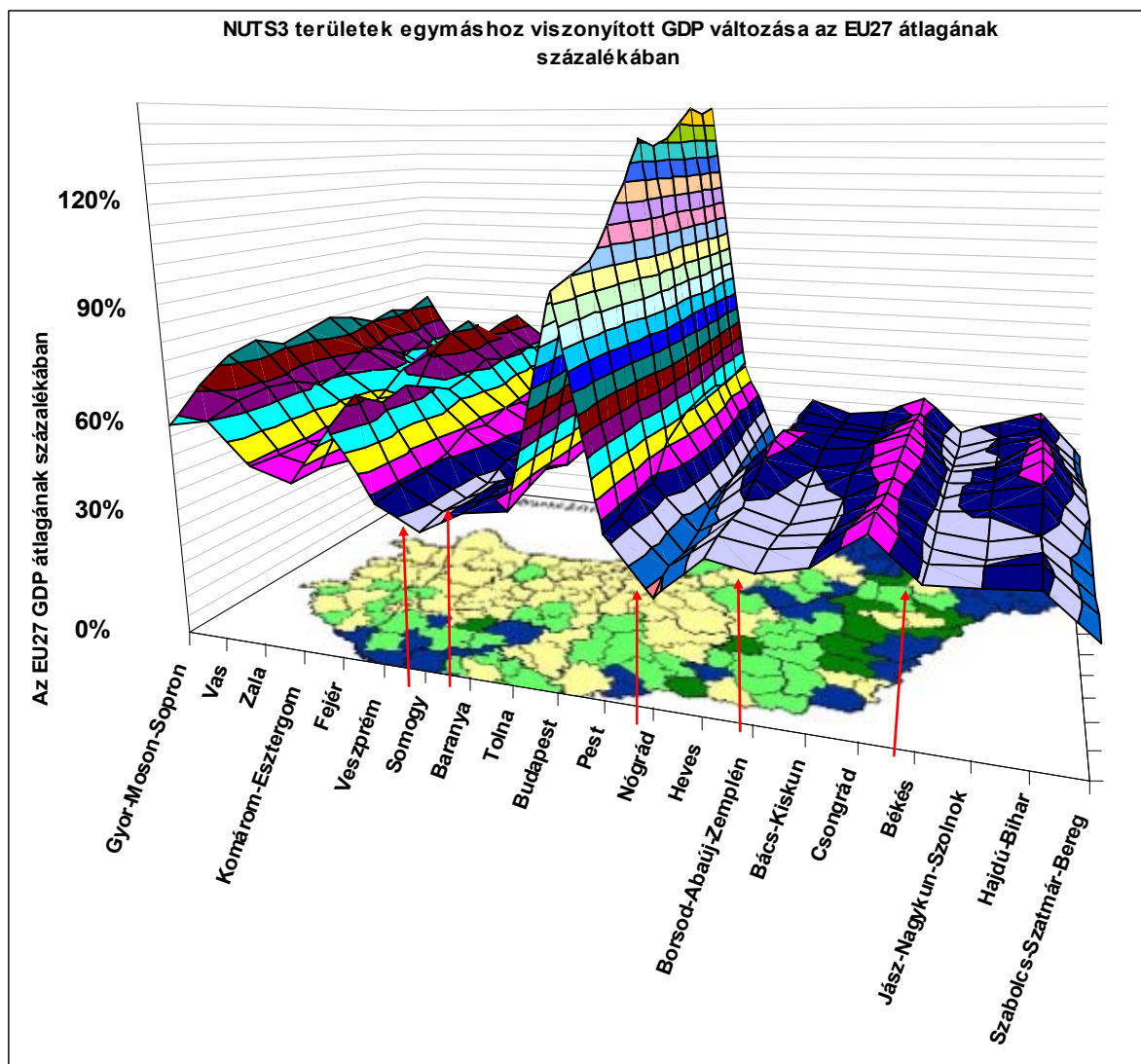

Támogatások megoszlása a pályázati célonként

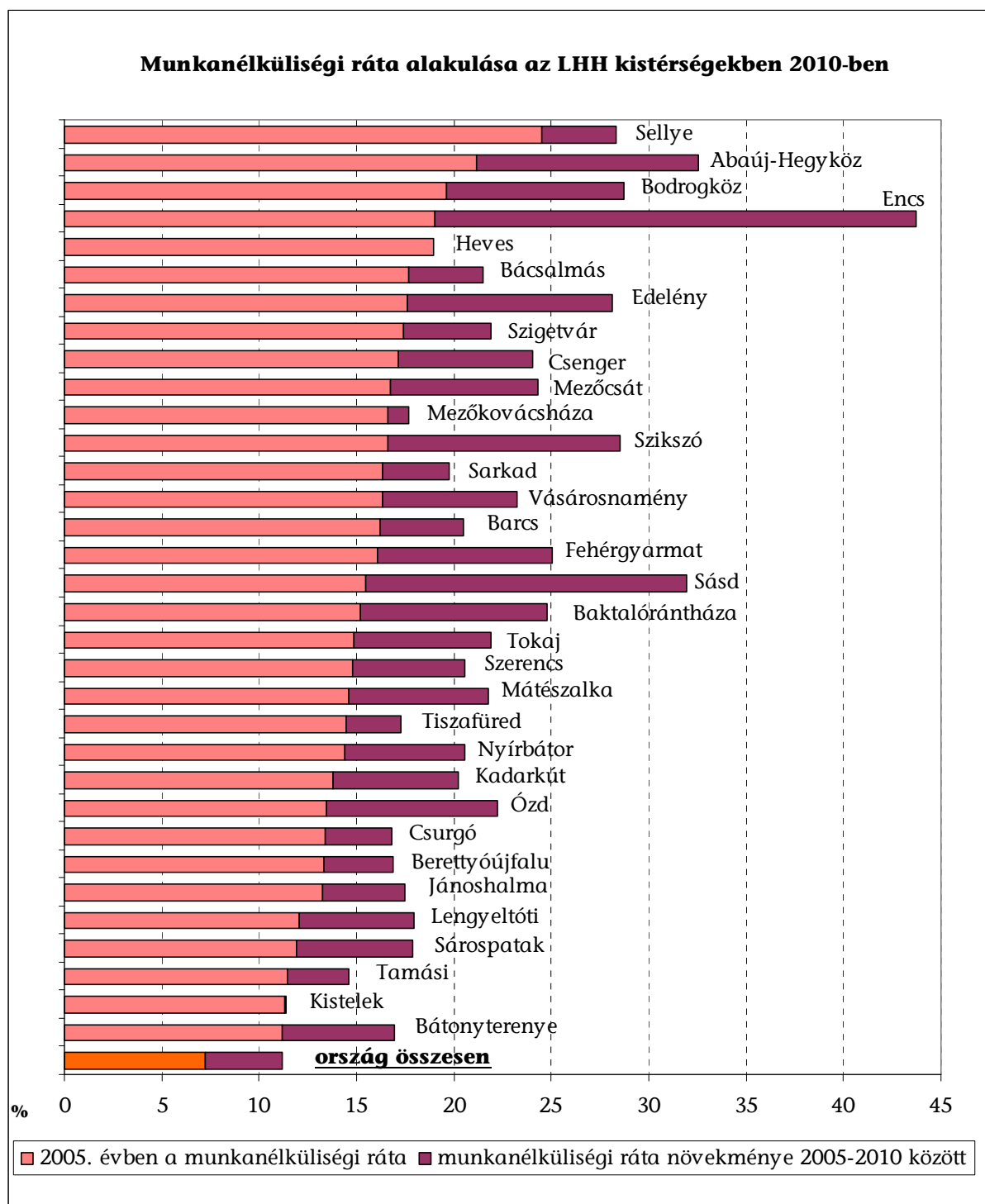
Adatforrás: EMIR

21. ábra

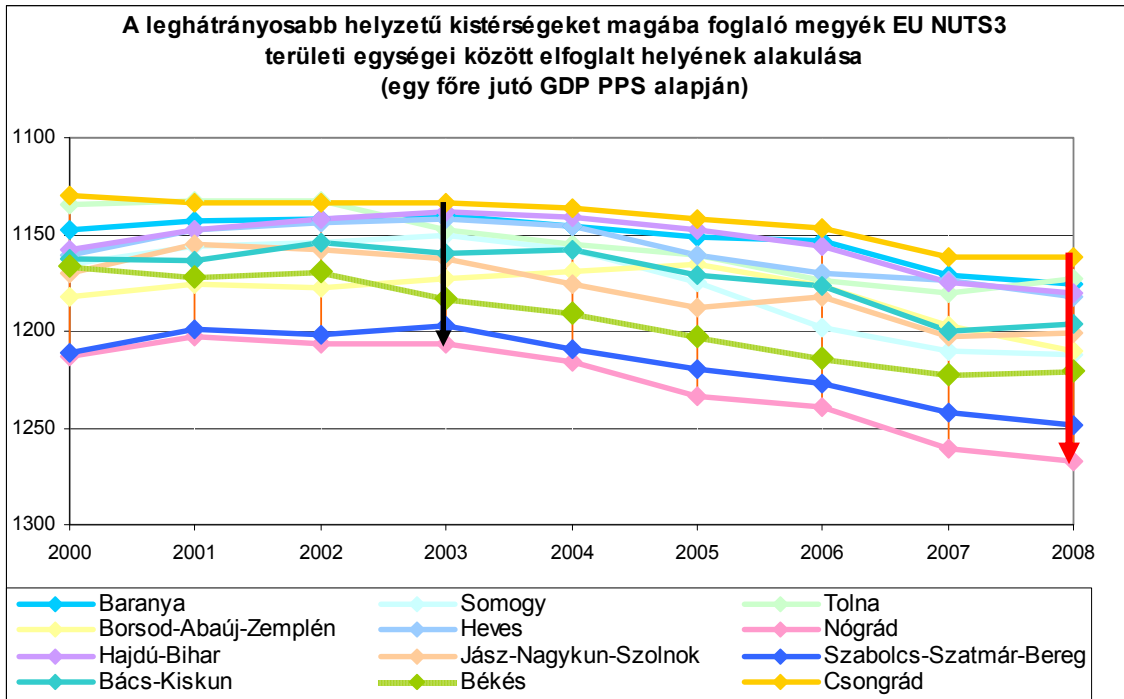
Adatforrás: EUROSTAT

22. ábra

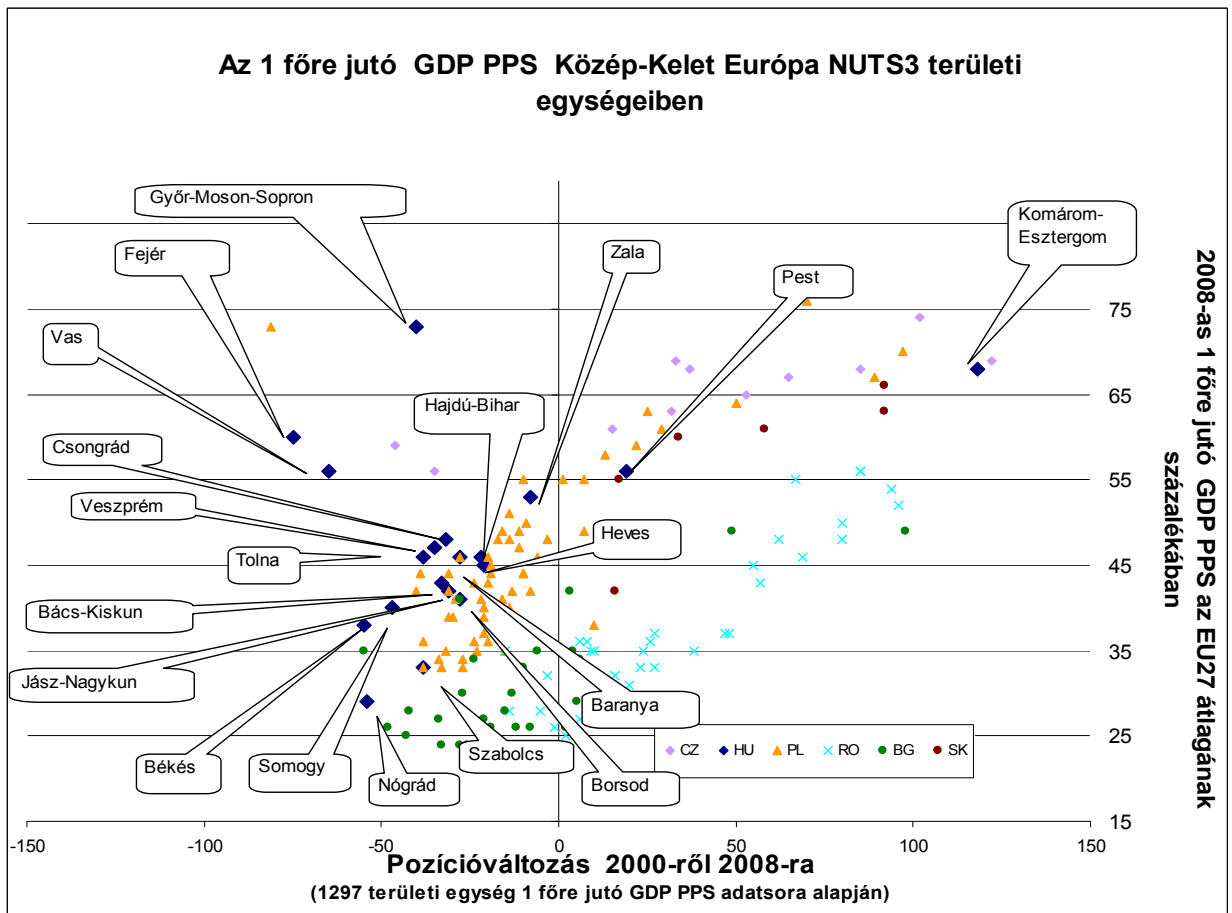
Adatforrás: (TEIR)/ KSH-TSTAR

23. ábra

Adatforrás: EUROSTAT

24. ábra

Adatforrás: EUROSTAT

A statisztikai adatok alapján javasolt kistérségi fejlesztési területek

Régió/Kistérség	ROP					TÁMOP			TIOP	
	gazda- ság	közle- kedés	humán	tele- pülés	környe- zet	foglalkoz- tathatóság	okta- tás	egész- ségügy	okta- tás	szoci- ális
Észak-Magyarország										
Abaúj-Hegyközi					x	x				x
Bátonyterenyei					x		x			
Bodroghközi	x	x				x				
Edelényi	x		x	x		x				
Encsi	x					x				x
Hevesi			x					x		
Mezőcsáti			x			x				
Ózdi	x	x		x		x	x			
Sárospataki		x					x			
Szerencsi			x	x	x	x				
Szikszói	x					x				x
Tokaji								x		x
Észak-Alföld										
Baktalórántházai	x			x		x				x
Berettyóújfalui			x			x				x
Csengeri		x				x			x	
Fehérgyarmati		x						x		
Mátészalkai	x		x	x			x			x
Nyírbátori			x			x				
Tiszafüredi		x					x			
Vásárosnaményi		x				x				x
Dél-Alföld										
Bácsalmási	x	x					x			
Jánoshalmi		x				x				
Kisteleki			x				x			
Mezőkovácsházai		x	x	x				x		
Sarkadi	x			x				x		
Dél-Dunántúl										
Barcsi	x		x				x		x	
Csurgói	x			x	x		x			
Kadarkúti	x	x		x	x		x			x
Lengyeltóti		x						x		
Sásdi			x				x		x	
Sellyei	x					x				
Szigetvári	x		x	x			x	x		x
Tamási		x	x		x		x			

Az LHH komplex program forrástáblája¹

Milliárd Ft-ban!

	össz	ÉM	ÉA²	DA	DD
a kistérségek által tervezhető forrás	96,9				
ROP	66,4	27,4	17,8	9,0	12,2
gazdaságfejlesztés	14,1	5,0	2,1	2,7	4,3
közlekedésfejlesztés	19,6	5,6	8,1	2,6	3,3
humán infrastruktúra fejlesztése	16,0	5,9	5,0	2,9	2,2
településfejlesztés	10,9	6,0	2,7	0,8	1,4
környezetfejlesztés	5,9	4,9	-	-	1,0
TÁMOP	21,9				
foglalkoztathatóság, alkalmazkodóképesség, társadalmi befogadás	10,5				
minőségi oktatás	6,9				
egészségfejlesztés, egészségügyi humán erőforrás fejlesztése	4,5				
TIOP	8,6				
oktatási infrastruktúra	1,5				
munkaerőpiaci és szociális infrastruktúra	7,1				
a 33 kistérség számára elkülönített további források*	60				
GOP	25				
ÚMVP	35				
mindösszesen*	156,9				

*a teljesség igénye nélkül

¹ Forrás: Módszertani útmutató a 33 leghátrányosabb helyzetű kistérség projekt-csomagjának összeállításához (NFÜ LHH Programiroda, 2008. szeptember 5.)

² Az ÉAOP keret közzétett összege 0,1 milliárd Ft kerekítési eltérést tartalmazott.

**Az egyes kistérségek számára meghatározott forrás (a tartalék nélkül)
az LHH program keretében**

kistérség	népesség- szám, ezer fő	település- szám	forrás, Mrd Ft
Észak-Magyarország			
Abaúj-Hegyközi	15,1	24	2,365
Bátonyterenyei	25,7	14	2,278
Bodroγκözi	17,8	17	2,158
Edelényi	36,2	47	3,973
Encsi	24,2	35	3,105
Hevesi	35,9	17	2,721
Mezőcsáti	14,8	9	1,733
Ózdi	72,3	29	4,348
Sárospataki	26,4	16	2,383
Szerencsi	44,3	18	3,024
Szikszói	19,3	23	2,455
Tokaji	14,2	11	1,798
Észak-Alföld			
Baktalórántházai	35,4	19	2,476
Berettyóújfalui	52,7	29	3,282
Csengeri	13,9	11	1,643
Fehérgyarmati	39,0	49	3,700
Mátészalkai	66,2	26	3,502
Nyírbátori	44,8	20	2,747
Tiszafüredi	39,3	13	2,346
Vásárosnaményi	31,3	27	2,678
Dél-Alföld			
Bácsalmási	17,7	8	1,814
Jánoshalmi	17,0	4	1,534
Kisteleki	19,0	6	1,724
Mezőkovácsházai	42,8	18	3,208
Sarkadi	24,4	11	2,207
Dél-Dunántúl			
Barcsi	25,4	26	2,169
Csurgói	18,0	18	1,727
Kadarkúti	21,0	23	1,957
Lengyeltóti	11,5	10	1,313
Sásdi	14,7	27	1,890
Sellyei	14,1	35	2,098
Szigetvári	27,1	46	2,785
Tamási	41,0	31	2,760
Mindösszesen			81,901

KIMUTATÁS

a kistérségek számára meghatározott források operatív programok szerinti megoszlásáról

millió Ft-ban

LHH kistérségek	Kistérségi keret tartalék nélkül (1)	Keretnövelés tartalék keretből (2)	Módosított keret (2)	Ebből				Módosított keret és az ágazati bontás különbsége
				ROP	TÁMOP	TIOP	Összesen	
Abaúj-Hegyközi	2 365	0	2 365					
Bátonyterenyei	2 278	0	2 278					
Bodrogyközi	2 158	0	2 158					
Edelényi	3 973	0	3 973					
Encsi	3 105	0	3 105					
Hevesi	2 721	0	2 721					
Mezőcsáti	1 733	0	1 733					
Ózdi	4 348	0	4 348					
Sárospataki	2 383	0	2 383					
Szerencsi	3 024	0	3 024					
Sziksói	2 455	0	2 455					
Tokaji	1 798	0	1 798					
Észak-Magyarország összesen	32 341	0	32 341	23 300	9 230	1 480	34 010	-1 669
Baktalórántházi	2 476	0	2 476					
Berettyóújfalui	3 282	0	3 282					
Csengeri (3)	1 643	0	1 643					
Fehérgyarmati	3 700	0	3 700					
Mátészalkai	3 502	0	3 502					
Nyírbátori	2 747	0	2 747					
Tiszafüredi	2 346	0	2 346					
Vásárosnaményi	2 678	0	2 678					
Észak-Alföld összesen	22 374	0	22 374	14 034	7 210	1 130	22 374	0

LHH kistérségek	Kistérségi keret tartalék nélkül (1)	Keretnövelés tartalék keretből (2)	Módosított keret (2)	Ebből				Módosított keret és az ágazati bontás különbsége
				ROP	TÁMOP	TIOP	Összesen	
Bácsalmási	1 814	26	1 840					
Jánoshalmi	1 534	246	1 780					
Kisteleki	1 724	0	1 724					
Mezőkovácsházai	3 208	247	3 455					
Sarkadi	2 207	424	2 631					
Dél-Alföld összesen	10 487	943	11 430	8 060	2 910	460	11 430	0
Barcsi	2 169	259	2 428					
Csurgói	1 727	65	1 792					
Kadarkúti	1 957	0	1 957					
Lengyeltóti	1 313	83	1 396					
Sásdi	1 890	0	1 890					
Sellyei	2 098	0	2 098					
Szigetvári	2 785	333	3 118					
Tamási	2 760	365	3 125					
Dél-Dunántúl összesen	16 699	1 104	17 803	10 693	6 150	960	17 803	0
Mindösszesen	81 901	2 047	83 948	56 088	25 500	4 030	85 618	-1 669
LHH dedikált források	96 900		96 900	66 400	21 900	8 600	96 900	0
Különbség	-14 999	2 047	-12 952	-10 313	3 600	-4 570	-11 283	-1 669

(1) Forrás: LHH Módszertani útmutató

(2) Forrás: LHH zsűri jegyzőkönyvei Dél-Alföld 2009. 03. 20. és 03. 26.; Dél-Dunántúl 2009. 04. 06.; Észak-Alföld 2009. 04. 15.; Észak-Magyarország 2009. 04. 28.

(3) A Csengeri kistérség LHH kereten kívüli forrásból kapott 116 millió Ft-ot, amellyel a kerete 1759,1 millió Ft-ra, az összes leosztott keret 84 061,1 millió Ft-ra nőtt.

KIMUTATÁS

a kistérségi keretek előzetes döntésekkel történt lekötéséről

millió Ft-ban

LHH kistérségek	Kistérségi keret (tartalék nélkül - módszertani útmutató)	Módosított keret	Zsúri I.	I. zsúri döntések aránya a módosított kerethez (%)	Zsúri II.	I-II zsúri összesen	Vissza- lépések	Utólagosan jövőhagyott (elnöki)döntés	Utólagos döntéssel és visszalépések- kel korrigált döntés	Utólagos döntéssel és visszalépésekkel korrigált döntés aránya a módosított keretekhez (%)	4-5 szj. utakra elkülönített keretek
Abaúj-Hegyközi	2 365	2 365	2 095	88,6	141	2 237	124	252	2 365	100,0	
Bátonyterenyei	2 278	2 278	1 978	86,8	300	2 278	0	0	2 278	100,0	
Bodrogközi	2 158	2 158	2 180	101,0	128	2 308	128	0	2 180	101,0	
Edelényi	3 973	3 973	3 789	95,4	97	3 886	13	0	3 873	97,5	
Encsi	3 105	3 105	2 997	96,5	275	3 272	167	0	3 105	100,0	
Hevesi	2 721	2 721	1 620	59,5	1 206	2 827	115	407	3 119	114,6	
Mezőcsáti	1 733	1 733	1 819	105,0	0	1 819	160	0	1 659	95,7	
Ózdi	4 348	4 348	3 982	91,6	526	4 508	160	0	4 348	100,0	
Sárospataki	2 383	2 383	1 917	80,4	547	2 463	80	32	2 415	101,3	
Szerencsi	3 024	3 024	2 093	69,2	931	3 024	0	0	3 024	100,0	
Sziksói	2 455	2 455	2 437	99,3	18	2 455	0	0	2 455	100,0	
Tokaji	1 798	1 798	1 522	84,6	276	1 798	0	0	1 798	100,0	
Észak-Magyarország összesen	32 341	32 341	28 428	87,9	4 446	32 874	947	691	32 618	100,9	0
Baktalórántházi	2 476	2 476	2 063	83,3	490	2 553	49	535	3 039	122,7	
Berettyóújfalui	3 282	3 282	3 185	97,1	193	3 378	96	0	3 282	100,0	
Csengeri	1 643	1 759	1 759	100,0	0	1 759	0	0	1 759	100,0	
Fehérgyarmati	3 700	3 700	2 898	78,3	645	3 543	15	0	3 528	95,3	
Mátészalkai	3 502	3 502	2 466	70,4	423	2 890	98	700	3 492	99,7	
Nyírbátori	2 747	2 747	2 365	86,1	365	2 730	40	0	2 690	97,9	
Tiszafüredi	2 346	2 346	2 346	100,0	51	2 397	51	0	2 346	100,0	
Vásárosnaményi	2 678	2 678	2 615	97,6	63	2 678	56	0	2 622	97,9	
Észak-Alföld összesen	22 374	22 490	19 696	87,6	2 230	21 926	404	1 235	22 757	101,2	0
Bácsalmási	1 814	1 840	1 782	96,9	81	1 863	23	0	1 840	100,0	400
Jánoshalmi	1 534	1 780	1 530	85,9	251	1 781	49	0	1 732	97,3	
Kisteleki	1 724	1 724	1 651	95,8	166	1 817	52	65	1 830	106,1	
Mezőkovácsházai	3 208	3 455	3 278	94,9	0	3 278	32	0	3 245	93,9	540
Sarkadi	2 207	2 631	2 615	99,4	16	2 631	1	0	2 630	99,9	
Dél-Alföld összesen	10 487	11 430	10 855	95,0	514	11 369	157	65	11 277	98,7	940
Barcsi	2 169	2 428	2 443	100,6	65	2 508	165	0	2 343	96,5	
Csurgói	1 727	1 792	1 487	83,0	245	1 732	0	0	1 732	96,7	
Kadarkúti	1 957	1 957	1 668	85,2	311	1 979	25	0	1 954	99,8	673
Lengyeltóti	1 313	1 396	1 344	96,3	48	1 392	95	76	1 373	98,4	
Sásdi	1 890	1 890	1 810	95,8	70	1 880	84	94	1 890	100,0	
Sellyei	2 098	2 098	1 903	90,7	884	2 787	689	0	2 098	100,0	851
Szigetvári	2 785	3 118	3 035	97,4	83	3 118	0	0	3 118	100,0	
Tamási	2 760	3 125	2 849	91,2	367	3 216	100	9	3 125	100,0	
Dél-Dunántúl összesen	16 699	17 803	16 539	92,9	2 072	18 611	1 158	179	17 632	99,0	1 524
Mindösszesen	81 901	84 064	75 518	89,8	9 263	84 781	2 666	2 170	84 284	100,3	2 464

Forrás: LHH zsúri I-II. jegyzőkönyvek, NFÜ KOR IH által készített kimutatások

KIMUTATÁS
az LHH komplex program forrásairól operatív programonként, prioritásonként

millió Ft-ban

Operatív program/Prioritás száma, megnevezése	LHH komplex program dedikált forrásai eredeti döntés szerint (LHH Módszertani útmutató)	Akciótervekben nevesített LHH források		LHH program tervezett keretei NFÜ adatszolgáltatása szerint (3)			Pályázati kiírásokban 2009-2010-ben meghirdetett (3)	Ebből		Kistérségek részére előzetesen jövahagyott projektek támogatási összege (4)	Előzetesen jövahagyott program- csomagok és a pályázati keretek különbsége	2011-2013-ban várhatóan meghirdetésre kerülő keretek (2)	
		2009-2010. évi akciótervek 2007-2010. évek vonatkozó adata (1)	2011-2013. évi akciótervekbe n szereplő, LHH keret- maradvány (2)	2007-2013. évek tervezett forrás	Módosítá- sok	Aktuális keretek 2010. december 31-én		Kistérségi program- csomagokban nevesített projektek részére	Kistérségi program- csomagokon kívüli projektek				
DAOP 1. Prioritás (5)	Regionális gazdaságfejlesztés	2 700	2 700	2 700		2 700	2 700	2 700		2 700	0	0	
DAOP 3. Prioritás	Közlekedési infrastruktúrafejlesztés	2 600	2 600	2 600		2 600	2 600	1 660	940	1 678	-18	0	
DAOP 4. Prioritás	Humán infrastruktúrafejlesztés	2 900	2 900	2 900		2 900	2 750	2 750		2 833	-83	0	
DAOP 5. Prioritás	Térségfejlesztési akciók	800	800	800		800	800	800		800	0	0	
DAOP összesen		9 000	9 000	0	9 000	0	9 000	8 850	7 910	940	8 011	-101	0
DDOP 1. Prioritás (5)	Városi térségek fejlesztésére alapozott versenyképes gazdaság megteremtése	4 300	3 500	4 000		4 000	4 000	4 000		4 293	-293	0	
DDOP 3. Prioritás	Humán közszolgáltatások fejlesztése	2 200	1 580	1 300	286	1 586	1 586	1 586		1 598	-12	0	
DDOP 4. Prioritás	Integrált városfejlesztési akciók támogatása	1 400	1 880	1 340	45	1 385	1 385	1 385		1 807	-422	0	
DDOP 5. Prioritás (6)	Az elérhetőség javítása és környezetfejlesztés	4 300	4 940	4 855	-867	3 988	3 988	2 377	1 611	3 023	-646	0	
DDOP összesen		12 200	11 900	0	11 495	-536	10 959	10 959	9 348	1 611	10 720	-1 372	0
ÉAOP 1. Prioritás (5)	Regionális gazdaságfejlesztés	2 100	1 900	1 900		1 900	1 900	1 900		1 900	0	0	
ÉAOP 3. Prioritás	Közlekedési feltételek javítása	8 100	4 400	2 963	1 436	4 399	4 399	4 399		4 431	-32	0	
ÉAOP 4. Prioritás	Humán infrastruktúra fejlesztések	5 000	5 000	2 860	2 143	5 003	5 003	5 003		5 175	-172	0	
ÉAOP 5. Prioritás	Város- és térségfejlesztés	2 700	2 080	4 719	-1 872	2 847	2 847	2 847		2 820	27	0	
ÉAOP összesen (7)		17 800	13 380	0	12 442	1 707	14 149	14 149	0	14 327	-178	0	
ÉMOP 1. Prioritás (5)	Versenyképes helyi gazdaság megteremtése	5 000	5 020	5 105		5 105	5 105	5 105		5 036	69	0	
ÉMOP 3. Prioritás	Településfejlesztés	10 900	10 970	9 170	456	9 626	9 626	9 626		9 491	135	0	
ÉMOP 4. Prioritás	Humán közösségi infrastruktúra fejlesztése	5 900	5 590	6 345	805	7 150	7 150	7 150		6 706	444	0	
ÉMOP 5. Prioritás	Térségi közlekedés fejlesztése	5 600	5 572	5 572		5 572	5 572		5 572		0	0	
ÉMOP összesen		27 400	27 152	0	26 192	1 261	27 453	27 453	21 881	5 572	21 233	648	0
ROP összesen		66 400	61 432	0	59 129	2 432	61 561	61 411	53 288	8 123	54 291	-1 003	0
TÁMOP 3. Prioritás	Minőségi oktatás	6 900	6 900	6 900		6 900	4 886	4 886		6 341	-1 455		
TÁMOP 5. Prioritás	Társadalmi befogadás, részvétel erősítése	10 500	15 200	1 986		15 200	1 169	16 369	14 383	14 383	15 007	-624	1 986

Operatív program/Prioritás száma, megnevezése	LHH komplex program dedikált forrásai eredeti döntés szerint (LHH Módszertani útmutató)	Akciótervekben nevesített LHH források		LHH program tervezett keretei NFÜ adatszolgáltatása szerint (3)			Pályázati kiírásokban 2009-2010-ben meghirdetett (3)	Ebből		Kistérségek részére előzetesen jóváhagyott projektek támogatási összege (4)	Előzetesen jóváhagyott program- csomagok és a pályázati keretek különbsége	2011-2013-ban várhatóan meghirdetésre kerülő keretek (2)	
		2009-2010. évi akciótervek 2007-2010. évekre vonatkozó adata (1)	2011-2013. évi akciótervekbe n szereplő, LHH keret- maradvány (2)	2007-2013. évekre tervezett forrás	Módosítá- sok	Aktuális keretek 2010. december 31-én		Kistérségi program- csomagokban nevesített projektek részére	Kistérségi program- csomagokon kívüli projektek				
TÁMOP 6. Prioritás	Egészségmegőrzés és egészségügyi humán erőforrás fejlesztés	4 500	4 000	2 900	4 000	4 000	2 612	2 612	0	4 070	-1 458	2 900	
TÁMOP összesen		21 900	26 100	4 886	26 100	1 169	27 269	21 881	21 881	0	25 418	-3 537	4 886
TIOP 1. Prioritás	Oktatási infrastruktúra fejlesztés	1 500	1 500	600	1 500	1 500	989	989	0	1 446	-457	600	
TIOP 3 Prioritás	A munkaerő-piaci részvételt és a társadalmi befogadást támogató infrastruktúra fejlesztése	7 100	3 072	600	2 500	572	3 072	3 072	0	3 012	61	600	
TIOP összesen		8 600	4 572	600	4 000	572	4 572	4 061	4 061	0	4 457	-396	600
Mindösszesen		96 900	92 104	5 486	89 229	4 173	93 402	87 353	79 230	8 123	84 166	-4 936	5 486

(1) 2011. január 21-én nyilvánosságra hozott Akciótervek alapján.

(2) ROP IH és HEP IH adatszolgáltatása alapján

(3) Tanúsítvány az LHH komplex felzárkóztató program végrehajtásáról programok szerinti bontásban (NFÜ, Operatív programonként kitöltött tanúsítványok)

(4) Változásokkal korrigált végleges projektlista alapján, a KOR IH adatszolgáltatása szerint

(5) A források üzleti infrastruktúrafejlesztésről telephelyfejlesztésre átcsoportosított része az átcsoportosításokat követően normál pályázati rendszerben volt elkülönítve az LHH kistérségek részére, de maradványa nem csak az LHH 33 kistérségből volt pályázható

(6) A prioritáson belül a 4-5 számjegyű utak fejlesztésére szolgáló 2870 millió Ft-os keretből 1259 millió Ft-ot a 2011-2013-as időszakra csoportosítottak át, de dedikált keretként a későbbiekben nem jelent meg.

(7) Az ÉAOP közzétett kerete 100 millió Ft kerekítési különbözetet tartalmazott.

KIMUTATÁS
az LHH program keretében benyújtott és támogatásban részesült pályázatokról kistérségenként a 2010. december 31-i állapot szerint

millió Ft-ban

Régió/kistérség megnevezése	Benyújtott pályázatok			Támogatott pályázatok			Hatályos támogatási szerződéssel rendelkező pályázatok száma (db)	Lemondott, visszavont pályázatok száma (db)	Kifizetések 2010. december 31-ig	Befejezett projektek 2010. dec. 31-ig
	száma (db)	igényelt támogatás	projektek összköltsége	száma (db)	elnyert támogatás	projektek összköltsége				
Abaúj-Hegyközi	48	2 724,7	2 890,3	27	896,7	949,7	23	1	138,6	0
Bátonyterenyei	9	2 227,3	3 991,1	5	809,9	831,8	4	0	112,9	0
Bodrogi	30	1 956,9	2 106,8	21	1 475,0	1 539,7	19	0	160,1	0
Edelényi	65	3 802,1	4 052,8	37	2 373,4	2 497,8	29	0	166,8	0
Encsi	35	3 354,7	3 871,4	16	1 318,5	1 523,3	16	1	448,2	0
Hevesi	24	1 899,0	2 274,2	10	1 034,7	1 391,7	7	0	238,5	0
Mezőcsáti	18	2 048,2	2 140,3	10	1 043,3	1 132,4	10	0	87,7	0
Ózdi	43	4 280,9	6 492,0	33	2 787,2	3 957,8	23	0	393,4	0
Sárospataki	31	2 203,4	2 246,0	20	1 195,3	1 210,6	16	0	278,1	0
Szerencsi	27	2 043,4	2 170,7	16	1 208,5	1 285,3	14	0	105,0	0
Sziksói	35	2 616,8	2 825,5	14	1 308,0	1 413,4	12	0	126,5	0
Tokaji	21	1 696,7	1 799,2	16	1 104,1	1 200,8	12	0	116,6	0
Észak-Magyarország összesen	386	30 854,0	36 860,3	225	16 554,7	18 934,3	185	2	2 372,4	0
Csenger	17	1 722,6	1 929,7	12	1 485,1	1 661,7	8	0	170,7	0
Tiszafüred	30	2 448,9	2 701,2	15	1 448,1	1 588,9	11	1	78,6	0
Baktalórántháza	45	2 777,2	3 027,5	23	1 569,2	1 716,8	16	0	270,8	0
Mátészalka	37	3 816,6	4 653,8	16	1 692,7	2 182,0	12	1	148,5	0
Nyírbátor	27	2 212,7	2 975,6	17	1 717,3	2 303,3	10	0	466,2	2
Berettyóújfalu	49	2 789,1	3 044,2	29	1 695,0	1 915,0	19	3	168,7	0
Vásárosnamény	23	5 499,4	8 116,4	13	1 239,2	1 364,5	8	0	189,3	0
Fehérgyarmat	43	3 359,4	3 626,1	18	1 308,5	1 515,7	12	1	133,7	0
Észak-Alföld összesen	271	24 625,8	30 074,6	143	12 155,2	14 247,9	96	6	1 626,4	2
Bácsalmási	15	1 072,1	1 237,6	6	299,3	394,0	5	0	59,1	0
Jánoshalmi	25	1 276,6	1 425,2	15	945,8	1 036,9	12	0	56,8	0
Kisteleki	30	1 731,3	2 250,9	17	931,3	1 194,2	14	0	91,5	0
Mezőkovácsházai	44	3 203,2	3 892,0	29	2 246,5	2 562,2	24	1	484,6	0
Sarkadi	39	2 530,8	2 811,4	18	1 355,9	1 499,4	15	1	188,5	0
Dél-Alföld összesen	153	9 814,0	11 617,2	85	5 778,8	6 686,7	70	2	880,6	0

Régió/kistérség megnevezése	Benyújtott pályázatok			Támogatott pályázatok			Hatályos támogatási szerződéssel rendelkező pályázatok száma (db)	Lemondott, visszavont pályázatok száma (db)	Kifizetések 2010. december 31-ig	Befejezett projektek 2010. dec. 31-ig
	száma (db)	igényelt támogatás	projektek összköltsége	száma (db)	elnyert támogatás	projektek összköltsége				
Barcs	19	2 286,1	3 019,2	15	1 880,7	2 524,4	12	1	245,0	0
Csurgó	24	1 263,6	1 507,4	9	693,1	846,8	9	0	172,3	0
Kadarkút	32	2 043,1	2 308,0	15	1 151,4	1 397,8	14	3	171,0	0
Lengyeltóti	17	1 924,5	2 894,6	10	917,5	1 800,6	7	2	90,8	1
Sásd	27	1 887,2	2 187,9	17	746,2	947,5	16	0	144,2	1
Sellye	14	1 032,3	1 420,7	10	588,2	926,1	7	2	72,8	0
Szigetvár	34	3 051,8	3 798,4	19	1 340,8	1 771,9	17	0	325,3	3
Tamási	32	3 216,6	4 381,7	20	2 168,4	2 703,4	15	1	49,2	0
Dél-Dunántúl összesen	199	16 705,2	21 517,8	115	9 486,3	12 918,4	97	9	1 270,7	5
LHH térségek összesen	1 009	81 999,0	100 070,0	568	43 975,0	52 787,3	448	19	6 150,0	7
Dél-Dunántúl/Kaposvári	7	395,7	395,7	1	140,6	140,6	1	0	0,0	0
Dél-Dunántúl/Szekszárdi	1	60,0	60,0	1	60,0	60,0	1	0	21,0	0
Észak-Alföld/Debreceni	2	173,7	173,7	0	0,0	0,0	0	0	0,0	0
Észak-Magyarország (Kazincbarcikai)	1	80,0	80,0	1	75,1	75,1	1	0	26,3	0
Közép-Magyarország (Budapest)	2	298,2	298,2	0	0,0	0,0	0	0	0,0	0
Nincs megadva	18	2 671,5	2 671,5	5	1 102,8	1 102,8	4	0	96,5	0
Egyéb térségek összesen	31	3 679,1	3 679,1	8	1 378	1 378	7	0	144	0
LHH Programra kimutatott összesen	1 040	85 678,0	103 749,0	576	45 353,4	54 165,8	455	19	6 293,8	7

Forrás: Tanúsítvány az LHH komplex program végrehajtásáról kistérségek szerinti bontásban (NFÜ által Operatív programonként kitöltött tanúsítványok)

KIMUTATÁS

az LHH program keretében előzetesen megítélt és ténylegesen elnyert támogatásokról kistérségenként

millió Ft-ban

Régió/kistérség megnevezése	Kistérségek részére előzetesen jóváhagyott támogatás	2010. december 31-ig						2011. május 24-i állapot szerint	
		Benyújtott projektek igényelt támogatása	Megítélt támogatás	Aránya az előzetesen jóváhagyott támogatáshoz (%)	Aránya az igényelt támogatáshoz (%)	Kifizetett támogatás	Aránya a megítélt támogatáshoz (%)	Megítélt támogatás	Aránya az előzetesen jóváhagyott támogatáshoz (%)
Abaúj-Hegyközi	2 267,6	2 724,7	896,7	39,5	32,9	138,6	15,5	1 445,0	63,7
Bátonyterenyei	2 278,0	2 227,3	809,9	35,6	36,4	112,9	13,9	2 091,2	91,8
Bodrogközi	2 151,0	1 956,9	1 475,0	68,6	75,4	160,1	10,9	1 535,6	71,4
Edelényi	3 802,1	3 802,1	2 373,4	62,4	62,4	166,8	7,0	2 648,9	69,7
Encsi	3 132,0	3 354,7	1 318,5	42,1	39,3	448,2	34,0	2 191,1	70,0
Hevesi	2 711,7	1 899,0	1 034,7	38,2	54,5	238,5	23,0	1 353,4	49,9
Mezőcsáti	1 819,0	2 048,2	1 043,3	57,4	50,9	87,7	8,4	1 415,0	77,8
Ózdi	4 507,9	4 280,9	2 787,2	61,8	65,1	393,4	14,1	3 270,5	72,6
Sárospataki	2 453,0	2 203,4	1 195,3	48,7	54,2	278,1	23,3	1 485,7	60,6
Szerencsi	3 024,0	2 043,4	1 208,5	40,0	59,1	105,0	8,7	1 591,4	52,6
Sziksói	2 455,0	2 616,8	1 308,0	53,3	50,0	126,5	9,7	1 735,6	70,7
Tokaji	1 798,0	1 696,7	1 104,1	61,4	65,1	116,6	10,6	1 140,3	63,4
Észak-Magyarország összesen	32 399,3	30 854,0	16 554,7	51,1	53,7	2 372,4	14,3	21 903,7	67,6
Baktalórántháza	2 546,0	2 777,2	1 569,2	61,6	56,5	270,8	17,3	1 787,7	70,2
Berettyóújfalu	3 282,0	2 789,1	1 695,0	51,6	60,8	168,7	10,0	2 127,7	64,8
Csenger	1 759,1	1 722,6	1 485,1	84,4	86,2	170,7	11,5	1 485,1	84,4
Fehérgyarmat	3 537,6	3 359,4	1 308,5	37,0	39,0	133,7	10,2	1 701,2	48,1
Mátészalka	3 492,1	3 816,6	1 692,7	48,5	44,4	148,5	8,8	2 268,5	65,0
Nyírbátor	2 644,9	2 212,7	1 717,3	64,9	77,6	466,2	27,1	1 811,6	68,5
Tiszafüred	2 346,0	2 448,9	1 448,1	61,7	59,1	78,6	5,4	1 683,0	71,7
Vásárosnamény	2 677,7	5 499,4	1 239,2	46,3	22,5	189,3	15,3	1 289,2	48,1
Észak-Alföld összesen	22 285,4	24 625,8	12 155,2	54,5	49,4	1 626,4	13,4	14 153,9	63,5
Bácsalmási	1 862,9	1 072,1	299,3	16,1	27,9	59,1	19,7	444,3	23,8
Jánoshalmi	1 765,0	1 276,6	945,8	53,6	74,1	56,8	6,0	945,8	53,6
Kisteleki	1 816,9	1 731,3	931,3	51,3	53,8	91,5	9,8	1 021,3	56,2
Mezőkovácsházai	3 277,6	3 203,2	2 246,5	68,5	70,1	484,6	21,6	2 256,2	68,8
Sarkadi	2 629,7	2 530,8	1 355,9	51,6	53,6	188,5	13,9	1 501,3	57,1
Dél-Alföld összesen	11 352,1	9 814,0	5 778,8	50,9	58,9	880,6	15,2	6 168,8	54,3
Barcs	2 570,3	2 286,1	1 880,7	73,2	82,3	245,0	13,0	1 900,1	73,9
Csurgó	1 732,1	1 263,6	693,1	40,0	54,9	172,3	24,9	934,1	53,9

Régió/kistérség megnevezése	Kistérségek részére előzetesen jóváhagyott támogatás	2010. december 31-ig						2011. május 24-i állapot szerint	
		Benyújtott projektek igényelt támogatása	Megítélt támogatás	Aránya az előzetesen jóváhagyott támogatáshoz (%)	Aránya az igényelt támogatáshoz (%)	Kifizetett támogatás	Aránya a megítélt támogatáshoz (%)	Megítélt támogatás	Aránya az előzetesen jóváhagyott támogatáshoz (%)
Kadarkút	1 953,5	2 043,1	1 151,4	58,9	56,4	171,0	14,9	1 247,6	63,9
Lengyeltóti	1 468,0	1 924,5	917,5	62,5	47,7	90,8	9,9	917,5	62,5
Sásd	1 973,5	1 887,2	746,2	37,8	39,5	144,2	19,3	839,8	42,6
Sellye	2 098,0	1 032,3	588,2	28,0	57,0	72,8	12,4	616,0	29,4
Szigetvár	3 117,8	3 051,8	1 340,8	43,0	43,9	325,3	24,3	1 936,2	62,1
Tamási	3 216,0	3 216,6	2 168,4	67,4	67,4	49,2	2,3	2 482,6	77,2
Dél-Dunántúl összesen	18 129,2	16 705,2	9 486,3	52,3	56,8	1 270,7	13,4	10 873,9	60,0
LHH térségek összesen	84 166,0	81 999,0	43 975,0	52,2	53,6	6 150,0	14,0	53 100,3	63,1
Dél-Dunántúl/Kaposvári		395,7	140,6		35,5	0,0	0,0	140,6	
Dél-Dunántúl/Szekszárdi		60,0	60,0		100,0	21,0	35,0	60,0	
Észak-Alföld/Debreceni		173,7	0,0		0,0	0,0		0,0	
Észak-Magyarország (Kazincbarcikai)		80,0	75,1		93,8	26,3	35,0	75,1	
Közép-Magyarország (Budapest)		298,2	0,0		0,0	0,0		0,0	
Nincs megadva		2 671,5	1 102,8		41,3	96,5	8,8	1 174,6	
Egyéb térségek összesen		3 679,1	1 378		37,5	144	10,4	1 450,3	
LHH Programra kimutatott összesen	84166	85 678,0	45 353,4	53,9	52,9	6 293,8	13,9	54 550,5	64,8

Forrás: Tanúsítvány az LHH komplex program végrehajtásáról kistérségek szerinti bontásban (NFÜ által Operatív programonként kitöltött tanúsítványok)

KIMUTATÁS

az LHH program keretében benyújtott és támogatásban részesült pályázatokról operatív programonként, prioritásonként a 2010. december 31-i állapot szerint

millió Ft-ban

Operatív program/Prioritás száma, megnevezése		Benyújtott pályázatok			Támogatott pályázatok			Hatályos támogatási szerződéssel rendelkező pályázatok (db)	Lemondott, visszavont pályázatok száma (db)	Kifizetések 2010. december 31-ig	Befejezett projektek száma 2010. dec. 31-ig (db)
		száma (db)	igényelt támogatás	projektek összköltsége	száma (db)	elnyert támogatás	projektek összköltsége				
DAOP 1. Prioritás	Regionális gazdaságfejlesztés	33	1 989,3	3 433,0	12	792,1	1 426,8	9	0	113,8	0
DAOP 3. Prioritás	Közlekedési infrastruktúrafejlesztés	22	1 594,3	1 690,8	17	1 376,7	1 458,3	11	0	3,0	0
DAOP 4. Prioritás	Humán infrastruktúrafejlesztés	40	2 580,4	2 735,5	27	1 867,7	1 982,3	26	0	456,7	0
DAOP 5. Prioritás	Térségfejlesztési akciók	3	809,8	917,6	2	539,3	616,4	0	0	0,0	0
DAOP összesen		98	6 973,8	8 776,9	58	4 575,8	5 483,8	46	0	573,5	0
DDOP 1. Prioritás	Városi térségek fejlesztésére alapozott versenyképes gazdaság megteremtése	67	4 693,3	8 927,1	45	3 432,0	6 527,9	35	5	411,4	5
DDOP 3. Prioritás	Humán közszolgáltatások fejlesztése	5	1 587,7	1 679,5	4	1 093,6	1 155,3	0	2	21,8	0
DDOP 4. Prioritás	Integrált városfejlesztési akciók támogatása	4	1 114,1	1 355,7	3	774,1	987,3	2	1	55,4	0
DDOP 5. Prioritás	Az elérhetőség javítása és környezetfejlesztés	36	2 872,5	3 118,0	15	1 161,3	1 222,6	15	0	89,7	0
DDOP összesen		112	10 267,6	15 080,3	67	6 461,0	9 893,1	52	8	578,3	5
EAOP 1. Prioritás	Regionális gazdaságfejlesztés	38	5 320,7	8 459,7	17	946,1	1 859,3	5	0	153,5	0
EAOP 3. Prioritás	Közlekedési feltételek javítása	50	4 152,7	5 366,4	28	2 442,2	2 643,8	13	0	0,0	0
EAOP 4. Prioritás	Humán infrastruktúra fejlesztések	62	5 493,0	5 961,1	41	3 947,3	4 322,3	31	1	589,6	2
EAOP 5. Prioritás	Város- és térségfejlesztés	8	2 403,0	3 019,0	6	2 096,6	2 699,5	6	0	227,3	0
EAOP összesen		158	17 369,4	22 806,2	92	9 432,2	11 524,9	55	1	970,4	2
ÉMOP 1. Prioritás	Versenyképes helyi gazdaság megteremtése	51	4 042,1	8 917,5	22	1 560,2	3 211,1	11	0	111,0	0
ÉMOP 3. Prioritás	Településfejlesztés	154	9 315,3	10 011,3	104	5 111,7	5 541,7	86	0	379,5	0
ÉMOP 4. Prioritás	Humán közösségi infrastruktúra fejlesztése	72	6 153,6	6 588,6	46	4 646,6	4 945,3	44	0	691,6	0
ÉMOP 5. Prioritás	Térségi közlekedés fejlesztése	0	0,0	0,0	0	0,0	0,0	0	0	0,0	0
ÉMOP összesen		277	19 511,0	25 517,4	172	11 318,5	13 698,1	141	0	1 182,1	0
ROP Összesen		645	54 121,8	72 180,8	389	31 787,5	40 599,9	294	9	3 304,3	7
TÁMOP 3. Prioritás	Minőségi oktatás	79	6 173,1	6 173,1	49	3 047,1	3 047,1	48	2	1 017,2	0
TÁMOP 5. Prioritás	Társadalmi befogadás, részvétel erősítése	204	16 528,5	16 528,5	100	8 052,7	8 052,7	75	7	1 203,0	0
TÁMOP 6. Prioritás	Egészségmegőrzés és egészségügyi humánerőforrás fejlesztés	63	4 034,9	4 034,9	5	205,9	205,9	5	0	72,0	0
TÁMOP összesen		346	26 736,5	26 736,5	154	11 305,7	11 305,7	128	9	2 292,2	0
TIOP 1. Prioritás	Oktatási infrastruktúra fejlesztés	26	941,1	941,1	25	908,1	908,1	25	1	267,8	0
TIOP 3. Prioritás	A munkaerő-piaci részvételt és a társadalmi befogadást támogató infrastruktúra fejlesztése	23	3 878,6	3 890,6	8	1 352,1	1 352,1	8	0	429,5	0
TIOP összesen		49	4 819,7	4 831,7	33	2 260,2	2 260,2	33	1	697,3	0
HEP összesen		395	31 556,2	31 568,2	187	13 565,9	13 565,9	161	10	2 989,5	0
LHH program mindösszesen		1 040	85 678,0	103 749,0	576	45 353,4	54 165,8	455	19	6 293,8	7

Forrás: Tanúsítvány az LHH komplex felzárkóztató program végrehajtásáról programok szerinti bontásban (NFÜ, operatív programonként kitöltött tanúsítványok)

KIMUTATÁS

az LHH program keretében előzetesen megítélt és ténylegesen elnyert támogatásokról operatív programonként, prioritásonként

millió Ft-ban

Operatív program/Prioritás száma, megnevezése	Kistérségek részére előzetesen jóváhagyott projektek támogatási összege	2010. december 31-ig						2011. május 20.				
		Benyújtott projektek igényelt támogatása	Megítélt támogatás	Aránya az előzetesen jóváhagyott támogatáshoz (%)	Aránya az igényelt támogatáshoz (%)	Kifizetett támogatás	Aránya a megítélt támogatáshoz	Megítélt támogatás	Aránya az előzetesen jóváhagyott támogatáshoz (%)	Kifizetett támogatás	Aránya a megítélt támogatáshoz (%)	
DAOP 1. Prioritás	Regionális gazdaságfejlesztés	2 700	1 989,3	792,1	29,3	39,8	113,8	14,4	925,6	34,28%	254,4	27,48%
DAOP 3. Prioritás	Közlekedési infrastruktúrafejlesztés	1 678	1 594,3	1 376,7	82,0	86,4	3,0	0,2	1376,7	82,04%	28,4	2,06%
DAOP 4. Prioritás	Humán infrastruktúrafejlesztés	2 833	2 580,4	1 867,7	65,9	72,4	456,7	24,5	1982,3	69,98%	820,7	41,40%
DAOP 5. Prioritás	Térségfejlesztési akciók	800	809,8	539,3	67,4	66,6	0,0	0,0	539,3	67,41%		0,00%
DAOP összesen		8 011	6 973,8	4 575,8	57,1	65,6	573,5	12,5	4823,9	60,22%	1103,5	22,88%
DDOP 1. Prioritás	Városi térségek fejlesztésére alapozott versenyképes gazdaság megteremtése	4 293	4 693,3	3 432,0	79,9	73,1	411,4	12,0	3468,0	80,78%	1007,9	29,06%
DDOP 3. Prioritás	Humán szolgáltatások fejlesztése	1 598	1 587,7	1 093,6	68,5	68,9	21,8	2,0	1093,6	68,46%	21,8	1,99%
DDOP 4. Prioritás	Integrált városfejlesztési akciók támogatása	1 807	1 114,1	774,1	42,9	69,5	55,4	7,2	1074,1	59,46%	88,3	8,22%
DDOP 5. Prioritás	Az elérhetőség javítása és környezetfejlesztés	3 023	2 872,5	1 161,3	38,4	40,4	89,7	7,7	2058,6	68,10%	263,6	12,80%
DDOP összesen		10 720	10 267,6	6 461,0	60,3	62,9	578,3	9,0	7694,3	71,77%	1381,6	17,96%
EAOP 1. Prioritás	Regionális gazdaságfejlesztés	1 900	5 320,7	946,1	49,8	17,8	153,5	16,2	1359,5	71,55%	493,2	36,28%
EAOP 3. Prioritás	Közlekedési feltételek javítása	4 431	4 152,7	2 442,2	55,1	58,8	0,0	0,0	2963,3	66,88%	248,00	8,37%
EAOP 4. Prioritás	Humán infrastruktúra fejlesztés	5 175	5 493,0	3 947,3	76,3	71,9	589,6	14,9	4199,9	81,15%	1299,1	30,93%
EAOP 5. Prioritás	Város- és térségfejlesztés	2 820	2 403,0	2 096,6	74,3	87,2	227,3	10,8	2220,9	78,75%	359,5	16,19%
EAOP összesen		14 327	17 369,4	9 432,2	65,8	54,3	970,4	10,3	10743,6	74,99%	2399,8	22,34%
ÉMOP 1. Prioritás	Versenyképes helyi gazdaság megteremtése	5 036	4 042,1	1 560,2	31,0	38,6	111,0	7,1	4266,4	84,72%	1089,7	25,54%
ÉMOP 3. Prioritás	Településfejlesztés	9 491	9 315,3	5 111,7	53,9	54,9	379,5	7,4	6358,1	66,99%	1164,2	18,31%
ÉMOP 4. Prioritás	Humán közösségi infrastruktúra fejlesztése	6 706	6 153,6	4 646,6	69,3	75,5	691,6	14,9	4631,6	69,06%	1385,5	29,91%
ÉMOP 5. Prioritás	Térségi közlekedés fejlesztése		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0		0	
EMOP összesen		21 233	19 511,0	11 318,5	53,3	58,0	1 182,1	10,4	15256,1	71,85%	3639,4	23,86%
ROP Összesen		54 291	54 121,8	31 787,5	58,6	58,7	3 304,3	10,4	38517,9	70,95%	8524,3	22,13%
TÁMOP 3. Prioritás	Minőségi oktatás	6 341	6 173,1	3 047,1	48,1	49,4	1 017,2	33,4	3923,7	61,88%	1048	26,71%
TÁMOP 5. Prioritás	Társadalmi befogadás, részvétel erősítése	15 007	16 528,5	8 052,7	53,7	48,7	1 203,0	14,9	8668,1	57,76%	2607,4	30,08%
TÁMOP 6. Prioritás	Egészségmegőrzés és egészségügyi humán erőforrás fejlesztés	4 070	4 034,9	205,9	5,1	5,1	72,0	35,0	831,9	20,44%	78,9	9,48%
TÁMOP összesen		25 418	26 736,5	11 305,7	44,5	42,3	2 292,2	20,3	13423,7	52,81%	3734,3	27,82%
TIOP 1. Prioritás	Oktatási infrastruktúra fejlesztés	1 446	941,1	908,1	62,8	96,5	267,8	29,5	908,1	62,81%	342,7	37,74%
TIOP 3. Prioritás	A munkaerő-piaci részvételt és a társadalmi befogadást támogató infrastruktúra fejlesztése	3 012	3 878,6	1 352,1	44,9	34,9	429,5	31,8	1700,8	56,48%	508,6	29,90%
TIOP összesen		4 457	4 819,7	2 260,2	50,7	46,9	697,3	30,9	2608,9	58,53%	851,3	32,63%
HLP összesen		29 875	31 556,2	13 565,9	45,4	43,0	2 989,5	22,0	16032,6	53,67%	4585,6	28,60%
LHH program mindösszesen		84 166	85 678,0	45 353,4	53,9	52,9	6 293,8	13,9	54 550,5	64,81%	13109,9	24,03%

*Forrás: Tanúsítvány az LHH komplex felzárkóztató program végrehajtásáról programok szerinti bontásban (NFÜ, Operatív programonként kitöltött tanúsítványok)

Kimutatás
az előzetesen jóváhagyott LHH projektek 2011. I. negyedévi állapotáról kistérségenként

millió Ft-ban

LHH kistérségek	Kistérségi keret (tartalék nélkül)	Módosított keret	Előzetesen jóváhagyott támogatás	Ebből							
				Ténylegesen jóváhagyott támogatás	Folyamatban lévő	Jóváhagyott támogatás és folyamatban lévő döntés együtt	lemorzsolódás				Nem felhasználható támogatás
							Az intézményrendszer nem írta ki a pályázatot	A projekt gazda nem nyújtotta be a projektet	Az intézményrendszer csökkentette a támogatást	Az intézményrendszer elutasította a pályázatot	
Abaúj-Hegyközi	2 365	2 365	2 267,6	1 181,5	447,5	1 629,0	57,9	0,0	307,7	273,0	580,7
Bátonyterenyei	2 278	2 278	2 278,0	1 844,6	300,0	2 144,6	0,0	0,0	133,4	0,0	133,4
Bodrogközi	2 158	2 158	2 151,0	1 534,7	71,9	1 606,6	150,4	26,6	156,8	210,6	394,0
Edelényi	3 973	3 973	3 802,1	2 394,3	583,6	2 977,9	28,0	392,0	235,2	169,0	796,2
Encsi	3 105	3 105	3 132,0	1 337,2	847,0	2 184,2	248,1	300,0	319,7	80,0	699,7
Hevesi	2 721	2 721	2 711,7	1 164,7	413,1	1 577,8	200,0	195,3	-240,4	979,0	933,9
Mezőcsáti	1 733	1 733	1 819,0	1 043,3	584,0	1 627,3	0,0	105,0	6,7	80,0	191,7
Ózdi	4 348	4 348	4 507,9	3 265,5	362,2	3 627,7	160,0	265,0	305,2	150,0	720,2
Sárospataki	2 383	2 383	2 453,0	1 195,3	830,5	2 025,8	41,5	187,0	57,7	141,0	385,7
Szerencsi	3 024	3 024	3 024,0	1 208,5	1 362,8	2 571,3	118,2	231,0	36,5	67,0	334,5
Szikszói	2 455	2 455	2 455,0	1 533,6	249,3	1 782,9	17,7	317,0	137,4	200,0	654,4
Tokaji	1 798	1 798	1 798,0	1 068,4	534,0	1 602,4	41,3	0,0	137,7	16,6	154,3
Észak-Magyarország összesen	32 341	32 341	32 399,3	18 771,6	6 585,9	25 357,5	1 063,1	2 018,9	1 593,6	2 366,2	5 978,7
Baktalórántházi	2 476	2 476	2 546,0	1 602,6	242,6	1 845,2	267,3	239,0	107,5	87,0	433,5
Berettyóújfalui	3 282	3 282	3 282,0	1 782,8	502,5	2 285,3	96,7	696,5	51,4	152,1	900,0
Csengeri	1 643	1 759	1 759,1	1 485,2	90,0	1 575,2	0,0	81,2	56,7	46,0	183,9
Fehérgyarmati	3 700	3 700	3 537,6	1 299,0	1 331,6	2 630,6	250,0	385,4	23,4	248,2	657,0
Mátészalkai	3 502	3 502	3 492,1	1 679,0	1 029,9	2 708,9	150,0	192,0	31,5	409,7	633,2
Nyírbátori	2 747	2 747	2 644,9	1 761,6	292,3	2 053,9	392,7	92,3	75,0	31,0	198,3
Tiszafüredi	2 346	2 346	2 346,0	1 570,4	428,8	1 999,2	51,0	180,0	115,8	0,0	295,8
Vásárosnaményi	2 678	2 678	2 677,7	1 239,2	458,6	1 697,8	0,0	803,0	148,9	28,0	979,9
Észak-Alföld összesen	22 374	22 490	22 285,4	12 419,8	4 376,3	16 796,1	1 207,7	2 669,4	610,2	1 002,0	4 281,6
Bácsalmási	1 814	1 840	1 862,9	214,5	442,5	657,0	60,9	994,5	100,5	50,0	1 145,0
Jánoshalmi	1 534	1 780	1 765,0	1 014,8	50,0	1 064,8	110,4	428,0	33,8	128,0	589,8
Kisteleki	1 724	1 724	1 816,9	867,0	315,7	1 182,7	115,9	232,0	143,4	142,9	518,3
Mezőkovácsházai	3 208	3 455	3 277,6	2 281,5	258,3	2 539,8	0,0	260,3	279,5	198,0	737,8
Sarkadi	2 207	2 631	2 629,7	1 493,6	769,4	2 263,0	44,3	0,0	322,4	0,0	322,4
Dél-Alföld összesen	10 487	11 430	11 352,1	5 871,4	1 835,9	7 707,3	331,5	1 914,8	879,6	518,9	3 313,3
Barcsi	2 169	2 428	2 570,3	1 530,2	572,0	2 102,2	0,0	268,0	38,1	162,0	468,1
Csurgói	1 727	1 792	1 732,1	934,0	95,0	1 029,0	215,1	0,0	488,0	0,0	488,0
Kadarkúti	1 957	1 957	1 953,5	1 315,9	309,0	1 624,9	95,0	0,0	169,6	64,0	233,6
Lengyeltóti	1 313	1 396	1 468,0	817,5	460,0	1 277,5	78,0	74,5	38,0	0,0	112,5
Sásdi	1 890	1 890	1 973,5	700,3	671,0	1 371,3	69,5	357,0	153,7	22,0	532,7
Sellyei	2 098	2 098	2 098,0	588,2	689,0	1 277,2	245,3	95,5	287,4	192,6	575,5
Szigetvári	2 785	3 118	3 117,8	1 936,2	380,0	2 316,2	82,6	409,2	91,8	218,0	719,0
Tamási	2 760	3 125	3 216,0	1 511,2	934,8	2 446,0	366,9	100,0	195,1	108,0	403,1
Dél-Dunántúl összesen	16 699	17 803	18 129,2	9 333,5	4 110,8	13 444,3	1 152,4	1 304,2	1 461,7	766,6	3 532,5
Mindösszesen	81 901	84 064	84 166,0	46 396,3	16 908,9	63 305,2	3 754,7	7 907,3	4 545,1	4 653,7	17 106,1

Forrás: A helyszíni ellenőrzés ideje alatt az NFÜ KOR IH által készített projektenkénti nyilvántartás.

Megjegyzés: A lekérdezés módszere miatt a véglegesen jóváhagyott támogatás nem tartalmazza a kétfordulós pályázatok első fordulón túljutott projektjeit és a támogatási döntést követően visszalépett projekteket.

Kimutatás
az előzetesen jóváhagyott LHH projektek 2011. I. negyedévi állapotáról kistérségenként

adatok %-ban

LHH kistérségek	Előzetesen jóváhagyott támogatás	Ebből								
		Ténylegesen jóváhagyott támogatás az előzetesen jóváhagyott %-ában	Folyamatban lévő	Jóváhagyott támogatás és folyamatban lévő döntés együtt	lemerzsolódás					
					Az intézményrendszer nem írta ki a pályázatot	A projekt gazda nem nyújtotta be a projektet	Az intézményrendszer csökkentette a támogatást	Az intézményrendszer elutasította a pályázatot	Nem felhasználható támogatás	
Abaúj-Hegyközi	100,0	52,1	19,7	71,8	2,6	0,0	13,6	12,0	25,6	
Bátonyterenyei	100,0	81,0	13,2	94,1	0,0	0,0	5,9	0,0	5,9	
Bodroközi	100,0	71,3	3,3	74,7	7,0	1,2	7,3	9,8	18,3	
Edelényi	100,0	63,0	15,3	78,3	0,7	10,3	6,2	4,4	20,9	
Encsi	100,0	42,7	27,0	69,7	7,9	9,6	10,2	2,6	22,3	
Hevesi	100,0	43,0	15,2	58,2	7,4	7,2	-8,9	36,1	34,4	
Mezőcsáti	100,0	57,4	32,1	89,5	0,0	5,8	0,4	4,4	10,5	
Ózdi	100,0	72,4	8,0	80,5	3,5	5,9	6,8	3,3	16,0	
Sárospataki	100,0	48,7	33,9	82,6	1,7	7,6	2,4	5,7	15,7	
Szerencsi	100,0	40,0	45,1	85,0	3,9	7,6	1,2	2,2	11,1	
Szikszói	100,0	62,5	10,2	72,6	0,7	12,9	5,6	8,1	26,7	
Tokaji	100,0	59,4	29,7	89,1	2,3	0,0	7,7	0,9	8,6	
Észak-Magyarország összesen	100,0	57,9	20,3	78,3	3,3	6,2	4,9	7,3	18,5	
Baktalórántházi	100,0	62,9	9,5	72,5	10,5	9,4	4,2	3,4	17,0	
Berettyóújfalui	100,0	54,3	15,3	69,6	2,9	21,2	1,6	4,6	27,4	
Csengeri	100,0	84,4	5,1	89,5	0,0	4,6	3,2	2,6	10,5	
Fehérgyarmati	100,0	36,7	37,6	74,4	7,1	10,9	0,7	7,0	18,6	
Mátészalkai	100,0	48,1	29,5	77,6	4,3	5,5	0,9	11,7	18,1	
Nyírbátori	100,0	66,6	11,1	77,7	14,8	3,5	2,8	1,2	7,5	
Tiszafüredi	100,0	66,9	18,3	85,2	2,2	7,7	4,9	0,0	12,6	
Vásárosnaményi	100,0	46,3	17,1	63,4	0,0	30,0	5,6	1,0	36,6	
Észak-Alföld összesen	100,0	55,7	19,6	75,4	5,4	12,0	2,7	4,5	19,2	
Bácsalmási	100,0	11,5	23,8	35,3	3,3	53,4	5,4	2,7	61,5	
Jánoshalmi	100,0	57,5	2,8	60,3	6,3	24,2	1,9	7,3	33,4	
Kisteleki	100,0	47,7	17,4	65,1	6,4	12,8	7,9	7,9	28,5	
Mezőkovácsházai	100,0	69,6	7,9	77,5	0,0	7,9	8,5	6,0	22,5	
Sarkadi	100,0	56,8	29,3	86,1	1,7	0,0	12,3	0,0	12,3	
Dél-Alföld összesen	100,0	51,7	16,2	67,9	2,9	16,9	7,7	4,6	29,2	
Barcsi	100,0	59,5	22,3	81,8	0,0	10,4	1,5	6,3	18,2	
Csurgói	100,0	53,9	5,5	59,4	12,4	0,0	28,2	0,0	28,2	
Kadarkúti	100,0	67,4	15,8	83,2	4,9	0,0	8,7	3,3	12,0	
Lengyeltóti	100,0	55,7	31,3	87,0	5,3	5,1	2,6	0,0	7,7	
Sásdi	100,0	35,5	34,0	69,5	3,5	18,1	7,8	1,1	27,0	
Sellyei	100,0	28,0	32,8	60,9	11,7	4,6	13,7	9,2	27,4	
Szigetvári	100,0	62,1	12,2	74,3	2,6	13,1	2,9	7,0	23,1	
Tamási	100,0	47,0	29,1	76,1	11,4	3,1	6,1	3,4	12,5	
Dél-Dunántúl összesen	100,0	51,5	22,7	74,2	6,4	7,2	8,1	4,2	19,5	
Mindösszesen	100,0	55,1	20,1	75,2	4,5	9,4	5,4	5,5	20,3	

Forrás: A helyszíni ellenőrzés ideje alatt az NFÜ KOR IH által készített projektenkénti nyilvántartás.

Megjegyzés: A lekérdezés módszere miatt a véglegesen jóváhagyott támogatás nem tartalmazza a kétfordulós pályázatok első fordulón túljutott projektjeit és a támogatási döntést követően visszalépett projekteket.

KIMUTATÁS

a hátrányos helyzetű térségeket, településeket előnyben részesítő pályázatokról

millió Ft-ban

Operatív program	Pályázati konstrukcióban meghirdetett rendelkezésre álló forrás (2007-2010)	Benyújtott pályázatok			Támogatott pályázatok			Támogatott / benyújtott pályázatok aránya (%)		Szerződött projektek száma (db)	Szerződött / támogatott projektek aránya (%)	Kifizetések 2010. december 31-ig
		száma (db)	igényelt támogatás	projektek összköltsége	száma (db)	elnyert támogatás	projektek összköltsége	száma	elnyert támogatás			
Az LHH komplex programon kívüli, leghátrányosabb helyzetű kistérségek részére meghirdetett pályázatok												
TÁMOP	9 986	246	31 474,5	31 521,8	76	6 430,3	6 454,3	30,9	20,4	35	46,1	1 354,6
Ebből LHH 33		178	25 302,9	25 350,2	58	5 484,1	5 508,2	32,6	21,7	21	36,2	998,5
GOP	56 955,3	369	48 581,9	117 290,9	225	31 693,1	78 852,8	61,0	65,2			9 821,0
Ebből LHH 33		308	43 598,8	100 454,6	192	28 483,0	67 595,8	62,3	65,3			8 635,8
A hátrányos helyzetű térségeket előnyben részesítő pályázati kiírások												
ROP	285 148,9	3 637	436 446,6	707 413,1	1 808	251 854,1	371 986,1	49,7	57,7	1 711	94,6	111 175,7
Ebből LHH 47		1 268	151 091,1	208 453,2	648	93 548,3	116 388,7	51,1	61,9	620	95,7	47 584,8
Ebből LHH 33		799	98 078,9	139 672,4	408	61 307,6	77 156,8	51,1	62,5	387	94,9	31 949,9
TÁMOP	45 667,0	2 492	115 197,3	103 925,4	936	47 364,2	47 406,2	37,6	41,1	924	98,7	26 713,1
Ebből LHH 47		558	23 615,0	23 696,3	189	8 009,9	8 018,8	33,9	33,9	185	97,9	4 362,1
Ebből LHH 33		369	15 853,7	14 729,4	114	4 989,8	4 993,1	30,9	31,5	112	98,2	2 911,6
TIOP	96 951,6	582	124 162,0	113 631,3	298	74 007,0	80 675,0	51,2	59,6	238	79,9	37 387,5
Ebből LHH 47		108	26 808,9	24 174,0	52	18 430,4	19 241,1	48,1	68,7	48	92,3	11 557,7
Ebből LHH 33		63	17 766,0	15 621,5	35	12 269,2	12 815,5	55,6	69,1	33	94,3	8 033,8
GOP	205 429,7	12 305	272 680,5	782 295,0	7 662	164 358,7	486 248,3	62,3	60,3	7 515	98,1	77 073,9
Ebből LHH 47		397	52 642,9	125 468,6	222	30 445,8	70 615,5	55,9	57,8	198	89,2	9 821,0
Ebből LHH 33		336	47 659,7	108 632,3	197	28 131,4	62 920,2	58,6	59,0	173	87,8	8 635,8
Mindösszesen	633 197,2	19 016	948 486,5	1 707 264,7	10 704	537 584,0	986 315,6	56,3	56,7	10 388	97,0	252 350,2
Ebből LHH 47		2 331	254 157,8	381 792,2	1 111	150 434,4	214 264,1	47,7	59,2	1 051	94,6	73 325,5
Ebből LHH 33		1 567	179 358,3	278 655,5	754	106 698,0	157 885,5	48,1	59,5	705	93,5	51 531,1

Forrás: NFÜ ROP IH, HEP IH és GFP IH által készített tanúsítványok

KIMUTATÁS

a leghátrányosabb helyzetű térségek felzárkóztatására előirányzott keretek felhasználásáról

millió Ft-ban

Év	Előirányzat	Benyújtott pályázatok			Támogatott pályázatok (lemondás, visszavonás után)			Támogatott pályázatok aránya (%)	Megítélt támogatás		Ténylegesen igénybevett támogatás összege	Igénybevett támogatás az előirányzat %-ában
		száma (db)	igényelt támogatás összege	projekt összköltsége	száma (db)	megítélt támogatás összege	projektek összköltsége		az igényelt támogatás %-ában	az előirányzat %-ában		
2006	9 000	1 278	22 733	31 458	842	8 989	16 110	65,9	39,5	99,9	8 842	98,2
2007	5 800	1 016	14 577	16 302	684	5 755	7 040	67,3	39,5	99,2	5 754	99,2
2008	5 800	729	7 885	9 212	646	5 738	7 074	88,6	72,8	98,9	5 726	98,7
2009	5 850	819	9 667	11 198	737	5 679	6 749	90,0	58,7	97,1	5 637	96,4
Összesen	26 450	3 842	54 862	68 170	2 909	26 161	36 973	75,7	47,7	98,9	25 959	98,1

Forrás: megyei területfejlesztési tanácsok és regionális fejlesztési tanácsok által kitöltött tanúsítványok

KIMUTATÁS

a leghátrányosabb helyzetű térségek felzárkóztatására előirányzott keretek felhasználási céljairól

Év	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	
2006	a helyi önkormányzatok alapfeladatainak ellátása között meglévő színvonalbeli különbségek csökkentése érdekében bel- és külterületi termelő infrastruktúráis fejlesztések	a kistérségben élők életminőségének javítása érdekében humán infrastruktúráis fejlesztések	a kistérségekben élő emberek esélyegyenlősége között meglévő különbségek csökkentése érdekében						közösségi terek kialakítását szolgáló fejlesztések	innovációs központ vagy ipari terület kialakítását szolgáló beruházások
			kedvezőtlen teleszerű lakóközrtekben a termelő infrastruktúráis beruházások	önkormányzati tulajdonú középületek akadály mentesítését szolgáló beruházások	automata lélegeztetővel ellátott életmentő készülékek beszerzését szolgáló beruházások	falugondnoki hálózat fejlesztését szolgáló beruházások	tanyagondnoki hálózat fejlesztését szolgáló beruházások			
2007	a helyi önkormányzatok alapfeladatainak ellátása között meglévő színvonalbeli különbségek csökkentése érdekében bel- és külterületen megvalósuló humán, illetve termelő infrastruktúra fejlesztések	a kistérségben élők életminőségének javítása érdekében humán infrastruktúráis fejlesztések	a kistérségekben élő emberek esélyegyenlősége között meglévő különbségek csökkentése érdekében						közösségi terek kialakítását szolgáló fejlesztések	innovációs központ vagy ipari terület kialakítását szolgáló beruházások
			kedvezőtlen teleszerű lakóközrtekben a termelő infrastruktúráis beruházások	önkormányzati tulajdonú középületek akadály mentesítését szolgáló beruházások	automata lélegeztetővel ellátott életmentő készülékek beszerzését szolgáló beruházások	falugondnoki hálózat fejlesztését szolgáló beruházások	tanyagondnoki hálózat fejlesztését szolgáló beruházások			
2008	a helyi önkormányzatok alapfeladatainak ellátása között meglévő színvonalbeli különbségek csökkentése érdekében a bel- és külterületen megvalósuló humán- infrastruktúra, illetve termelő infrastruktúra fejlesztések, kivéve belterületi szilárd burkolatú közút	közműves ivóvíz-ellátás fejlesztése, meglévő létesítmények rekonstrukciója az ivóvíz minőségi követelményeiről és az ellenőrzés rendjéről szóló 201/2001. Korm. rendelet 6. sz. mellékletében nem szereplő, illetve ivóvízminőség-javítási fejlesztésre nem költ	a turizmushoz, a környezet- és a természetvédelemhez, a sporttevékenység gyakorlása infrastruktúráis feltételrendszerének megteremtéséhez, valamint a szociális foglalkoztatáshoz kapcsolódó önkormányzati fejlesztések	helyi piacok, vásárcsarnokok fejlesztése, bővítése	teleházak kialakítását szolgáló fejlesztések	a helyi gazdaságfejlesztéssel összefüggő, a régió pályázati felhívásában meghatározott fejlesztési célok, amelyek igazolható módon európai uniós forrásból támogatásban nem részesülhetnek				
2009	a helyi önkormányzatok alapfeladatainak ellátása között meglévő színvonalbeli különbségek csökkentése érdekében a bel- és külterületen megvalósuló infrastruktúra fejlesztések, kivéve a TEUT keretében támogatható tevékenységeket	közműves ivóvíz-ellátás fejlesztés, meglévő létesítmények rekonstrukciója az ivóvíz minőségi követelményeiről és az ellenőrzés rendjéről szóló 201/2001. (X. 25.) Korm. rendelet 6. számú mellékletében nem szereplő, illetve ivóvízminőség-javítási fejlesztés	a turizmushoz, a környezet- és a természetvédelemhez, a sporttevékenység gyakorlása infrastruktúráis feltételrendszerének megteremtéséhez és idegenforgalmi jelentőségű rendezvényekhez kapcsolódó önkormányzati fejlesztések	helyi piacok, vásárcsarnokok fejlesztése, bővítése	korszerű információ-technológiával felszerelt közösségi hozzáférési pontok kialakítását szolgáló fejlesztések	szociális földprogram megvalósítása, a program keretében megtermelt termékek piacra jutásához kapcsolódó fejlesztési költségeket is beleértve	a helyi gazdaságfejlesztéssel összefüggő, a régió pályázati felhívásában meghatározott fejlesztési célok, amelyek igazolható módon európai uniós forrásból támogatásban nem részesülhetnek	egészség- fejlesztéshez kapcsolódó infrastruktúráis fejlesztések	önkormányzati fejlesztésekhez kapcsolódó közcélú foglalkoztatás anyag és eszközbeszerzése	

Tanúsítvány
a bölcsődék és közoktatási intézmények infrastrukturális fejlesztéseinek alakulásáról

millió Ft-ban

Év	Rendelkezésre álló költségvetési előirányzat	Benyújtott pályázatok			Támogatott pályázatok (lemondás, visszavonás után)			Ténylegesen igénybevevett támogatás	Igénybevevett támogatás felhasználási arányai (%)			
		száma (db)	igényelt támogatás	projekt összköltsége	száma (db)	biztosított támogatás	projektek összköltsége		bölcsőde	óvoda	iskola	közösségi busz
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Támogatások összesen												
2008.	1600	238	9 170	n.a.	128	1 600	n.a.	1 600	5,6%	63,9%	30,4%	0,0%
2009.	4100	1 323	23 202	n.a.	369	4 097	n.a.	4 097	12,2%	44,5%	31,2%	12,1%
2010.	4350	693	11 238	n.a.	423	4 350	n.a.	4 350	9,2%	42,5%	40,3%	8,0%
összesen:		2 254	43 610	n.a.	920	10 047	n.a.	10 047	9,9%	46,7%	35,0%	8,4%
Ebből a hátrányos helyzetű kistérségek (94) támogatása												
2008.	1600	238	9 170	n.a.	128	1 600	n.a.	1 600	5,6%	63,9%	30,4%	0,0%
2009.	4100	610	10 485	n.a.	177	1 986	n.a.	1 986	6,6%	48,3%	34,3%	10,7%
2010.	4350	339	5 800	n.a.	205	2 197	n.a.	2 197	7,6%	44,4%	38,0%	10,0%
összesen:		1187	25 455	n.a.	510	5783	n.a.	5783	6,7%	51,2%	34,6%	7,5%
Ebből a leghátrányosabb helyzetű kistérségek (47) támogatása												
2008.	1600	238	9 170	n.a.	128	1 600	n.a.	1 600	5,6%	63,9%	30,4%	0,0%
2009.	4100	293	5 195	n.a.	76	887	n.a.	887	4,4%	43,2%	40,8%	11,6%
2010.	4350	171	3 027	n.a.	91	1 013	n.a.	1 013	4,2%	47,5%	35,8%	12,4%
összesen:		702	17 392	n.a.	295	3 500	n.a.	3 500	4,9%	53,9%	34,6%	6,5%
Ebből a komplex programmal segített leghátrányosabb helyzetű kistérségek (33) támogatása												
2008.	1600	145	5 696	n.a.	84	1 070	n.a.	1 070	3,2%	65,8%	31,0%	0,0%
2009.	4100	184	3 269	n.a.	47	582	n.a.	582	1,7%	42,1%	46,4%	9,8%
2010.	4350	114	2 003	n.a.	66	727	n.a.	727	1,8%	53,0%	30,9%	14,3%
összesen:		443	10 968	n.a.	197	2 379	n.a.	2 379	2,4%	56,1%	34,8%	6,8%

Az ellenőrzött önkormányzatok és többcélú kistérségi társulások felzárkóztatási célú pályázatai számának alakulása a 2007-2010. években

Sor- szám	Megnevezés	Pályázatok száma ¹ (darab)									
		2007.		2008.		2009.		2010.		Összesen	
	1.	Benyújtott	Nyert	Benyújtott	Nyert	Benyújtott	Nyert	Benyújtott	Nyert	Benyújtott	Nyert
		2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.
1.	<i>Uniós Támogatások</i>	25	10	132	88	126	102	109	82	392	282
2.	<i>Uniós LHH Program támogatások</i>	0	0	0	0	53	43	58	47	111	90
3.	Ebből: ROP támogatások	0	0	0	0	14	13	39	32	53	45
4.	TÁMOP támogatások	0	0	0	0	35	26	15	14	50	40
5.	TIOP támogatások	0	0	0	0	4	4	4	1	8	5
7.	<i>Uniós Normál támogatások</i>	25	10	132	88	73	59	51	35	281	192
8.	Ebből: ROP támogatások	24	9	68	35	45	36	9	6	146	86
9.	TÁMOP támogatások	0	0	18	15	12	11	21	15	51	41
10.	TIOP támogatások	0	0	18	13	5	3	10	10	33	26
11.	NIP (Nemzeti Iskolafelújítási Program)	0	0	6	5	6	4	0	0	12	9
12.	egyéb uniós	1	1	22	20	5	5	11	4	39	30
13.	Hazai támogatások	91	65	165	129	171	121	32	26	459	341
14.	<i>Decentralizált támogatások</i>	90	64	137	105	130	90	0	0	357	259
15.	Ebből: LEKI	36	34	39	35	51	41	0	0	126	110
16.	<i>Korm. és ÖM rendeletek alapján</i>	1	1	20	17	20	14	18	15	59	47
17.	<i>Egyéb felzárkóztatási támogatások</i>			8	7	21	17	14	11	43	35
	Összesen	116	75	297	217	297	223	141	108	851	623

¹ A pályázatok számánál az adott évben benyújtott pályázatokhoz tartozó nyertes pályázatok adatai szerepelnek

Forrás: az ellenőrzött önkormányzatok és TKT-k által kitöltött tanúsítványok

Az ellenőrzött önkormányzatok és többcélú kistérségi társulások felzárkóztatási célú pályázatainak alakulása a 2007-2010. években

Sor- szám	Megnevezés	Támogatás összege ¹ (ezer Ft)									
		2007.		2008.		2009.		2010.		Összesen	
		Benyújtott	Nyert	Benyújtott	Nyert	Benyújtott	Nyert	Benyújtott	Nyert	Benyújtott	Nyert
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	
1.	Uniós Támogatások	1 569 341	350 769	24 497 482	12 635 945	16 756 908	14 469 443	15 754 561	10 012 458	58 578 292	37 468 615
2.	Uniós LHH Program támogatások	0	0	0	0	5 829 270	4 944 035	7 775 955	5 922 431	13 605 225	10 866 466
3.	Ebből: ROP támogatások	0	0	0	0	2 920 332	2 422 090	5 410 154	4 290 706	8 330 486	6 712 796
4.	TÁMOP támogatások	0	0	0	0	2 390 938	2 016 803	1 694 501	1 611 725	4 085 439	3 628 528
5.	TIOP támogatások	0	0	0	0	518 000	505 142	671 300	20 000	1 189 300	525 142
6.	Uniós Normál támogatások	1 569 341	350 769	24 497 482	12 635 945	10 927 638	9 525 408	7 978 606	4 090 027	44 973 067	26 602 149
7.	Ebből: ROP támogatások	1 559 888	341 316	16 794 136	6 127 378	6 264 203	5 334 929	2 132 498	916 933	26 750 725	12 720 556
8.	TÁMOP támogatások	0	0	1 024 865	947 292	380 243	332 703	794 411	238 757	2 199 519	1 518 752
9.	TIOP támogatások	0	0	2 099 224	1 208 612	1 850 051	1 796 679	328 461	328 461	4 277 736	3 333 752
10.	NIP (Nemzeti Iskolafelújítási Program)	0	0	3 936 054	3 815 494	2 246 678	1 874 827	0	0	6 182 732	5 690 321
11.	egyéb uniós	9 453	9 453	643 203	537 169	186 463	186 270	4 723 236	2 605 876	5 562 355	3 338 768
12.	Hazai támogatások	1 285 121	888 778	2 283 359	1 325 374	2 050 860	1 191 447	639 070	429 208	6 258 410	3 834 807
13.	Decentralizált támogatások	1 125 121	728 778	1 351 538	911 245	1 342 657	807 606	0	0	3 819 316	2 447 629
14.	Ebből: LEKI	702 937	538 441	660 181	486 778	586 338	424 803	0	0	1 949 456	1 450 022
15.	Korm. és ÖM rendeletek alapján	160 000	160 000	893 542	376 436	524 929	229 690	426 152	241 430	2 004 623	1 007 556
16.	Egyéb felzárkóztatási támogatások	0	0	38 279	37 693	183 274	154 151	212 918	187 778	434 471	379 622
	Összesen	2 854 462	1 239 547	26 780 841	13 961 319	18 807 768	15 660 890	16 393 631	10 441 666	64 836 702	41 303 422

¹ A pályázatok támogatásainak összegénél az adott évben benyújtott pályázatokhoz tartozó nyertes pályázatok adatai szerepelnek

Forrás: az ellenőrzött önkormányzatok és TKT-k által kitöltött tanúsítványok

A humán infrastruktúra mutatószámainak változása a hazai és uniós felzárkóztatási támogatásokkal megvalósult fejlesztések alapján

	Megnevezés	Naturális mutató			Felújítás aránya (%) /2007. jan. 1-2010. dec. 31. között összesen/ 4	Fejlesztéssel érintettek száma*
		2007. január 1-jén	2010. december 31-én	változása (%)		
		1	2	3=2/1*100		
1.	Bölcsődei szobák száma (db)	10	17	170,0%	80,0%	48
2.	Óvodai csoportszobák száma (db)	188	195	103,7%	56,9%	715
3.	Általános és középiskolai (művészeti is) osztályteremek száma (db)	577	548	95,0%	32,7%	2 938
4.	Általános és középiskolai szaktantermek száma (db)	211	237	112,3%		
5.	Általános és középiskolai tornatermek száma (db)	27	27	100,0%	11,1%	18 618
6.	Közösségi terek száma (db)	30	35	116,7%	53,3%	
7.	Sportlétesítmények, pályák száma (db)	29	29	100,0%	34,5%	33 138
8.	Sportlétesítmények, pályák befogadó képessége (fő)	6 561	6 611	100,8%		
9.	Sportlétesítményeket, pályákat igénybe vevő önkormányzatok száma (db)	37	47	127,0%	0,0%	739
10.	Falu- és tanyagondnoki szolgáltatásban működtetett gépjárművek száma (db)	5	9	180,0%		
11.	Idősek otthona lakószobáinak száma (db)	166	169	101,8%	65,7%	160
12.	Alapellátást biztosító orvosi rendelők száma (db)	59	60	101,7%	38,2%	
13.	Szakellátást biztosító orvosi rendelők száma (db)	17	23	135,3%		
14.	Az alap- és szakellátást nyújtó rendelések esetén az elérhető egészségügyi szolgáltatások száma (db)	63	76	120,6%		
15.	A beszerzett alap- és szakellátást biztosító egészségügyi gép-műszerek száma (db)					47
16.	A beszerzett alap- és szakellátást biztosító egészségügyi gép-műszerekből a meglévő eszközök cseréjének száma (db)					28
17.	A polgármesteri hivatal és az intézményi épületek akadálymentes megközelítési lehetősége (db)	44	107	243,2%		

* a közösségi tereknél a fejlesztéssel újonnan bevezetett közművelődési/kulturális eseményeken résztvevő lakosok számát értjük.

Forrás: az ellenőrzött önkormányzatok és TKT-k által kitöltött tanúsítványok

A települési infrastruktúra mutatószámainak változása a hazai és uniós felzárkóztatási támogatásokkal megvalósult fejlesztések alapján

	Megnevezés	Naturális mutató			Felújítás aránya (%) /2007. jan. 1-2010. dec. 31. között összesen/
		2007. január 1-jén	2010. december 31-én	változása (%)	
		1	2	3=2/1*100	4
1.	Hulladékgyűjtő edényzet száma (db)	4 555	6 053	132,9%	
2.	Ebből: szelektív hulladékgyűjtő edényzet száma (db)	50	85	170,0%	
3.	Belterületi közutak felülete (m ²)	3 152 826	3 894 097	123,5%	
4.	Belterületi szilárd burkolatú* közutak felülete (m ²)	2 205 099	2 366 953	107,3%	11,3%
5.	Belterületi szilárd burkolatú* közutak aránya (%) (10=(9/8)*100)	69,9	60,8	86,9%	
6.	Önk. törzsvagyonába tartozó külterületi közutak felülete (m ²)	3 870 450	3 870 450	100,0%	7,2%
7.	Önk. törzsvagyonába tartozó külterületi szilárdburkolatú* közutak felülete (m ²)	162 011	162 117	100,1%	
8.	Kerékpár utak felülete (m ²)	36 213	59 333	163,8%	
9.	Gyalogutak és járdák felülete (m ²)	699 380	712 228	101,8%	
10.	Ivóvízvezeték hossza (m)	352 335	356 380	101,1%	
11.	Ivóvízhálózatra rákötött háztartások száma (db)	12 352	12 509	101,3%	
12.	Zárt csapadékvízcsatorna hossza (m)	25 500	32 724	128,3%	
13.	Szennyvízcsatorna hálózat hossza (m)	82 125	144 560	176,0%	
14.	Szennyvíz tisztító kapacitás (m ³ /nap)	2 530	3 333	131,7%	
15.	Szennyvízhálózatra rákötött önkormányzati ingatlanok száma (db)	111	454	409,0%	
16.	A szennyvízhálózatra rákötött háztartások száma (db)	4 656	6 897	148,1	

* szilárd burkolatú (kiepített) út az aszfalt, az öntöttaszfalt, az utótömörödő aszfalt, a kő és a betonburkolat

Forrás: az ellenőrzött önkormányzatok és TKT-k által kitöltött tanúsítványok

A területfejlesztési szempontból kedvezményezett kistérségek

A területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény 6. § e) pontja alapján a 2007. június 28 – 2013. december 31-e közötti időszakra vonatkozóan a területfejlesztési támogatások és a decentralizáció elveiről, a kedvezményezett térségek besorolásának feltételrendszeréről a 67/2007. (VI. 28.) OGY határozat rendelkezik¹. Az OGY határozat alapján területfejlesztési szempontból kedvezményezett térségnek a területi fejlettségi besorolás alapján kedvezőtlenebb – a hátrányos, és ezen belül a leghátrányosabb – kistérségek minősülnek.

A 2007-től érvényesített térségi besorolás – a 67/2007. (VI. 28.) OGY határozat 3. számú mellékletében foglaltak alapján – olyan komplex, összesen 31 tényező mutatót használ, amelyben a gazdasági, infrastrukturális, társadalmi, szociális és foglalkoztatási mutatók együttes hatása érvényesül. A kedvezményezett térségek besorolását a 311/2007. (XI. 27.) Korm. rendelet² tartalmazza.

Hátrányos helyzetűek azok a kistérségek, amelyek komplex mutatója kisebb, mint az összes kistérség komplex mutatójának átlaga, amely 2,9.

A hátrányos helyzetű kistérségeken belül azok a legalacsonyabb komplex mutatóval rendelkező kistérségek, amelyekben az ország népességének 15%-a él, leghátrányosabb helyzetűnek minősültek. E kategórián belül azok a legalacsonyabb komplex mutatóval rendelkező kistérségek, amelyek területén az ország népességének 10%-a él, komplex programmal segítő leghátrányosabb helyzetűnek minősültek.

Az előzőeken túl, azokban a régiókban, ahol a hátrányos helyzetű kistérségek lakónépessége nem éri el a régió lakónépességének 30%-át, a régióon belüli kohézió erősítése érdekében a regionális fejlesztési tanácsok regionális szempontból hátrányos helyzetű kistérségeket jelölhettek ki.

A besorolási feltételek alapján 2007-ben a **174 statisztikai kistérséget**³ az alábbi négy csoportba sorolták.

- A **hátrányos helyzetű** – kedvezményezett – kistérségek száma 94, amelyek komplex mutatója 2,9 alatt van. E kistérségek 2007. január 1-jei lakónépessége 3 millió 152 ezer fő volt, ez az ország lakónépességének 31,3%-át tette ki. Területükön 1721 település, közöttük 154 város található.
- A **leghátrányosabb helyzetű** kistérségek száma 47, az előző lehatárolásban szereplő 94 közül. E kistérségek együttes lakónépessége az érintett

---

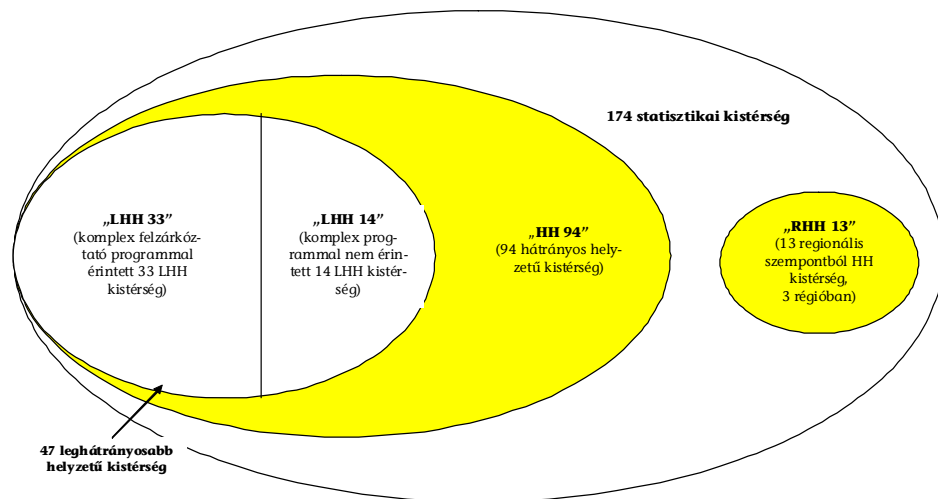
¹ Ezt megelőzően, a 2001. április 20. és 2007. június 27. közötti időszakra a 24/2001. (IV. 20.) OGY határozat előírásai vonatkoztak.

² Ezt megelőzően a területfejlesztés kedvezményezett térségeinek jegyzékéről szóló 64/2004. (IV. 15.) Korm. rendelet volt irányadó.

³ Az Ajkai kistérségből kivált a Devecseri kistérség, így a kistérségek száma 2011. január 1-től 175-re nőtt.

903 településen 1 millió 496 ezer fő, amely az ország lakónépességének 14,9%-a. A települések között 82 város található.

- A **komplex programmal segítendő LHH** kistérségek száma 33, az előző 47-ből, népességszámuk 719 településen 962 ezer fő. A települések közül 49 városi jogállású.
- **Regionális szempontból hátrányos helyzetű (RHH)** kistérségek száma a három érintett régióban összesen 13. A Közép-magyarországi régióban a Ceglédi, Nagykátai, Aszódi, Dabasi kistérségek, a Közép-dunántúli régióban az Ajkai, Pápai, Zirci, Adonyi, Dorogi kistérségek, a Nyugat-dunántúli régióban a Téti, Celldömölki, Lenti, Pannonhalmi kistérségek kerültek a hátrányos helyzetű térségek csoportjába.

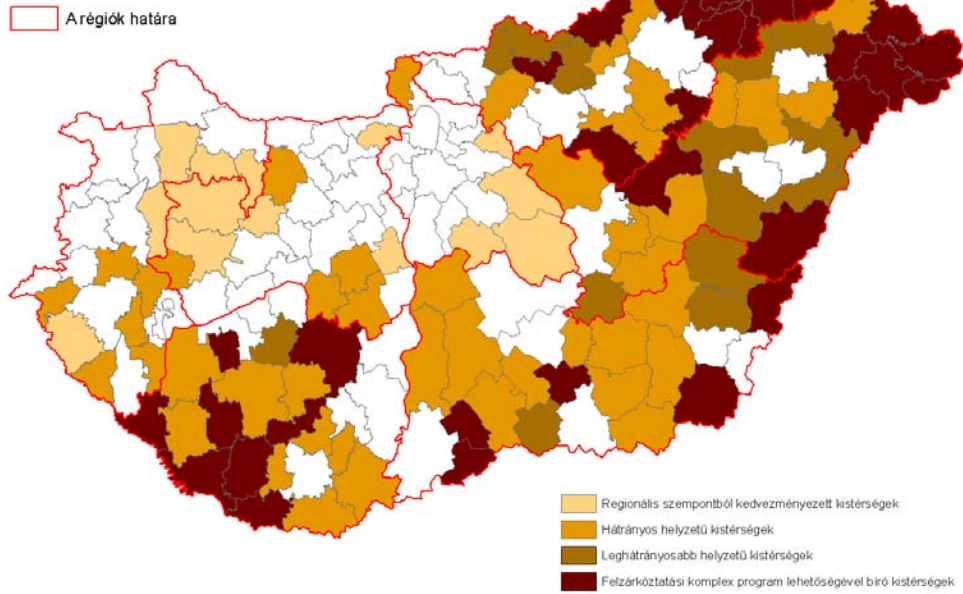

A kistérségi besorolások mellett az egyes települések között is jelentősek a fejlettségbeli különbségek, ezért azokat a településeket, amelyek nem a kedvezményezett kistérségek területén vannak, de társadalmi, gazdasági és infrastrukturális szempontból elmaradottnak vagy/és jelentős munkanélküliséggel sújtott településnek minősülnek, a HH, illetve a LHH kistérségekkel egyenlő elbánásban kell részesíteni. A besorolás alapjául a 240/2006. (XI. 30.) Korm. rendelet⁴ szolgál, amely a települések társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból való besorolására 17 különböző mutatót használt. A kedvezményezett kistérségen kívüli, de velük azonos elbírálás alá eső 248 településen az ország népességének 2,1%-a él. A HH kistérségek népességével együtt hazánk lakosságának 33,4%-a a területfejlesztés szempontjából kedvezményezett térségben vagy településen él.

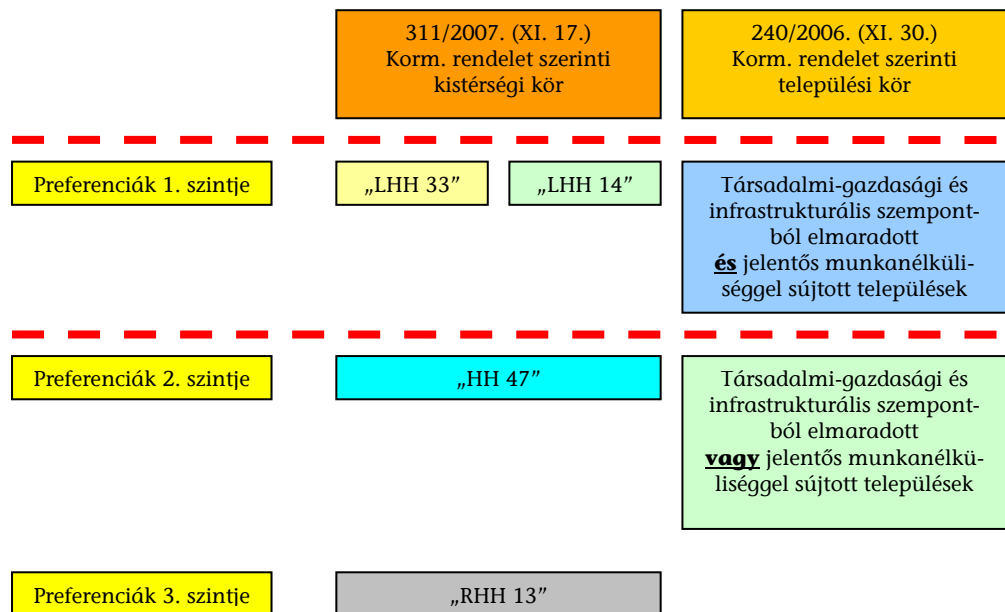
⁴ Ezt megelőzően a társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból elmaradott, illetve az országos átlagot jelentősen meghaladó munkanélküliséggel sújtott települések jegyzékét a 7/2003. (I. 14.) Korm. rendelet tartalmazta.

Kedvezményezett kistérségek a 311/2007 (XI. 17.) Korm. rendelet alapján és regionális szempontból kedvezményezett térségek

Forrás: Váti Kft.

A területi preferenciák jogszabályokban meghatározott szintjeit az alábbi ábra mutatja:

A komplex programmal segített leghátrányosabb helyzetű kistérségek

Régió	Megye	Sorszám	A kistérség neve
Észak-Magyarország	Borsod-Abaúj-Zemplén megye	1.	Edelényi
		2.	Encsi
		3.	Ózdi
		4.	Sárospataki
		5.	Szerencsi
		6.	Sziksói
		7.	Abaúj-hegyközi
		8.	Bodrogközi
		9.	Mezőcsáti
		10.	Tokaji
	Heves megye	11.	Hevesi
	Nógrád megye	12.	Bátonyterenyei
Észak-Alföld	Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	13.	Baktalórántházai
		14.	Csengeri
		15.	Fehérgyarmati
		16.	Mátészalkai
		17.	Nyírbátori
		18.	Vásárosnaményi
	Hajdú-Bihar megye	19.	Berettyóújfalui
Jász-Nagykun-Szolnok megye	20.	Tiszafüredi	
Dél-Alföld	Bács-Kiskun megye	21.	Bácsalmási
		22.	Jánoshalmi
	Békés megye	23.	Mezőkovácsházai
		24.	Sarkadi
	Csongrád megye	25.	Kisteleki
Dél-Dunántúl	Baranya megye	26.	Sásdi
		27.	Sellyei
		28.	Szigetvári
	Tolna megye	29.	Tamási
	Somogy megye	30.	Barcsi
		31.	Csurgói
		32.	Lengyeltóti
33.		Kadarkúti	

A kistérségek elmaradottságát/fejlettségét mérő komplex mutató kiszámításánál használt adatok köre

I. Gazdasági mutatók:

1. A működő gazdasági szervezetek 1000 lakosra jutó száma, db (2004)
2. A kereskedelmi és magán szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák 1000 lakosra jutó száma, db (2005)
3. A kiskereskedelmi boltok 1000 lakosra jutó száma, db (2005)
4. A mezőgazdaságban foglalkoztatottak aránya az összes foglalkoztatottakból, % (2001)
5. A szolgáltatásban foglalkoztatottak aránya az összes foglalkoztatottakból, % (2001)
6. A működő gazdasági szervezetek számának változása, % (1999-2004)
7. Az önkormányzatok helyi adóbevétele, Ft (2005)
8. A tudományos kutatók, fejlesztők 1000 lakosra jutó száma, db (2005) (csak a kistérségi komplex mutató számításánál használt mutató)

II. Infrastrukturális mutatók:

1. A közüzemi vízhálózatba bekapcsolt lakások aránya, % (2005)
2. Az egy km vízvezeték-hálózatra jutó zárt csatornahálózat hossza, méter (2005)
3. A vezetékes gázt fogyasztó háztartások száma a lakásállomány százalékában, % (2005)
4. A rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakások aránya, % (2005)
5. A hétköznapi elérés mutatója, perc (2007)
6. A telefon-főállomások (ISDN-nel együtt) 1000 lakosra jutó száma, db (2005)
7. A kábeltelevízió előfizetőinek 1000 lakosra jutó száma, db (2005)
8. A szélessávú internet előfizetők 1000 lakosra jutó száma, fő (2006)
9. A gyorsforgalmi csomópontok elérés mutatója, perc (2007)

III. Társadalmi mutatók:

1. Az épített 3-x szobás lakások aránya az időszak végi lakásállományból, % (2000-2005)
2. A személygépkocsik kor szerint súlyozott 1000 lakosra jutó száma, db (2005)
3. Vándorlási különbözet; időszak közepi 1000 fő népességre jutó évi átlag, fő (2000-2005)
4. Halálozási ráta (az 1000 lakosra jutó halálozások száma), db (2005)
5. Az egy állandó lakosra jutó szja-alapot képező jövedelem, Ft (2005)
6. Urbanitás/ruralitás indexe (az adott kistérség népességének hány %-a él 120 fő/km²-nél nagyobb népsűrűségű településen), % (csak a kistérségi komplex mutatószám kiszámításánál használt mutató) (2007)

IV. Szociális mutatók:

1. Fiatalodási index (a 15 évesnél fiatalabbak a 60-x népesség százalékában), % (2005)
2. A foglalkoztatott nélküli háztartások aránya, % (2001)

3. A 18-x éves, legalább középiskolai érettségivel rendelkezők aránya, % (2001)
4. Az önkormányzatok által rendszeres szociális segélyben részesítettek évi átlagos száma 1000 lakosra, fő (2005)
5. A rendszeres gyermekvédelmi támogatásban részesítettek aránya a 0-24 éves népességből, % (2005)

V. Foglalkoztatási mutatók:

1. Nyilvántartott álláskeresők aránya a munkaképes korú népességből, % 2006 átlaga
2. Tartósan – legalább 12 hónapja folyamatosan – nyilvántartott álláskeresők aránya a munkaképes népességből, % (2006)
3. Aktivitási ráta, % (2001)

Budapest, 2011. december